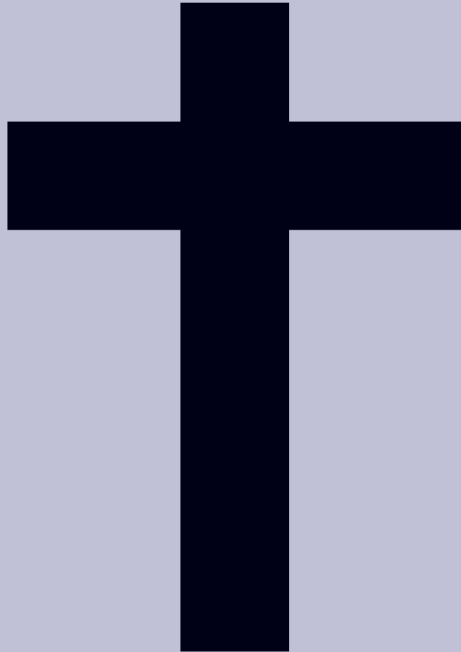

Udi Bible

Udi Scripture translation

Udi Bible
Udi Scripture translation

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Udi)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
174556f0-71b4-5f1c-b512-2117b07ebbf0

Contents

Ìona	.....	1
Mark	.....	4
Luk'a	.....	39
Ìoan	.....	95

Xavareçal İonay girk

İonay Q'ONÇUĞOXUN t'ist'un

¹ Amit't'ayi ğar İona *Q'ONÇUĞON metər sa əyite p'ap'esp'i:

² «Hayza Ninevina taki! T'e kala şəhərə bakala amdarxo car k'alpi p'ap'esp'a ki, içoğoy biq'ala pis əşurxo Za p'ap'ene».

³ İona isə Q'ONÇUĞOXUN t'ist'un çuresi hayzeri içü pi gala təə, Tarşışane yaq'a baft'i. Taşi Yafona çurpi gəmiğoxun Tarşışa tağalt'u bəğəbi, iz yaq'e tənginal tadi t'e gəminə areşi ki, Q'ONÇUĞOXUN t'it'ale.

⁴ Ama Q'ONÇUĞON dənizə ost'aar muşe yaq'abi. Dənizə t'etər sa tufane əqəsi ki, male manst'ay gəminə biyexun cöybane.

⁵ Gəminə bakalt'oğö q'iyene haq'i, hərt'in bureqi iz buxaçuğö k'alpi içü çark'est'eynak' xoyinšbsa. Gəminə bakala yükəl c'evk'i bot'unseri dənizə ki, gəmi suuk'bakeq'an.

İona isə şiri gəmin boş bakala otağxoxun sunt'u bask'i ost'aar nep'axeşi.

⁶ Gəmiçiğoy kalo şot'ay t'öğöl hari pine: «K'ən bask'e? Hayza vi buxaçuğö k'alp'a, bərkə şot'in yax gorox hari çark'esadi».

⁷ Gəmiçiğonal suna pit'un: «Ekinan çöp bosen, me bələ beş bel şi görə eysuna avabaken!» Çöpə bot'unseri, çöpəl hari İonay loxole çurpi.

⁸ T'e vədə gəmiçiğon şot'oxun xavart'un haq'i: «Şunu hun? Şi görəne me bələ beş bel hare? Vi əşlin s'i hik'ə? Mayinen eysa, mayalunu? Mani azuk'axunnu?»

⁹ İonan şot'oğö coğabe tadi: «Zu əbranizu. Dənizxo, oçalxo yaratmışi göynul bakala Buxaçuğö, Q'ONÇUĞOZ bul k'os'bsa zu».

¹⁰ Şot'oğoynak' izi Q'ONÇUĞOXUN t'ist'una exlətp'at'an isə gəmiçiğö q'iyene haq'i. Şot'oğon içoğoy bula biq'i pit'un: «Hun mo he əşen biq'i?!»

¹¹ Tufan taysun ost'aarebaksay, t'e vədə gəmiçiğon p'urum pit'un: «İsə yan va k'ə ben? Me tufana hetər şip'ben?»

¹² İonan şot'oğö "za ext'anan dənizə bosanan, şip'bakale dəniz t'e vədə, me tufani za görə əqesuna avazu" pine.

¹³ Ama gəmiçiğon içoğoy axırinci zora laxi avar zapsat'un burqi. Taşi q'ariluğa c'eyseynak't'un çalışaksay, ama muşen t'etərə funey ki, içoğoy çabalayinšbsun ams'inane taysay.

¹⁴ T'e vədə şot'oğon Q'ONÇUĞO k'alpi pit'un: «Ay Q'ONÇUX, me amdari elmoğö haq'suna görə Hunal beş elmoğö ma haq'a! Me taxsırsuzi p'iya şipsuni cazina yax zapesmada! Axırı me bakiyorox bito Vi çuresunene baki, ay Q'ONÇUX!»

¹⁵ Hametər, şot'oğon İona ext'i dənizət'un boseri, dənizə əqəsi tufanal bot'ebaki.

¹⁶ Q'ONÇUĞOY kalaluğa ak'at'an q'iyene haq'i gəmiçiğö. Şot'aynak' q'urbanxot'un eçeri, elas tadi niyətt'unbi.

¹⁷ Q'ONÇUĞON isə t'etərə bi ki, İona kala sa çəlinene q'uc'p'i. Xib ği-xib şü şo t'e çəlin tapanene mandi. †

2

İonay afırı

¹ İonan çəlin tapanexun iz Buxaçuğö bakala Q'ONÇUĞO k'alpi metərə afırıpı:

* 1:1 1:1 2 Padç. 14:25 † 1:17 1:17 Mat'. 12:40

2 «Bez t'ar ğine Q'ONčuğoz k'alpi zu,
 Şot'inal za coğabe tadi.
 T'e dñnyəni bayinq'luğaxunez haraypi,
 Hunal za inbaki.
 3 Bəğəloyluğxon badi Hun za,
 Dənizi tumaz ak'i.
 Xenene taşeri za,
 Bito Vi ləpoox, Vi dalğooxe
 Hari bez loxolxun c'ovaki.
 4 Fikirezbi ki, bisti zu Vi piyexun, ama təə!
 Ak'oz zu hələ Vi İvel xrama, bul k'os'boz t'iya!
 5 Xenen za q'uc'epi,
 Zapi taneşeri za.
 Dənizi ile bez bel ləc'üresi.
 6 Xene oq'az taşi, buruxmoğoy tumaz ak'i zu,
 İşiğ bitala gane həmişəluğ but'esi bez baç'anexun!
 Ama Hun, ay bez Buxaçux bakala Q'ONçux,
 Za çark'esendi, za t'e dñnyənexunen zapi c'evk'i!
 7 Bez elmux bez boşt'an c'eğat'an,
 Q'ONčuğoz eyex badi zu,
 Bez afıryal hari Va,
 Vi İvel xrama p'anep'i.
 8 Əfçi buxaçuxxo bul k'os'balt'oğoy
 Şaat'luği k'ə baksunaxun xavar butene!
 9 Ama zu Vi s'iya alabala məğur məğbsun
 Vaynak' q'urbanxo eçoz!
 Bez elasp'i niyətp'it'oğo bitova bex p'ap'esp'oz.
 Çark'esun Vaxune eysa, ay Q'ONçux!»
 10 T'e vədə Q'ONçuğon t'e kala çəlinə əmirebi, şot'inal İona izi jomoxun qaydi
 q'ariluğane boseri.

3

İonay Ninevina taysun q'a ninevaluğoy toobabsun

1 Q'ONçuğon İonaynak' p'əmci kərəməl İz əyitə p'ap'esebi.
 2 «Hayza Ninevina taki! T'e kala şəhərə Bezi va pit'oğo car k'alp'i bayanba!»
 3 İonal hayzeri Q'ONçuğoy əyiten Ninevina yaq'ane baft'i. Nineva isə kala şəhərey,
 şot'ay sa belxun başi t'e belxun c'eyseynak' xib ğiney lazım.
 4 Ama İonay hələ süft'in ğine şəhərə başi "Nineva q'ırx ğinaxun oşa oçalen sa
 bakale!" upsun bəsebaki.
 5 Ninevaluyox Buxaçuğo vət'unbaki, ğurux efi busat'un çurpi. Kala-mis'ik', bitot'in
 çul lapi içoğoy heq'ədər pəşman baksunat'un ak'est'i.
 6 Me exlət taşi Ninevin padçağı ümögö p'ap'at'an şo iz taxt'e loxolxune hayzeri,
 şot'inal iz padçağı paltara c'evk'i çul lapi jeq'e boşe arşi. *
 7 İzi s'iyen əmir c'evk'i bayanbesedi: «Şuk'kalen iz jomo nə ukun, nə üğün maq'an
 duği. Heyvanxoval nə ot't'ağa, nəəl xe üğsa maq'at'un taşeri.
 8 Barta amdarxon içoğoy loxol çul lapi, içoğoy eğel beligoy loxolal çul lapest'i üşə-
 ğena Buxaçuğoq'at'un k'alpi. Pis yaq'en tağalo, şər eş biq'alo iz əməlxoxun kul
 haq'eq'an!

* 3:6 3:6 çul lapi jeq'e boşe arşi - Me hərəkəten yas efi toobabsunane ak'est'a.

⁹ Avabakes tenebakon, bərkə t'e vədə Q'ONÇUĞON yax goroxe hari, İzi bok'osp'i şikala əcuğə bask'est'i yax tene əfçibi».

¹⁰ T'e vədə Buxaçuğon şot'oğoy me bit'oğə, içəğoy pis yaq'axun c'eri toobabsuna anek'i. Şot'oğə gorox hariyal yaq'absun çureğala bəlinə tene yaq'abi.

4

Buxaçuğoy ük' bok'ospsuna ak'i İonay əcuğon biq'sun

¹ İonay isə me əşur sal xoşel tene hari, şot'ay əcuğone biq'i.

² Afırıpi Q'ONÇUĞO metərə pi: «Ay Q'ONÇUX, zu hələ bez oçalin boş bakat'an me əşlin metər çark'suna avazuy! Şot'o görəz Tarşişa t'it'eri. Avazuy, Hun ük' bok'osp'al, gele səbürlü, çuresun gele bakala Buxaçuxnu, bələ yaq'absunal Vi kul tene tağal! *

³ İsə haq'a bez elmoğə, ay Q'ONÇUX! Zaynak' ene manst'axunsa bisun saat'e».

⁴ Q'ONÇUĞON isə xavare haq'i: «Va gelene laft'i me əş?»

⁵ İonan şəhərin bel k'ə eysuna tamaşabsune çuresay, şot'o görəl şəhərexun c'eri bəğ c'eğalaç içeynak' sa tərəjə düzbi şot'ay xojina areşi.

⁶ Q'ONÇUX Buxaçuğon isə t'etərə bi ki, düz İonay best'a sa xode əq'eşi. Şo kalabaki xojine sak'i, İonaynak' sərlnluğ eçeri şot'o eğariğoxune q'orişi. İonal me xoda görə gelene müqbaki.

⁷ Əyc'indəri işiğ bitat'an isə Q'ONÇUĞON me xodin tumeynak' sa meqe yaq'abi. Meqen xoda tumexun k'as'epi, şoval şerenebaki.

⁸ Bəğ əqəşit'uxun oşa, Buxaçuğon bəğ c'eğala tərəfəxun eğala gam muşe yaq'abi, bəğenal İonay bula t'etərə cərdi ki, şo tamam halnuxune biti. Bisun çuresi metərə pi: «Manst'axunsa biyayiz şo saat'e».

⁹ Buxaçuğon İonaxun xavare haq'i: «Me xode dərden metər əcuğon biq'suna lafest'a?» İonanal "hoo, lafest'a, həysə zaynak' bisun mot'oxun saat'e!" pine.

¹⁰ T'e vədə Q'ONÇUĞON metərə coğab tadi: «Sa xodeynak' vi ük'e boksa - vi nu kalabi, iz loxol əzyət nu ak'i, sa ğiin boş kalabaki oşin ğineyal q'aribaki sa xodeynak'!

¹¹ P'oy Bez ük' hetər maq'an bok'i Ninevineynak'? Sabaç q'a hazar tanaxun gele iz yaq'a açesp'i amdar, sahəkətal heyvan bakala t'e kala şəhəreynak' bez ük' hetər maq'an bok'i?»

---

* 4:2 4:2 C'eys. 34:6

Mark'en şampi Mũq Xavar Běşin öyit

Me girkə şampi Mark'en süft'ə ap'ost'ol P'avelane İsusı Mũq Xavara yəymişbsuna köməybey. Oşa isə şo Rima köçp'i miya İsusı c'ək'p'i p'as's'e şagirdaxun soğo bakala Pet'eraxune sagala əşbsa burqi. Axırı Q'onçux İsusen göynul əqəğat'an İz şagirdxo dirist' dünyəne karoozbi Mũq Xavara yəymişbsunane tapşurbey. P'et'eri Mark'eynak' İzi İsusaxun bakala vədine ak'it'oğo, t'e hadisoğo exlət'bsuni me girke bex c'eySunast'a gele köməye bake. Mark'en me girkə Rima, təxminən 57-60-ci usenxone şampe.

Mark'en şampi girk t'iyəmi Mũq Xavarxo bəğat'an boxoy tene zap'e. Girke boş İsusı zombsuni barada bakala hadisoox t'ema gele tene, şot'aynak' ki, Mark'en gelo İsusı biq'i əşurxo q'a şot'ay hər şeyə amdar k'inək' hisbsunane ak'est'un çuresa. Şot'ay hələ İsayə xavareçalen pi "Buxaçuğoy yaq'abi, me dünyəne əzyət zap'k'ala sa K'ul" baksunəne ak'est'a.

Girk İsusı nanaxun baksunaxun təə, ama şot'ay k'unuk'baksunaxune burqesa. Oşa Şeytanen şot'o şinəyişbsunaxun, mot'oxun oşa isə İsusen İz q'ulluğa burqsunaxune exlətesa. İsusen dirist' Galileyina tarapi Buxaçuğoy Padçağluği baradane karoozbsa, ak'est'ala möcüzəğon İzi Buxaçuğoy C'ək'p'iyo baksunane ak'est'a. Axırda İsus xaçane t'əqt'esa, xib gi oşa isə p'uri ganuxun bəyinebaksa. Axırinci bəndurxost'a İsusı İz şagirdxo ak'esuni q'a şot'ay göynul əqesuni baradane exlətesa.

İsus İzi saturbəş avabakest'i k'inək'e bisa. Metər xavareçalxon piyorox bito hari bex p'anep'sa. Şo amdaxoy günaxa İz p'iyen os'kseynak' yaq'abaki sa Çark'est'al, Buxaçuğon amdaxo öyit tadi sa Q'urbaney. Me Mũq Xavara qabulbsunenal yan hələ me dünyəne Buxaçuğoy Padçağluğa yaynak' ga həzirbiyan baksa.

Girke boş bakalorox:

1:1-13 İsusı eyseynek' həzirluğ

1:14-9:50 İsusı Galileyina bakala q'ulluğ

10:1-52 Galileyinaxun Yerusalisa eysun

11:1-15:47 İsusı Yerusalisa baki axırinci ğimxo

16:1-8 İsusı bəyinbaksun

16:9-20 Bəyinbaki Q'onçuğoy İzi şagirdxo ak'esun saal göynul əqesun

K'unuk'bal İoani yaq' həzirbseynek' eysun

(Mat'. 2:1-12; Luk'. 3:1-18; İoan. 1:19-28)

¹ Buxaçuğoy Ğar İsus Xrist'osi Mũq Xavar metərə burqesa.

² Xavareçal İsayə girke boş şameşi k'inək':

«Mone, Vaxun bəş Bez elçinaz yaq'absa.

Şot'in Vi yaq'a həzirbale». *

³ «Çöle car sak'alt'ay səse eysa:

"Q'onçuğoy yaq'a həzirbanan,

Şot'ay c'ovakala ganxo düzbanan"». †

* 1:2 1:2 Mal. 3:1 † 1:3 1:3 İsa. 40:3

⁴ Şameşi k'inək'əl, K'unuk'bal İoan meydane c'eri amdarxo içoğoy günaxxoy bağışlayınşakseynak' toobabsuna, mot'ay nişan k'inək'əl k'unuk'baksunane çöle karoozbsay.

⁵ Bütüm İudeyin oçala bakalorox saal Yerusulima yəşəyinşala amdarxo şot'ay t'öğölt'un eysay. Şot'oğon içoğoy günaxxo ozanet'un exst'ay, İoanenal şot'oğo İordan oqe boş k'unuk'ebsey.

⁶ İoanen buşə xayaxun paltare layey, iz biyex t'olaxun q'ayinşeğa çey. Çərtk'ən saal cir uç'e uksay. ‡

⁷ Şot'in metəre karoozbsay: «Zaxun oşa zaxun gele Zorbone eysa. Zu sal k'os'baki Şot'ay torok'ali bağa şadbsuna layiğ tezu.

⁸ Zu vəx xenenez k'unuk'bsa, ama Şot'in vəx İvel Urufen k'unuk'bale».

İsusi k'unuk'baksun saal sinəyinşaksun
(Mat'. 3:13-4:11; Luk'. 3:21-22; 4:1-13)

⁹ T'e ğimxo İsus Galileya oçali Nazaret' şəhərexun hare. İoanenal Şot'o İordan oqe boş k'unuk'ebi.

¹⁰ İsus xenaxun c'eğat'an hat'e saad göyurxoy qayesuna saal Urufi göyərçin k'inək' İz loxol siysunane ak'i.

¹¹ Göynuxun sa səse hari: «Hun Bez gele çureğala Ğarnu, Vaxun irəzizu». §

¹² Mot'o uk'ala k'inək' Urufen Şot'o çöləne zapi taşeri.

¹³ Şo çöle q'ırx ği manedi. Me q'ırx ğinast'a Şeytanen Şot'o sinəyinşebi, Şot'o əqne heyvanxoy aranene efi. Angelxon isə Şot'o q'ulluğt'unbsay.

İsusi İz q'ulluğa burqsun
(Mat'. 4:12-17; Luk'. 4:14-15)

¹⁴ İoan biq'əsit'uxun oşa İsusen Galileyina hari Buxaçuğoy Műq Xavaranekaroozbsay.

¹⁵ Şot'in nexey: «Vaxt' ene p'ap'ene, Buxaçuğoy padçağluğ işabakene. Toobabanan, Műq Xavara vəbakanan!» *

Samci şaqirdxo
(Mat'. 4:18-22; Luk'. 5:1-11)

¹⁶ İsus Galileya göle t'öğen c'ovakat'an xena tor bosala Simona q'a iz viçi Andreyane ak'i. Me amdarxo çəlibiq'alxoney.

¹⁷ İsusen şot'oğon pine: «Bez baç'anexun ekinan, Zu vəx amdar biq'ala çəlibiq'alxo booz».

¹⁸ Şot'oğon hat'e saad torurxo boseri Şot'ay baç'anexunt'un taşi.

¹⁹ İsus samal bəş taşi Zavday ğar İak'ova q'a şot'ay viçi İoanane ak'i. Şot'oğon lodk'in boş arşi torurxot'un yamaluq'bsay.

²⁰ İsusen hat'e saad şot'oğon k'alepi. Şot'oğonal içoğoy bava Zavdaya əyiteşi əşp'alxoxun lodk'ina efi Şot'ay baç'anexunt'un taşi.

İsusi amdaraxun murdar urufa c'evksun
(Luk'. 4:31-37)

²¹ Şorox K'efernaumat'un hari. Şamat' ği eğat'an İsusen sinagoga başi zombsane burqi.

²² Şot'ay zombsuna bütüm məət't'əlt'un manst'ay, şot'aynak' ki, şot'oğon k'anun zombaxo k'inək' təə, Buxaçuğon ext'iyər tadi sa amdar k'inək'e zombsay. †

‡ 1:6 1:6 2 Padç. 1:8 § 1:11 1:11 İvel məğ. 2:7; İsa. 42:1; Mat'. 3:17; 12:18; Mrk'. 9:7; Luk'. 3:21-22 * 1:15 1:15 Mat'. 3:1-2 † 1:22 1:22 Mat'. 7:28-29

²³ Hame vədə me sinagoga içust'a murdar uruf bakala sa amdare başı.

²⁴ Murdar urufen harayepi: «Ay nazaret'lu İsus, yaxun k'ən çuresa? Yax efçibseynak'en hare? Zu avazu Hun Şunu! Hun - Buxaçuğoy İvelonu!»

²⁵ Ama İsusen murdar urufa əmirebi: «Şip' çurpa, me amdaraxunal c'eki!»

²⁶ Murdar urufen me amdara jik'p'i ost'aar haraypsun şot'oxun c'ere.

²⁷ Bütüm q'ıya baft'i sun-sunaxun xavart'un haq'i: «Mo hik'ə? Maninesa təzə sa zombsune! İz ext'iyərəl t'etərə ki, murdar urufxo əmirebsa, şoroxal İçu tabit'unbaksa».

²⁸ İsusı barada bakala exlət Galileya oçali hər tərəf usum yəymişaksane burqi.

*İsusı gele amdarxo q'olaybsun
(Mat'. 8:14-17; Luk'. 4:38-41)*

²⁹ Şo sinagogaxun c'eğala k'inək' İak'ovaxun q'a İoanaxun sagala Simoni q'a Andreyi k'oyane taşı.

³⁰ Şorox t'ıya bağat'an avat'unbaki ki, Simoni q'aynako q'ızdırmin boş bask'ene.

³¹ İsusen şot'ay t'öğöl taşı iz kulaxun biq'i alanebi, çuğoy q'ızdırmal hat'e saad şire. Çuğon şot'oğö q'ulluğbsane burqi.

³² Biyəsin bəğ batk'it'uxun oşa bütüm azariğö saal içoğoy boş murdar uruf bakalxo İsusı t'öğölt'un eçeri.

³³ Bütüm şəhəri amdarxo çomoy t'öğölt'un gireşi.

³⁴ Şot'in cürbəcür azar baft'i gele amdarxone q'olaybi, gele murdar urufxone şəp'eşi. Ama murdar urufxo əyitpsuna icaza tene tadi, şot'aynak' ki, şot'oğon İsusı Şu baksuna avat'unıy.

*İsusı İz q'ulluğa davamsun
(Luk'. 4:42-44)*

³⁵ Savaxt'an üşenen hələ işiğ bitinut' İsus hayzeri k'oyaxun c'ere, Şo amdar nu bakala sa gala taşı t'et'ıya afırınepi.

³⁶ Simonen q'a iz t'öğx bakalt'oğon isə İsus qəvesat'un burqi.

³⁷ Şot'o bəğəbi pit'un: «Bitot'in Vane qəvesa».

³⁸ İsusen şot'oğö pine: «Ekinan q'erəz ganxo - hərrəmine bakala ayizmoğö tağen, t'et'ıyal karoozbaz, şot'aynak' ki, Zu mot'aynak'ez hare».

³⁹ Hametər, İsusen taşı bütüm Galileyina, t'ıya bakala sinagogxokaroozəbsay, murdar urufxone şəp'esay. †

*İsusı cuzam azara baft'i amdara q'olaybsun
(Mat'. 8:1-4; Luk'. 5:12-16)*

⁴⁰ Sa ği cuzam azara baft'i Ş sa amdaren İsusı t'öğöl hari İz bəş çökt'i xoyinşebi: «Axırı Hun çureğayın za təmizbes bankon».

⁴¹ İsusı şot'o goroxe hari. İz kula boxodi şot'ay loxol laxi pine: «Çurezsa, təmizbaka!»

⁴² Mot'o uk'ala k'inək' t'e amdar cuzamaxun təmizbaki q'olayebaki.

⁴³ İsusen hat'e saad şot'o yaq'abadi

⁴⁴ möhk'əm tapşurebi: «Bəğa, me barada şuk'k'ala sa əyit ma upa, ama taki va bəyinşen bəğəq'an. Mot'o bitot'in ak'seynak'al vi cuzamaxun təmiz baksuna görə Moiseyen bürmişi q'urbanxo eça». *

† 1:39 1:39 Mat'. 4:23; 9:35 § 1:40 1:40 cuzam azara baft'i - iz bədən yara baft'i. Me azari s'i - cuzamey. * 1:44 1:44 Lev. 14:1-32

⁴⁵ Ama t'e amdaren c'eri me bakit'oğo bitot'aynak' exlətp'i hər gala yəymişebi. Şot'aynak'al İsus ene şəhərə qay bayes tene baksay. Şo şəhərexun t'ödx, şuk'k'al nu bakala galane manst'ay, amdarxo isə hər tərəfəxun İz t'öğölt'un eysay.

2

İsusi p'araliçen duğit'u q'olaybsun (Mat'. 9:1-8; Luk'. 5:17-26)

¹ Sa hema ği oşa İsus p'urum K'efernaumane hari. Şot'ay k'oya baksuni xavaral dirist' şəhərə yəymişebaki.

² Şot'ay t'öğöl t'eq'ədər gele amdare hari ki, sal c'öş çomoy bəş çurk'alal ga tene mandey. İsusen şot'oğoynak' Buxaçuğoy əyitəne karoozbsay.

³ Me vədine bip tanen p'araliçen duği sa amdara Şot'ay t'öğöl eşt'unt'un çuresi.

⁴ Ama gele amdarxoy topbaksuna görə şot'o İsusi t'öğöl eçes tet'un baki. Şot'aynak'al İsus bakala k'ojin belxun ga qaypi, t'e p'araliçen duği amdara nasilk'in boş t'et'iin oq'at'un şivk'i.

⁵ İsusen şot'oğoy vəluğa ak'i p'araliçen duği amdara pine: «Bez ğar, vi günaxxo bağışlayinşebaki».

⁶ Ama t'et'iya arsi sa hema k'anun zombalen* içoğoy ük'e boş fikirt'unbsay:

⁷ "Me amdaren k'ə əyite? Axırı mo Buxaçuğoy tərsinəne! Tək Buxaçuğoxun başq'a günaxxo şina bağışlayinşes bakan?"

⁸ İsusen hat'e dayğa şot'oğon içoğoy ük'e boş k'ə fikirbsuna İz urufen q'amışaki pine: «Mo hetər fikirxone ef beyne eysa?»

⁹ Manu hasande? P'araliçen duğit'u "vi günaxxo bağışlayinşebaki" upsun, yoxsa "hayza, vi nasilk'ina ext'a taki" upsun?

¹⁰ Ama vən avabakanan ki, Amdari Ğare oçali çoye günaxxo bağışlayinşala ext'iyər bune».

Oşa p'araliçen duğit'u pine:

¹¹ «Va nexzu, hayza, vi nasilk'ina ext'a k'oya taki!»

¹² Azariyal hat'e saad hayzeri iz nasilk'ina ext'i bütümt'ay piin bəş c'eri taneşi. Bütüm mat mant'undi. Camaaten Buxaçuğoxo alxışp'i next'uniy: «Yan hələ metər əş teyan ak'ey».

İsusi günaxkərxo düz yaq'a k'alpsun (Mat'. 9:9-13; Luk'. 5:27-32)

¹³ İsus p'urum göle t'öğölə taşi. Şot'ay t'ödx gele amdare eysay, Şot'inal camaata zomebsay.

¹⁴ Yaq' c'ovakat'an naloggirbala gala arsi Halfay ğar Levina (şot'ay s'iya Mat't'al next'uniy) ak'i şot'o pine: «Bez baç'anexun eki». Şoval hayzeri İsusi baç'anexune taşi.

¹⁵ İsusi baç'anexun tağalxo geleney. Şot'aynak'al İsus Levin k'oya sulfin bel arsi şum uk'at'an gele naloggirbalxo q'a q'erəzəl günaxkərxo hari Şot'oxun q'a İz şagirdxoxun sagala şumt'un keyi.

¹⁶ Fariseyxoxun† bakala k'anun zombalxon İsusi günaxkərxoxun q'a naloggirbalxoxun sagala şum uksuna ak'i, Şot'ay şagirdxo pit'un: «Mot'in het'aynak'e naloggirbalxoxun q'a günaxkərxoxun sagala şum uksa?»

* **2:6 2:6** k'anun zombal - Moiseyi k'anunxo saat' avabakala, şot'oğoy məninə q'andrişala, t'e k'anunxo hetər əməlsuna zombala amdar. † **2:16 2:16** farisey - iudeyxoy dini icmoğoy nəəl ki sek'toğoy üzvi

17 İsusen mot'o ibakat'an şot'oğoy pine: «Sağlamt'oğoy tene, azarit'oğoye doxt'ura eht'iyəc bu. Zu düzgün amdarxo təə, günaxkərxo k'alpseynek'ez hare».

Ğuruxi əmxun bakala sual
(*Mat'. 9:14-17; Luk'. 5:33-39*)

18 İoani şagirdxon q'a fariseyxonguruxt'un efsay. Sa ği bəzi amdarxo İsusi t'öğöl hari xavart'un haq'i: «Het'aynak' İoani q'a fariseyxoy şagirdxon ğurux et'unfsa, ama Vi şagirdxon ğurux tet'un efsa?»

19 İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «Bəy içoğoy t'öğöl bakat'an iz q'onaxxon ğurux et'unfon? Heq'ədər ki, bəy içoğoy t'öğöle, şot'oğoy ğurux efsuna eht'iyəc butene.

20 Ama bəyə içoğoy t'öğölxun taşala ğimxo eğale, hat'e vədəl ğurux efalt'un.

21 Şuk'k'alən bisi paltara təzə parçınaxun yamaluq' duteneğon. Tene, təzə yamaluq' bisi paltaraxun çukeğon, zığbaki gaal samalal pise ak'eğon.

22 Şuk'k'alən təzə fina bisi tuluğxo batenekon. Tene, finen tuluğxo t'öpəvək'on, ham fi, hamal tuluğxo zayebakon. Təzə fina təzə tuluğxoy boşt'un bakon».

Şamat' ğine əmxun zombsun
(*Mat'. 12:1-8; Luk'. 6:1-5*)

23 Sa Şamat' ğine İsus əkini boşt'ane c'ovaksay. T'et'iin c'ovakat'anal İz şagirdxon sünbülxo həvq'sat'un burqi. †

24 Mot'o ak'ala fariseyxon Şot'o pit'un: «P'oy mot'oğon het'aynak't'un Şamat' ğine q'adağan bakala əşurxo biq'sa?»

25 İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «Davidi q'a iz t'öğöl bakalt'oğoy busa, içoğoy köməyə eht'iyəc bakat'an k'ə bsuna sal k'altenanpe ki?

26 Şo samci bəyinş Evyatari vədineşt'a irəzilüği çadıra başi bəyinşoxun başq'a şuk'k'ala uksuna icaza nu tadeğala, Q'onçuğoy həsrəbaki şumurxone kəyi, iz t'öğöl bakalt'oğoval tanedi». §

27 Oşa İsusen şot'oğoy pine: «Şamat' ği amdareynak'e yaranmışake, amdar Şamat' ğineynak' təə.

28 Amdari Ğar isə Şamat' ğineyalq'onçuxe».

3

İsusi kul p'araliç amdara Şamat' ğine q'olaybsun
(*Mat'. 12:9-14; Luk'. 6:6-11*)

1 İsus p'urumal sinagogane başi. T'et'iya kul p'araliç sa amdare buy.

2 Bəzi amdarxoy pul İsusi loxoley, şot'aynak' ki, şot'oğon yaqt'unbəğsay bəyn İsusen me amdara Şamat' ğine q'olaybala, yoxsa təə.

3 İsusen kul p'araliç amdara pine: «Bəş c'eki!»

4 Oşa isə hərrəmine bakalt'oğoy loxole bəği pi: «Mat'uva icaza bu: Şamat' ğine şaat'luğ yoxsa pislüğ bsuna? Şinesa elmoğoy çark'est'una, yoxsa bespsuna?» Ama şorox şip' çurpet'unuy.

5 İsusen me amdarxoy loxol bəği şot'oğoy pulmoğon lazım bakalt'u nu aksun çuresunane ak'i. T'e vədə şot'in azarina pine: «Vi kula boxoda!» Şot'in iz kula boxonedi, kulal q'olayebaki.

6 Fariseyxon t'et'iin c'erit'uxun oşa hat'e saad İrodi tərəf bakalt'oğoxun sagala İsusa hetər əfçibsunı barada maslaatsat'un burqi.

† 2:23 2:23 K'an. 23:25 § 2:26 2:26 Lev. 24:9; 1 Şam. 21:1-6

İsusi bač'anexun eğalt'oğoy gelebaksun
(Mat'. 4:24-25; Luk'. 6:17-19)

⁷ İsus İz şagirdxoxun sagala göle t'öõxe taşi. Şot'ay bač'anexun isə Galileyinaxun gele camaate eysay.

⁸ İsusi biq'i əşurxo ibaki, Şot'ay t'öğöl İudeyinaxun, Yerusolimaxun, İdumeyinaxun, İordan oqe t'iyəmi tərəfəxun, Sure saal Sidoni hərrəminəxunal et'unsay.

⁹ Amdar t'eq'ədər geleney ki, İsusen İçu maq'at'un sıxışt'ırışı pi, İz şagirdxoxun İçeynak' sa lodk'a həzir efsunane xaişbi.

¹⁰ Axırı Şot'in gele amdarxone q'olaybey, isəəl bütüm azari bakalt'oğon Şot'o lafst'eynak' içoğə best'unbsay. *

¹¹ Murdar urufxon isə İsusa ak'at'an Şot'ay bəş past'eşi ost'aar harayt'unney: «Hun Buxaçuğoy Ğarnu!»

¹² Ama İsusen şot'oğə İzi şu baksuna bayanbsuna q'adağanebsay.

P'as's'e şagirdi təyinbaksun
(Mat'. 10:14; Luk'. 6:12-16)

¹³ Sa ği İsus buruğə laşi İz c'ək'p'i amdarxo İz t'öğölə k'alpi, şoroxal hart'un.

¹⁴ Şot'in p'as's'e tana c'ək'p'i apost'ole təyinbi ki, şorox həmişə İz t'öğöl bakat'un. Me amdarxon Buxaçuğoy padçağluği barada karoozbalt'uniy.

¹⁵ İsusen şot'oğə murdar urufxo c'evksuni ext'iyərəl tanedi.

¹⁶ Metərлуğən, İsusen me p'as's'e tanane təyinbi: P'et'er s'i tadeşi Simon,

¹⁷ Benerageş s'i tadeşi Zavdayi ğar İak'ov saal şot'ay viçi İoan - Benerageş «S'əq'e ğarmux» upsune -

¹⁸ Andrey, Filip', Varfolomey, Mat'fey, T'omas, Halfay ğar İak'ov, Tadday, Kənançi † Simon

¹⁹ saal oşa İsusa xəyanətbi İuda İsk'ariot'.

İsus saal Baal-Zevul
(Mat'. 12:22-32; Luk'. 11:14-23)

²⁰ Sa ği İsus sa k'oyane başi. Camaat p'urumal şot'ay bel giresane burqi, İsusen q'a iz şagirdxon sal şum ukala vaxt' tet'un bəğəbsay.

²¹ İsusi ailingen me barada ibakat'an Şot'o eşt'eynak' yaq'ane baft'i. Şot'aynak' ki, fikirt'unbsay ki, Şot'in İz haq'ılane açesp'e.

²² Yerusolimaxun hari k'anun zombalxon isə next'uniy: «Şot'ay boş murdar urufxoy kalo bakala Baal-Zevule başe! Baal-Zevuli zorene murdar urufxo c'evksa». ‡

²³ İsusen k'anun zombalxo İz t'öğöl k'alpi şot'oğoy pit'oğoy barada məsələğon exlət'p'sane burqi: «Şeytanen Şeytana hetərə şəp'eşes bakon?»

²⁴ Əğər sa padçağluğ iz boş cöyebaksasa, t'e padçağluğ vərəne bakon.

²⁵ Əğər sa k'oj iz boş yaq'ax tene taysasa, t'e k'oj şareğon.

²⁶ Əğər şeytanenal iç iz əleyinə əqeşi için-içuxun düşmənluğəbsasa, şot'in porttenebon, şot'ay axire eğon.

²⁷ Axırı şuk'k'alən zorba amdari k'oya başi süft'ə t'e amdari kul-tura ğaç'p'inut' şot'ay k'oja fūq'p'es batenekon.

²⁸ Vəx düzinəz nex: amdarxoy bütüm günaxxo q'a Buxaçuğə bñhi tağala əyitmux şot'oğə bağışlayınşakes banekon.

* 3:10 3:10 Mrk'. 4:1; Luk'. 5:1-3 † 3:18 3:18 Kənançi - rimluğoy əleyinə əq'əşit'oğə tadeşi s'i. ‡ 3:22 3:22 Mat'. 9:34; 10:25

²⁹ Ama İvel Urufa nu çalxala əyitmux sal sa amdara tene bağışlayınşakal, şot'ay günaxal iz ozane həmişəluğ mandale». §

³⁰ İsusen mot'o şot'oğon "şot'ost'a murdar uruf" upsuna görəne exlətp'i.

İsusi Buxaçuğoy əyitə əməlbalt'oğō İz ailə hesabbsun
(Mat'. 12:46-50; Luk'. 8:19-21)

³¹ Hame vədə İsusi Nana q'a viçimux hari p'at'unp'i. Şot'oğon çölin tərəf çurpi Şot'o k'alpseynak' amdart'un yaq'abi.

³² Kala sa top amdar İsusi hərrəmine arşeney. Şot'o p'ap'est'unbi: «Vi Nana q'a viçimux çölin tərəf çurpet'un, Vat'un k'ale».

³³ İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Bez nana q'a viçimux şuva?»

³⁴ Oşa İz hərrəmine arşit'oğoy loxol bəği pine: «Mone, Bez nana q'a viçimux miyane.

³⁵ Şot'aynak' ki, şiin Buxaçuğoy əyitə əməlebsasa, Bez viçi, xunçi saal nana şone».

4

Şareğala şile barada məsələ
(Mat'. 13:1-23; Luk'. 8:4-15)

¹ İsusen p'urumal göle t'öğöl amdarxo zombsane burqi. İz hərrəmine t'eq'ədər amdare gireşey ki, İç laşi lodk'inane arşi, amdarxo isə göle t'öğöl, q'ariluğat'uniy. *

² İsusen şot'oğō gele şeyə məsələğōne zombsay. Şot'in pine:

³ «Ümüx laxanan: sa əkinçi şil şarpsane c'eysa.

⁴ Şark'ala vədine şilurxoy sa hemo yaq'e t'öğōle bist'a, q'uşurxonal hari şot'oğō t'uk't'i ut'unksa.

⁵ Sa hemo k'ul gele nu bakala - jəluğ galane bist'a. K'ul mal baksuna görəl usum göyünebaksa.

⁶ Ama bəğ c'eğat'an iz tum bəğəloy nu baksuna görə usum şerebaki q'arinebaksa.

⁷ Sa hemo şaşurxoy aranene bist'a. Şaşurxon kalabaki şot'oğō haq'layinşt'unbsa, me şilurxonal bar tet'un tast'a.

⁸ T'iyəmiyoroş isə bərəkətlu oçalat'un bist'a. Şot'aynak'al göyünbaki, kalabaki avuzt'unbaksa, şot'oğoy bəzit'oğon otuz, bəzit'oğon altmış, bəzit'oğonal sabaç q'at gele bart'un tast'a».

⁹ Oşa İsusen pine: «İbakseynak' ümüx bakalt'in ibakeq'an».

¹⁰ Camaat şarəşit'uxun oşa İz p'as's'e şagirden q'a İz baç'anexun tağalt'oğon Şot'oxun məsələğoy baradat'un xavar haq'i.

¹¹ İsusen pine: «Buxaçuğoy padçağluği sir vəynak'e qayeşe, ama t'iyəmint'oğoynak' hər şey məsələğōne exlətesa ki,

¹² "Bəğəq'at'un, ama maq'at'un ak'i,

İbakeq'at'un, ama maq'at'un q'amışaki.

Tene, Buxaçuğōç fıırpi bağışlayinşt'unbakon"». †

¹³ Oşa İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Vən me məsəlinə tenan q'amışaksasa, t'e vədə t'iyəmi məsələğō hetər q'amışakalnan?

¹⁴ Əkinçinen şark'alo Buxaçuğoy əyite.

¹⁵ Bəzi amdarxo yaq'e t'öğöl bit'i şilurxo k'inək'e. Şot'oğon əyitə it'unbaksa, ama Şeytanen hat'e saad hari içoğoy boş bit'eşi əyitə ext'i taneşt'a.

16 Bəziyoroş jəluğ gala şareşi şilurxo k'inək'e. Şot'oğon əyitə ibaki şot'o hat'e saad müqluğen q'abult'unbsa,

17 ama içoğost'a tum nu baksuna görə porttet'unbsa, əyitə görə təgibbaksuna q'a içoğə əzyət baksuna ak'ala k'inək' t'e əyitəxun qoşt'unbaksax.

18 Şaşurxoy arane bitə şilurxo moroxe: şot'oğon əyitə it'unbaksax,

19 ama me dünyəni narahatçiluğxo, var-dövlətə feret'baksun q'a q'erəz şeymoğə bakala tamax arane başi əyitə q'əq'ənnə, əyitenal bar tene eşt'a.

20 Bəzi amdaxo isə bərəkətlu oçala şareşi şilurxo k'inək'e. Şot'oğon əyitə ibaki q'abult'unbsa, oşaal otuz, altmış, nəəl ki lap sabaç q'at gele bart'un eşt'a».

Çiraği barada məsələ

(Luk'. 8:16-18)

21 İsusen q'erəzəl sa məsəl şot'oğə exlətebi: «Ef zənden, çirağa q'ave nəəl ki taxt'e oq'a laxseynak' et'unçon? Təə! Şo çiraği q'ave loxolt'un laxsa. †

22 T'etər c'əp'k'in sa şey tene bu ki, əşk'ərə nu c'eğane, t'etər but' sa şeyal tene bu ki, nu qayəğane. §

23 İbakseynak' ümüx bakalt'in ibakeq'an!»

Usk'uni barada məsələ

(Mat'. 7:2; Luk'. 6:38)

24 İsusen şot'oğə sa məsələl exlətebi: «Ef ibakalt'oğoy barada yönbəri fikirbanan: mani usk'unen usk'aynan, vəynak'al hat'e usk'unen usk'eğale, hələ avuzal tadeğale. *

25 Şot'aynak' ki, şii bunesa, şot'o samalal gele tadeğale, ama şii tene busa, iz bakaloval içuxun haq'eğale». †

Zoğ duği şile barada məsələ

26 İsusen saal pine: «Buxaçuğoy padçağluğ het'uva oşq'ar? Mone, sa amdaren şile şare.

27 Şo basek'sa, hayest'a, şil isə zoğ duği kalanebaksax. Əkinçinen mot'ay hetər bex c'eyşuna sal avatenebaksax,

28 axırı oçalen içine mot'oğə bsa. Süft'ə zoğə c'eyşax, oşax sünbül, samal oşal sünbülü dənooxe kalabaki ap'sax.

29 Əkin neşum bakat'an isə əkinçinen usumluğen mixane exst'a, şot'aynak' ki, exe vədə p'ap'ene». †

Xardali şile barada məsələ

(Mat'. 13:31-32,34; Luk'. 13:18-19)

30 Oşax İsusen p'urum pine: «Buxaçuğoy padçağluğa het'uxun sa biq'en? Şot'o mani məsələnin ak'est'en?

31 Şo xardali şiləne oşq'arst'a: oçali çoyel bit'eğala şilurxoy ən mis'ik'o baalkayin,

32 kalabaki bütüm bost'ani bitk'iğoxun alloye baksax. İz taymuxal t'e boydane baksax ki, göynul purk'ala q'uşurxon şot'ay xojina mese biq'sax».

33 İsusen mot'oxun q'erəzəl gele məsələoxxe exlətp'i. Şot'in me cürəne karoozbsay ki, şot'oğon İçu q'amışakes bakat'un.

34 Şot'oğə məsələsuz hik'k'al nexteney, ama İz şagirdxoxun tək mandat'an şot'oğə hər şeyax q'andırışəbsay.

İsusi tufana bask'est'un

(Mat'. 8:23-27; Luk'. 8:22-25)

‡ 4:21 4:21 Mat'. 5:15; Luk'. 11:33 § 4:22 4:22 Mat'. 10:26; Luk'. 12:2 * 4:24 4:24 Mat'. 7:2; Luk'. 6:38 † 4:25 4:25 Mat'. 13:12; 25:29; Luk'. 19:26 † 4:29 4:29 Yol. 3:13; İoan. 4:44

³⁵ Hat'e ği biyëbakat'an İsusen İz şagirdxo pine: «Ekinan göle t'e tərëf c'ovaken».

³⁶ Şagirdxoval camaataxun cöybaki İsus bakala lodk'ina arsi tat'unşi. İçoğoxun sagala q'erëz lodk'oxal enesay.

³⁷ Bürdën zorba sa tufane eşeşi. Ləpoğon lodk'ina t'etere duğsay ki, xe iz boşə buybaksay.

³⁸ İsus lodk'in bač'anin tərëf İz bula bera laxi bask'enedey. Şagirdxon Şot'o muğurbi pit'un: «Məəlim, yan həysə batk'alyan! Yəni mot'in Va naraat tene bsa?»

³⁹ İsusen hayzeri muşa q'adağanebi, gölə isə "çurpa, şip'baka!" pine. Muş çurepi, bəğəloy sa şip'luge baki.

⁴⁰ İsusen şot'oğə pine: «Het'aynak'nan meq'ədər q'ıbsa? Hələ vəst'a vëluğ tene bu?»

⁴¹ Şagirdxo q'iyen haneq'i. Şot'oğon sunaxun "mo hetər Amdare ki, muşal, göləl İçu tabinebaksax?" pi xavart'un haq'say.

5

İz boş murdar uruf bakala amdari q'olaybaksun

(Mat'. 8:28-34; Luk'. 8:26-39)

¹ Şorox göle t'e soğə tərëf bakala gadaraluğoy oçalat'un taşi.

² İsus lodk'inaxun şigala k'inək' gərəmzəluğaxun iz boş murdar uruf bakala sa amdare Şot'ay bəş c'eri.

³ Şə gərəmzəluğane yəşəyinşbsay, şuk'k'alən şot'o lap zincirləyinşiyal efes tene baksay.

⁴ Hema kərəm şot'o k'andallayinşiyal ğaçp'et'uniy, ama şot'in k'andalxoval xoxep'say, zincirxoval k'as'enedey. Şuk'k'ali şot'o şip'p'ala zor aytenesay.

⁵ Həmişə, üşə-ğena gərəmzəluğa, buruxmoğə harayenedey, için İçu jəlayinşbsay.

⁶ Şot'in İsusə əxiləxun ak'i t'it'eri Şot'ay bəş bineti,

⁷ harayk'a pine: «Ay İsus, Ala Arsit'ay Ğar, zaxun k'ən çuresa? Hun bakan vi Buxaçux, za əzyət ma tada!»

⁸ Şot'aynak' ki, İsusen şot'o "ay murdar uruf, me amdaxun c'eki!" peney.

⁹ İsusen şot'oxun xavare haq'i: «Vi s'i hik'ə?» Şot'in coğabe tadi: «Bez s'i Q'oşune, şot'aynak' ki, yan geleyan».

¹⁰ Şot'in İsusə içoğə t'e oçalaxun maq'an şəp'eşi pi xoyinşbsane burqi.

¹¹ T'et'iya - buruğoy döşel kala sa bəq'e sürünene otarişbsay.

¹² Murdar urufxon İsusə xoyinşt'unbi: «Yax me bəq'ürxoy boş yaq'aba, barta şot'oğoy boş bağen».

¹³ İsusen icaza tanedi. Murdar urufxoval amdaxun c'eri bəq'ürxoy boşt'un başi. P'ə hazar bul bəq'ə İşa bakala sürü hat'e saad q'ayinaxun oq'a, gölə baft'i q'əq'əneşi.

¹⁴ Bəq'bəğalxon t'it'eri me barada şəhərməğə q'a ayizməğə exlətt'unbi. Camaatal me baki əşurxo tamaşabseynak'e hari.

¹⁵ Şot'oğon İsusə t'əğöl hari mot'oxun bəş içust'a sa q'oşun murdar uruf bakala amdari paltar lapi saal haq'ullayinşaki arst'una ak'i q'it'unbi.

¹⁶ Me əşurxo ak'it'oğon isə camaata iz boş murdar uruf bakala amdari bel harit'oğə q'a bəq'ürxoy barada exlətt'unbi.

¹⁷ T'e vədə t'e oçali amdaxon İsusə xoyinşbsat'un burqi ki, içoğoy oçalaxun c'əğane.

¹⁸ İsus lodk'ina arsat'an murdar urufxoxun təmizbaki amdaren İsusə xoyinşebi ki, İçuval ext'ane.

19 İsusen tene barti, ama pine: «Vi k'oya, vi İŝat'oğoy t'öğöl taki, Q'onçuğon vaynak' bit'oğö saal vaynak' hetər ük' bok'ospsun ak'est'una ŝot'oğö exlətp'a».

20 Me amdarenal taŝi İsusen içeynak' bit'oğö dirist' Dek'ap'olis bölginə exlətpsane burqi, bitoval məət't'əlt'un mandı.

*Çuğoy q'olaybaksun saal mis'ik' xuyəri bəyinbaksun
(Mat'. 9:18-26; Luk'. 8:40-56)*

21 İsus lodk'inen p'urum göle me tərəf bakala q'arılığa c'erit'uxun oŝa İz bel gele amdare gireŝi.

22 Me vədə sinagogi kalat'oğoxun soğö, Yair s'iyen sa amdare hari. Ŝot'in İsusa ak'i Ŝot'ay turinoq'a bineti.

23 Ŝot'o gele xoyinŝbi pine: «Bez xuyər elmoğoy loxole. Eki vi kulmoğö ŝot'ay loxol laxa ki, q'olaybaki yəŝəyinŝeq'an».

24 İsusal ŝot'oxun sagala taneŝi. Ŝot'ay baç'anexun t'eq'ədər amdare eysay ki, Ŝot'o male manst'ay çaxçuxk'at'un.

25 T'et'iya içust'a p'as's'e usene ki, p'i taysuni azar bakala sa çuuxe buy.

26 Ŝo cürbəcür doxt'urxone tarapey, ŝot'oğoy loxol iz bakalt'u laxeney, ama p'urumal ŝaat' tene baksay. İz vəzyət taysun samalal pise baksay.

27 Me çuğon İsusi barada ibakeney, ŝot'o görəl ŝot'in amdarxoy boŝt'an c'ovaki baç'anexun taŝi İsusi paltara lafedi.

28 Ŝot'aynak' ki, metərə fikirbsay: «Hik'k'al tene, Ŝot'ay paltara laft'ayiz q'olaybakoz».

29 Hat'e saad ŝot'ay p'i taysun bot'ebaki, içinal hiŝebi ki, azaraxun q'olayebaki.

30 İsusen isə avanebaki ki, İçuxun sa zore c'eri, amdarxoç fıırıpı xavare haq'i: «Bez paltara laft'iyo ŝuvay?»

31 Ŝagirdxon Ŝot'o çoğabt'un tadi: «Amdarxoy kiyelxun galk'ala tene. Me camaati boŝ Va ŝin lafst'una hetərə avabakes bakon?»

32 Ama İsusi piin hələl mot'o bit'une qəvesay.

33 Çuğon içü k'ə baksuna avaney. Ŝo iz q'iyexun t'ut'upsun hari İsusi turinoq'a biti bütümə Ŝot'o exlətebi.

34 İsusenal ŝot'o pine: «Bez xuyər, vi vəbaksunen va çark'esedi. Arxayin taki, eneyal azarayınŝmabaka!»

35 İsusen hələ əyiteney, hame vədine sinagogi kalat'ay k'oyaxun amdarxo hari ŝot'o pit'un: «Vi xuyər p'ure. Ene məəlimə het'aynak'en naraat'bsa?»

36 Ama İsusen me əyitə fikir tene tadi. Ŝot'in sinagogi kalat'u pine: «Ma q'İba, təkç'ə vəbaka!»

37 Ŝot'in P'et'eraxun, İak'ovaxun saal ŝot'ay viçi İoanaxun baŝq'a ŝuk'k'ala İz baç'anexun eysa tene barti.

38 Ŝorox sinagogi kalat'ay k'oya p'ap'at'an İsusen hay-küy balxo q'a ost'ar önök'alxone ak'i.

39 İsus bona baŝi ŝot'oğö pine: «Het'aynak'nan hay-küy bi önöne? Əyel p'uritene, hat'etər basek'e».

40 Ŝot'oğon İsusi loxol axŝumt'unpi. İsusen isə bütümə c'öŝ c'evk'it'uxun oŝa əylin bava-nanaxun saal İçuxun harit'oğoxun sagala əyel bask'i galane baŝi.

41 İsusen əylin kiyexun biq'i ŝot'o pine: «T'alit'a k'um!» Mo "ay mis'ik' xuyər, va nexzu: hayza!" upsune.

42 Xuyərenal hat'e saad hayzeri tarapsane burqi. Ŝot'ay p'as's'e yəŝe buy. T'et'iya bakalorox mat mant'undi.

⁴³ İsusen şot'oğö tapşsurebi ki, me barada şuk'k'alēn maq'an avabaki, oşa isə öylə ukunq'at'un tadi pine.

6

İsusi İz yurdnu nu q'abulbaksun (Mat'. 13:53-58; Luk'. 4:16-30)

¹ İsus t'et'iin c'eri İz doğma yurdnune hari. İz şagirdxoval İçuxuney.

² Şamat' ği eġat'an şot'in sinagoga karoozbi zomebsay. Şot'o ümüxlaxala amdarxoy gelet'in mæət't'æl mandi nexey: «Me amdarast'a me şeyurxo mayina? Mo hetər haq'ıla kot'o tadeşe? Me cürə möcüzoğö hetere bsa?

³ Yəni mo hat'e iz nana Mariya, iz viçimuxal İak'ov, İosif, İoan saal Simon bakala ust'a tene ki? Hələ iz xunçimuxal memiya, beşi arānet'un yəşəyinşbsa!» Hametər şot'oğon İsusā tet'un q'abulbsay.

⁴ Ama İsusen şot'oğö pine: «Xavareçal saycə iz yurdnu, q'oomxoy arane saal ailin boş hörmətlü tene. Mandi hər gala!» *

⁵ Metərluġen, şot'in t'et'iya sa hema azarin loxol İz kula laxi q'olaybsunaxun başq'a sal şa möcüzə ak'est'es tene baki.

⁶ İsus şot'oğost'a vėluġ nu baksuna ak'i mæət't'əle manst'ay.

İsusi İz p'as's'e şagirdə q'ulluġeynak' yaq'absun (Mat'. 10:1-15; Luk'. 9:1-6; 10:1-12)

Oşa İsusen zombsun hərrəminə bakala ayizmoğö tarāpi-fırınepi.

⁷ İsusen p'as's'e şagirdə İz t'öğöl k'alpi şot'oğö p'ə tan-p'ə tan karoozbsane yaq'abi. Şot'oğö murdar urufxo c'evksuni ext'iyərəl tanedi.

⁸ Şot'oğö tapşsurebi ki, yaq'a çombaġaxun başq'a hik'k'al - nə şum, nə toray, nəəl tēngə maq'at'un ext'i.

⁹ İçoğoy turel torok'ala lapeq'at'un, ama badalbseynek' paltar maq'at'un ext'i.

¹⁰ İsusen şot'oğö pine: «Maya sa k'oya baġaynan, t'e şəhərexun c'eġamin hat'e k'oya mandanan.

¹¹ Maya vəx nu q'abulbi, vəx ümüxlaxsun nu çureġayt'un, t'et'iin c'eġat'an ef turin tozal şap't'anan. Barta mo şot'oğöynak' sa nişanq'an baki!» †

¹² Metərluġen, şagirdxo yaq'at'un baft'i. Şot'oğon karoozbi amdarxo toobab-sunat'un k'aley,

¹³ murdar urufxot'un c'evksay, c'əyin ləəmdi gele azariġot'un q'olaybsay. ‡

Me əşurxo biq'ala amdar şuva? (Mat'. 14:1-12; Luk'. 9:7-9)

¹⁴ Hametər bütüm me əşurxo hari padçaġ İrodi ümüğö p'anep'i, şot'aynak' ki, jomo bakalt'in İsusaxune əyitey. Bəzi amdarxon next'uniy: «Mo K'unuk'bal İoane p'uri ganuxun bəyinbake, şot'o görəne içust'a me cürə zor bu».

¹⁵ T'iyəmint'oğon isə "mo İlyane", bəzit'oğonal "t'evaxt'in xavareçalxollarik' sa xavareçale" next'uniy. §

¹⁶ Ama İroden mot'o ibakat'an pine: «Mo, zu iz bula bot'est'i İoane. Şo bəyinebake!»

* **6:4 6:4** Mat'. 13:57; Luk'. 4:24; İoan. 4:44 † **6:11 6:11** T'e vaxt' iudeyxo t'iyəmin ölkinəxun qaybakat'an içoğoy turel arşi tozal şap't'unst'ay. Me hərəkətə içoğoy azuk'axun bakalt'oğöynak' bsunen isə şot'oğöval Buxaçuğö nu çalxalt'oğoxun sa biq'sunane ak'est'ay. Luk'. 10:4-11; Ap'ost'. 13:51 ‡ **6:13 6:13** İak'. 5:14 § **6:15 6:14-15** Mat'. 16:14; Mrk'. 8:28; Luk'. 9:19

17 Me İroden iz viçi Filip'i çuux İrodiya görə İoana biq'est'i zindanane badest'ey. Şot'in İrodiya içeynak' çuuxe haq'ey,

18 İoanen isə şot'o "viçey çuğə haq'sun Buxaçuğoy k'anunaxun düz etenesa" peney.

19 Mot'oxun oşa İrodiyan İoani loxol kin efi şot'o besp'est'uni q'ərarane hari. Ama iz kiyexun hik'k'al aytenesay,

20 şot'aynak' ki, İroden İoani düzgün saal İvel sa amdar baksuna avaney, şot'oxun q'ibi şot'o q'orişesay. Düze, İoani exlətxoxun oşa İrod içul etenesay, ama p'urumal şot'ay exlətxon içü zapeney.

21 Sa ği İrodiyay kiyel saat' fürsəte koft'i. İroden iz nanaxun baki ğine sarayi amdarxo, q'oşuni kalat'oğə saal Galileyin şilə amdarxo q'onaxluğə tadi.

22 Q'onaxluği vədine İrodiyay xuyəren bona başi əçinipi. Mo İrodi q'a q'onağxoy xoşel t'eq'ədərə hari ki, padçağən xuyərə pine: «Vi ük'en balt'u zaxun çureki, zu va tadaz».

23 Oşa elasp'i p'urumal pine: «Zaxun k'ə çureğayin, lap bez padçağluği q'it'ual çureğayin, va tadoz».

24 Xuyəren isə c'eri iz nanaxune xavar haq'i: «Zu k'ə çureğaz?» Şot'in coğabe tadi: «K'unuk'bal İoani bula».

25 Xuyərenal hat'e saad padçaği t'öğöl t'it'eri pine: «Çurezsa ki, həysə sa sinin boş K'unuk'bal İoani bula za tadan».

26 Padçağ beyköfe baki, ama iz elasa q'a q'onağxo görə xuyəri əyitə oq'a saksun tene çureşi.

27 Şot'in hat'e saad içü q'orişalt'oğoxun sunt'u yaq'abi İoani bula eşt'unane əmirbi. T'e amdarenal zindana taşi İoani bula ozanaxun duği

28 şot'o sa sinin boş xuyərenak' eneçeri. Xuyərenal şot'o iz nanane tadi.

29 İoani şagirdxon mot'o ibakat'an hari şot'ay meydə ext'i mağarinat'un laxi.

İsusi qə hazar tana boşevksun

(Mat'. 14:13-21; Luk'. 9:10-17; İoan. 6:1-14)

30 Ap'ost'olxo İsusi t'öğölt'un qaybaki. Şot'oğon içoğə tadi tapşuruğxo bex p'ap'epsuni q'a camaata zombsuni barada Şot'aynak' exlətt'unbi.

31 İsusen pine: «Ekinan isə şuk'k'al nu bakala sa gala tağən, cöycə samal dincəyişəken». Axırı eğal-tağal gele baksunaxun sal şum ukala vaxt' tet'un bəğəbsay.

32 Şoroxal lodk'ina laşi içan-ıçoğoynak' şuk'k'al nu bakala sa galat'un taşi.

33 Ama tağat'an camaaten şot'oğə anek'i, gelet'inal çalexı. T'e vədə bütüm şəhərmoğoxun amdarxo turin axışaki t'e gala içoğoxun bəş p'at'unp'i.

34 İsus q'arılığa c'eri kala sa top amdarxo ak'at'an şot'oğoynak' İz ük'e bok'i, şot'aynak' ki, çobansuz eğelxo k'inək't'uniy. İsusenal şot'oğə gele şeymoğoy barada zombsane burqi. *

35 Biyənebaksay. Şagirdxon hari İsusa pit'un: «Mo çölə, hamal ene c'əyine.

36 Camaata tərba, barta taşi me hərrəmine bakala ayizmoğoxun, ganxoxun içoğoynak' sa şey haq'i kəyeq'at'un».

37 Ama İsusen şot'oğə pine: «Şot'oğə ukun vən tadan». Şagirdxon pit'un: «Bərkə taşi p'əbaç dinaren † şum haq'ayan ki, mot'oğoyan ukest'a?»

38 Ama İsusen şot'oğə pine: «Takinan, bəğanan bəyn hema şumvəx bu?» Şot'oğonal bəği pit'un: «Qo şum saal p'ə çəliyəx bu».

* **6:34 6:34** Ams'i oç. 27:17; 1 Padç. 22:17; 2 Hadis. 18:16; Yez. 34:5; Zək. 10:2; Mat'. 9:36 † **6:37 6:37** P'əbaç dinar - Sa dinar sa ğiün əşlin haq'q'e.

³⁹ İsusen şot'oğö əmirebi ki, amdarxo dəst'ə-dəst'ə göyün oye loxol arşevk'eq'at'un.

⁴⁰ Amdarxo baç-baç, əlli-əlli art'unşi.

⁴¹ İsusen qo şuma q'a p'ə çəlinə ext'i göynul bəğsun şükürbi afırınepi. Oşa şuma cöybi İz şagirdxone tadi ki, camaata paybeq'at'un. P'ə çəlinəl bitot'aynak' cöyebi.

⁴² Bitot'in kəyi bot'unşi,

⁴³ hələ avuzin mandi şume saal çəlin k'ot'orxoxun p'as's'e zənbiləl buyt'unbi.

⁴⁴ Şum kəyit'oğoxun saycə işq'arxoy say isə qo hazar taney.

İsusi xene çoyel tarapsun

(Mat'. 14:22-33; İoan. 6:15-21)

⁴⁵ Mot'oxun hat'e saad oşa İsusen amdarxo k'oya yaq'abadat'an, İz şagirdxoval məcburebi ki, lodk'ina laşi İçuxun bəş t'e tərəf - Bet'sayda c'ovakat'un.

⁴⁶ İç isə camaata yaq'abadit'uxun oşa afırıpseynak' buruğone laşi.

⁴⁷ Üşə lodk'a gölə biyexey, İsus isə q'ariluğa tək çurpeney.

⁴⁸ İz şagirdxon zorink'ət'un avar zap'ey, şot'aynak' ki, muşen içoğoy çoyele fuyey. Mot'o ak'at'an, üşeni bip'imci saadast'a † İsus gölə çoyelxun şot'oğoy t'öğölə taşi, şot'oğoxun c'ovaksune çureşi.

⁴⁹ Ama şagirdxon İsusi gölə çoyelxun tarapsuna ak'at'an Şot'o sa ak'esun avabaki harayt'unpi,

⁵⁰ Şot'o ak'i içoğö q'iyen haq'eney. İsusen hat'e saad şot'oğoxun əyitp'i pine: «Ük'lü bakanan, Zuzu, ma q'ıbanan!»

⁵¹ Oşa şot'oğoy t'öğöl lodk'inane laşi, muşal şip'e baki. Şorox lap məət'təl mant'undi.

⁵² Axırı şot'oğon t'ema amdara uk'est'uni möcüzinəl tet'un q'amışakey, içoğoy pulmux hələ k'aç'iney.

İsusi Ginesara azariğö q'olaybsun

(Mat'. 14:34-36)

⁵³ İsus q'a İz şagirdxo gölə c'ovaki Ginesarat'un hari. Q'ariluğa c'eri lodk'ina gaçt'unpi.

⁵⁴ Şorox lodk'inaxun c'eğala k'inək' camaaten İsusa çalexı.

⁵⁵ T'e pervare bakala amdarxon İsusi maya baksuna ibakat'an içoğoy azariğö nasilk'in boş Şot'ay t'öğöl eşt'at'un burqi.

⁵⁶ İsusi tağala hər gala - ayizmoğö, şəhərmoğö, bölgöğö azariğö eçeri meydana lat'unxsay ki, Şot'ay paltari c'ot'aq'a bakayin lafteq'at'un. Şot'o laft'alorox bitoval q'olayebaksay.

7

Amdara murdar balo hik'ə?

(Mat'. 15:1-20)

¹ Sa gi İsusi t'öğöl fariseyxö q'a Yerusalamaxun bakala sa hema k'anun zombalxone hari.

² Şot'oğon at'unk'i ki, İsusi şagirdxoy bəzit'oğon murdar kulmoğon, yəni pakbak-suni ədətə əməlbinut'tun şuma arst'a.

³ Axırı fariseyxon içan bütüm iudeyxollarik' içoğoy bavoğoxun mandi ədətə tam dəgig əməlt'unbsay. İçoğoy kulmoğö os'k'i pakbinut' şuma artet'unsoy,

† 6:48 6:48 Üşeni bip'imci saadast'a - Həysət'in vaxt'en üşə saad xibaraxun üçəray arane.

⁴ bazarexun harit'uxun oşa kulmoğo os'k'i pakbinut' hik'k'al utet'unkoy. Şot'oğon hələ q'erəzəl gele ədətxot'un əməlsay. Metər ki, şot'oğon içoğoy ədətə görə lap camurxo, vedroğo, tuncce levet'xoval os'k'i pakt'unbsay.

⁵ Fariseyxon q'a k'anun zombalxon İsusaxun xavart'un haq'i: «Het'aynak' Vi şagirdxon bavoğoxun mandi ədətxo tet'un əməlbsa? Şumat'un arst'a, ama kulmoğo tet'un os'k'i pakbsa».

⁶ İsusen şot'oğo pine: «İsaya xavareçalen vəxlarik' p'əçolat'oğoynak', he şaat'e şampe!

"Me azuk'en içoğoy muzine Za hörmətbsa,
Ama içoğoy ük' Zaxun əxile.

⁷ İçoğoy Za bul k'os'bsunal ams'ine,

Bez k'anunxo içoğoy c'evk'i k'anunxont'un əvəzbsa". *

⁸ Vən Buxaçuğoy əmirə t'öğxbi amdarxoy c'evk'i ədətxonnan taysa».

⁹ İsusen saal şot'oğo pine: «Ef c'evk'i ədətxo əməlbseynek' Buxaçuğoy əmirə t'öğx bost'una hetərəl şaat' bacarnanbsa!

¹⁰ Moiseyen k'ə pey? "Nana-bava hörmətba", "nana nəəl bava təhk'irbala amdara bəsp'anan"! †

¹¹ P'oy vən k'ənan bsa? Sunt'in c'eri uk'ayin ki, "bezi nana-bava tadala bakalt'u Buxaçuğoz q'urbanbsa",

¹² vən t'e amdari iz eht'iyəci boş bakala nana-bava nu köməybsuna pis tenan bəğsa.

¹³ Metərluğen vən vəxun c'evk'i ədəten taysunen Buxaçuğoy əyitə hik'k'alnanbsa! Hələ mot'o oşq'ar q'erəzəl gele əşurxonan biq'sa!»

¹⁴ İsusen p'urumal camaata İz t'öğöl k'alpi pine: «Bitot'in Za ümüxlaxanan ki, q'amışakanan.

¹⁵ Jomo tağala sal sa şeyen amdara murdar tene bon, ama amdara murdar balo jomoxun c'eğaloroxe».

¹⁶ ‡

¹⁷ İsus camaataxun cöybaki k'oya eğat'an, İz şagirdxon me əyitmoğoy məninə q'andırışbsunat'un Şot'oxun xaişbi.

¹⁸ İsusen şot'oğo coğabe tadi: «Vənal hələ tenan q'amışaki? Bex tenan bafst'a ki, amdari boş tağala sal sa şeyen amdara murdar bes tene bakan?

¹⁹ Şot'aynak' ki, jomo tağala şeymux şot'ay ük'e təə, tapanene taysa, t'iyal mantenest'a». (İsusen me əyitmoğon bito ukunxoy təmiz baksunane ak'est'i.)

²⁰ İsusen İz əyitə davamebi: «Amdara murdar balo isə amdaraxun c'eğalone.

²¹ Şot'aynak' ki, amdarxoy boş't'an, ük'exune pis fikirxo, əxlagsuzluğ, oğriluğ, bespsun,

²² q'erəz çuğoy loxol bəğsun, tamaxkərluğ, şər bost'un, bic'luğ, pozğunluğ, paxılluğ, Buxaçuğoy əleyinə əyitpsun, loğaluğ saal haq'ılsuzluğ c'eğon.

²³ Bütüm me pis əşurxo amdari boş't'ane c'eri şot'o murdar bsa».

Finik'iyalu çuğoy vəbaksun (Mat'. 15:21-28)

²⁴ İsus t'et'iin c'eri Sur oçalane taşi. Şo t'et'iyə sa k'oyane mandi, İzi miya baksunal şuk'k'ala avabakest'un tene çuresay. Ama mot'o p'urumal c'ap' efes tene baki.

²⁵ T'etiya sa çuğo hari p'anep'i ki, İsus içoğoy aranene. Şoval hat'e saad İsusi t'öğöl hari Şot'ay turinoq'a bineti. Şot'ay xuyərəst'a murdar urufe buy.

* 7:7 7:7 İsa. 29:13 † 7:10 7:10 C'eys. 20:12; 21:17; Lev. 20:9; K'an. 5:16 ‡ 7:16 7:16 Bəzi kiinsamurxost'a me bənd butene: *İbakseynak' ümüx bakalt'in ibakeq'an!*

²⁶ Şo iç isə Siriin Finik'ina nanaxun baki sa grek' çuuxey. Şot'in İsusə xoyinşebi ki, iz xuyərəxun murdar urufa c'evk'ane.

²⁷ İsusen şot'o pine: «Barta süft'ə əyloxq'at'un boşi, şot'aynak' ki, əyloğoy şuma ext'i xəyoğo bost'un düz tene bakon».

²⁸ Çuğon isə Şot'o coğabe tadi: «Ay Q'onçux, axırı yan xəyoğonal əyloğoy sulfinaxun oq'a bari k'ot'orxoxunyan uksa».

²⁹ İsusen çuğo pine: «Vi me əyitə görə arxayin taki! Vi xuyərəxun murdar uruf c'ere».

³⁰ Çuğon iz k'oya hari anak' i ki, iz xuyər gane boş bask'ene, murdar urufal şot'oxun c'erene.

Kar hamal lal bakala sa amdari q'olaybaksun

³¹ İsus p'urumal Sur oçalaxun c'ere, Sidonal c'ovaki, Dek'ap'olisi tərəfəxun Galileya göləne p'ap'i.

³² T'iyə İsusi t'öğöl kar hamal lal bakala sa amdara eçeri xoyinşt'unbi ki, İz kula şot'ay loxolq'an laxi.

³³ İsusen t'e amdara t'öox taşeri, İz k'əşəmoğo me amdari ümüxxone laxi, oşa İz k'əşinə çupunaxp'i şot'ay muzane laft'est'i.

³⁴ Şot'in göynul bəği afırinepi, oşal bəğəloy sa mindəfə saki pine: «Effata!», yəni "qayey".

³⁵ Me amdari hat'e saad ham ümüxxo, hamal muz qayesi, şot'inal as'ar əyitpsane burqi.

³⁶ İsusen mot'o ak'it'oğo tapşurebi ki, me barada şuk'k'ala hik'k'al maq'at'un exlətpi. Ama heq'ədər gele tapşurebsaysa, t'eq'ədər geleyal bayant'unbsay.

³⁷ Camaat məət't'əl mandeney, şot'oğon next'uniy: «Me amdari bala əşlin toy butene! Şot'ay t'öğöl karurxonal inebaksa, lalurxonal əyitene!»

8

İsusi bip' hazar tanaxun gele amdara boşevksun (Mat'. 15:32-39)

¹ Hat'e ğimxo p'urumal gele camaate giresi. Şot'oğoy içoğoxun ukun butet'uxiy, İsusenal şagirdxo İz t'öğöl k'alpi pine:

² «Me amdaxo Bez goroxe eysa. Şorox xib ğine ki, Bez t'öğölt'un, içoğoxun ukala şeyal butet'ux.

³ Mot'oğo həysə içoğoy k'ojurxo yaq'abadayiz, yaq'a halnuxun bitalt'un, axırı bəziyorox lap əxiləxunt'un hare».

⁴ Şagirdxon Şot'o coğabt'un tadi: «Meq'ədər amdara boşevk'seynak' me çölö mayına şum bəğəbes bakon?»

⁵ İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Hema şumyax bu?» Şot'oğon pit'un: «Vüğ».

⁶ T'e vədə İsusen camaata pine ki, oq'a arşeq'at'un. Şot'in vüğ şuma ext'i şükürebi, oşa cöybi İz şagirdxone tadi ki, camaata paybat'un. Şot'oğon şuma payt'unbi.

⁷ Şot'oğost'a sa hema dənə mis'ik' çəliyal buney, İsusen şükürbala afırına bit'uxun oşa mot'oğoval paybsunane əmirbi. Şagirdxonal camaata payt'unbi.

⁸ Amdarxon kəyi bot'unşi. Avuzin mandi k'ot'orxo girbat'an isə vüğ zənbile buybaki.

⁹ T'et'iyə bip' hazar tana İşa amdare buy.

İsusen şot'oğo yaq'anebadi,

¹⁰ İç isə İz şagirdxoxun sagala lodk'ina laşi Dalmanuta oçalane taşi.

Fariseyxoy İsusaxun sa nišan çuresun
(Mat'. 12:38-39; 16:1-12)

11 Fariseyxo İsusı t'öğöl hari Şot'oxun höcətbsat'un burqi. Şot'o sinəyiñsbeynak' çurt'unsay ki, göynuxun eğala sa möcüzəlü nişanq'an ak'est'i. *

12 Şot'in bəğəloy sa mindəfə saki pine: «Het'aynak'e me nəsilən möcüzəlü nişan qəvesa? Vəx düzinəz nex: me nəsilə sal sa nişan tene tadeğal». †

Şagirdxoy nu q'amışaksun
(Mat'. 12:38-39; 16:1-12)

13 Oşa şot'oğoxun cöybaki p'urumal lodk'ina laşi göle t'e soğə tərəfe c'ovaki.

14 İz şagirdxon şum exst'una eyexun c'evk'et'unıy. Lodk'ina şot'oğoy tək sa dənə şume buy.

15 İsusen şot'oğə tapşurbi pine: «Eht'iyət'lü bakanan, fariseyxoy əyinəxun q'a İrodi əyinəxun vəx bəğanan». ‡

16 Şagirdxon isə içoğoy arane exlətp'i next'unıy: «Mot'o beşi şum nu baksuna görəne nex».

17 İsusen mot'o avabaki şot'oğə pine: «Het'aynak' şume nu baksunaxunnan əyite? Yəni hələ q'amışaki bex baftenanst'a? Het'aynak' ef ük' meq'ədər inadkərə?»

18 Ef pulmux baksun-baksun tenan aksa? Ef ümüxxo baksun-baksun tenan ibaksa? Ef eyexun he usuma c'eri!

19 Zu qo şuma qo hazar tane arane cöybi paybat'an bəşt'an mandi k'ot'orxoxun hema zənbilnən buybi?» Şot'oğon pit'un: «P'as's'e». §

20 «P'oy vüğ şuma bip' hazar tane arane cöybi paybat'an k'ot'orxoxun hema zənbilnən buybi?» Şot'oğon pit'un: «Vüğ».

21 İsusen şot'oğə pine: «Ama vən hələl q'amıştenanbaki!»

Bet'sayda bakala k'aç'i amdari q'olaybaksun

22 Şorox Bet'saydat'un hari. Miya İsusı t'öğöl sa k'aç'i amdart'un eçeri, Şot'oxun me amdari loxol İz kula laxsunat'un xoyinşbi.

23 İsusen k'aç'in kiyexun biq'i şot'o ayizaxun t'ööxe taşeri. Oşa şot'ay pulmoğə çupunen şəyinbi, İz kulmoğə şot'ay loxol laxi xavare haq'i: «Sa şey anksa?»

24 K'aç'inen bəği pine: «Amdarxoz aksa, xodurxot'un oşq'ar, ama tarat'unne».

25 T'e vədə İsusen İz kulmoğə p'urumal me amdari pulmoğoy loxole laxi, k'aç'i amdari piyelal işiğə hari. Şo q'olayebaki, hər şeyal qay aksane burqi.

26 İsusen şot'o k'oya yaq'abi pine: «Bəğa, sal ayize ma baki».

P'et'eri Xrist'osa çalxsun

(Mat'. 16:13-20; Luk'. 9:18-21)

27 İsus İz şagirdxoxun sagala Filip'a bakala K'eyşariin ayizmoğone yaq'a baft'i. Yaq'a İz şagirdxoxun xavare haq'i: «Amdarxoy upsuna görə Zu şuzu?»

28 İz şagirdxon Şot'o metərt'un coğab tadi: «Bəzit'oğon next'un ki, K'unuk'bal İoan, t'iyəmit'oğon İlya, bəzit'oğon isə next'un ki, xavareçalxoxun soğonu». *

29 İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «P'oy vən Za şunan hesabbsa?» P'et'eren Şot'o coğabe tadi: «Hun Xrist'osnu». †

30 İsusen İz şagirdxo tapşurebi ki, İzi Xrist'os baksuni barada şuk'k'ala nu exlətp'at'un.

* 8:11 8:11 Luk'. 11:16 † 8:12 8:12 Luk'. 11:29 ‡ 8:15 8:15 Luk'. 12:1 § 8:19 8:18-19 İsa. 6:9-10; Yer. 5:21; Yez. 12:2; Mrk'. 4:12 * 8:28 8:28 Mrk'. 6:14-15; Luk'. 9:7-8 † 8:29 8:29 İoan. 6:68-69

İsusi İz p'uri-bëyinbaksuni əmxun saturbëş avabakest'un
(Mat'. 16:21-23; Luk'. 9:22)

³¹ Mot'o pit'uxun oşa İsusen şot'oğö zombsane burqi. Şot'in pine ki, Amdari Ğaren gele əzyət zap'k'alane. Ağsaq'q'alxon, samci bëyinşxon q'a k'anun zombalxon Şot'o tet'un çalxal, Şot'o bəsp'est'alt'un, ama xib ğinaxun oşa Şo bëyinbakale.

³² İsusen me əyitmoğö qaye nexey. P'et'eren isə Şot'o t'öğx zapi Şot'ay əyite bonet'i.

³³ Ama İsusen fıripi İz şagirdxoy loxol bëği P'et'era pine: «Aça Bezi piin bëşt'an, Şeytan! Hun Buxaçux k'inək' təə, amdar k'inək'en fikirbsa».

İsusi baç'anexun taysuni toy
(Mat'. 16:24-28; Luk'. 9:23-27)

³⁴ İsusen İz şagirdxo q'a camaata İz t'öğöl k'alpi metəre pi: «Əgər şunesa Bez baç'anexun eysun çuresasa, içuxun kulhaq'eq'an, iz xaçal ext'i Bez baç'anexunq'an hari. †

³⁵ Şiin iz elmoğö çark'est'un çuresasa, şot'o açesp'ale, ama şiin Zaxun baki Müq Xavari s'iyal iz elmoğö açesp'ayin, şot'o çark'est'ale. §

³⁶ Amdareynak' bütüm dünyənə q'azayinşi iz elmoğö açespsunaxun k'ə xeyirə bu?

³⁷ Amdaren iz elmoğoy əvəze k'ə teya tadon?

³⁸ Me ext'ibərsuz saal ğünaxkər nəsili arane şiin Zaxun q'a Bez əyitmoğoxun ot'p'ayin, Amdari Ğarenal İz Bavay tamtarağen İvel angelxoxun sagala eğat'an t'e amdaraxun ot'p'ale».

9

¹ İsusen şot'oğö pine: «Vəx düzinəz nex: memiya bakalt'oğoy bəzit'oğon hələ içoğoy ömürə axıra p'ap'esp'inut' Buxaçuğoy padçağluği eysuni zora ak'alt'un».

İsusi ak'esuni badalbaksun
(Mat'. 17:1-13; Luk'. 9:28-36)

² Üq ği oşa İsusen İçuxun P'et'era, İak'ova saal İoana ext'i alloy sa buruğone laşi. Şorox t'et'iyə təkt'uniy.

Bürdən şot'oğoy piin bëş İsusi ak'esun badalebaki.

³ Şot'ay paltar s'aldala, pula taşala mas'i irəngene baki. Oçali çoyel sal sa paltar təmizbalen şot'o metər mas'ibes batenekoy.

⁴ Oşa İlya q'a Moiseyal şot'oğoyinak' ak't'unşi. Şot'oğon İsusaxun exlətt'unbsay.

⁵ P'et'eren İsusa pine: «Məəlim! He şaat'e ki, yan memiyayan. Eki xib dənə mandala ga biq'en, soğö Vaynak', soğö Moiseyeynak', soğoval İlyaynak'».

⁶ Şot'in içinal avateney k'ə uk'ane, şot'aynak' ki, içoğö q'iyen haq'ene.

⁷ Hame vədə sa asoyen içoğoy loxol xojine saki. Asoyi boşt'an sa səse hari: «Mo Bez çureğala Ğare, Kot'o ümüxlaxanan!» *

⁸ Fırıp'i saal bëğat'an isə içoğoy t'öğöl İsusaxun başq'a ene şuk'k'al tet'un ak'i.

⁹ Buruğoxun şığat'an İsusen İz şagirdxo tapşurebi ki, Amdari Ğar p'uri ganuxun bëyinbakamin t'et'iyə ak'it'oğö şuk'k'ala nu uk'at'un.

¹⁰ Şot'oğonal mot'o içoğoy ük'e boş et'unfi, ama içoğoy arane exlətp'at'an "p'uri ganuxun bëyinbaksun" əyitin məninə q'amişaksunt'un çuresay.

¹¹ Şot'oxun isə xavart'un haq'i: «K'anun zombalxon het'aynak't'un nex ki, süft'ə İlya eğalane?» †

‡ 8:34 8:34 Mat'. 10:38; Luk'. 14:27 § 8:35 8:35 Mat'. 10:39; Luk'. 17:33; İoan. 12:25 * 9:7 9:2-7 Mat'. 3:17; Mrk'. 1:11; Luk'. 3:21-22; 2 P'et'. 1:17-18 † 9:11 9:11 Mal. 4:5; Mat'. 11:14

12 İsusen şot'oğö metere pi: «Düze, İlya süft'ə hari hər şeyə həzirbalane. P'oy Amdari Ğare əmxun het'aynak'e şameşe ki, amdarxon Şot'o tet'un q'abulbal şot'oğoy kiyexunal Şot'in gele əzyət zap'k'ale?

13 Ama Zu vəx nexzu: İlya ene hare. İz əmxun şameşi k'inək'əl, k'ə çurt'unşisa şot'ay bel et'unçeri».

*İsusi iz boş murdar uruf bakala ğara q'olaybsun
(Mat'. 17:14-20; Luk'. 9:37-43)*

14 Şorox içoğoxun nu taşi şagirdxoy t'öğöl eğat'an gele amdari topbaksuna saal sa hema k'anun zombaxoy şagirdxoxun höcətbsunat'un ak'i.

15 İsusa ak'ala k'inək' amdarxo bütüm məət't'əl mant'undi, Şot'ay bəş t'it'eri Şot'o "xeyirq'an baki" pit'un.

16 İsusen xavare haq'i: «Şot'oğoxun het'ay əmxunnan höcətbsay?»

17 Amdarxoy aranexun sunt'in Şot'o coğabe tadi: «Məəlim! Zu vi t'öğöl lalluği urufa biq'əsi bez ğaraz eçeri.

18 Urufen şot'o maya biq'ayin, oçalane saksa, t'e vədəl əylin jomo kəfunale baksa, şot'in uluxxo ğırıc'esest'a, oşal iz bədən dirist' q'arinebaksa. Vi şagirdxoxun xaişezbi ki, me urufa c'evk'at'un, ama tet'un bacarbi».

19 İsusen isə şot'oğö pine: «Ay nu vəbakala nəsil! Hevaxt'al şirik' vəxun mandoz? Hevaxt'al şirik' vəx portp'oz? Əylə Bez t'öğöl eçanan!»

20 Əylə Şot'ay t'öğölt'un eçeri. Urufenal İsusa ak'ala k'inək' əylə jik'epi. Əyel oq'a biti t'ik'ireney, iz jomoxun kəfe barst'ay.

21 İsusen şot'ay bavaxun xavare haq'i: «Mə əyel hevaxt'inaxune metər baksa?» Əylin bavan pine: «Əyelluğaxun.

22 Me urufen bəspseynak' kot'o sa hema kərəm aruğö, xenane bose. Ama bacarenbsasa, yax köməyba, yax gorox eki!»

23 İsusen şot'o pine: «"Bacarenbsasa" nexnu? Vəbakalt'aynak' hər şey mümküne!»

24 Əylin bavan hat'e saad harayepi: "Vəzu! Ama köməyba ki, bezi ük'e nuvəluğeynak' ga maq'an mandil!"

25 İsusen amdarxoy t'it'eri eysuna ak'at'an murdar urufa q'adağanbi pine: «Ay lalluği q'a karluği uruf, Zu va əmirezbsa, me əylin boşt'an c'eki, eneyal ma baki!»

26 Urufen haraypi əylə ost'aar jik'psun c'ere. Əyel meyid k'inək' bineti, gelet'in pine: «Ko p'urene!»

27 Ama İsusen əylin kiyexun biq'i alanebi, şoval turele hayzeri.

28 İsus k'oya başit'uxun oşa İz şagirdxon cöycə Şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy het'aynak' t'e urufa yan c'evk'es teyan baki?»

29 İsusen şot'oğö coğabe tadi: «Mə cürə urufxo təkc'ə afırınene † c'evk'es baksa».

*İsusi İz p'uri-bəyinbaksuni əmxun p'urum avabakest'un
(Mat'. 17:22-23; Luk'. 9:43-45)*

30 Şorox t'et'iin c'eri Galileyinaxunt'un c'ovaksay. İsusen çurtenesay ki, şinesa mot'oxun xavar bakane,

31 şot'aynak' ki, İz şagirdxone zombsay. Şot'oğö metere nexey: «Amdari Ğara xəyanətbi amdarxoy kiyel tadalt'un, şot'oğonal Şot'o bəsp'alt'un. Purit'uxun xib ği oşa isə Şo bəyinbakale».

32 Şagirdxon me əyitə q'amıştet'unbaki, ama Şot'oxun xavar haq'sunal q'it'unbsay.

† 9:29 9:29 afırınen - Bəzi kiinsamurxost'a: afırınen q'a ğurux efsunen

*Ən kalo şuva?**(Mat'. 18:1-9; Luk'. 9:46-50; 17:1-2)*

³³ Şorox K'efernaumat'un hari. K'oya bağat'an İsusen İz şagirdxoxun xavare haq'i: «Yaq' eğat'an het'ay əmxunnan höcətbsay?»

³⁴ Ama şuk'k'alən qaqteneşi, şot'aynak' ki, yaq' eğat'an içoğoy arane şi ən kalo baksuni əmxunt'un höcət'bey. §

³⁵ İsusen arşi p'as's'e şagirdə İz t'öğöl k'alpi pine: «Ef boşt'an şu samciyo baksun çuresasa, bitot'uxun axırncı, bitot'ayal q'ulluğçıq'an baki». *

³⁶ Şot'in sa mis'ik' əylə ext'i şagirdxoy aranene çurdest'i, oşa əylə İz q'ujel ext'i şot'oğoy pine:

³⁷ «Şiin Bez s'iyen metər əyloğoxun sunt'u q'abulbayın, şot'in Za q'abulbale. Za q'abulbalt'in isə tək Za təə, Za Yaq'abit'uval q'abulbale». †

T'iyəmit'oğoy loxol alaxun oq'a ma bəğa

³⁸ İoanən Şot'o pine: «Məəlim, yan Vi s'iyen murdar urufa c'evk'ala sa amdaryan ak'i, ama beş baç'anexun eğalt'oğoxun nu baksuna görə şot'o q'adağanyanbi».

³⁹ İsusen şot'oğoy pine: «Şot'o galmadan! Bez s'iyen möcüzə ak'est'alo Bez əleyinə bakes batenekon.

⁴⁰ Beş əleyinə nu bakalo isə beş tərəfe. ‡

⁴¹ Şiin vəxun sunt'u Bez baç'anexun eğalt'oğoxun baksuna görə sa cam xe tadayın, vəx düzinəz nex: əvəzsuz tene mandal. §

T'iyəmit'u pis yaq'a ma taşa

⁴² Şinesa me xurit'oğoxun, yəni Za vəbakalt'oğoxun sunt'u pis yaq'a taşayın, şot'aynak' iz ozane kala sa jomok'ojin jə suruk'p'i içü dənizə bost'un kot'oxun şaat'e bakon.

⁴³ Əgər vi kiine va pis yaq'a taşt'asa, şot'o bot'a. P'ə kulla baki, ama cəhənnəmə, t'e nu açala aruğoy bafst'axunsa, sa kulla mandi cənnətə bafst'un şaat'e. *

⁴⁴ †

⁴⁵ Əgər vi turene va pis yaq'a taşt'asa, şot'o bot'a. P'ə turla baki cəhənnəmə bosesaxunsa, axsağ mandi cənnətə bafst'un şaat'e.

⁴⁶ ‡

⁴⁷ Əgər vi pulene va pis yaq'a taşt'asa, şot'o c'evk'a. P'ə pulla cəhənnəmə baysunaxunsa, sa pulla Buxaçuğoy padçağluğa baysun şaat'e. §

⁴⁸ Axırı cəhənnəmə bakalt'oğoy k'aramk'ala meq tene bisa, t'iyenin bok'ala aruxal tene aşt'a. *

⁴⁹ Qurbaniyo el bakala k'inək' amdari təmizbaksunal şot'ay aruğoxun c'ovaksune.

⁵⁰ El şaat' şeye, ama əgər elen iz elaxoyluğa açesp'ayın, şot'o het'ina t'ad tades bakon? Barta vəst'a elq'an baki. T'e vədə ef arane serluğal bakale». †

10*İşq'ar-çuğoy sunaxun cöybaksuni barada**(Mat'. 19:1-12)*

§ 9:34 9:34 Luk'. 22:24 * 9:35 9:35 Mat'. 20:26-27; 23:11; Mrk'. 10:43-44; Luk'. 22:25-26 † 9:37 9:36-37 Mat'. 10:40; Luk'. 10:16; İoan. 13:20 ‡ 9:40 9:40 Mat'. 12:30; Luk'. 11:23 § 9:41 9:41 Mat'. 10:42 * 9:43 9:43 Mat'. 5:30 † 9:44 9:44 Bəzi kiinşamurxost'a me bənd butene: *Cəhənnəmə bakalt'oğoy k'aramk'ala meq tene bisa, t'iyenin bok'ala aruxal tene aşt'a.* ‡ 9:46 9:46 - Bəzi kiinşamurxost'a me bənd butene: *Cəhənnəmə bakalt'oğoy k'aramk'ala meq tene bisa, t'iyenin bok'ala aruxal tene aşt'a.* § 9:47 9:47 Mat'. 5:29 * 9:48 9:48 İsa. 66:24 † 9:50 9:50 Mat'. 5:13; Luk'. 14:34-35

1 İsus t'et'iin c'eri İudeyina, İordan oqe t'e tərəfe taşi. P'urumal amdarxo Şot'ay bel giresay, Şot'inal həmişənin k'inək' şot'oğə zomebsay.

2 Sa hema farisey İsusi t'öğöl hari Şot'o İz əyitin loxol biq'seynak' metər sa sualt'un tadi: «Moiseyi k'anunen işq'ari iz çuğə c'evksuna icaza bune?»

3 İsusen şot'oğə pine: «Moiseyen vəx k'ə əmirbe?»

4 Şot'oğən coğabt'un tadi: «Moiseyi k'anunen işq'aren iz çuğə cöybaksuni kağız tadi c'evk'ayin, icaza bune». *

5 İsusen şot'oğə metərə pi: «Şot'in ke əmirə ef inadkər baksuna görəne tade.

6 Ama burqesunast'a Buxaçuğən "şot'oğə işq'ar saal çuuxe yaratmışi". †

7 "Kot'o görəl işq'ar iz bava-nanaxun cöybaki iz çuğə gəçəgəle,

8 me p'öğö sa bədən bakale". Ene şorox p'ə tan təə, sa tane. ‡

9 Mot'aynak'al, barta Buxaçuğən çütt'əyinişit'oğə amdaren maq'an cöybi».

10 Şorox k'oya bakat'an şagirdxon İsusaxun me barada p'urum xavart'un haq'i.

11 İsusen şot'oğə metərə coğab tadi: «İz çuğə c'evk'i q'erəzt'uxun laşk'oybakalt'in əxlagsuzluğəbsa.

12 İz işq'araxun c'eri q'erəzt'u tağala çuğənal əxlagsuzluğəbsa». §

İsusi əyloğə xeyir-bərəkət tast'un
(Mat'. 19:13-15; Luk'. 18:15-17)

13 Amdarxon İsusi t'öğöl içoğoy əyloğot'un eşt'ay ki, Şot'in İz kula şot'oğoy loxol laxi xeyir-bərəkət tadane. Şagirdxon isə şot'oğə tet'un barey.

14 Mot'o ak'ala İsusen əcuğləyişəki pine: «Bartanan əylux Bez t'öğöl hareq'at'un! Şot'oğə galmadanan! Şot'aynak' ki, Buxaçuğoy padçağluğ metərt'oğoye.

15 Vəx düzinəz nex: şiin Buxaçuğoy padçağluğa sa əyel k'inək' nu q'abulbayin, t'et'iya sal sa vədə bayes tene bakon». *

16 Oşa əyloğə q'ujbi İz kulmoğə şot'oğoy loxol laxi xeyir-bərəkəte tadi.

Var-dövlət q'a Buxaçuğoy padçağluğ
(Mat'. 19:16-30; Luk'. 18:18-30)

17 İsus yaq' c'eğat'an sa amdar t'ist'un Şot'ay t'öğöle hari. İz bəş çökt'i xavare haq'i: «Ay şaat' məəlim, zu k'ə şaat'luğ baz ki, həmişəluğ yəşəyişə bağaz?»

18 İsusen şot'o pine: «Za het'aynak'en şaat' nexə? Buxaçuğoxun başq'a şuk'k'al şaat' tene.

19 Şot'ay əmirxo avanu: "Besmaba. Əxlagsuzluğmaba. Başmaq'a. Şuk'k'ali əleyinə əfçidən şahidluğmaba. Şuk'k'ala feret'mada. Vi bava-nana hörmətba"». †

20 Me amdaren isə İsusə pine: «Məəlim, mot'oğə bitova əyelluğaxun əməlezbsa».

21 İsusen şot'ay loxol bəneği, şo İz ük'el basek'i. İsusen pine: «Vi sa şey kame: taki hik'k'ə buvaxsa, toydi kəsibxo payba. T'e vədə göynul vi xəzinə bakale. Oşa qaybaka, ‡ Bez baç'anexun eki».

22 Mot'o ibakala t'e amdar pərt baki pəşman taneşi, şot'aynak' ki, iz var-dövlət geleney.

23 İsusen İz hərrəmine bakalt'oğoy loxol bəği İz şagirdxo pine: «Var-dövlət bakalt'oğoynak' Buxaçuğoy padçağluğa baysun heq'ədər çətine!»

* 10:4 10:4 K'an. 24:1-4; Mat'. 5:31 † 10:6 10:6 Burq. 1:27; 5:2 ‡ 10:8 10:7-8 Burq. 2:24 § 10:12 10:11-12 Mat'. 5:32; Luk'. 16:18; 1 K'or. 7:10-11 * 10:15 10:15 Mat'. 18:2-3 † 10:19 10:19 C'eys. 20:12-16; K'an. 5:16-20 ‡ 10:21 10:21 qaybaka - Bəzi kiinsamurxost'a: qaybaka, vi xaça ext'a. Mrk'. 8:34

²⁴ Şagirdxo Şot'ay əyitmoğoxun məət't'əlt'un mandi. Ama İsusen p'urumal şot'oğox pine: «Bez ğarmux, Buxaçuğoy padçağluğa baysun Ş heq'ədər çətine!

²⁵ Buşe bəke deşiyexun c'ovaksun dövlətlü amdari Buxaçuğoy padçağluğa baysunaxun hasande».

²⁶ Şorox lap məət't'əl mandi sun-suna pit'un: «Ketəresa, şuva çark'eşes bakon?»

²⁷ İsusen şot'oğoy loxol bəği pine: «Mo amdarxoynak' мүmkün tene, Buxaçuğoyinak' isə мүmküne. Şot'aynak' ki, Buxaçuğoyinak' hər şey мүmküne».

²⁸ T'e vədə P'et'eren Şot'o metərə pi: «Ama yax bəğa, yan bitova bosu Vi baç'anexunyan hare».

²⁹ İsusen coğabe tadi: «Vəx düzinəz nex: t'etər sa amdar teno ki, Zaynak' q'a Mıq Xavareynak' iz k'oja, viçimoğox, xunçimoğox, iz nana, iz bava, iz əyloğox, iz əkinxo bosane,

³⁰ oşa isə me dünyəni koruğxoy boş mot'oxun sabaç q'at avuzin k'ojurxo, viçimux, xunçimux, nanoox, bavoox, əylux, əkinxo, gələcəyə isə həmişəluğ yəşəyinq nu haq'an.

³¹ Ama həysə samci bakalt'oğoy gelo axırinqi, axırinqi bakalorox isə samci bakalt'un». *

İsusi İz p'uri-bəyinbaksuni əmxun xibimci kərəm xavar tast'un
(Mat'. 20:17-19; Luk'. 18:31-34)

³² Bəş İsusə taysay. Şorox Yerusəlimat'un taysay, İsusi şagirdxonal içoğox naraatt'un hisbsay. Şot'oğoy baç'anexun tağalorox isə q'iyə boş't'uniy. İsusen p'as's'e şagirdə sa t'öox zəpi şot'oğoyinak' oşa İz bel eğala əşurxoy əmxun exlətpsane burqi:

³³ «Mone, yan həysə Yerusəlimayan laysa. T'iyə Amdari Ğara samci bəyinqşox q'a k'anun zombəlxoy kiyel tadalt'un, Şot'aynak' bisuni q'ərar c'evk'i Şot'o Buxaçuğox nu çəlxəlxoy kiyel tadalt'un.

³⁴ Şot'oğox Amdari Ğara lağa haq'alt'un, Şot'ay loxol çuk'alt'un, tatarlayinqi oşa bəsp'alt'un. Ama Şo xib ğinaxun oşa bəyinbakəle».

Şuva kalo?
(Mat'. 20:20-28)

³⁵ Zavdayi ğarmux İak'ov q'a İoan İsusə İşalayinqşaki pit'un: «Məəlim, Vəxun sa xaişyax bu, çuryansa ki, şo əməlbəvəx».

³⁶ İsusen şot'oğoxun xavəre haq'i: «K'ənan çuresə vəynak' baz?»

³⁷ Şot'oğox İsusə pit'un: «Vi padçağluğ tamtarəğen eğat'an, barta yaxun soğox Vi yön tərəf, t'e soğox isə tərs tərəf q'an arşi».

³⁸ Ama İsusen şot'oğox pine: «Ef k'ə çuresəna sal vənal tenan q'amış. Bez üğələ caməxun † üğəş banəkon? Zu k'unuk'bəki k'inək' vənal k'unuk'bəkəş banəkon?» ‡

³⁹ Şot'oğox coğəbt'un tadi: «Bayəkon». İsusen şot'oğox pine: «Bez üğələ caməxun vənal üğələnən, Zu k'unuk'bəki k'inək' vənal k'unuk'bakələnən.

⁴⁰ Ama Bez yön nəəl tərs tərəf şi arst'una icəza tast'un Bez ext'iyərə tene. T'e ga şineynak' həzir bəkənəşə, şot'oğox tədəğələ».

⁴¹ Mot'o ibəkəla mandi vis' şagirdi İak'ovi q'a İoani loxol əcuğoxne biqi.

⁴² T'e vədə İsusen şagirdxo İz t'öğöl k'alpi pine: «Vəşə avənan ki, me dünyəne amdarxoy loxol padçağxox q'a kaləluğbəlxont'un ağəluğbəşə».

Ş 10:24 10:24 Buxaçuğoy padçağluğa baysun - Bəzi kiinsəmurxost'a: var-dövlətə umudbakalt'oğoyinak' Buxaçuğoy padçağluğa baysun. * 10:31 10:31 Mat'. 20:16; Luk'. 13:30 † 10:38 10:38 cam - İsusi xəçə loxol bisuni nişən. ‡ 10:38 10:38 Luk'. 12:50

⁴³ Ef arane isə barta metər maq'an baki. Barta ef boş't'an kalo baksun çureğalo ef q'ulluğçıq'an baki,

⁴⁴ ef arane samci baksun çureğalo bitot'ay nökərq'an baki. §

⁴⁵ Axırı Amdari Ğaral İçu q'ulluğbat'un pi tene hare, harene ki, İçin q'ulluğbi gelet'u İz elmoğoy toyen çark'est'ane».

K'aç'i Bart'imaye pulmoğoy qayesun
(*Mat'. 20:29-34; Luk'. 18:35-43*)

⁴⁶ Şorox Yerixoyat'un hari. Oşa İsus İz şagirdxoxun q'a İz baç'anexun eğala camaataxun sagala Yerixoyaxun c'eğat'an Bart'imay s'iyen sa k'aç'i paygirbal yaq'e t'öğöl arseney. (Bart'imay s'i T'imayi Ğar upsune.)

⁴⁷ Şot'in ibakat'an ki, Nazaret'lu İsus t'etiin c'ovaksa, harayepi: «Ay Davidi Ğar İsus! Za gorox eki!»

⁴⁸ Gelet'ine şot'o şip'sun çureşi, ama şot'in samalal ost'aar haraypsane burqi: «Ay Davidi Ğar! Za gorox eki!»

⁴⁹ İsusen çurpi pine: «Kot'o miya k'alpanan». Şot'oğonal k'aç'i amdara k'alpi pit'un: «Usum baka, hayza, Şot'in vane k'ale».

⁵⁰ Bart'imayen iz xələtə iz loxolxun c'eq'i bosı, iz ganuxun cupi İsusı t'öğöle taşı.

⁵¹ İsusen şot'oxun xavare haq'i: «K'ən çuresa vaynak' baz?» K'aç'i amdaren Şot'o coğabe tadi: «Ay bez Məəlim, bez pulmoğon ak'eq'an!».

⁵² İsusen şot'o pine: «Tayes bankon, vi vëbaksunen va q'olayebi». Me amdarenal hat'e saad aksane burqi, şo İsusı baç'anexune taşı.

11

İsusı Yerusallıma baysun

(*Mat'. 21:1-11; Luk'. 19:28-40; İoan. 12:12-19*)

¹ Şorox Yerusallıma İşalayınşaki Zeytun buruğoy döşe bakala Bet'fagena q'a Bet'anyına eğala vədine İsusen İz şagirdxoxun p'ranna bəş yaq'abi

² şot'oğö pine: «Ef bəş bakala ayize takinan. T'ıya bağala k'inək' hələ şuk'k'al nu laşı, Ğaç sa elemi bala ak'alnan. Şot'o şadbi miya eçanan.

³ Şiın vəxun xavar haq'ayın ki, "mot'o het'aynak'nan bsa?", şot'o upanan "me elemi bala Q'onçuğone lazım, şot'o usumluğen qaydale"».

⁴ Şorox tat'unşı. Sa k'ojin darvazin t'öğöl Ğaç elemi bala ak'i, şot'o şadt'unbi.

⁵ T'et'ıya çurpi amdaxon şot'oğoxun xavart'un haq'i: «K'ənan bsa? Me elemi balına het'aynak'nan şadbsa?».

⁶ Şagirdxon İsusen pi k'inək' şot'oğö coğab tadat'an t'e amdaxon şagirdxo icaza tat'undi.

⁷ Şot'oğon elemi balına İsusı t'öğöl eçeri içoğoy xələtxo elemi balın loxolt'un past'i. İsus me elemi balın loxol areşi.

⁸ Gelet'in içoğoy xələtxo, bəzit'oğon q'oruğa bakala xodurxoxun bot'eşi tayurxo yaq'a past'unst'ay.

⁹ İsusaxun bəş tağalt'oğon q'a baç'anexun eğalt'oğon metərt'un harayey: «Hosanna! *

Q'onçuğoy s'iyen Eğalt'u xeyir-bərəkətq'an baki! †

¹⁰ Beş bava Davida əyit tadeşi padçağluğ xeyir-bərəkətluq'an baki!

§ 10:44 10:42-44 Mat'. 23:11; Mrk'. 9:35; Luk'. 22:25-26 * 11:9 11:9-10 hosanna - əbrani muzin "Buxaçuğö alxışq'anbaki" upsune. † 11:9 11:9 İvel məğ. 118:25-26

Ən alloyluğxo hosanna!»

¹¹ İsus Yerusalamı harit'uxun oşa xramane başı. T'iya hər şeyə İz piyexun c'ovakesedi. Ama ene biyəney, şot'o görəl İz p'as's'e şagirdaxun sagala Bet'anyinane qaybaki.

İsusi barsuz incilnə xoda ləənəthsun
(Mat'. 21:18-19; Luk'. 13:6-9)

¹² Əyc'indəri şorox Bet'anyinaxun c'eğat'an İsus busanebaki.

¹³ Əxil sa xazalla incilnə xod ak'i şot'ay t'öğöle taşı ki, bəğane bəyn şot'ost'a meyvə bune yoxsa təə. Ama şot'o işalayınşakat'an xodal xazalaxun başq'a incilə oşq'ardala hik'k'al tene bəğəbi. İncili vədəl teney.

¹⁴ T'e vədə İsusen xoda pine: «Barta vaxun ene şuk'k'alən meyvə çuki maq'an kəyi!» Mot'o İz şagirdxonal it'unbaki.

İsusi haq'i-toydaxo xramaxun şəp'esun
(Mat'. 21:12-17; Luk'. 19:45-48; İoan. 2:13-22)

¹⁵ Şorox Yerusalamı hari p'at'unp'i. İsus p'urum xrame məəlne başı t'et'iya bakala haq'i-toydaxo şəp'esane burqi. Təngə badalbalt'oğoy ist'olxo q'a q'urbanluğ göyərçinxo toydalt'oğoy arşala ganxo taranedi,

¹⁶ yük zap'k'alt'oğoxunal şuk'k'ala xrame məəlinexun c'ovaksa bartene.

¹⁷ Şot'oğö metər zombsun pine: «Tene şameşe ki, "Bez k'oj bütüm azuk'xoynak' Afıribseynak' bakala k'oj k'aleğale"? † Ama vən şot'o "füq'k'alxoy mesanan" c'urevk'e!»

¹⁸ Samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon mot'o ibaki İsusə bəspseynak' yaq' qəvesat'un burqi. Şot'aynak' ki, amdarxo Şot'ay zombsuna məət't'əl manst'una görə Şot'oxun q'it'unbsay.

¹⁹ Biyəbəkət'an isə İsus q'a İz şagirdxo şəhərexun c'ert'un.

Q'aribaki incilnə xod vəbaksuni zore nişane
(Mat'. 21:20-22)

²⁰ Savaxt'an üşenen şorox incilnə xode t'öğxun c'ovakat'an at'un'ki ki, incilnə xod tumexun q'aribakene.

²¹ P'et'eren sa ği bəş bəkit'u eyex badi İsusə pine: «Məəlīm, bəğa! Vi ləənəthi incilnə xod q'aribakene».

²² İsusen coğab tadi şot'oğö pine: «Buxaçuğö ef vəbaksunq'an baki!

²³ Vəx düzinəz nex: şiin me buruğö "hayza, va dənizə bosa!" uk'ayin, iz ük'e boşal şüpineynak' ga efinut' iz uk'alt'ay bex p'apsuna vəbakayin, şo bakale. §

²⁴ Mot'o görəl vəx nexzu: afırık'at'an hik'k'ə çureğaynan vəbakanan ki, şot'o ene haq'enan, ef çureğaloval vəynak' bakale.

²⁵ Afırık'at'an şuxun ef nairəzilüğ bunesa, şot'o bağışlayınşanan ki, göynul bakala ef Bavanal ef günaxxo bağışlayınşane. *

²⁶ Əgər vən nu bağışlayınşaynan, göynul bakala ef Bavanal ef taxsırxo tene bağışlayınşal». †

İsusə tadeşi ext'iyər
(Mat'. 21:23-27; Luk'. 20:1-8)

²⁷ Şorox p'urum Yerusalamat'un hari. İsus xrame məəlne taranney.

‡ 11:17 11:17 İsa. 56:7; Yer. 7:11 § 11:23 11:23 Mat'. 17:20-21; 1 K'or. 13:2 * 11:25 11:25 Mat'. 6:14-15; 18:35

† 11:26 11:26 Bəzi kiinsamurxost'a bu bənd butene.

Me vədine samci bëyinşxo, k'anun zombalxo saal ağsaq'q'alxo Şot'o İşalayinşaki
²⁸ pit'un: «Hun me əşurxo mani ext'iyərenen bsa? Me əşurxo bseynak' Va me ext'iyərə şine tade?»

²⁹ İsusen şot'oğö metərə coğab tadi: «Zuval vëxun sa şey xavar haq'oz, şot'o coğab tadaynan, Zuval mot'oğö mani ext'iyəren bsuna vëx uk'oz.

³⁰ İoani k'unuk'bsun göynuxuney ‡ yoxsa amdarxoxun? Za coğab tadanan!»

³¹ Şot'oğön isə içoğoy arane metərt'un maslaatbi: "əgər uk'ayan 'göynuxun', 'p'oy het'aynak' şot'o tenan vëbaki?' uk'ale".

³² Ama 'amdarxoxun' upsunal q'it'unbsay, şot'aynak' ki, bitot'in İoana seri xavareçale hesabbsay.

³³ Şot'aynak'al İsusa metərt'un coğab tadi: «Avateyan». İsusenal "mot'oğö mani ext'iyəren bsuna Zuval vëx tez uk'al" pine.

12

Pis bağbanxoy barada məsələ

(Mat'. 21:33-46; Luk'. 20:9-19)

¹ T'e vədə İsusen şot'oğoxun məsələğön exlətpsane burqi: «Sa amdaren t'ulluğə lasaksa, şot'ay hərrəminə çəpərebsa, bona ga kaşp'i t'ulq'aç'k'ale düzbsa, nəzərətbseynak' alloy sa q'alane biq'sa. Oşa isə t'e t'ulluğa bağbanxo kirinə tadi iç q'erəz ölkinəne taysa. *

² T'ule vədə hari p'ap'at'an, me amdaren bağbanxoy t'öğöl iz sa nökerə yaq'anebsa ki, içü p'ap'ala paya ext'ane.

³ Ama bağbanxon t'e nökerə biq'i t'ap't'unne, şot'o kulams'i yaq'at'unbsa.

⁴ T'ulluği q'onçuğön şot'oğoy t'öğöl p'urumal sa nökerə yaq'anebsa. Ama şot'ayal bula duği q'it'unbsa, içüval biyaburbi şəp't'unsa.

⁵ Q'erəzone yaq'absa, şot'o isə best'unbsa. Metərluğen, şot'in gele nökerə yaq'absa, ama bağbanxon şot'oğoy bəzit'oğö t'ap't'unne, bəzit'oğö isə best'unbsa.

⁶ T'e vədə yaq'abseynak' t'ulluği q'onçuğoy t'öğöl ene şuk'k'al tene manst'a, saycə izi gele çureğala, bakal nu bakal sa ğaraxun başq'a. Şot'inal axırda "bez ğaraq'a bakayin hörmətt'unbon" pi şot'o bağbanxoy t'öğöle yaq'absa.

⁷ Bağbanxon isə içoğoy arane next'un: "Mo varise! Ekinan kot'o besp'en, t'e vədə t'ulluğ yax mandale".

⁸ Hamətər, şot'o biq'i best'unbsa, t'ulluğaxun c'evk'i bot'unst'a.

⁹ İse ef zənden me t'ulluği q'onçuğön hari k'ə bale? Yəni şot'in hari me t'ulluğa əşp'est'alt'oğö tene əfçibal, t'ulluğal q'erəzt'oğö tene tadal ki?

¹⁰ Yəni me İvel Şama sal tenan k'alpe?

"Barizap'k'alxon t'öğx bosı jë

Ən vacib jëne baki.

¹¹ Mo Q'onçuğoy əşe,

Beş piin bəş baki mat mandala sa əşe"». †

¹² Samci bëyinşxon, k'anun zombalxon saal ağsaq'q'alxon ak'at'an ki, İsusen me məsəlinə exlətpsunen içoğone lafst'a, şot'o biq'sunt'un çuresi, ama camaataxun q'it'unbi. Kot'o görəl şot'o barti tat'unşi.

Şineynak'esa, şot'oval tadanən

(Mat'. 22:15-22; Luk'. 20:20-26)

13 T'e vədə şot'oğon İsusə İz əyitmoğoy loxol biq'seynak' fariseyxoxun q'a İrodi tərəf bakalt'oğoxun bəzıt'oğ Şot'ay t'öğölt'un yaq'abi.

14 Şot'oğon hari İsusə pit'un: «Məəlim, yan avayan ki, Hun düzgün amdarnu, şuk'k'aleynak'al tərəfkəşlüğ tenbsa. Şot'aynak' ki, bitot'ay loxol sa piinen bəğsa, Buxaçuğoy yaq'aal düzen zombsa. Upa bəyn, beşi imp'erat'ora nalog tast'un düzgüne? Yan nalog tadlayan, yoxsa təə?»

15 Şot'oğoy p'əçolaluğa avabakala İsusen pine: «Za Bez əyitmoğoy loxol biq'sunnan çuresa? Zaynak' sa dinar eçanan, bəğaz».

16 Şot'oğonal et'unçeri. İsusen xavare haq'i: «Təngin loxol bakala şikil saal s'i şiya?» Şot'oğon coğabt'un tadi: «İmp'erat'ori».

17 İsusen şot'oğoy pine: «T'e vədə imp'erat'oreynak' bakalt'u imp'erat'ora, Buxaçuğoynak' bakalt'u Buxaçuğoy tadanən». Şorox İsusi me coğabi loxol məət't'əlt'un mandı.

Bəyinbaksuni barada sual

(Mat'. 22:23-33; Luk'. 20:27-40)

18 Bəyinbaksun tene bu uk'ala saduk'eyxoy‡ bəziyoroş İsusi t'öğöl hari Şot'oxun xavart'un haq'i:

19 «Məəlim, Moiseyen yaynak' metərə şampe: "Əğər sa amdari viçi p'urenesa, şot'ay çuuxal əyelsuze süpür mandesa, şot'in iz p'uri viçey çuğoy haq'eq'an ki, şot'ay s'i maq'an açi". §

20 Vüğ viçine baksa. Samcit'in sa çuuxə haq'sa, ama izi əyel bakinut' bisane.

21 T'e vədə me çuğoy p'əmcı viçene haq'sa, şot'inal içuxun oşa əyel bartinut' bisane. Xibimcit'inal, bip'imcit'inal,

22 lap vüğümcit'uval şirik' metərə baksa, şorox bütüm əyel bakinut' bisat'un. Bitot'uxun oşa me çuuxal bisane.

23 İsə axırını çine p'uriyoroş bəyinbakat'an me çuux şot'oğoy mat'ay çuux bakale? Axırı vüğ viçey vüğəranal me çuğoy haq'eneş».

24 İsusen şot'oğoy metərə coğab tadi: «Vən İvel Şamurxo saal Buxaçuğoy zora nu avabaksuna görənən sərfbaks!»

25 Bəyinbakiyoroş nə laşk'oy tet'un bakal, nə işq'ara tet'un tağal. Şorox göynul bakala angelxo k'inək' bakalt'un.

26 P'urit'oğoy bəyinbaksuna mandat'an isə Moiseyi girke boş Buxaçuğon şot'o bok'ala şaşə boşt'an "Zu Avrahəmi Buxaçuşzu, İsaak'i Buxaçuşzu, İak'ovi Buxaçuşzu" upsuna tenan k'alpe ki? *

27 Buxaçuş isə p'urit'oğoy təə, dirist't'oğoy Buxaçuşə. Metərluğən, vən gele sərfnanbaks».

Əmirxoy ən əsəso

(Mat'. 22:34-40; Luk'. 10:25-28)

28 İçoğoy t'öğöl bakala k'anun zombalxoxun sunt'in me exlətə inebaki. Şot'in İsusi hetər şaat' coğab tast'una ak'i Şot'oxun xavare haq'i: «Buxaçuğoy əmirxoxun ən əsəso manuva?»

29 İsusen coğabe tadi: «Əmirxoy ən əsəso mone: "İbaka, ay İsrail! Tək beş Buxaçuş bakala Q'onçuxə - Q'onçux.

30 Q'onçuğoy, vi Buxaçuğoy vi bütüm ük'en, vi bütüm elmuğən, vi bütüm haq'ilen saal vi bütüm zoren çureki". †

‡ 12:18 12:18 saduk'eyxo - Rime hökmətin tərəf bakala iudeyxoy p'art'iin üzviyox. Şot'oğon İvel Şamaxun tək Moiseyi qo girkət'un q'abulbsay. Bəyinbaksuna, angelxo saal axırını çine isə tet'un vəbaksay. § 12:19

12:18-19 K'an. 25:5; Ap'ost'. 23:8 * 12:26 12:26 C'eyş. 3:6 † 12:30 12:29-30 K'an. 6:4-5

³¹ P'əmciyoval mone: "Vi işat'u hun va çureğalt'ullarik' çureki". ‡ Mot'oğoxun vacib əmir butene».

³² K'anun zombalen Şot'o pine: «Məəlim, Hun "tək beş Buxaçuxe, Şot'oxun q'erəzo tene bu" upsunen serinan pi. §

³³ Şot'o bütüm ük'en, bütüm haq'ilen saal bütüm zoren çuresun, işat'u hun va çureğalt'ullarik' çuresunal bütüm bok'osp'akala q'a q'erəz q'urbanxoxun bəşe».

³⁴ T'e amdari metər bəğəloy coğab tast'una ak'ala İsusen şot'o pine: «Hun Buxaçuğoy padçağluğaxun əxil tenu».

Mot'oxun oşa şuk'k'alen İsusaxun sa şey xavar haq'suna ük' tene bi.

Xrist'os şi Ğara?

(Mat'. 22:41-46; Luk'. 20:41-44)

³⁵ İsusen xrama zombat'an metərə pi: «Het'aynak't'un k'anun zombalxonXrist'osa "Davidi ğar" nexey?»

³⁶ Axırı İvel Urufen Davida içü metərə pest'ey:

"Q'onçuğon bez Q'onçuğoy pine:

Zu Vi düşmənxo Vi turin oq'a sakamin

Bez yön tərəf arsa". *

³⁷ Daviden için Şot'o "Q'onçux" pine k'ale, p'oy metəresa Şo hetərə Davidi ğar bakes bakon?»

Camaatenal Şot'o müq-müq ümüxelaxsay.

K'anun zombalxoxun vəx bəğanan

(Mat'. 23:5-7; Luk'. 20:45-47)

³⁸ İsusen zombsun pine: «K'anun zombalxoxun vəx bəğanan. Şot'oğon c'ək'eseynak' boxoy paltar lapi tarapsuna, bazarin meydanxo içoğoy p'ə kiin kul-kiye biq'i "xeyirq'an baki" upsuna,

³⁹ sinagogxo, q'onaxluğxo best'a arst'unat'un çuresa.

⁴⁰ Şot'oğon süpür çuğoy k'ojurxo, oçalxoy məhsula kəyi şart'unne, oşa isə içoğoy ak'est'eynak' gele boxoy afirit'unne. Me amdarxoy caza lap bihi bakale».

Süpür çuğoy nəziri q'utina təngə laxsun

(Luk'. 21:1-4)

⁴¹ İsus xrame məəlnə bakala nəziri q'utiğoxun sunt'u işa arşeney. Şot'in t'et'iya amdarxoy hetər təngə laxsunane bəğsay. Dövlətlü amdarxoxun gelet'in t'iya kala təngət'un laxsay.

⁴² Sa kəsib süpür çuğon isə hari p'ə lep't'on, ən xuri təngəne laxi.

⁴³ İsusen İz şagirdxo İz t'öğöl k'alpi şot'oğoy pine: «Vəx düzinəz nex: me kəsib süpür çuğon nəziri q'utina bitot'uxun gelene laxi.

⁴⁴ Şot'aynak' ki, bitot'in içoğoy bakala ganuxunt'un laxi, me çuğon isə iz kəsib ganuxun, iz xaşluğeynak' kiyel bakalt'une tadi».

13

Axırnci ğine nişanxo

(Mat'. 24:1-28; Luk'. 21:5-24)

¹ İsus xrame məəlnexun c'eğat'an İz şagirdxoy sunt'in pine: «Məəlim, bəğa he gözəl jəyurxo, he gözəl binooxe!»

² İsusen şot'o pine: «Me kala binooxon nexey? Şot'oğoxun hik'k'al tene mandal, bito şareğale».

³ Oşa İsus xramaxun çobaço bakala Zeytun buruğoy bel arşi vədine P'et'eren, İak'oven, İoanen saal Andreyen Şot'oxun tək mandat'an xavart'un haq'i:

⁴ «Yax upa, me Vi piyorox hevaxt' bakale? Me əşurxoy usumluğen bex p'ap'suna hetər avabakalyan? Mani nişanxo bakale?»

⁵ İsusen şot'oğoy pine: «Bəğanan ki, vəx şuk'k'alən maq'an ferett'i!

⁶ Bez s'iyen gelet'in hari "Zu Şozu" pi, amdarxo feret't'ale.

⁷ Davoğoy q'a davin xavarxoy barada ibakat'an ma q'ıbanan: morox bakalane. Ama mo hələ axır tene.

⁸ Şot'aynak' ki, millət milləti, padçağluğ padçağluği loxol əqəğale. Gele ganxo oçal galbsun q'a busaluğ bakale. Morox hetər ki əyel bakala çuğoy q'aç'urxoy burqesune.

⁹ Vən isə ayığ bakanan. Amdarxon vəx divanbi sinagogxoy boş tatarlayınşalt'un. Vən Za görə başçığoy q'a padçağxoy bəş çurpi şahidluğbalnan.

¹⁰ Ama axır eğalt'uxun bəş bütüm millətxo Mıç Xavarkaroozbakalane.

¹¹ Vəx taşeri divanbat'an isə, ef k'ə upsuni əmxun saturbəş fikirmabanan, şot'aynak' ki, hat'e vədə k'ə upsun lazım bakalt'u vəx İvel Urufen avabakest'ale. Şot'aynak' ki, əyitk'alo vən təə, Şo bakale. *

¹² Viçen viçə, bavan əylə toydale. Əylux bava-nanay əleyinə c'eri şot'oğoy bəsp'est'alt'un.

¹³ Za görə bitot'in vəx nifrətbalt'un. Ama axıral şirik' portbalo çark'eğale. †

¹⁴ Vərənlüğ eçala irit'p'un sa şey iz nu lazım bakala gala laxesuna ‡ vən ak'ala vədine - barta k'alk'alt'in mot'o q'amışakeq'an - İudeyina bakalorox buruxmoğoyat'un t'it'eri. §

¹⁵ K'ojin bel* bakalo k'oyaxun k'ənesa exst'eynak' oq'a şiri iz k'oya maq'an başi.

¹⁶ Çölö bakalo iz xələtə exst'eynak' k'oya maq'an taşi. †

¹⁷ T'e ğimxo bñhi çupuğoy q'a əylə döş tadalt'oğoy vay hala!

¹⁸ Afırıpanan ki, me əşurxo İjena maq'an baki.

¹⁹ Şot'aynak' ki, t'e ğimxo t'etər dəhşətlü bakale ki, Buxaçuğon yaratmışı me dünyəni burqesunaxun həysət'inəl şirik' metər bakitene, bakalaltene. ‡

²⁰ Əğər Q'onçuğon t'e ğimxoxun nu bot'iniy, sal sa amdar çark'eşes batenekoy. Ama Q'onçuğon c'ək'əsit'oğoy görə - İcin c'ək'p'i amdarxo görə - t'e ğimxoxun bonet'i.

²¹ Əğər şinesa vəx t'e ğimxo uk'ayin ki, "bəğa, Xrist'os memiyane" nəəl ki, "bəğa, t'et'iyane", ma vėbakanan. §

²² Şot'aynak' ki, əfçi xrist'osxo q'a əfçi xavareçalxo əmələ eğale. Şot'oğon nişanxo saal möcüzoox ak'est'alt'un ki, əğər bacarbayt'un c'ək'əsit'oğoval feret't'at'un.

²³ Vən isə ayığ bakanan! Bəğanan, Zu vəx hər şeyə saturbəş exlətezbi».

²⁴ «Ama t'e ğimxo, t'e dəhşətaxun oşa
"Bəğ biq'eğale,
Xaşenal işiğtenebal.

²⁵ Muç'uliyox göynuxun barale,
Göynul bakala p'lanet'xo ĵik'eğale". *

* **13:11 13:11** Luk'. 12:11-12 † **13:13 13:9-13** Mat'. 10:17-22; Luk'. 12:11-12 ‡ **13:14 13:13-14** vərənlüğ eçala irit'p'un sa şey iz nu lazım bakala gala laxesun - İsusen me əyiten "haram bakala sa şeyə q'urban eçala gane loxol laxsuni" baradane nexə. İsusi me pit'oğoy 70-ci usenast'a Yerusalima bakala q'urban eçala gane belt'un eçerey.

§ **13:14 13:14** Dan. 9:27; 11:31; 12:11 * **13:15 13:15** k'ojin bel. - T'evaxt' İsraila k'ojurxoy bul düze bake. Metər k'ojurxoy bel amdarxon əşt'unbe, afirit'unpe, useni eğarix vədəmoğoy t'et'iyat'un bask'e. † **13:16 13:15-16** Luk'. 17:31 ‡ **13:19 13:19** Dan. 12:1; Qay. əyit 7:14 § **13:21 13:21** Luk'. 17:21,23 * **13:25 13:24-25** İsa. 13:10; 34:4; Yez. 32:7; Yol. 2:10,31; 3:15; Qay. əyit 6:12-13

26 T'e vədə Amdari Ğare asoyxoy loxol kala zoren q'a tamtarağen eysuna ak'alt'un.

† 27 Şot'in İz angelxo yaq'abale, şot'oğonal oçali çoyexun göye axıral şirik', dünyəni bip' t'ödxun İz c'ək'p'it'oğo topbalt'un.

28 İncilnə xoda bəğanan: şo t'up'ullayınşaki xazallayınşakat'an avananbaxsa ki, yəy ene işane.

29 Haketər vənal, me əşurxoy burqesuna ak'at'an avabakanan ki, Amdari Ğar ene işane, lap çomost'ane.

30 Vəx düzinəz nex: morox bito hələ me nəsil iz ömürü axıra p'ap'inut' bakale.

31 Oçal q'a göy açi taneğon, ama Bez əyitmux tene açon!».

Nu avabakala ği saal saad

(Mat'. 25:13-15; Luk'. 12:39-48)

32 «Ama t'e ğine nəəl t'e saadi hevaxt' eysuni barada şuk'k'alən tene ava: nə göye angelxon, nə Ğaren - saycə Bavane ava. ‡

33 Ayığ bakanan, nep'ax ma mandanan, şot'aynak' ki, tenan ava t'e ği hevaxt' eğale.

34 Həysə ef piin bəş əxil yaq' c'eğala sa amdara eçanan. Şo k'oyaxun c'eri iz k'oja k'ulurxone tapşurbsa, şot'oğoy hər sunt'u sa əşe tast'a. Q'aroolçinal iz q'aroolast'a pula nu q'ic'bsunane əmirbsa. §

35 Vəxal şot'o görəz nexə, ayığ bakanan, nepax ma mandanan! Şot'aynak' ki, k'ojin q'onçuğoy he vaxt' eysuna - biyəsin, şüneyarine, dadalxon elk'at'an yoxsa savaxt'an - tenan ava. *

36 Barta şot'in bürdən hari vəx nep'ax maq'an ak'i.

37 Həysə vəx uk'alt'oğə isə bütüməz nex: ayığ bakanan!»

14

İsusi bisuni işalayınşaksun

(Mat'. 26:1-5; Luk'. 22:1-2; İoan. 11:45-53)

1 C'ovaksuni axsibayeynak' * saal Əyinsuz Şume axsibayeynak' † p'ə ğine mandey. Samci bəyınşxon q'a k'anun zombalxon İsusə c'əp'k'in biq'i besp'est'eynak' sa yaq't'un qəvesay,

2 ama "mot'o axsibayast'a ma ben, tene amdaxoy arane gərgürçiluğə baft'on" next'uniy.

3 İsus isə me vədinə Bet'anyinaney. Şo cuzamaxun q'olaybaki Simoni k'oya sulfin bel arşat'an sa çuux alabast'er jənaxun düzbaki iz boşal gele toyexlu, nard s'iyen bitk'in c'əyin bakala q'av iz kiyel k'oya başi Şot'ay t'öğölə taşi. Me çuğon q'ave bula xoxp'i iz boş bakala c'əyinə İsusə bele şipi.

4 T'e vədə q'onağxoxun bəzit'oğon əcuğləyınşəki sun-suna pit'un: «Me toyexlu c'əyin het'aynak'e ams'i gala əşesa?

5 Axırı kot'o xibbaç dinaraxunal ‡ toyex toydi tənginə kəsibxo paybese bakoy». Şot'oğon çuğə töhmətsat'un burqi.

6 Ama İsusen pine: «Çuğoxun kulhaq'anan. Het'aynak'nan kot'o incitmişbsa? Kot'in Zaynak' şaat' sa əşe biq'i.

7 Kəsibxo həmişə ef t'öğölə, ef çureğala vədineyal şot'oğə köməybes banankon. Zu isə həmişə ef t'öğöl tez bakal. §

† 13:26 13:26 Dan. 7:13; Qay. əyit 1:7 ‡ 13:32 13:32 Mat'. 24:36 § 13:34 13:34 Luk'. 12:36-38 * 13:35 13:35 Mat'. 24:42 * 14:1 14:1 C'eys. 12:1-14,21-27 † 14:1 14:1 C'eys. 12:15-20 ‡ 14:5 14:5 xibbaç dinar - Əşp'ali sa usenluğ haq'q'axun gele. § 14:7 14:7 K'an. 15:11

⁸ Çuğon iz bacarbalt'une bi. Bez bədənə oçalaxpseynak' həzirbi c'əyinəne əşp'est'i.

⁹ Vəx düzinəz nex: dünyəni mani gala Müq Xavarkarozbakalesa, me çuğo eyex badi iz biq'i əşlin baradal exlətp'alt'un».

İuday İsusə toyst'un

(*Mat'. 26:14-16; Luk'. 22:3-6; İoan. 13:18-30*)

¹⁰ Hame vədine p'as's'e şagirdaxun soğo bakala İuda İsk'ariot' İsusə samci bəyinşxoy kiyel tast'uni niyəten şot'oğoy t'öğölə taşi.

¹¹ Samci bəyinşxo müqt'un baki, İuda təngə tast'unə əyitt'un tadi. Şot'inal İsusə şot'oğoy kiyel tast'eynak' yaq' qəvesane burqi.

Axırnci kərəm C'ovaksuni axsibayi ukuna uksun

(*Mat'. 26:17-30; Luk'. 22:7-23; İoan. 13:21-30; 1 K'or. 11:23-25*)

¹² Əyinsuz Şume axsibayi* samci ğine, yəni C'ovaksuni axsibayi q'urbanluğ q'uzina şamk'ala ğine şagirdxon İsusəxun xavart'un haq'i: «C'ovaksuni axsibayi q'urbani ukuna maya həzirben?»

¹³ İsusənal şagirdxoxun p'ranna yaq'abi pine: «Şəhərə takinan, t'et'iyə ef bəş gamaten xə taşala sa amdər c'eğələ. Şot'ay baç'anəxun takinan.

¹⁴ Şo mani k'oya bağayin, t'e k'ojin q'onçuğo upanan: "Məəlimen xavare haq'sa: Bez şagirdxoxun sagala C'ovaksuni axsibayi q'urbana ukala otağ maya?"

¹⁵ K'ojin q'onçuğonal vəynak' ala həzirbaki sa otağ ak'est'ale. T'et'iyə yaynak' həzirluğ bəğanan».

¹⁶ Şagirdxo yaq'at'un baft'i. Şəhərə hari hər şeyə Şot'in pi k'inək't'un ak'i, C'ovaksuni axsibayi ukunal həzirt'unbi.

¹⁷ Biyəbakat'an İsus p'as's'e şagirdaxun sagala hare.

¹⁸ Şorox sulfin bel arşi şum ukat'an İsusənal pine: «Vəx düzinəz nex: vəxun sunt'in - həysə Zaxun şum ukalt'in - Za toydəle». †

¹⁹ Şorox pist'unbaki, sunay baç'anəxun "zu tezu ki?" pi Şot'oxun xavar haq'sat'un burqi.

²⁰ İsusənal şot'oğo pine: «Ef p'as's'e tanəxun soğone. Zaxun sagala şuma q'ava tork'alo şone.

²¹ Amdari Ğar İz əmxun şameşi k'inək'e taysa. Ama vay t'e amdari hala ki, Amdari Ğara xəyanətebsa! T'e amdareynak' sal nanəxun nu bakiniy saat'e bakoy».

²² Şot'oğon ukat'an İsusənal şuma exedi, şükürbala afırına pi, şot'o cöybi şagirdxo tadi pine: «Ext'anə! Mo Bezi bədənə».

²³ Oşa came ext'i, şükürbi şot'oval şagirdxone tadi, bitot'inal t'et'iin üt'ünği.

²⁴ İsusənal şot'oğo pine: «Mo gelet'ay yəşəyinqəynak' barala Bezi p'ine, Təzə İrəzilüği p'i. ‡

²⁵ Vəx düzinəz nex: Zu Buxaçuğoy padçağluğa təzə fi üğələ ğinal şirik' c'ap'en tadala me meyvənəxun ene üğəletez».

²⁶ Şorox Buxaçuğə alxışp'ala məğurxo məğpitt'uxun oşa c'eri Zeytun buruğoy tərəft'un taşi.

P'et'eri danmişaksuna saturbēš avabakest'un

(*Mat'. 26:31-35; Luk'. 22:31-34; İoan. 13:36-38*)

²⁷ İsusənal İz şagirdxo pine: «Vən bitot'in Za bosı tağalnan, şot'aynak' ki, metərə şameşe:

"Çobana duğoz,

* **14:12 14:12** Əyinsuz Şume axsibayi C'eys. 12:27 † **14:18 14:18** İvel məğ. 41:9 ‡ **14:24 14:24** C'eys. 24:8; Yer. 31:31-34

Eğelxo pərən-pərən bakalt'un". §

²⁸ Ama Zu bəyinbakit'uxun oşa vəxun bəş Galileyina taşi t'iya efi yaq'a bəğoz». *

²⁹ P'et'eren Şot'o pine: «Lap bitot'in Va bosı taalgayt'un, zu ketər tez bal!»

³⁰ İsusen coğabe tadi: «Va düzinəz nex: ğe, hame üşe dadalen p'ə kərəm elk'amin hun Zaxun xib kərəm danmışakalnu».

³¹ Ama P'et'eren iz uk'alt'ay loxol çurpi pine: «Əgər Vaxun sagala bez bisunal lazım bakayın, Vaxun tez danmışakal!» Mandi şagirdxonal bitot'in hametərt'un pi.

İsusi Get'semani uk'ala ganu afırıpsun

(Mat'. 26:36-46; Luk'. 22:39-46)

³² Oşa şorox Get'semani uk'ala sa galat'un hari. İsusen İz şagirdxo pine: «Zu afırık'amin vən memiya çurpanan».

³³ Şot'in P'et'era, İak'ova saal İoana isə İçuxune ext'i. Şo gele narahatey, İçu kala sa q'iyene haq'ey.

³⁴ Şot'in pine: «Za t'etər sa dərdene haq'e ki, male manst'a biyaz. Vən həysə memiya çurpanan, ama nepaxmaekinən».

³⁵ İç isə samal bəş taşi çooq'a biti afırınepi ki, mümkünesa, İz loxol eğala me əzyət İçu nu laft'ane.

³⁶ Şot'in metərə pi: «Ay Bava, axırı Vaynak' hər şey mümküne. Me əzyət üğəst'ala cama Zaxun əxilba. Ama Bez təə, Vi çureğaloq'an baki».

³⁷ Oşa İsus şagirdxoy t'öğölə qaybaki. Hariyal şot'oğö nep'axe ak'i. Şot'in P'et'era k'alpi pine: «Simon, nep'axnu? Sa saad muğur mandes batenkoy?»

³⁸ Muğur mandı afırıpnan ki, Şeytanen vəx maq'an sinəyişi. Şot'o görə ki, urufi niyət saat'al bakayın, amdar zəife».

³⁹ İsus p'urumal t'et'iin əxilbaki hat'e əyitmoğon afırınepi.

⁴⁰ Qaybakat'an anek'i ki, şorox nep'axt'unsa, şot'aynak' ki, içoğoy pulmux q'ic'esay. Şot'oğon tet'un avay ki, İsusa k'ə uk'at'un.

⁴¹ İsus xibimci kərəm şot'oğoy t'öğöl qaybaki pine: «Hələl bask'i dincəyişnanbaksə? Bəsə! Vaxt' p'ap'ene! Həysə Amdari Ğar günaxkərxoy kiyel tadeğale!»

⁴² Hayzanan tağen. Ene, Za toydiyobal enesa!»

İsusi biq'esun

(Mat'. 26:47-56; Luk'. 22:47-53; İoan. 18:3-12)

⁴³ İsusen İz jomo bakala əyitə hələ pi tene çark'ey, İz p'as's'e şagirdaxun soğö bakala İuda hari c'ere. Şot'ay t'öğöl samci bəyişxon, k'anun zombalxon saal ağsaq'q'alxon yaq'abi kiye xançalla q'a sayballa sa dəst'ə amdare buy.

⁴⁴ İsusa toydi İudan şot'oğoxun saturbəş əyitpeney: «Zu şot'oğoxun mat'u muçk'ayiz, avabakanan ki, şone İsus. T'e vədə ef amdarxon şot'o biq'i taşreq'at'un».

⁴⁵ Hametər, İuda düz İsusi t'öğöl hari Şot'o "məəlim!" pi muçepi.

⁴⁶ Şot'oxun hari amdarxonal İsusa bit'unq'i.

⁴⁷ İsusi t'öğöl bakalt'oğoxun sunt'in xançala zapi samci bəyişi k'ula duği şot'ay ümöğö tumexun bonet'i.

⁴⁸ İsusen şot'oğö pine: «Vən het'aynak'nan Bez baç'anexun amdarfüq'k'ali loxol eğala k'inək' xançalla q'a sayballa hare?»

49 Hər gi xrama ef piin bəş zomezbsay, sal Za bitenanq'say. Ama barta İvel Šam bex p'ap'eq'an». †

50 T'e vədə bitot'in İsusı bosı t'it'unt'eri.

51 Saycə kətan parçinen bəc'üresi sa cəyil ğar isə hələl İsusı baç'anexun tanesay. Əsk'ərxon şot'o bit'unq'i.

52 Ama şo parçin boşt'an c'eft'i çuplağ t'inet'eri.

İsus Kala Şurın bəş

(*Mat'. 26:57-68; Luk'. 22:54-55,63-71; İoan. 18:13-24*)

53 İsusı samci bəyinşxoy kalat'ay bəšt'un taşeri. T'iya bütüm samci bəyinşxo, ağsaq'q'alxo saal k'anun zombalxone gireşey.

54 P'et'er isə əxiləxun samci bəyinşxoy kalat'ay məəlinəl şirik' İsusı baç'anexun enesay. Şo məəlnə başı aruğoy t'öğöl bakala q'aroolçığoxun sagala arşi gamesane burqi.

55 Samci bəyinşxon q'a Kala Şurına bakalt'oğoy bitot'in amdarxo eçest'i əyitp'est'unst'ay ki, şot'o besp'est'eynak' mənə bəğğəbat'un. Ama hik'k'al bəğğəbes tet'un baksay.

56 Şot'ay əleyinə əfçidən çoyel çurk'alxo geleney, ama şot'oğoy saycət'ay əyitmux sun-sunaxun düz etenesay.

57 Bəzit'oğon isə əfçidən çoyel çurpi pit'un:

58 «Yan Kot'ay metər upsunayan ibake: "Zu amdarxon biq'i me xrama şarpi xib ğiin boş kiin nu biq'es bakala q'erəz sa xram biq'oz"». ‡

59 Ama şot'oğoyal əyitmux sunaxun düz tene hari.

60 T'e vədə samci bəyinşxoy kalo turel hayzeri İsusaxun xavare haq'i: «Vi me amdarxo tadala coğab butene? Axırı şot'oğon vi əleyinət'un əyite!»

61 Ama İsus şip' çurpeney, şot'in coğab tene tast'ay. Samci bəyinşxoy kalat'in p'urum şot'oxun xavare haq'i: «Xeyir-bərəkətlu Bakalt'ay Ğar Xrist'os hunnu?»

62 İsusen şot'o pine: «Zuzu! Vən Amdari Ğare Zorba Bakalt'ay yön tərəf arst'una q'a göynul bakala asoyxoy loxol eysuna ak'alnan». §

63 T'e vədə samci bəyinşxoy kalat'in iz loxol bakala paltara zığzığbi* pine: «Ene şahidxo k'ə ehtiyəcyax bu?»

64 Kot'in me əyitmoğon izi Buxaçuğon nu çalxsunane ak'est'i! P'oy mot'o k'ənan nex?» Bitot'inal İsusı bisuni cazina layiğ baksuna q'ərart'un tadi. †

65 Bəzit'oğon şot'ay loxol çupsat'un burqi, şot'ay pulmoğon ğaçp'i "xavareçalluğba bəyn!" pi şot'o yumburuğlayinşt'unbsay. Mot'oxun oşa q'aroolçığont'un burqi şot'o t'apsa.

P'et'eri İsusaxun danmişaksun

(*Mat'. 26:69-75; Luk'. 22:56-62; İoan. 18:15-18; 18:25-27*)

66 P'et'er isə hələ məəlneney. Me vədine samci bəyinşxoy kalat'ay çuux nökerxoxun soğoval t'iyane hari.

67 Şot'in aruğoy bel gameğala P'et'era ak'i şot'ay loxol bəği pine: «Hunal me Nazaret'lunaxun, İsusaxun sagalanuy».

68 Ama P'et'eren mot'oxun danmişaki pine: «Nə avatez, nə q'amıştezbaksa hun het'uxunen əyite». Şo məəlin bağala ganuçe taşi, hame vədineyal dadalen elepi.

† 14:49 14:49 Luk'. 19:47-48; 21:37 ‡ 14:58 14:57-58 İoan. 2:19 § 14:62 14:62 Dan. 7:13 * 14:63 14:63 paltara zığzığbi - Me hərəkəten Buxaçuğon bihi tağala əyitmoğon ibakala amdaren izi me əyitmoğon nu q'abulbsunane ak'est'ay. † 14:64 14:63-64 Lev. 24:16

⁶⁹ Çuux nökeren P'et'era miyal ak'i iz t'öğöl bakalt'oğö p'urum pine: «Moval şot'oğoxune».

⁷⁰ P'et'er p'urumal danmişebaki.

Samal oşa t'et'iya çurpit'oğon p'urum içü pit'un: «Həgigiyal, hun şot'oğoxunnu, axırı hunal Galileyinaxunnu».

⁷¹ P'et'eren içü q'arğışsun elaspi pine: «Vən uk'ala t'e amdara tez çalxsa».

⁷² Hat'e dayğal dadalen p'əmci kərəm elepi.

P'et'eren İsusı «dadalen p'ə kərəm elk'amin hun Zaxun xib kərəm danmişakalnu» öyitə iz eyex badi önöpəpi.

15

İsus Rimen təyini başçı P'ilat'i bəş

(*Mat'. 27:1-2,11-26; Luk'. 23:1-25; İoan. 18:28-19:16*)

¹ Savaxt'an üşenen samci bəyinxson, ağsaq'q'alxon, k'anun zombalxon saal Kala Şurin bütüm üzviğon maslaatbit'uxun oşa İsusı kula ğaç'p'i P'ilat'i t'öğöl taşeri şot'o təslimt'unbi.

² P'ilat'en şot'oxun xavare haq'i: «İudeyxoy padçağ hunnu?» İsusen coğabe tadi: «Hunen metər nex».

³ Samci bəyinxson şot'o gele əşurxost'at'un taxsırkər c'evk'sa burqi.

⁴ T'e vədə P'ilat'en şot'oxun p'urumal xavare haq'i: «Sal coğab ten tadal? Axırı va mema əşləst'a taxsırkərt'un c'evk'sa!»

⁵ Ama İsusen p'urumal şot'o coğab tene tadi, P'ilat'al mot'o lap məət't'əle mandi.

⁶ Hər C'ovaksuni axsibayast'a P'ilat'en sa ədət k'inək' biq'əsit'oğoy boşt'an amdarxoy çureğalt'oğoxun sunt'u terebsay.

⁷ Hame vədine biq'əsit'oğoy arane ölkinə gərgürçuluğ sakit'oğoxun sagala amdar bəsp'i, iz s'i Barabba bakala sa amdare buy.

⁸ Camaatenal P'ilat'i t'öğöl hari şot'oxun isəəl iz hər usen balt'u bşunane xaişbi.

⁹ P'ilat'en şot'oğö pine: «Çurnansa, vəynak' iudeyxoy padçağa tərbaz?»

¹⁰ Şot'in avaney ki, samci bəyinxson İsusı paxılluğaxunt'un kiyel tast'un çuresa.

¹¹ Ama samci bəyinxson amdarxo galt'undi ki, İsusı təə, Barabbin tərbsunaq'at'un çureşi.

¹² P'ilat'en p'urumal şot'oğoxun xavare haq'i: «P'oy k'ənan çuresa? Vən iudeyxoy padçağ uk'ala me amdara k'ə baz?»

¹³ Şot'oğonal harayt'unpi: «Kot'o xaçe loxol t'əq't'a!»

¹⁴ P'ilat'en xavare haq'i: «Axırı kot'in k'ə pisluga be?» Şot'oğon isə "kot'o xaçe loxol t'əq't'a!" uk'a samalal ost'aart'un haraypi.

¹⁵ P'ilat'enal camaati səs bot'bakeq'an pi şot'oğoynak' Barabbina tərəbi. İsusı isə tatarlayınşest'it'uxun oşa xaçe loxol t'əq'st'eynak' əsk'ərxoy kiyele tadi.

Əsk'ərxoy İsusı lağa haq'sun

(*Mat'. 27:27-31; İoan. 19:2-3*)

¹⁶ Əsk'ərxon İsusı başçı P'ilat'i sarayin məəlnexun bona taşeri içoğoy bütüm dəst'inə topt'unbi.

¹⁷ Şot'o tünd ç'oc'a sa xələt lapest'i, oşa şaşaxun tac əldi İz belt'un laxi.

¹⁸ Şot'oğon İsusı "iudeyxoy padçağ dirist'q'an baki!" pi lağat'un haq'say.

¹⁹ Şot'ay bel gəşen dut'unğsay, İz loxol çüt'unney, İz bəş çökt'i bult'un k'os'bsay.

²⁰ Boşşamin lağa haq'i axşumpit'uxun oşa, Şot'ay loxolxun tünd ç'oc'a xələtə c'eq'i İz paltara lapest'i şot'o xaçe loxol t'əq'st'eynak't'un taşeri.

*İsusi xaçe loxol t'əq't'esun**(Mat'. 27:32-44; Luk'. 23:26-43; İoan. 19:17-25)*

21 Hame vədine ayizexun eğala Simon s'iyen sa K'irenalı hat'e yaq'ene c'ovaksay. Şo Aleksandri q'a Rufusi bavaney. Əsk'ərşon Şot'o biq'i İsusi xaça taşt'unat'un məcburbi. *

22 İsusa K'olgot'a uk'ala galat'un eçeri. «K'olgot'a» - «Kəllin ga» upsune.

23 Şot'o q'aç' bot'ala dərmən gərbi fi tast'unt'un çuresi, ama Şot'in tene ũği.

24 Şot'oğon İsusa xaçe loxol t'əq't'undi. İz paltara isə "şu hik'ə kofedo-kofedo" pi çöp bosı içoğoy arane cöyt'unbi. †

25 Şot'o xaçe loxol t'əq't'at'an xibimci saadey. ‡

26 Şot'ay best'a İz taxsıra ak'est'ala metər same buy: İudeyxoy PADÇAĞ.

27 Şot'oxun sagala amdar fūq'suni loxol biq'esi p'ə tanal xaçe loxol t'əq't'undi. Sunt'u İz yön tərəf, t'e sunt'u isə İz tərs tərəf.

28 §

29 Eğal-tağalxon içoğoy bula jik'p'sun Şot'o lağat'un haq'say, "k'ə baki, ay xrama şarpi xib giin biq'alo!

30 İse va çark'est'a, xaçaxun şiki!" next'unıy. *

31 Samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon Şot'o lağa haq'i next'unıy: «T'iyəmit'oğone çark'est'ay, ama içu çark'est'es tene baksal

32 Barta isə "İsraili padçağ" bakala me "xrist'os" xaçaxun şireq'an, yanal ak'en vėbaken!» İsusaxun sagala xaçe loxol t'əq't'esit'oğonal Şot'o təhk'irt'unbsay.

*İsusi bisun**(Mat'. 27:45-56; Luk'. 23:44-49; İoan. 19:25-30)*

33 Ūqūmci saadaxun † vuyumci saadal şirik' ‡ dirist' oçali çoyel bayinq'luğə baki.

34 Vuyumci saadast'a İsusen ost'aar səsen harayepi:

«Elohi, Elohi, lema sabaxt'ani?» §

Mo «ay Bez Buxaçux, Bez Buxaçux, het'aynak'en əxilbaki Zaxun?» upsune.

35 T'et'ıya çurpit'oğoy bəzit'oğon mot'o ibaki pit'un: «İnanbaksal, İlyane k'ale!»

36 Sa amdaren t'it'eri bisinə fine oq'oyen şəyinbi şot'o sa q'arğuni bel c'ovakest'i İsusane tadi ki, ũğəne. Şot'in pine: «İse bəğen bəyn İlyan hari kot'o xaçe loxolxun şıvak'sa?» *

37 İsusen ost'aar haraypi elmuxe tadi.

38 Hat'e dayğa xrame pərdə alaxun oq'al şirik' p'ə gala zığebaki. †

39 İsusi bəş çurpi q'oşuni baçtani kalat'in Şot'ay axırncı nəfəsə metər tast'una ak'at'an «seriyal, me Amdar Buxaçuğoy Ğarey» pine.

40 T'et'ıya əxiləxun bəğala çupuxal buney. Şot'oğoy arane magdallu Mariya, İosifi q'a mis'ik' İak'ovi nana Mariya saal Salomit'e buy.

41 İsus hələ Galileyina bakat'an me çupux İz baç'anexun hari İçu q'ulluğt'unbsay. T'et'ıya Şot'oxun Yerusalamı hari q'erəzəl gele çupuxe buy. ‡

* 15:21 15:21 Rim. 16:13 † 15:24 15:24 İvel məğ. 22:18 ‡ 15:25 15:25 xibimci saad - Həysət'in vaxt'en savaxt'an saad vuy. § 15:28 15:28 Bəzi kiinsamuxost'a me bənd butene - İvel Şamuxost'a şameşiyorox bex p'anep'i: «Ūşyanbalxoy taye baki». Luk'. 22:37 * 15:30 15:29-30 İvel məğ. 22:7; 109:25; Mrk'. 14:57-58; İoan. 2:19 † 15:33 15:33 ũqūmci saad - Həysət'in vaxt'en bərezərə saadin p'as's'e. ‡ 15:33 15:33 vuyumci saad - Həysət'in vaxt'en bərezərəxun oşa saad xib. § 15:34 15:34 İvel məğ. 22:1 * 15:36 15:36 İvel məğ. 69:21 † 15:38 15:38 C'eys. 26:31-33 ‡ 15:41 15:40-41 Luk'. 8:2-3

*İsusa gərəmzinə laxsun**(Mat'. 27:57-61; Luk'. 23:50-56; İoan. 19:38-42)*

⁴² Ene biyəne baksay. T'e ği C'ovaksuni axsibayeynak' həzirluğ bəğala ğiney, yəni Şamat' ğine bəşin ği.

⁴³ Kala Şurin hörmətlü amdarxoxun soğo bakala, Buxaçuğoy padçağluğa yaq'bəğala Arimat'eyalu İosif P'ilat'i t'öğöle hari. Şot'in iz ük'ə çaxp'i İsusı meydəne şot'oxun çureşi.

⁴⁴ P'ilat'en İsusı metər usum bisuna ibaki məət't'əle mandi, baçtani kalat'u iz t'öğöl k'alpi xavare haq'i: «Şo ene p'urene?»

⁴⁵ Baçtani kalat'in "hoo" pit'uxun oşa şot'in İosifa meydə exst'una icazane tadi.

⁴⁶ İosifen taşi kətani parçane haq'i, şot'in meydə xaçaxun şivk'i me parçına bəc'ürpi, taşeri q'ayani boş kaşesi mağarinane laxi. Şot'in mağarin jomo sa jəyal t'ik'iredi.

⁴⁷ Magdallu Mariyan q'a İosifi nana Mariyanal meyidi maya laxsuna at'unk'i.

16*İsusı bəyinbaksun**(Mat'. 28:1-8; Luk'. 24:1-9; İoan. 20:1-10)*

¹ Şamat' ği c'ovakit'uxun oşa magdallu Mariyan, İak'ovi nana Mariyan saal Salomit'en şaat' adeğala oyurxoxun düzbaki c'əyint'un haq'i ki, taşi İsusı meydə ləəmdat'un.

² Şamat' ği c'ovaki, savaxt'an üşenen bəğ çərtk'at'an şorox mağarin t'öğölt'un hari.

³ Şot'oğon içoğoy arane "mağarin jomost'a bakala jəna yaynak' şin t'ik'irdale?" pi exlətt'unbsay.

⁴ Ama t'iya İşalayınşakat'an at'unk'i ki, jə t'öox t'ik'ireşene. T'e jə gele kala jəney.

⁵ Şorox mağarina bağat'an at'unk'i ki, yön tərəf mas'i xələt lapi sa cəyile arşe. Çupuxxo q'iyene haq'i.

⁶ Şot'in isə pine: «Ma q'ıbanan! Avazu ki, xaçe loxol p'uri Nazaret'lu İsusanan qəvesa. Şo bəyinbakene! Memiya butene. Bəğanan, mo İçu laxi gane.

⁷ Həysə isə takinan, Şot'ay şagirdxo saal P'et'era metər upanan: "İsusen Galileyina vəxun bəş taşi ef yaq'ane bəğsa. Vəx pi k'inək' Şot'o t'et'iya ak'alnan"». *

⁸ Çupux gərəmzinaxun c'eri t'it'unt'eri. Şot'oğo sa dəhşətene haqlayınşey, mat mandet'unıy. İçoğoy q'iyexunal şuk'k'ala hik'k'al tet'un pi.

*İsusı İz şagirdxoynak' ak'esun**(Mat'. 28:9-10; Luk'. 24:13-35; İoan. 20:11-18)**(P'ə ən damna kiinsamurxost'a Mrk'. 16:9-20 tene bu.)*

⁹ Şamat' ği c'ovakit'uxun oşa, savaxt'an üşenen bəyinbaki İsus süft'ə magdallu Mariyaynak'e ak'eşi. Mo hat'e İsusen içuxun vüğ murdar uruf c'evk'i Mariyaney.

¹⁰ Mariyanal taşi mot'o İsusaxun baki isəəl Şot'aynak' yas efi önök'alt'oğo xavare tadi.

¹¹ Ama şot'oğon İsusı bəyinbaksuna q'a Şot'ay Mariyaynak' ak'esuna tet'un vəbaki.

¹² Mot'oxun oşa İsus p'urum İz şagirdxoxun p'rannat'aynak', şorox ayize tağat'an yaq'a şot'oğoy bəş q'erəz suraten ak'eşi.

¹³ Şot'oğon qoş qaybaki me barada t'iyəmit'oğo exlətt'unbi, ama şot'oğoval tet'un vəbaki.

* **16:7 16:7** Mat'. 26:32; Mrk'. 14:28

*İsusi İz şagirdxo ən vacib tapşuruğ tast'un**(Mat'. 28:18-20; Luk'. 24:36-49; İoan. 20:19-23; Ap'ost'. 1:6-8)*

¹⁴ Oşa t'etərə baki ki, İzi sas's'e şagirden sagala arşi şum ukat'an İsus şot'oğoy nak'e ak'eşi. Şot'oğoy inadkər luğa görə, İçu bəyinbakit'uxun oşa ak'it'oğoy nu vėbaksuna görə şot'oğoy töhmətebi.

¹⁵ Şot'in İz şagirdxo pine: «Dirist' dünyənə tarapanan, amdarxo bitova Mıç Xavarakarozbanan!

¹⁶ Vėbaki k'unuk'bakala amdar çark'eğale, içust'a vėluğ nu bakalt'u isə pis q'ərar tadeğale.

¹⁷ Vė bakalt'oğoy çalxest'alo isə şot'oğoy ak'est'ala möcüzəlü nişanxo bakale: şot'oğon Bez Şiyen murdar urufxo c'evk'alt'un, təzə muzurxon əyitk'alt'un,

¹⁸ dizik'xo içoğoy kiin biq'i bəsp'ala zəhərə l üğəyt'un, şot'oğoy təsir tene bal. Şot'oğon içoğoy kulmoğoy azariğoy loxol laxalt'un, şoroxal q'olaybakalt'un».

*İsusi göynul əqesun**(Luk'. 24:50-53; Ap'ost'. 1:9-11)*

¹⁹ Me əyitmoğoy pit'uxun oşa Q'onçux İsus göynul əqesi Buxaçuğoy yön tərəf areşi.

²⁰ Şagirdxon isə taşi hər gala Mıç Xavara karoozt'unbsay. Q'onçuğonal şot'oğoy köməybsay, şot'oğoy karooza möcüzəlü nişanxon tət'ığəbsay.

Luk'an şampi Műq Xavar Běşin əyit

Me girkə şampi Luk'a İsus Xrist'osi Műq Xavari yəymişaksunast'a gele əşur biq'i P'avelaxun sagalane bake. Şo hamal iz əşlə şaat' avabakala sa doxt'urey. Me girkə şot'in maya şamsuna avateyan, ama şamesuni tarix 60-62-ci usenxone hari c'eysa. Girke T'eofileynak' şamesunen isə ak'esest'a ki, T'eofil varlu amdare bake, bakes banekon me girke bex c'eysunast'a Luk'a tənqinen köməyebe. "Ap'ost'olxoy əşurxo" girkə şampiyoval hame Luk'ane.

Luk'a iç İsus Xrist'osi c'ək'p'i p'as's'e şagirdxoxun tene bake, şot'in İsusa oşane q'abulbe. Şot'o görəl girke boş Luk'an İsusi bütüm amdaxoy çark'eseynak' eysuna lap gelene ak'est'un çuresa. Girken ak'esest'a ki, İsus fağırxoynak' q'a içoğoy yaq'a açesp'it'oğoynak', varluğoynak' hamal kəsibxoynak', yəhudi bakala hamal nu bakalt'oğoynak'e hare. Luk'ay doxt'ur baksuna görə girke boş İsusi azariğə q'olaybsuni barada bakala hadisoox lap gelene.

T'iyəmi Műq Xavar girkurxo bəğat'an Luk'ay girk samal q'erəze burqesa. Sa angelen K'unuk'bal İoani nanaxun baksuna iz bava saturběş avabakesest'a. Oşa İsusi nanaxun baksuni baradane exlətesa, oşa isə saycə Luk'ay Műq Xavar girke boş bakala p'as's'e yeşt'ə İsusi Yerusalmi xrama taysuni barada.

Luk'an İsusi k'unuk'bak'suni, şeytanen Şot'o sinəyişbsuni, Şot'ay İzi q'ulluğa burqsuni baradane exlətpsa. İsusi Galileya bölginə bi q'ulluği, Şot'ay Yerusalma tağat'an bakala hadisəğoy baradal gelo saycə Luk'ay şamp'i girke boşə.

Axırda İsus fariseyxoy q'a k'anun zombalxoy kiyele tadesa, İzi saturběş avabakest'i k'inək'əl p'uri bəyinebaksa. Axırı Şo hakot'aynak'al hareney: beş günaxxo İz ozane ext'i İz p'iyen şot'oğə os'kseynek'! Beşi çark'eseynak'! Me barada hələ Adam q'a Yevay günaxaxun burqı İsusi nanaxun baki vədinel şirik' hema xavareçalene saturběş avabakest'e. Amdaxoy içoğoy əşp'est'i günaxaxun təmizbakseynek', Buxaçuğoy piyes p'urum şaat'luğ bəğəbseynek' sa yaq'e bu! Moval Műq Xavara vėbaki Buxaçuğoy yaq'abi Çark'est'ala q'abulbsun!

Hametər, Luk'an şampi Műq Xavar girke axırnci bulurxo İsusi göynul əqesunen, Şot'ay İzi şagirdxo içoğoynak' İvel Urufa yaq'absuna əyit tast'unene çarksa.

Girke boş bakalorox:

1:1-4 Girke T'eofileynak' şamesun

1:5-2:52 K'unuk'bal İoani q'a İsus Xrist'osi nanaxun baksun

3:1-20 K'unuk'bal İoani q'ulluğ

3:21-4:13 İsusi k'unuk'bak'sun q'a sinəyişaksun

4:14-9:50 İsusi Galileyina q'ulluğbsun

9:51-19:27 İsusi Galileyinaxun Yerusalma taysun

19:28-23:56 İsusi Yerusalma baki axırnci ğimxo

24:1-53 İsusi bəyinbaksun, t'iyəmit'oğə ak'esun q'a göynul əqesun

Girke T'eofileynak' şamesun

¹ Hörmətlü T'eofil, gelet'ine beş arane baki əşurxoxun şamsuna çalışake.

² T'e belxun həysət'inəl şirik' Mıç Xavara içoğoy piin ak'i şot'o q'ulluğbit'oğon me əşurxo yax exlətp'i k'inək'

³ zuval t'e belxun bitova yönbəri fikir tadi mot'oğoy vaynak' belxun oşel şamsuna lazımez avabaki.

⁴ Metər ki, hun vi zombakit'oğoy düz baksuna tam vëbakan.

K'unuk'bal İoani nanaxun baksuna saturbëş avabakest'un

⁵ İudeyin padçağ İrodi vëdinešt'a Avia dəst'inəxun * bakala Zəkəriyə s'iyen sa bëyinşe buy, iz çuuxal Aaroni nəsiləxuney, şot'ay s'i Elizabet'ey.

⁶ Şorox p'öğəl Buxaçuğoy piyes düzgün amdarxoney, Buxaçuğon laxi buyruğxo q'a q'aydoğoy bitova əyitsuz bex p'ap'est'unbsay.

⁷ Ama Elizabet' ərəmik'† baksuna görə içoğoy əyel tene buy. Şot'oğoy p'rannayal yəş geleney.

⁸ Sa ği Zəkəriyən iz dəst'in navadast'a Buxaçuğoy bəş bëyinşluği q'ulluğane taşt'ay.

⁹ Xrama başı saat' adeğala buxur bok'ospsunal me dönüş içune koft'ey (bëyinşxoy ədətən mot'aynak' çöpt'un bost'ay). Zəkəriyə xramane başı,

¹⁰ amdarxon isə me vëdine xrame məəlnə çurpi afırıt'unney.

¹¹ Me vədə q'urban eçala gane yön tərəf Zəkəriyəynak' Buxaçuğoy sa angele ak'esi.

¹² Zəkəriyən şot'o ak'i q'inebi, içü açesebi.

¹³ Angelen isə şot'o pine: «Ma q'iba, Zəkəriyə! Buxaçuğon vi afırına inebaki. Vi çuux Elizabet'en vaynak' sa ğar eçale. Hunal iz s'iya İoan ‡ laxa.

¹⁴ Şot'in vaynak' müqluğ eçale, vi ük' müqluğen buy bakale. Amdarxoy geloval şot'ay dünyəne eysuna görə müq bakale,

¹⁵ şot'aynak' ki, şo Q'onçuğoy piyes kala ak'eğale. Şot'in sal sa vədə nə fi, nəəl q'erəz finağoybala üğünxo tene üğəl, hələ nanay tapane amaq'un İvel Urufen buy bakale. §

¹⁶ Şot'in israilluğoy gelet'u Q'onçuğoy, içoğoy Buxaçuğoy qaydale.

¹⁷ Şo xavareçal İlyay urufen q'a zoren Q'onçuğoy bəş tağale, bavoğoy içoğoy əyloğoy, tərəst'oğoy düzgün yaq'aç yönbi, azuk'a Şot'ay eyseynak' həzirbale. *

¹⁸ Zəkəriyən angela pine: «P'oy zu mot'oğoy bex p'ap'suna hetərez avabakon? Axırı zuval gele q'ojazu, bez çuğoyal ene yəş c'ovakene».

¹⁹ Angelen şot'o coğabe tadi: «Zu Buxaçuğoy bəş çurk'ala Gavriilzu, me müq xavaral va upseynak'ez yaq'abake. †

²⁰ Həysə isə, hun bezi pit'oğoy nu vëbaksuna görə, me əyitmux bex p'ap'ala ğinal şirik' əyitp'es ten bakal, lal bakalnu».

²¹ Qavuna çurpi amdarxon isə Zəkəriyəy yaq'at'un bəğsay, şot'ay xramaxun het'u görə metər c'əyi c'eysuna tet'un q'amışaksay.

²² Şo xramaxun c'ere, ama amdarxoxun əyitp'es tene baki. Amdarxonal q'amışt'unbaki ki, şot'o xrama hik'ənesa ak'əsene. Şot'in amdarxoxun kiin-biine əyitey, şot'aynak' ki, laley.

²³ Zəkəriyəy q'ulluği vaxt' çark'at'an şo iz k'oyane qaybaki.

²⁴ Samal oşa isə iz çuux Elizabet' əyeləne mandi, qo xaşal iz k'oyaxun tene c'eri.

²⁵ Şot'in nexey: «Mot'o zaynak' Q'onçuğone bi. Şot'in za eyex badi amdarxoy arane çoməyin manst'axun çark'esedi». ‡

İsus Xrist'osi nanaxun baksuna saturbëş avabakest'un

* **1:5 1:5** Avia - Xrama q'ulluğbala bëyinşxoy 24 dəst'inəxun soğoney. Me dəst'oox bütüm Aaroni nəsiləxuney. Bëğa: 1 Hadis. 24:10 † **1:7 1:7** †rəmik' - əyel eçes nu bakala çuux ‡ **1:13 1:13** İoan - əbrani muzin Q'onçuğon ük'e bok'ospsupsune. § **1:15 1:15** Ams'i oç. 6:3 * **1:17 1:17** Mal. 4:5-6 † **1:19 1:19** Dan. 8:16; 9:21 ‡ **1:25 1:25 1:25** - İşq'ara bakala çuğoy əyel nu baksun Buxaçuğon tadi kala sa cazane hesabaksay.

26 Elizabet' üq xaşın bîhi bakat'an Buxaçuğon angel Gavriila Galileyina bakala Nazaret' şəhərə,

27 iz s'i Mariya bakala ərgən sa xuyəri t'öğölə yaq'abi. Me xuyər Davidi nəsiləxun bakala İosif s'iye sa amdaraxun nişanluney. §

28 Angelen şot'ay t'öğöl hari pine: «Xeyirq'an baki, ay Buxaçuğoy piyes şaat' ak'eğalo! Q'onçux vaxune».

29 Mariya me əyitmoğon çəşt'irişebi, me əyitmoğoy k'ə upsuni baradane fikirbsa burqi.

30 Angelen isə şot'o pine: «Ma q'İba, Mariya, şot'aynak' ki, hun Buxaçuğoy piyes şaat'en ak'eşe.

31 Hun bîhi baki sa ğar eçalnu. Şot'ay s'iya İsus laxalnu. *

32 Şo kala Amdar bakale, Ala Arşit'ay Ğar k'aleğale. Q'onçux Buxaçuğon Şot'o İz bava Davidi taxt'a tadale.

33 Şo İak'ovi nəsili loxol həmişəluğ padçağ bakale. İz padçağluğiyal axır tene bakal». †

34 Mariyan angela pine: «Mo hetəre bakes bakon? Axırı zu hələ işq'ara tezu».

35 Angelen coğab tadi şot'o pine: «İvel Uruf vi loxol şığale, Ala Arşit'ay kala zoren vi loxol xoji sakale. Kot'aynak'al vaxun bakala Əyel Buxaçuğoy Ğar k'aleğale, Şo İvel bakale.

36 Bəğa, vi q'oom Elizabet'al iz yəşlu vədine ğar əyeləne mande. Şot'o ərəmik't'un ‡ nexey, ama şo ene üqxaşın bîhine.

37 Şot'aynak' ki, Buxaçuğoynak' mümkün nu bakala şey tene bu». §

38 T'e vədə Mariyan pine: «Zu Q'onçuğoy nökrəzu, barta za vi pi k'inək'q'an baki». Angelenal şot'o barti taneşi.

Mariyay q'a Elizabet'i suna aksun

39 T'e vədə Mariya hayzeri kap İudeyani burux ganxo bakala sa şəhərene yaq'a baft'i.

40 Şo Zəkəriyəy k'oyane hari. Başi Elizabet'a «Xeyirq'an baki!» pine.

41 Elizabet'en Mariyay əyitə ibakat'an, içust'a bakala körpə müq baki galepi. Elizabet'al İvel Urufen buybaki

42 alloy səsen harayepi: «Hun çupuğoy boş xeyir-bərəkət haq'iyonu, vast'a bakala əyeləl xeyir-bərəkət haq'iyone.

43 Mo hetəre bakes bakon? Bez Q'onçuğoy Nana bez t'öğölə hare!

44 Bəğa, vi əyitə ibakat'an zast'a bakala əyeləl müqluğaxun galepi.

45 Q'onçuğon içü pi əyitmoğoy bex p'ap'suna vəbakala çuux he bəxt'əvərə!»

Mariyay alxışp'ala məğ

46 Mariyan isə pine:

47 «Bez ük'en Q'onçuğoy s'iyanə alabsa, Bez elmuxal za Çark'est'ala Buxaçuğo görə müqəbaksa,

48 Şot'aynak' ki, Şot'in İzi me gorox k'ulane ak'i.

İsəəl bütüm nəsilxon za bəxt'əvər hesab bale,

49 Şot'aynak' ki, Bitova Başarbalen zaynak' kala sa əşe biq'i, Şot'ay s'i İvele!

50 Şot'ay yaq'en tağalt'oğoynak'al

İz ük' bok'ospsun nəsiləxun-nəsiləne c'ovakon.

51 Şot'in İz zorba kiin gele kala əşurxone biq'i,

§ 1:27 1:27 Mat'. 1:18 * 1:31 1:31 Mat'. 1:21 † 1:33 1:33 2 Şam. 7:12-16; İsa. 9:7 ‡ 1:36 1:36 İyel nu eçes bakala çuux § 1:37 1:37 Burq. 18:14

İçoğö ala efalt'oğö oq'ane saki.

⁵² Kalaluğbalxo taxt'axune sívk'i,
Goroxt'oğö isə alanebi.

⁵³ Busat'oğö neymət'xon boşevk'i,
Varlut'oğö isə kul ams'ine yaq'abadi.

⁵⁴⁻⁵⁵ Q'onçuğon Avrahama q'a şot'ay nəsile

Həmişə İz ük' bok'ospsuna ak'est'i,
Beş bavoğoyal tadi əyitə eyex badi
İz nöker İsraila köməyebi». *

⁵⁶ Mariya Elizabet'i t'öğöl xib xaşa İša mandit'uxun oşa iz k'oyane qaybaki.

K'unuk'bal İoani nanaxun baksun

⁵⁷ Elizabet'i vaxt' hari p'anep'i, şot'in sa ğare eçeri.

⁵⁸ Şot'ay q'oom-q'onşığon Q'onçuğoy şot'aynak' me kala ük' bok'ospsuna ak'i,
içuxun sagala müqt'un baksay.

⁵⁹ Muğumci ğine körpə sünnətbsat'un hari. Şot'ay s'iya iz bava k'inək' Zəkəriyət'un
laxsun çuresay. †

⁶⁰ Əylin nanan isə pine: «Təə, kot'ay s'i İoan bakale».

⁶¹ Şot'o pit'un: «Axırı vi q'oomxoy arane metər s'i bakala sa amdar tene bu».

⁶² T'e vədə kiin-biin q'andrişi əylin bavaxunt'un şot'in iz ğare s'iya k'ə laxsun
çuresuna xavar haq'i.

⁶³ Zəkəriyənəl sa daxt'ak'i k'ot'or çuresi iz loxol şamepi: «Kot'ay s'i İoane».

⁶⁴ Hat'e saad şot'ay muz qayesi, şot'inal Buxaçuğö alxışpsane burqi.

⁶⁵ T'iya bakala q'onşığö isə kala qiylene haq'i, me baki əşurxoy barada exlətxoval
İudeyani bito burux ganxo yəymişebaki.

⁶⁶ İbakalt'oğonal "axırı me əyel kala baki şu bakala?" pi fikirət'un taysay.
Şot'aynak' ki, Q'onçuğoy kul şot'ay loxoley.

Zəkəriyəy xavareçalluğbsun

⁶⁷ Əylin bava Zəkəriyəy loxol İvel Urufe şiri, şot'inal metərə xavareçalluğbi:

⁶⁸ «Alxışq'an baki İsraili Buxaçux Q'onçuğö!
Şot'aynak' ki, İz azuk'a eyex badi şot'o çark'esedi,

⁶⁹ Şot'in İz nöker Davidi nəsiləxun
Yaynak' zorba Çark'est'ale p'ap'esp'i.

⁷⁰ Gele vaxt' mot'oxun bəş İz İvel xavareçalxoxun avabakest'i k'inək'

⁷¹ Beş düşmənşoy q'a yax aksun nu çureğalt'oy kiyexune çark'est'i.

⁷² Hametər beş bavoğö ük' bok'ospsuna ak'est'i

İz İvel irəzuluğane eyex badi.

⁷³ Hetərə beş bava Avrahama elasp'i əyit tadey ki,

⁷⁴⁻⁷⁵ Yan beş düşmənşoy kiyexun çark'esi

Beş yəşəyinşi axıral şirik' hik'k'alaxun q'İbinut'

Q'onçuğoy bəş İvelluğen q'a düzgünluğen yəşəyinşi

Şot'o q'ulluğbes bakalyan.

⁷⁶ Hun isə, ay bez bala, Ala Arşit'in yaq'abi xavareçal k'aleğalnu,

Şot'aynak' ki, Q'onçuğoy bəş tağalnu,

Şot'ay yaq'a həzirbalnu,

⁷⁷ Şot'ay azuk'a içoğoy günaxxo bağışlayinşaksunen

* 1:54-55 1:46-55 Burq. 17:7; 1 Şam. 2:1-10 † 1:59 1:59 Lev. 12:3

Çark'esuni barada avabakest'alnu.

⁷⁸ Axırı beş Buxaçuş ük' bok'osp'ale,

Şot'ay me ük' bok'ospsunen

Alloyaxun yaynak' t'etər sa Bëğ c'eğale ki,

⁷⁹ Bisuni xojina saal bayıñq'luğa arsalt'oğoy çoyel işiğ sakane,

Beş turmoğ o şip'luği yaq'a yönbane». †

⁸⁰ Körpəl kalabaksunen iz uruf zorbane baksay. Şo israilluğoy bəş c'eğala ğinal şirik' çölöne manst'ay.

2

İsusi nanaxun baksun (Mat'. 1:18-25)

¹ T'e ğimxost'a imp'erat'or Avgust'en bütüm Rime oçalxo bakala amdarxoy siyəyinə haq'esuni barada əmire tadi.

² Mo samci siyəyinə haq'suney, manu ki K'irini Siriin kalo bakat'ane c'ovakey.

³ Bit o siyəyinə haq'eseynak' iz şəhərəne yaq'a baft'i.

⁴ İosifal Davidi əsil-nəsiləxun baksuna görə Galileyin Nazaret' şəhərexun c'eri İudeyina, Davidi şəhər bakala Bet'lexemane taşi.

⁵ Şo t'et'iyə siyəyinə haq'eseynak' iz nişanlı Mariyaxune taşi. Me vədine Mariya bñhiney, əyeləl bakala vədəney.

⁶ Bet'lexema əyel bakala vaxt' hari p'anep'i,

⁷ Mariyanal iz süft'in ğarane eçeri. Əyelə q'ondağbi nəvəne laxi, şot'aynak' ki, q'onağxo mandala k'oya şot'oğoynak' ga tene bəğəyeşey.

Angelxoy eğel bəğalxo müq xavar tast'un

⁸ T'e oçala sürün t'öğöl üşe navad zap'k'ala eğel bəğalxonoy. Şot'oğon çölöt'un keybsay.

⁹ Bürdən Q'onçuğoy sa angel şot'oğoy bəşe c'eri, Q'onçuğoy tamtarağen şot'oğoy çoyel işiğe saki. Eğel bəğalxo kala q'iyene haq'i.

¹⁰ Angelen şot'oğ o pine: «Ma q'ıbanan! Zu vəynak' bütüm amdarxo müq't'ala sa xavarez eçerə.

¹¹ Ğe Davidi şəhərə efi Çark'est'ale nanaxun baki. Mo Q'onçuxXrist'ose.

¹² Vəynak' nişan mo bakale: vən nəve boş bask'i q'ondağbaki Körpə əyel bəğəbalnan».

¹³ Bürdən angeli t'öğöl Buxaçuğ o alxışp'ala kala göye q'oşune ak'eşi. Şot'oğon metərt'un nexey:

¹⁴ «Ən alloyluğxo Buxaçuğ o alxış,

Şot'ay çureğala amdarxoynak' isə oçali çoyel serluğq'an baki!»

¹⁵ Angelxo qaybaki göynul əqeşit'uxun oşa eğel bəğalxon pit'un: «Ekinan Bet'lexema tağen, Q'onçuğon yax avabakest'i me baki əşlə beş piin ak'en».

¹⁶ Şorox kap hayzeri tat'unşi, hariyal Mariya, İosifa saal nəve boş bask'i Əylə bəğət'unbi.

¹⁷ Eğel bəğalxon Əylə ak'at'an Şot'ay barada içoğ o pit'oğ o bitova exlətt'unbi.

¹⁸ Mot'o ibakalt'oğoy bitot'in eğel bəğalxoy me exlətə məət't'əlt'un manst'ay.

¹⁹ Mariyan isə bütüm me exlətə iz ük'e boş efi me barada fikirebsay.

²⁰ Eğel bəğalxon bütüm içoğoy ak'it'oğ o q'a ibakit'oğ o görə Buxaçuğ o alxışp'i tərifləyinşbsun qoşt'un qaybaki. Şot'aynak' ki, hər şey angelen içoğ o exlətp'i k'inək'e baki.

İsusi sünnət baksun

²¹ Muğumci ğine Əylin sünnət bakala vaxt' hari p'ap'at'an Şot'ay s'iya İstust'un laxi. Me s'i Şot'o hələ Nanay tapane bakalt'uxun bəşe angeli tərəfəxun tadeşey. *

²² Moiseyi k'anuna görə təmiz bakala vaxt' çark'it'uxun oşa † İosifen q'a Mariyan Əylə Q'onçuğoy həsrəbseynek' Yerusalimat'un eçeri,

²³ şot'aynak' ki, Q'onçuğoy k'anuna şameşene: «Bütüm süft'in ğar əylux Q'onçuğoy həsrəbakalane». ‡

²⁴ Hamal şot'oğon q'urbant'un eçeri, hetər ki Q'onçuğoy k'anunast'a əmir bakeney: «P'ə giyə, nəəl ki p'ə göyərcini bala». §

Simeoni Buxaçuğoy alxışp'ala afırı

²⁵ T'e vədə Yerusalima Simeon s'ila sa amdare buy. Şo düzgün hamal Buxaçuğoy və amdarey. Şot'in israilluğoy çark'esunane yaq'bəğsay, * İvel Urufal şot'oxuney.

²⁶ İvel Urufen şot'o saturbəş avabakest'ene ki, şo Q'onçuğon yaq'abi Xrist'osa ak'inut' biyalatene.

²⁷ Metərluğen, İvel Urufen Simeona xrame məəlinene eçeri. Me vədə körpə İsusə İz bava-nanan xramat'un eçeri. Şorox k'anuna laxeşi ədətə əməlbseynek't'un harey.

²⁸ Simeonen Şot'o iz q'ujel ext'i Buxaçuğoy alxışpsun metərə pi:

²⁹ «Ay bitot'ay Q'onçux, isə Vi pi k'inək'

Me Vi nöker arxayin biyes banekon.

³⁰⁻³² Şot'aynak' ki, bütüm azuk'xoy ak'es bakal Vi həzirbi çark'esuna,

Millətxoynak' həzirbi işığa,

Vi azuk' İsrailəynak' bakala tamtarağa

Bez piin azk'i». †

³³ İsusə nana q'a bava isə Simeoni içoğoy Əylin barada uk'ala me əyitmoğoxun məət'təlt'un mandı.

³⁴ Simeonen şot'oğoy xeyir-bərəkət tadi Əylin Nana Mariya metərə pi: «Me Əyel İsrailə gelet'ay bist'uni q'a eşesuni səbəbkər bakale. Şo amdarxoy nu q'abulbala sa nişan bakseynek'e təyin bake.

³⁵ Morox bito gelet'ay boş bakala fikirxo çoyel c'evkseynak' bakale. Vi ük'e isə q'ilınc bağale».

Xannay xavareçalluğbsun

³⁶ T'et'iya Aşer tayfinaxun bakala P'enueli xuyər Xanna s'ila çuux xavareçalal buney. Şo gele yəşluney. İzi cəyil vədine işq'ara taşi, vüğ usene işq'araxun yəşəyinişi. Oşa şo süpürə mandı.

³⁷ Mo səksən bip' yəşt'ə süpür sa çuuxey. Şo xramaxun c'etenesay, ğurux efi afırıpsun üşə-ğena Q'onçuğone q'ulluğbsay.

³⁸ İosif q'a Mariya xrama bakat'an, Xannal şot'oğoy İşalayınşaki Buxaçuğoy şükürəbi. Şot'in Yerusalimi çark'esuna yaq'bəğala bütüm amdarxoynak' Körpə İsusə barada exlətpsane burqi.

Nazaret'a qaybaksun

³⁹ İosif q'a Mariya Q'onçuğoy k'anuna şameşit'oğoy bitova əməlbəit'uxun oşa Galileyina - içoğoy şəhər bakala Nazaret'at'un qaybaki.

* **2:21 2:21** Lev. 12:3; Luk'. 1:31 † **2:22 2:22** - Moisey k'anunen çuğoy təmiz baksun əyel bəkit'uxun oşa q'ırx ğiin bele çarksa. Bəğa: Lev. 12:2-8. ‡ **2:23 2:23** C'eys. 13:1-2,12 § **2:24 2:22-24** Lev. 12:6-8 * **2:25 2:25** *israilluğoy çark'esun* - israilluğoy nak' Buxaçuğoy padçağluğen eçala çark'esun. Mo israilluğoy içoğoy günaxoxun hamal rimluğon içoğoy loxol bala kalaluğbsunaxun çark'esune. Beğa: İsa. 40:1-2; 61:2-3. † **2:30-32 2:30-32** İsa. 42:6-7; 49:6; 52:10

40 Əyel isə kalabaksunen içust'a zor q'a müdriklüğ avuze baksay. Buxaçuğoy çuresunal İçuxuney.

P'as's'e yəşt'ə İsusı xrama eysun

41 Hər usen C'ovaksuni axsibayast'a‡ İsusı bava-nana Yerusalmat'un taysay.

42 İsusı p'as's'e yəş bakat'an şorox p'urum ədətə görə t'iyat'un taşı.

43 Axsibay çark'it'uxun oşa şorox qaybaki k'oya tayseynak' yaq'at'un baft'i. Ama İsus Yerusalma manedi. Şot'ay bava-nanay isə mot'oxun xavar buteney.

44 İsusı içoğoxun yaq' tağalt'oğoy arane baksunat'un fikirbsay. Ama sa ği dirist' yaq' taşit'uxun oşa Şot'o dost'urxoy q'a q'oomxoy arane qəvesat'un burqi.

45 Şot'o bəğətet'unbi, şot'aynak'al qəvesun-qəvesun Yerusalmat'un qaybaki.

46 Xib ğinaxun oşa Şot'o xramaxunt'un bəğəbi. İsus məəlimxoy t'öğöl arşi şot'oğoy ümüxelaxsay, şot'oğoxun k'ənesa exlətp'i xavare haq'say.

47 Şot'o ümüxlaxalt'oğoy bito Əyləst'a bakala haq'ıla q'a Şot'ay tadala coğabxo matt'un manst'ay.

48 İosifen q'a Mariyan Şot'o ak'i məət't'əlt'un mandi. İsusı Nanan pine: «Ay bez Ğar, mo hik'ə beş bel ençeri? Axırı vi bavan q'a zu nigərən mandi vayan qəvesay».

49 İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «Za het'aynak'nan qəvesay? Avatenaniy ki, Zu Bez Bavay k'oya bakalazu?»

50 Ama şot'oğon İsusı k'ə upsun çuresuna q'amiş tet'un baki.

51 Oşa İsus İz nana-bavaxun sagala Nazaret'ane qaybaki. Şo şot'oğoy əyitəxun tene c'eysay. İz Nanan isə bütüm me əşurxo iz ük'e boş enefsay.

52 İsus kalanebaksay, kalabaksunenal iz müdriklüğ avuze baksay. Buxaçuğoy q'a amdarxoy Şot'o çuresunal ğiba-ğiy avuzebaksay. §

3

K'unuk'bal İoani eysun

(Mat'. 3:1-12; Mrk'. 1:1-8; İoan. 1:19-28)

1 İmp'erat'or T'iberiin kalaluğbsuni qos's'emci useney. T'e vədinešt'a P'ont'i P'ilat' İudeyani kaloney. İroden Galileyina, iz viçi Filip'en İt'ureyina q'a T'raxont'is oçalxo, Lisaniyanal Abileniyanane kalaluğbsay.

2 Xanan q'a K'ayafa isə samci bəyinşxoy kalot'unıy. Hat'e vədə çölö Zəkəriyəy ğar İoana Buxaçuğoy əyite p'ap'i.

3 Şot'inal İordan oqe hərrəmine bakala bütüm oçalxo tarapsun amdarxo içoğoy günaxxo bağışlayınşakseynak' toobabi k'unuk'baksunane karoozbsay.

4 Hetər ki, xavareçal İsayay girke boş sameseney:

«Çölö bayanbalt'ay ost'aar səse c'eysa:

"Q'onçuğoy yaq'a həzirbanan,

Şot'ay c'ovakala cıgırxo düzbanan.

5 Hər dərə buybakale,

Hər burux, hər təpə oçalaxun barabar bakale,

Yaq'e k'ori ganxo düz bakale,

Ala-oq'a ganxo barabar bakale.

6 Bütüm amdarxonal Buxaçuğoy çark'est'una ak'alt'un"». *

‡ 2:41 2:41 C'eys. 12 § 2:52 2:52 1 Şam. 2:26; Məs. 3:4 * 3:6 3:4-6 İsa. 40:3-5

7 İoanen k'unuk'bakseynak' iz t'öğöl eğala amdarxo nexey: «Ay dizik'i nəsil! Şina pi ki, vëynak' həzirbaki cazinaxun ef elmoğo çark'est'es bakalnan? †

8 Toobina ef tadala barurxoxun ak'est'anan. Ef ük'e boş "Beş bava Avrahame" pi arxayin ma bakanan. Vëx nexzu, Buxaçuğon me jëyurxoxunal Avrahameynak' öyloxe yaratmışes bakon. ‡

9 Ene tavar xodurxoy tume bitene. Metərluğen, şaat' bar nu tadala hər xod bot'eşi aruğone bosesa». §

10 Camaaten şot'oxun xavare haq'say: «P'oy yan k'ə ben?»

11 İoanen şot'oğö metərə coğab tadi: «İzi p'ə gurat' bakalt'in sunt'u nu bakalt'uq'an tadi. Haketərəl, iz ukun bakala amdaren nu bakalt'uxun t'e ukuna cöybeq'an».

12 Naloggirbalxonal k'unuk'bakseynak' şot'ay t'öğöl hari xavart'un haq'say: «Məəlim, yan k'ə ben?» *

13 İoanen şot'oğö pine: «Vëx tapşurbi q'ədərəxun gele nalog ma girbanan».

14 Bəzi əsk'ərxonal hari şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy yan k'ə ben?» İoanen şot'oğö coğabe tadi: «Şuk'k'alaxun zoren təngə ma haq'anan, nahaq' gala şuk'k'ala taxsirkər ma c'evk'anan, ef haq'ala maaşaxun irəziləyişakanan».

15 Amdarxon umuden yaq'e bəğsay, bitot'inal İoani barada içoğoy boş fikirt'unbsay: «Mo Xrist'os bakes banekon?»

16 İoanen şot'oğö bütümə metərə coğab tadi: «Zu vëx xenenez k'unuk'bsa. Ama zaxun gele Zorbone eysa. Zu Şot'ay torok'ali bağa şadbsunal layiğ tezu. Şot'in vëx İvel Urufen q'a aruğon k'unuk'bale.

17 İz ec'a təmizbi taxıla ambara topbseynak' k'oda † İz kiyel həzire. Koloşa isə Şot'in nu açala aruğoy boş bok'osp'ale».

18 Hametər, İoanen q'erəzəl gele ögüd-nəsyətxo tast'unen amdarxo Müq Xavarane p'ap'epsay.

19 Ama hari kalaluğbal İrodi iz viçey çuux İrodiya haq'suna q'a şot'ay mandiyal pis əşurxo pisləyişat'an

20 İroden şot'o biq'i zindanane bostest'i. Metərluğen, iz biq'i pis əşurxoy loxol soğoval avuzebay. ‡

İsusi k'unuk'baksun

(Mat'. 3:13-17; Mrk'. 1:9-11)

21 Bito amdarxo k'unuk'bakat'an, İsusal k'unuk'ebaki. Şot'in afırık'at'an göy qayesi.

22 İvel Urufal göyərçini bədənən baki Şot'ay loxole şiri. Göynuxunal sa səse hari: «Hun Bezi çureğala Ğarnu, Vaxun irəzizu». §

İsusi əsil

(Mat'. 1:1-17)

23 İsusen İz q'ulluğa burqat'an təxminən otuz yəşt'əney. Amdarxoy fikiren, Şo Helin ğar bakala İosifi ğarey.

24 Helinaxun bəş isə Şot'ay əsili boş bakalorox moroxey: Mat't'at', Levi, Melxi, Yannay, İosif,

25 Mat't'atiya, Amos, Naum, Esli, Naggay,

26 Maat, Mat't'atiya, Semeyin, İosex, İoda,

27 Yoxanan, Resa, Zerubbabil, Şealt'iel, Neri,

28 Melxi, Addi, Kosam, Elmadam, Er,

† 3:7 3:7 Mat'. 12:34; 23:33 ‡ 3:8 3:8 İoan. 8:33 § 3:9 3:9 Mat'. 7:19 * 3:12 3:12 Luk'. 7:29 † 3:17 3:17 k'oda - durut'i lap'at'k'a ‡ 3:20 3:19-20 Mat'. 14:3-4; Mrk'. 6:17-18 § 3:22 3:21-22 Burq. 22:2; İvel məğ. 2:7; İsa. 42:1; Mat'. 3:17; Mrk'. 1:11; Luk'. 9:35

- 29 Yesus, Eliyazar, Yorim, Mat't'at', Levi,
 30 Simeon, İuda, İosif, Yonam, Eliak'im,
 31 Melea, Menna, Mat't'at'a, Nat'an, David,
 32 Yesse, Oved, Boaz, Salmon, Naxşon,
 33 Amminadav, Admin, Arni, Xesron, P'eres, İuda,
 34 İak'ov, İsaak', Avraham, Tera, Naxor,
 35 Serux, Ragav, Falek', Ever, Şela,
 36 Kenan, Arp'ak'şad, Sam, Noy, Lemek',
 37 Met'uşelax, Xanok', Yered, Mahalalel, Kenan,
 38 Enoş, Şet', Adam - Buxaçuğoy ğar.

4

İsusi sinəyiñşaksun

(Mat'. 4:1-11; Mrk'. 1:12-13)

1 İordan oqaxun qaybakit'uxun oşa İvel Uruf İsusi loxoley. Şot'in İsusa ams'i oçalane taşeri.

2 T'et'iya iblisen İsusa q'ırx ği sinəyiñşebi. Me q'ırx ğinast'a İsusen hik'k'al tene kəyi, ama axırda busane baki.

3 T'e vədə iblisen Şot'o pine: «Əgər Hun Buxaçuğoy Ğarnusa, me jəna əmirba ki, şumq'an baki».

4 Ama İsusen şot'o metərə coğab tadi: «"Amdar təkc'ə şumen tene yəşəyiñşon", pine şameşe». *

5 Oşa iblisen İsusa alloy sa galane taşeri, Şot'o sa dayğinen dünyəni bito padçağluğxo ak'esedi.

6 İblisen İsusa pine: «Zu dirist' mot'oğoy kalaluğa q'a tamtarağa Va tadoz! Morox zane tadeşe, zuval şu çureğayiz, şot'o tades bazkon!

7 Bəğa, əgər Hun za bul k'os'bayin, morox bito Vi bakale».

8 İsusen isə metərə coğab tadi: «"Vi Q'onçux bakala Buxaçuğoy bul k'os'ba, təkc'ə Şot'o q'ulluğba" pine şameşe». †

9 Mot'oxun oşa iblisen İsusa Yerusolimane eçeri, Şot'o xrame bel sa gala efi pine: «Əgər Hun Buxaçuğoy Ğarnusa, Va memiin oq'a bosa.

10 Axiri

"Buxaçuğon Va görə İz angelxo əmirebon ki,

Va q'orişeq'at'un,

11 Va içoğoy kiyel taşat'un,

Vi tural sa jəna nu laft'ane" ‡

pine şameşe».

12 Ama İsusen şot'o metərə coğab tadi: «"Vi Q'onçux bakala Buxaçuğoy sinəyiñşmaba" pine şameşe». §

13 İblisen İsusa hər cürə sinəyiñşit'uxun oşa samal vədə Şot'oxun kule haq'i.

İsusi İz q'ulluğa burqsun

(Mat'. 4:12-17; Mrk'. 1:14-15)

14 İsus Urufi zoren Galileyinane qaybaki. Şot'ay barada xavar bito t'e gala yəymişə baki.

15 Şot'in t'iyani sinagogxo zomebsay, bitot'inal İçu tərifləyiñşəbsay.

* 4:4 4:4 K'an. 8:3; Mat'. 4:4 † 4:8 4:8 K'an. 6:13 ‡ 4:11 4:10-11 İvel məğ. 91:11-12 § 4:12 4:12 K'an. 6:16

*İsusi Nazaret'a nu q'abulbaksun
(Mat'. 13:53-58; Mrk'. 6:1-6)*

¹⁶ Sa ği İsus İz kalabaki Nazaret' şəhərene hari, Şamat' ği eğat'anal həmişənin k'inək' sinagogane taşi. T'iya Şo İvel Şamurxoxun k'alpseynak' turele hayzeri.

¹⁷ Şot'o İsayə xavareçali girkət'un tadi. İsusen girkə qaypi me əyitmux şameşi ganune bəğğəbi:

¹⁸ «Q'onçuğoy Uruf Bez loxole,
Şot'aynak' ki, Şot'in Za c'ək'p'i *
Fağırxo Müq Xavara avabakest'eynak'e yaq'abe.

Biq'əsit'oğoy içoğoy çark'esuna,
K'aç'it'oğoy içoğoy pulmoğoy qayesuna,
Çətinluğa bakalt'oğoy içoğoy irəətluğa c'eyşuna,

¹⁹ Q'onçuğoy ük' bok'ospsuni vaxt' hari p'ap'suna bayanbseynak'e yaq'abe». †

²⁰ Oşa İsusen girkə but'ek'i, şot'o q'ulluğçina tadi areşi. Sinagoga bakalt'oğoy bitot'in Şot'ay loxolt'un bəğşay.

²¹ «Vən ibaki me İvel Şam ğe bex p'anep'i» pi İsusen iz exlətəne burqi.

²² Me vədinə bitot'in Şot'ay barada şaat't'un fikirbsay, İz jomoxun c'eğala şaat' əyitmoğoy məətt'əlt'un manst'ay, sunaxun "Mo yəni İosifi ğar tene ki?" pi xavart'un haq'say.

²³ İsusen isə davamebsay: «Düze, vən həysə "doxt'urnusa, süft'ə va q'olayba!" məsəlinə Bez eyex badalnan. "K'efernauma bit'oğoy barada ibakeyan. İse memiya, Vi yurdnuval hat'e əşurxo ba!" uk'alnan.

²⁴ Vəx düzinəz nex: sal sa xavareçal iz yurdnu q'abul tene baksa. ‡

²⁵ Bəğanan, İlyay vədine, xibinq'ı usen ağala nu hari vədine, dirist' ölkinə kala busaluğ bakat'anal, İsraila süpür çupux geleney. §

²⁶ Ama Buxaçuğon İlya şot'oğoy saycət'ay t'öğöl təə, Sidoni Sarfat şəhərə bakala sa süpür çuğoy t'öğölə yaq'abi. *

²⁷ Elişə xavareçali vədineyal İsraila cuzamlu amdar geleney. Ama şot'oğoy sayco təə, Sıriyalu Naamane təmizbaki». †

²⁸ Sinagoga bakala amdarxo bito me əyitmoğoy ibaki əcuğləyinşt'unbaki.

²⁹ Şot'oğon hayzeri İsusə şəp't'unşi. Şot'o şəhər çurpi buruğoy bel eçeri t'et'iin oq'a bost'unt'un çuresay,

³⁰ ama İsus şot'oğoy aranexun c'eri taneşi.

*İsusi K'efernaumi sinagogaxun murdar urufa c'evksun
(Mrk'. 1:21-28)*

³¹ İsus Galileyin K'efernaum şəhərene hari. T'iya Şot'in Şamat' ğine amdarxone zombsay.

³² Bütüm Şot'ay zombsuna haq'əşi manst'unst'ay, şot'aynak' ki, Şot'in Buxaçuğon ext'iyər tadi sa amdar k'inək'e zombsay. ‡

³³ Sinagoga isə me vədine içust'a murdar uruf bakala sa amdare buy. Bürdən şot'in ost'aar harayepi:

³⁴ «Ay Nazaret'lu İsus, yaxun k'ən çuresa? Yax əfçibsan hare? Zu avazu Hun şunu: Buxaçuğoy İvelonu!»

* 4:18 4:18 c'ək'p'i - ləəmdi † 4:19 4:18-19 İsa. 61:1-3 ‡ 4:24 4:24 İoan. 4:44 § 4:25 4:25 1 Padç. 17:1

* 4:26 4:26 1 Padç. 17:8-16 † 4:27 4:27 2 Padç. 5:1-14 ‡ 4:32 4:32 Mat'. 7:28-29

³⁵ Ama İsusen şot'o q'adağanbi pine: «Şip' çurpa! Me amdaraxun c'eki!» Murdar urufen me amdara bitot'ay bəş oq'a saki sal sa zərəl tadinut' şot'oxun c'ere.

³⁶ Bito məət't'əl mandi suna pit'un: «Mo hik'ə? Me amdaren murdar urufxo kalaluğen q'a zorene əmirbsa, şoroxal c'et'unsa!»

³⁷ İsusi barada bakala me exlət t'e oçali hər gala yəymişebaki.

İsusi gele amdarxo q'olaybsun
(Mat'. 8:14-17; Mrk'. 1:29-34)

³⁸ İsus sinagogaxun c'eri Simoni k'oyane taşi. K'oya Simoni q'aynako q'ızdırmin boş boneksay, şot'aynak'al İsusaxun me çuğoynak' köməyt'un çuresi.

³⁹ İsus şot'o İşalayınşaki q'ızdırmina q'adağanebi, çuğoy q'ızdırmal şire. Çuux hat'e saad hayzeri içoğ q'ulluğbsane burqi.

⁴⁰ Bəğ batk'at'an isə amdarxon içoğoy cürbəcür azariğ İsusi t'öğöl eşt'at'un burqi, Şot'inal İz kula t'e azariğoy hər sunt'ay loxol laxi şot'oğ q'olayesay.

⁴¹ Gelet'oğoxun "Hun Buxaçuğoy Ğarnu!" harayk'a murdar urufxone c'eysay. Amma İsusen şot'oğ q'adağanbi şipebsay, axırı şot'oğon İsusi Xrist'os baksuna avat'uniy.

İsusi İz karoozbsuna davamsun
(Mrk'. 1:35-39)

⁴² Kəybakat'an İsus c'eri amdar nu bakala sa galane taşi. Amdarxon Şot'o qəvesat'un burqi, bəğəbi isə içoğ barti maq'an taşi pi tərbsun tet'un çuresay.

⁴³ Ama İsusen şot'oğ pine: «Zu t'iyəmi şəhərmoğoval Buxaçuğoy padçağluği eysuni Müq Xavara yəymişiz buq'on, şot'aynak' ki, Zu kot'aynak'ez hare».

⁴⁴ Metərluğen, İsusen İudeyani sinagogxokaroozepsay.

5

Samci şagirdxo
(Mat'. 4:18-22; Mrk'. 1:16-20)

¹ Sa ği İsus Ginesar göle t'öğöl çurpeney. Camaaten Şot'ay hərrəmine çurpi Buxaçuğoy əyitəne ümüxlaxsay.

² İsusen göle t'öğöl çurpi p'ə dənə lodk'ane ak'i. Mo çəlibiq'alxoy lodk'ooxey, şot'oğon samal t'ödx içoğoy torurxot'un os'ksay.

³ İsusen Simoni lodk'ina arşi şot'oxun q'ariluğaxun samal əxilbaksunane xaişbi. Oşa isə arşi camaata lodk'in boşt'ane zombsa burqi. *

⁴ Şot'in İz əyitə çark'it'uxun oşa Simona pine: «Lodk'ina bəğəloyluğa taşeri çəli biq'ala torurxo xena bosa».

⁵ Simonen coğabe tadi: «Məəlim, yan üşə kəybakamin əşyanbe, ama hik'k'al biq'es teyan baki. Ama Hun metər upsuna görə zu saal bosoz». †

⁶ Hametərəl bit'un. Şot'oğon t'eq'ədər çəlit'un biq'i ki, içoğoy torurxo zığebaksay. ‡

⁷ Şot'aynak'al t'iyəmi lodk'ina bakala yoldaşxo k'alt'unpi ki, hari içoğ köməybat'un. Şot'oğonal hari lodk'oğoy p'rannal çəlinen t'etərt'un buybi ki, lodk'oox batksane burqi.

⁸ Simon P'et'eren mot'o ak'i İsusi turin oq'a biti metərə pi: «Ay Q'onçux, zaxun əxil baka, axırı zu günaxkər sa amdarzu».

* 5:3 5:1-3 Mat'. 13:1-2; Mrk'. 3:9-10; 4:1 † 5:5 5:5 İoan. 21:3 ‡ 5:6 5:6 İoan. 21:6

⁹ Şot'aynak' ki, şo içal, iz t'öğöl bakaloroxal içoğoy meq'ədər gele çəli biq'suna mat mandet'uniy.

¹⁰ Simonaxun ortağ bakala Zavdayi ğarmux İak'ov q'a İoanal me əşlin loxol məət't'əl mandet'uniy. Ama İsusen Simona pine: «Ma q'İba, isə ene çəlin gala amdar biq'alnu».

¹¹ Metərluğen, şot'oğon lodk'oğo q'ariluğa c'evk'it'uxun oşa bitova t'İya boseri İsusi bač'anexunt'un taşi.

İsusi cuzam baft'i amdara q'olaybsun
(Mat'. 8:1-4; Mrk'. 1:40-45)

¹² Sa ği şəhərmoğoy sunt'ust'a İsus dirist' iz bədən yara baft'i Ş sa amdarane irəst'hari. Me amdaren İsusə ak'i çooq'a past'eşi xoyinşebi: «Ay Q'onçux, çureğayın za təmizbes bankon».

¹³ İsusen İz kula boxodi şot'o laft'i pine: «Çurezsa, təmizbaka!» Hat'e saadal me amdar cuzamaxun təmizə baki.

¹⁴ İsusen şot'o tapşurebi ki, şuk'k'ala me barada sa əyit maq'an exlətpi. Oşa pine: «Ama taki, va bəyinşa ak'est'a. Vi cuzamaxun təmizbaksuna görə Moiseyen bürüşü q'urbanxoval eça. Barta amdarxon vi q'olaybaksuna avabakeq'at'un». *

¹⁵ Ama İsusi barada samalal gelet'un exlətəpsay. Amdarxo dəst'inen Şot'o ümüxlaxsa hamal içoğoy azarxoxun q'olaybakseyrakt'un eysay.

¹⁶ İsus isə gele vədə şuk'k'al nu bakala ganxo taşi afırınney.

İsusi p'araliçen duğit'u q'olaybsun
(Mat'. 9:1-8; Mrk'. 2:1-12)

¹⁷ Sa ği İsusen zomebsay. Galileyay q'a İudeyin bito ayizmoğoxun saal Yerusalmamaxun bakala fariseyxo q'a k'anun zombalxoval İz t'öğöl arşet'uniy. Azarit'oğo q'olaybseyrakt' İsusast'a Q'onçuğoy zore buy.

¹⁸ Me vədə sa hema tanen nasilk'in boş bask'i sa p'araliçen duği amdara eçeri bona İsusi bəş laxsunt'un çureşi.

¹⁹ Ama amdar gele baksuna görə, bona bayes tet'un baksay. T'e vədə şot'oğon k'ojin bel bakala k'irəmit'ə t'at'api p'araliçen duği amdara nasilk'in boş alaxun oq'a İsusi bəş şivt'unk'i.

²⁰ İsusen şot'oğoy vəluğa ak'i pine: «Ay bez viçi, vi günaxxo bağışlayınşebaki».

²¹ K'anun zombalxon q'a fariseyxon içoğoy ük'e boş metərt'un fikirbi: «Buxaçuğoy tərsinə əyitk'ala me amdar şuva ki? Buxaçuğoxun başq'a şina günaxxo bağışlayınşes bako?»

²² İsusen şot'oğoy k'ə fikirbsuna q'amışaki coğabe tadi: «Het'aynak'nan ef ük'e boş metər fikirbsa?»

²³ Manu hasanda? "Vi günaxxo bağışlayınşebaki" upsun, yoxsa "hayza, tarapa" upsun?

²⁴ Ama vən avabakanan ki, Amdari Ğare oçali çoyel günaxxo bağışlayınşala ext'iyərə bu».

Oşa isə p'araliçen duği amdarane pi: «İsə va nexzu: hayza, vi nasilk'ina ext'a, vi k'oya taki!»

²⁵ Azariyal hat'e saad bitot'ay piin bəş turele hayzeri, iz nasilk'ina ext'i Buxaçuğoy alxışpsun iz k'oyane taşi.

²⁶ Bitə məət't'əl mandı, Buxaçuğot'un alxışpsay. Şot'oğon kala q'İya baft'i metərt'un nexey: «Ğe nu ak'eşi əşurxoyan ak'!»

Levin şagirdxo gərbaksun
(*Mat'. 9:9-13; Mrk'. 2:13-17*)

²⁷ Mot'oxun oşa İsusen c'eri Levi † s'iyen sa naloggirbalane ak'i. Şo nalog gireğala gala arşeney. İsusen şot'o pine: «Bez bač'anexun eki».

²⁸ Şoval hayzeri bitova bosı, İsusı bač'anexune taşı.

²⁹ Oşa Levinen iz k'oya İsusı kala sa q'onaxluğē tadi. Sulfin bel şot'oğoxun sagala gele naloggirbalxo q'a q'erēz amdarxoval buney.

³⁰ Fariseyxon q'a k'anun zombalxon nairēzilūğēbsat'un burqı. Şot'oğon İsusı şagirdxo pit'un: «Het'u görēnēn naloggirbalxoxun q'a günaxkērxoxun sagala kēyi-ūğsa?» ‡

³¹ Ama İsusen şot'oğō metēre coğab tadi: «Azari nu bakalt'oğoy tēə, azarit'oğoy doxt'ura eht'iyēce bu.

³² Zu düzgün amdarxo tēə, günaxkērxo toobabsuna k'alpsaz hare».

Ğurux efsuni barada exlēt
(*Mat'. 9:14-17; Mrk'. 2:18-22*)

³³ T'e vədē şot'oğon İsusı pit'un: «İoani q'a farisexoy şagirdxon usum-usum ğuruxt'un efsa, afırt'unne, vit'oğon isē kēyi-ūt'unğsa».

³⁴ İsusen şot'oğō coğabe tadi: «Laşk'oybakala bēye t'ōğōl arşi yoldaşxo ğurux efsuna məcburbes banekon?

³⁵ Ama sa ği ēğale, laşk'oybakala bēyē içoğoy aranexun taşalt'un, t'e vədēl şot'oğon ğurux efalt'un».

³⁶ İsusen şot'oğōynak' sa mēsēlēl eneçeri: «Şuk'k'alēn tēzē paltaraxun sa k'ot'or çuki bisi paltara yamaluq' tene duğon, tene, ham tēzē paltare zığbakon, hamal tēzē yamaluq' bisi paltara tene yarayınşon.

³⁷ Şuk'k'alēn tēzē fina bisi tuluğxoy boş batenekon. Şot'aynak' ki, tēzē finen tuluğxo t'ōpēvėk'on, t'e vədē ham fine baron, hamal tuluğxone xarab bakon.

³⁸ Tēzē fi tēzē tuluğxone bayēğon.

³⁹ Şuk'k'alēn bisi fina ūğit'uxun oşa tēzēt'u çurteneğon. Şot'aynak' ki, "bisiyo şaat'e" unek'on».

6

Şamat' ğine barada zombsun
(*Mat'. 12:1-8; Mrk'. 2:23-28*)

¹ Sa Şamat' ğine İsus taxılı əkini aranexun c'ovakat'an, İz şagirdxon burt'unqı sünbülxo çuki içoğoy məxine şarpi ukxa. *

² Fariseyxoy bēzit'oğon pit'un: «Vəñ het'aynak'nān Şamat' ğine q'adağan baki əşurxo biq'sa?»

³ İsusen şot'oğō coğabe tadi: «Davidēn q'a iz t'ōğōl baki't'oğon busa baki't'an k'ē bsuna k'altenanpe?

⁴ Şo Buxaçuğoy k'oyane başı; bēyinşxoxun başq'a şuk'k'ali uksuna icaza nu bakala Q'onçuğō hēsrbaki şumurxo ext'i kēye, iz t'ōğōl bakalt'oğoval tanedi». †

⁵ Oşa pine: «Amdari ĞarŞamat' ğineyalq'onçuxe».

Kul p'araliç amdari q'olaybaksun
(*Mat'. 12:9-14; Mrk'. 3:1-6*)

† 5:27 5:27 Levi Levin t'iyəmi s'i Mat'feyey. ‡ 5:30 5:30 Luk'. 15:1-2 * 6:1 6:1 K'an. 23:25 † 6:4 6:4 1 Şam. 21:1-6; Lev. 24:9

⁶ Q'erəz sa Şamat' ğine İsus p'urumal sinagoga başı zomebsay. T'et'iya yön kul p'araliç baki sa amdare buy.

⁷ K'anun zombalxon q'a fariseyxon İsus taxsırkər c'evkseynak' məənət'un qəvesay, Şot'ot'un fikir tast'ay ki, bəyn Şamat' ğine azarina q'olaybala yoxsa təə.

⁸ Ama İsusen şot'oğoy k'ə fikirbsuna avaney, şot'aynak'al kul p'araliç baki işq'ara pine: «Turel hayza, biyex c'eki!» T'e amdara hayzeri biyexe c'eri.

⁹ Oşa İsusen şot'oğoy pine: «Vəxun xavarez haq'sa, mat'uva icaza bu: Şamat' ğine şaat'luğ bsuna, yoxsa pislug' bsuna? Şinesa elmoğoy çark'est'una, yoxsa şot'o əfçibsuna?»

¹⁰ İsusen t'iya bakalt'oğoy bitot'ay loxol bəği t'e amdara pine: «Vi kula boxoda!» Şot'in boxonedi, iz kulal q'olayebaki.

¹¹ K'anun zombalxo q'a fariseyxo isə gele əcuğləyinşəki «İsusa k'ə besyan bakon?» pi, maslaatsat'un burqi.

İsusi İz p'as's'e şagirdə c'ək'psun

(Mat'. 10:1-4; Mrk'. 3:13-19)

¹² T'e ğimxost'a İsus buruğone laşi ki, afırık'ane. Şot'in dirist' üşena Buxaçuğoy afırıpsunene c'ovakest'i.

¹³ Kəybakat'an isə İz şagirdxo İz t'öğöl k'alpi şot'oğoxun p'as's'e tana c'ək'p'i ap'ost'ol s'ine tadi:

¹⁴ morox P'et'er s'i tadi Simon, şot'ay viçi Andrey, İak'ov, İoan, Filip', Varfolomey,

¹⁵ Mat'fey, T'omas, Halfay ğar İak'ov, Kənançi † Simon,

¹⁶ İak'ovi ğar İuda saal oşa xəyanətbi İuda İsk'ariot'.

İsusi azariğoy q'olaybsun

(Mat'. 4:24-25; Mrk'. 3:7-12)

¹⁷ İsus şot'oğoxun sagala buruğoxun şiri, düzənluğa çurepi. T'et'iya İz baç'anexun tağala şagirdxoxun başq'a, İudeyinxun, Yerusalexun saal Sur q'a Sidona İša bakala oçalxoxun hari gele amdaxone buy.

¹⁸ Şorox İsusə ümüxlaxsa hamal içoğoy azarxoxun q'olaybaksat'un harey. Memiya içoğost'a murdar uruf bakaloroxal q'olayt'unbaksay.

¹⁹ Amdarxoy bitot'in İsusə lafst'unat'un çalışaksay, şot'aynak' ki, Şot'oxun c'eğala zoren bütümə q'olaybsay.

İsusi burux gala bi karooz

(Mat'. 5:1-12)

²⁰ İsusen isə İz şagirdxoy loxol bəği pine:

«He bəxt'əvərnən, ay kəsibxo!

Şot'aynak' ki, Buxaçuğoy padçağluğ efine.

²¹ He bəxt'əvərnən, ay həysə busa bakalorox!

Şot'aynak' ki, boşalnan.

He bəxt'əvərnən, ay həysə önök'alxo!

Şot'aynak' ki, axşumk'alnan.

²² Amdari Ğara görə amdaxon vəx nifrətbat'an, vəx içoğoy aranexun şəp'əsi təhk'irbat'an, ef s'iya biyaburbat'an, he bəxt'əvərnən! Ş

²³ T'e ği müqbakanan, müqexun cupi-bitanan! Şot'aynak' ki, göynul ef mükəfət kalane. Axırı t'e amdarxoy bavoğonal xavareçalxoxun hametərt'un hərəkətbe. *

† 6:15 6:15 Kənançi - rimluğoy əleyinə İvel davina həzirləyinşakala əbrani millətçi təşk'ilati üzviğoy tadeğala s'i.

Ş 6:22 6:22 1 P'et'. 4:14 * 6:23 6:23 2 Hadis. 36:16; Ap'ost'. 7:52-53

24 Ama vay ef hala, ay varluyorox!
Şot'aynak' ki, ene vëx lazım bakalt'oğö haq'enan.

25 Vay ef hala, ay həysə boş bakalorox!
Şot'aynak' ki, busaluğ ak'alnan.

Vay ef hala, həysə axşumk'alorox!
Şot'aynak' ki, yas efi önök'alnan.

26 Amdarxoy bitot'in ef barada şaat' şeymux uk'at'an, vay ef hala! Axırı şot'oğoy bavağonal əfçi xavareçalxoxun metərt'un hərəkətbe.

Ef düşmənxo çurekinan

(Mat'. 5:38-48)

27 İse vëx nexzu, ay Za ibakalxo: ef düşmənxo çurekinan, vëx nifrətbalt'oğö şaat'luğbanan,

28 vëx q'arğışbalt'oğö xeyir-bərəkət tadanən, vëx incit'mişalt'oğöynak' afırıpanan.

29 Vi sa çoyel sillə duğit'aynak' t'iyəmin çoyal fırida, vi alin paltara ext'alt'u gurat'al tada.

30 Şiin vaxun k'ənesa çureğayin tada, vi mala ext'alt'uxunal şot'o qaydi ma çureki.

31 Amdarxon vëxun mani yöndə rəft'ərbisuna çurnansasa, vënal şot'oğoxun t'etər rəft'ərbisbanan. †

32 Əgər saycə vëx çureğalt'oğönan çuresasa, avuzin k'ə binan baksa ki? Şot'aynak' ki, günaxkərxonal içöğö çureğalt'oğö çurt'unsa.

33 Əgər saycə vëynak' şaat'luğbalt'oğönan şaat'luğ bsasa, avuzin k'ə binan baksa ki? Axırı günaxkərxonal ketərt'un bsa.

34 Əgər tənginə qaydi qoş ext'es bakala amdaranan borc tast'asa, avuzin k'ə binan baksa ki? Axırı günaxkərxonal suna tənginə tam qaydi qoş ext'alt'un pi borc tast'a.

35 Ama vën ef düşmənxo çurekinan, şot'oğö şaat'luğ banan, borca qaydi qoş haq'suni umuden ma tadanən. T'e vədə ef mükəfət kala bakale, vënal Bitova-Başarəbalt'ay ğarmux hesabakalnan, axırı, Şot'in saycə şaat't'oğöynak' təə, ama şaat'luğ nu q'amışakalt'oğöynak' q'a pist'oğöynak'al ük'e bok'ospsa.

36 Ef Bava ük' bok'osp'al bakalt'ullarik', vënal ük' bok'osp'al bakanan.

Divan mabanan

(Mat'. 7:1-5)

37 Divan mabanan ki, vënal divan nu bakanan. Q'inəyişmabanan ki, vëxal q'inəyişmaq'at'un bi. T'iyəmit'oğö bağışlayinşanan ki, vëxal bağışlayinşeq'at'un.

38 Tadanən - vëxal tadeğale. T'ap'k'a, jik'eşi, çaxk'a-çaxk'a jomol şirik' buy sa usk'unen vëx tadeğale. Şot'aynak' ki, mani usk'unen usk'alnansa, hat'e usk'unenal vëynak' usk'alt'un».

39 İsusen şot'oğöynak' p'urumal sa məsələne eçeri: «Sa k'aç'inen t'iyəmi k'aç'ina taşes banekon? P'öğəl kurnu tene baft'on ki? ‡

40 Şagird mələməxun ala tene, ama tam zombakit'uxun oşa hər şagird iz mələm k'inək' bakale. §

41 Hun het'aynak' t'iyəmint'ay piyel bakala çöpə anksa, ama vi piyel bakala maqa ten aksa?

42 Vi piyel bakala maqa nu ak'i viçə hetəren pes bakon: "Ay viçi! Barta vi piyel bakala çöpə c'evk'az!" Ay p'əçolo, süft'ə vi piyel bakala maqa c'evk'a ki, vi viçey piyel bakala çöpə c'evk'es bakavax».

Xode q'a bare barada məsələ

(Mat'. 7:15-20; 12:33-35)

† 6:31 6:31 Mat'. 7:12 ‡ 6:39 6:39 Mat'. 15:14 § 6:40 6:40 Mat'. 10:24-25; İoan. 13:16; 15:20

⁴³ «Şaat' xoden pis bar tene eçon, pis xodenal şaat' bar tene eçon.

⁴⁴ Metərлуğen, hər xod iz baraxune çalxesa. Axırı q'aratikənəxun incil həvtet'unq'o, şaşluğaxunal t'ul tet'un həvq'on.

⁴⁵ Şaat' amdaren iz ük'e bakala şaat' şeymoğoxune çoyel c'evk'on, pis amdaren isə iz ük'e bakala pis şeymoğoxun. Şot'aynak' ki, ük'e k'ə bunesa jomoxun şone c'eysa.

Haq'ullu bari zap'k'al q'a haq'ulsuz bari zap'k'al

(Mat'. 7:21; 24-27)

⁴⁶ Het'aynak'nən Za "ay Q'onçux, ay Q'onçux" pi k'ale, ama Bez pit'oğo bex tenan p'ap'espsa?

⁴⁷ Bez t'öğöl hari, Bez əyitmoğo ibaki şot'oğo əməlbala amdar avanan şuva oşq'arst'a?

⁴⁸ Şo oçala bəğəloy kaşp'i k'oja jəne binorin loxol laxala amdarane oşq'ar. Selen çaxk'at'anal k'oja zor bineton, ama şot'o şarpes tene bakon, şot'aynak' ki, k'ojin binora jəne loxole laxese.

⁴⁹ Ama Bez əyitmoğo ibaki şot'oğo nu əməlbala amdar oçali loxol binorasuz k'oj biq'ala amdarane oşq'ar. Selen t'e k'oja çaxek'on, k'ojal hat'e saad baredon. T'e k'oje bist'un hər şeyi axire bakon».

7

Rime q'oşuni baçtani kalat'ay vëbaksun

(Mat'. 8:5-13)

¹ İsusen İçu ümüxlaxala amdarxo İz əyitmoğo pi çark'it'uxun oşa K'efernaumane p'ap'i.

² Memiya sa Rime q'oşuni baçtani kalat'ay gele dəyərlü nöker azarayınşaki bask'enedey, şo elmoğoy loxoley.

³ Me baçtani kalat'in İsus barada ibakat'an, hari iz nökerə q'olaybeq'an pi, İudeyin sa hema ağsaq'q'alxo Şot'ay t'öğölə yaq'abi.

⁴ Şorox İsusi t'öğöl hari Şot'o gele xoyinşbi metərt'un pi: «Me amdar Vi köməyə layiğe.

⁵ Şot'aynak' ki, şot'in beş azuk'a çuresa, yaynak' sinagoga biq'est'iyoval şone».

⁶ İsus şot'oğoxun sagala yaq'ane baft'i. Şo k'oja işalayınşakat'an baçtani kalat'in iz dost'urxoxun Şot'aynak' metər xavare yaq'abi: «Ay Q'onçux, zəhmət ma zapa. Vi bezi k'oya baysuna layiğ tezu.

⁷ Kot'aynak'al bezi Vi t'öğöl eysunal za layiğ tez ak'i. Vi sa əyit upsunal bezi nökeri q'olaybakseynak' bəse.

⁸ Zuval tabi bakala sa amdarzu, ama beziyal kiin oq'a bakala əsk'ərxono. Şot'oğoy sunt'u uk'ayiz "taki!" - tanesa, uk'ayiz "eki!" - enesa; nökerə uk'ayiz "metər ba!" - bsane».

⁹ Mot'o ibakala İsusen baçtani kalat'ay əyitmoğo məət't'əle mandi. Şot'in fıripi İz baç'anexun eğala amdarxo pine: «Vəx nexzu: sal İsrailal me cürə vëbaksun tez ak'e».

¹⁰ K'oya qaybakat'anal yaq'abaki amdarxon azari nökerə q'olaybak'it'un ak'i.

Süpür çuğoy ğare bəyinbaksun

¹¹ Mot'oxun samal oşa İsus Nain uk'ala sa şəhərene taşi. İçuxun İz şagirdxo saal q'erəzəl gele amdarxone buy.

¹² Şo şəhəri darvazina işalayınşakat'an t'et'iin sa süpür çuğoy tək sa ğare meydət'un c'evksay. Şot'oxun sagala şəhərexun kala sa top amdare c'eysay.

¹³ Q'onçuğon t'e çuğo ak'at'an şot'o İz goroxe hari. Çuğo «ma önpa!» pi

14 İşalayınşaki İz kula sanduğane duği. Meyidə taşalorox çurt'unpi. İsusen isə pine: «Ay cəyil, va nexzu: hayza!»

15 P'uriyo hayzeri arşi bureqi əyitpsa. İsusen şot'o iz nanane qaydi.

16 Bitova q'iyen haneq'i. «Beş arane kala sa xavareçale bu!», «Buxaçuğon İz azuk'i loxole bəği!» pi Buxaçuğoy alxışpsat'un burqi.

17 İsusi barada me xavar bütüm İudeyina q'a hərrəminə bakala oçalxo yöymişə baki.

İsus Xrist'os q'a K'unuk'bal İoan
(Mat'. 11:2-19)

18 İoani şagirdxonal bütüm me əşurxoy barada içü xavart'un tadi. T'e vədə İoanen iz şagirdxoxun p'ranna iz t'öğöl k'alpi

19 Q'onçuğoy t'öğöle yaq'abi ki, Şot'oxun xavar haq'eq'at'un: «Eğala Bakalo Hunnu, yoxsa q'erəzt'ay yaq'a bəğen?»

20 Şot'oğon İsusi t'öğöl hari pit'un: «K'unuk'bal İoanen yax Vi t'öğöle yaq'abi ki, xavar haq'ayan: "Eğala Bakalo Hunnu, yoxsa q'erəzt'ay yaq'a bəğen?"»

21 Hat'e vədə İsusen gele azariğoy, içoğost'a murdar uruf bakala amdarxone q'olaybey, gele k'aç'iğoy pulmoğone qaypey.

22 İsusenal şot'oğoy metərə coğab tadi: «Takinan, ef ak'i-ibakit'oğoy İoana avabak-est'anan:

K'aç'it'oğon at'unksa, axsağxo tarat'unne,

Cuzamluyox təmizt'unbaksaxa, karurxon it'unbaksaxa,

P'uriyoroxtə bəyint'unbaksaxa, kəsibxoynak'al Mıç Xavare bayanbaksaxa. *

23 Zaxun nu şüpələinşakalo he bəxt'əvərə!»

24 İoani yaq'abi amdarxo taşit'uxun oşa, İsusen amdarxo İoani barada exlətəpsane burqi: «Vən çölö het'u bəğsanan taşey? Muşen galgaldala gəşə?»

25 P'oy t'e vədə het'u bəğsanan taşey? Toyexlu paltar lapi sa amdara? Ama gözəl paltar lapi tamtaraği boş yəşəyinşalorox padçağxoy sarayat'un baksaxa.

26 P'oy het'u bəğsanan taşey? Sa xavareçala? Hoo, vəx nexzu, şo lap xavareçalaxunal üst'ün bakalone.

27 Mo iz barada İvel Same boş metər sameşiyone:

"Mone, Vaxun bəş Bez elçinaz yaq'absaxa.

Şot'in Vaxun bəş taşi Vaynak' yaq' həzirbale". †

28 Vəx nexzu: nanaxun bakit'oğoy arane İoanaxun üst'ün bakalo tene bu. Ama Buxaçuğoy padçağluğa ən mis'ik'oval şot'oxun alane».

29 İsusaxa ibakalt'oğoy bitot'in, lap naloggirbalxonal Buxaçuğoy yaq'e düz baksuna q'abulbi İoani t'öğöl taşi k'unuk't'unbakey.

30 Ama fariseyxo q'a k'anun zombalxo İoani k'unuk'bsuna nu q'abulbsunen Buxaçuğoy yaq'al nu q'abulbit'un bakey. ‡

31 Oşa İsusen saal pine: «P'oy me döörin amdarxo şuxun barabar biq'az? Şorox şut'un oşq'ar?»

32 Şorox bazari meydane arşi harayk'a suna

"Yan vəynak' t'üt't'əyyan farpi, vən isə əçitenanpi,

Yan önök'ala məğurxoyan məğpi, vən isə önötenanpi"

uk'ala əyloğot'un oşq'ar.

33 Mone, K'unuk'bal İoan hari nə şum tene kəy, nə fi tene ũği, ama pinan: "Şot'ost'a murdar urufo".

* 7:22 7:22 İsa. 35:5-6; 61:1-3 † 7:27 7:27 Mal. 3:1 ‡ 7:30 7:29-30 Mat'. 21:32; Luk'. 3:12

³⁴ Amdari Ğar hari ham kəye, ham ũneği - pinan: "Me tapanxora q'a ũğələ bəğanan! Naloggirbalxoxun q'a günaxkərxoxune dost' bake!"

³⁵ Ama Buxaçuğoy müdriklüğ şo içoğost'a bakalt'oğoy əməlxoxune təst'igbaksa».

İsusi sa günaxkər çuğə bağışlayınşsun

³⁶ Sa fariseyen İsusə iz k'oya içuxun sagala şum uksane k'alpi. İsusə taşi şot'ay sulfin bel areşi.

³⁷ T'e şəhərə günaxkər sa çuuxə yəşəyinşbsay. Şot'in İsusə fariseyi k'oya baksuna ibakat'an t'iyə mas'i mərməri sa q'ave boş saat' adeğala c'əyine eçeri.

³⁸ Çuux baç'anin tərəfəxun İsusə turmoğost'a önök'a areşi. Şot'ay neğur İsusə turmoğoy loxole barst'ay. Çuğon iz popen t'e neğurxo q'aribi, İsusə turmoğoy muçp'i, oşa isə şot'oğoy saat' adeğala c'əyin ləəməst'ane burqi. §

³⁹ İsusə iz k'oya k'alpi fariseyen mot'o ak'at'an iz boş metərə fikirbi: «Əgər me amdar xavareçal bakiniy, içü laft'ala çuğoy şu hamal he cürə baksuna avanebakoy, axırı şo günaxkərə».

⁴⁰ İsusən isə şot'o pine: «Simon, Bezi va əyite bu». Şot'inal pine: «Məəlim, bürüşa».

⁴¹ «P'ə tani hat'e sa amdara borcə baksə. Sunt'ay qobaç dinar, t'e sunt'ay isə əlli dinar borcə baksə.

⁴² Şot'oğoy borca qaydala imkan tenebaksə, borc tadalt'inal şot'oğoy p'rannayal borca içoğoy bağışlayınşbsə. Vi zənden t'e amdara mat'in gele çureğale?»

⁴³ Simonen coğabe tadi: «Zəndezbsə ki, mat'u gelene bağışlayınşakesə, şot'in». İsusən şot'o «düzen fikirbsə» pine.

⁴⁴ Oşa İsusən çuğoy tərəf bəği Simona pine: «Hun me çuğoy anksə? Zu vi k'oyaz hari, ama hun Bez turmoğoy os'kseynak' Za xeyal ten tadi. Me çuğon isə Bez turmoğoy iz piin neğen os'k'i iz popene q'aribi.

⁴⁵ Hun Za muçaltenpi, me çuğon isə Zu k'oya basit'uxun mağay Bez turmoğoye muçə.

⁴⁶ Hun Bez bel zeytuni c'əyin ten ləəmdi, me çuğon isə Bez turmoğoy toyexlu adeğala c'əyine ləəmdi.

⁴⁷ Avanu het'u görə? Me çuğoy gele günaxxone bağışlayınşake, şot'o görə iz çuresunal gelene. Şu ki male bağışlayınşake, şot'ay çuresunal male».

⁴⁸ Oşa İsusən çuğoye pi: «Vi günaxxo bağışlayınşebaki».

⁴⁹ T'e vədə İsusəxun sagala sulfin bel arşit'oğon içoğoy arane "me amdar şuva ki, günaxxoval bağışlayınşbsə?" pi əyitpsat'un burqi.

⁵⁰ Ama İsusən çuğoy pine: «Va vi vəbaksunene çark'est'i. Arxayin taki».

8

İsusə baç'anəxun tağala çupux

¹ Me əşurxoxun oşa İsusə şəhərmoğoy q'a ayizmoğoy tarapsane burqi. Şot'in Buxaçuğoy padçağluğu barada karoozbsun Müq Xavarane yəymişbsay. Şot'oxun sagala İz p'as's'e şagird q'a

² içoğoxun murdar urufxo c'eri saal q'erəz azarxoxun q'olaybaki sa hema çuuxə buy: içuxun vüğ murdar uruf c'eri Magdallu Mariya,

³ İrodi k'ojin əşurxo bəğala Xuzay çuux Yoxanna, Susanna, q'erəzəl gele çupux İsusəxunt'uniy. Me çupuğon İsusə q'a şot'ay şagirdxo içoğoy kisinəxunt'un köməybsay. *

Şareşi şilurxoy barada mäsälə
(*Mat'. 13:1-23; Mrk'. 4:1-20*)

⁴ İsusı t'öğöl bütüm şəhərmoğoxun amdarxone eysay. Sa ği lap gele camaat gireşi vövine İsusen şot'oğoynak' metər sa mäsäləne eçeri:

⁵ «Sa əkinçi şil şarp'sane c'eysa. Şark'at'an şilurxoy sa hemo yaq'e t'öğöl biti turinoq'a çaxçuxesa, q'uşurxonal şot'oğö t'uk't'i ut'unksa.

⁶ Sa hemo jəluğane bist'a, usumal göyünəbaksı. Ama oçal mal baksuna görə xesuz mandı q'arinebaksı.

⁷ Bəziyo şaşluğane bist'a, şaşurxonal şiləxun sagala kalabaki şot'oğö haqlayınşesba.

⁸ T'iyəminorox isə bərəkətlu oçalane bist'a, kalabakiyal sabaç q'at avuzin bare tast'a». Mot'o pit'uxun oşa ost'aar pine: «Ümüx bakalt'in ibakeq'an!»

⁹ İzi şağirdxon isə İçuxun xavart'un haq'i: «P'oy me mäsəlin mənə hik'ə?»

¹⁰ Şot'in pine: «Buxaçuğoy padçağluği sirurxo avabaksun vəxe tadeşe, t'iyəmit'oğoynak' isə hər şeyə mäsələğonez exlətpsa ki, "Bəğəq'at'un - ama maq'at'un ak'i,

İbakeq'at'un - ama maq'at'un q'amişaki". †

¹¹ Me mäsəlin mənə mone: şil - Buxaçuğoy əyite.

¹² Yaq'e t'öğöl biti şilurxo - mo əyitə ibakalxone. Şot'oğon əyitə it'unbaksı, ama oşa iblisen hari əyitə içoğoy ük'exun ext'i taneşt'a ki, vəbaki çark'eşes nubakat'un.

¹³ Jeluğa biti şilurux - mo əyitə ibaki şot'o müqluğen q'abulbaloroxe. Ama içoğoy tum ost'aar tene, şot'aynak'al samal vədə vət'unbaksı, ama hari çətinluğa baft'ala k'inək' qoşt'unbaksı.

¹⁴ Şaşluğa biti şilurux - mo əyitə ibaki, ama me dünyəni narahatçiluğxon (təngə q'azayınşsun, kef zapsun) içoğö saat' bar tast'a nu bark'ala amdarxone.

¹⁵ Bərəkətlu oçala biti şilurux isə əyitə ibaki, şot'o içoğoy ük'e boş düzgünluğen q'a saat'luğen efi amdarxone. Şot'oğon hər şeyə portp'i bart'un tast'a.

Çiraği barada mäsälə
(*Mrk'. 4:21-25*)

¹⁶ Şuk'k'alən çirağa bəc'ük't'i q'aven but'teneksa, nəəl ki taxt'e oq'a latenexsa. Ama çiraği q'ave loxole laxsa ki, bağalt'oğon ak'eq'at'un. ‡

¹⁷ Şot'aynak' ki, t'etər sa c'əp'k'in eş teno ki, qavuna nu c'eğane, t'etər sa but' əşəəl teno ki, iz çö nu qayəğane. §

¹⁸ Mot'aynak'al ef hetər ümüxlaxsuna fikir tadanən. Şot'aynak' ki, şi bunesa şot'o samalal gele tadeğale. Ama şi tenosa, izi baksuna zəndbi şeyal iz kiyexun c'eğale». *

İsusı nana q'a viçimux şuva?
(*Mat'. 12:46-50; Mrk'. 3:31-35*)

¹⁹ Sa ği İsusı Nana q'a viçimux İz t'öğölt'un hari, ama amdarxoy geleduğaxun Şot'o işalayınşakes tet'un baki.

²⁰ İsusı xavar tadi pit'un: «Vi Nana q'a viçimux c'öş çurpet'un, Va aksunt'un çuresa».

²¹ İsusen şot'oğö coğabe tadi: «Bez Nana q'a viçimux Buxaçuğoy əyitə ibaki şot'o bex p'ap'esp'aloroxe».

İsusı tufana bask'est'un
(*Mat'. 8:23-27; Mrk'. 4:35-41*)

† 8:10 8:9-10 İsa. 6:9-10; Ap'ost'. 28:26-27 ‡ 8:16 8:16 Mat'. 5:15; Luk'. 11:33 § 8:17 8:17 Mat'. 10:26; Luk'. 12:2 * 8:18 8:18 Mat'. 25:29; Luk'. 19:26

²² Sa ği İsus İz şagirdxoxun lodk'ina laşi şot'oğö pine: «Ekinan göle t'e tərəf tağen». Şorox yaq'at'un baft'i.

²³ Şorox lodk'inen tağat'an İsusə nep'en taneşeri, Şoval nep'axeşi.

Birdən sa tufane eşeşi. Lodk'a xenen buybaksane burqı, şoroxal xatalu vəzyətət'un baft'i.

²⁴ Şagirdxon İsusə İşalayınşaki Şot'o muğurbi pit'un: «Məəlim, ay məəlim, yan əfçıyan baksal!» İsusen hayzeri muşa q'a eşeğala xeyurxo q'adağanebi. Tufanal çurepi, şip'luğə baki.

²⁵ Me vədine Şot'in İz şagirdxo pine: «Ef vəbaksun tene bu?» Şot'oğon isə q'İya baft'i hamal məət't'əl mandi sun-sunaxun xavart'un haq'say: «Me amdər hetər sa amdara ki, muşurxo q'a xenal əmirebsa, şoroxal tabit'un baksax?»

İçust'a murdar uruf bakala amdari q'olaybaksun

(Mat'. 8:28-34; Mrk'. 5:1-20)

²⁶ Oşa şorox Galileyin bəş bakala gadaraluğoy oçalat'un hari.

²⁷ İsus lodk'inaxun q'ariluğa c'eğat'an şəhərexun bakala sa işq'are Şot'oxun irəst'hari. Me amdari boş murdar urufe başey, şot'in ene hema vaxt'e ki paltar tene laney hamal k'oya təə, gərəmzəluğxone yəşəyinşbsay.

²⁸ Şot'in İsusə ak'ala k'inək' haraypi Şot'ay bəş diz çökt'i ost'aar pine: «Zaxun k'ən çuresa, ay Ala Arşit'ay Ğar? Va xoyinşezbsa, za əzyət ma tada!»

²⁹ Şot'in metər şot'o görəne harayey ki, İsusen iz boş bakala murdar urufa c'eyunane əmirbey. Murdar urufen gele vaxt'axune me amdara əzyət tast'ay. T'etərə baksay ki, lap şot'ay kula-tura zinciren ğaçt'unney, ama şot'in p'urumal t'e zincirxo k'as'p'i t'inst'ay, murdar urufenal şot'o çölmoğone taşt'ay.

³⁰ İsusen şot'oxun xavare haq'i: «Vi s'i hik'ə?» Şot'in "Q'oşun" pi coğabe tadi, şot'aynak' ki, iz boş murdar uruf geleney.

³¹ Şot'oğon İsusaxun içoğö bəğəloyluğxo nu bost'unat'un xoyinşbsa burqı.

³² T'et'İya - buruğoy bel kala sa bəq'e sürüne otarişaksay. Murdar urufxon İsusə xoyinşt'unbi ki, içoğö bəq'ürxoy boş baysuna icaza tadane. İsusenal şot'oğö icaza tanedi.

³³ Murdar urufxo amdaxun c'eri bəq'ürxoy boşt'un başı. Dirist' sürüyəl buruğoxun oq'a - gölə baft'i q'əq'əneşi.

³⁴ Bəq' otarişalxon mot'oğö ak'i t'it'eri me barada şəhərə q'a ayizmoğot'un exlətp'i.

³⁵ Camaatal k'ə baksuna tamaşabsane c'eri. Şorox İsusə t'öğöl hari iz boşt'an murdar urufxo c'eri amdara paltarla hamal iz haq'ıl iz bel İsusə turmoğost'a arşit'un ak'i. Şot'oğö q'İyene haq'i.

³⁶ Me əşurxo ak'it'oğon isə iz boş murdar urufxo başı amdari hetər q'olaybaksuna exlətt'unbi.

³⁷ T'e vədə bütüm gadaraluğon İsusə içoğoy oçalaxun c'eri taysunat'un xoyinşbsa burqı, şot'aynak' ki, gelet'un q'İbey. İsusə lodk'ina laşi qoşe qaybaki.

³⁸ İz boşt'an murdar urufxo c'eri işq'aren İsusə t'öğöl manst'eynak' Şot'o xoyinşebi.

³⁹ Ama İsusen şot'o metərə pi yaq'a badi: «Qaybaka vi k'oya, Buxaçuğon vaynak' bit'oğoval bitova exlətp'a». Me amdarenal taşi İsusə içeynak' bit'oğö dirist' şəhərə yeymişebi.

Xuyəri bəyinbaksun q'a çuğoy q'olaybaksun

(Mat'. 9:18-26; Mrk'. 5:21-43)

⁴⁰ İsus qoş qaybakat'an gele amdare Şot'ay bəş c'eri, şot'aynak' ki, bitot'in Şot'ay yaq'ane bəğsay.

41 Me vədə sinagogi kalo bakala Yair s'iyen sa işq'ar hari İsusı turmoğo biti Şot'o xoyinşebi ki, iz k'oyaq'an hari.

42 T'e amdari bakal nu bakal sa dənə p'as's'e yəşt'ə xuyərə buy, şoval elmoğoy loxoley. İsus t'iya tağat'an İz hərrəmine t'ema amdare buy ki, şot'oğoy aranexun satərene c'ovaksay.

43 Me amdarxoy boş içust'a p'as's'e usen p'i taysuni azar bakala sa çuuxə buy. Şot'in izi bakalt'u doxt'urxone xaşlayinşey, ama şot'oğoy saycət'in içü q'olaybes tene bakey.

44 Me çuux İsusı baç'anexun hari Şot'ay paltari ətəyə lafedi, hat'e saadal iz p'i taysun çurepi.

45 İsusen pine: «Şuvay Za laft'iyoy?» Ama şuk'k'alən iz ozane tene ext'i. T'e vədə P'et'eren pine: «Məəlim, axırı Vi hərrəmine amdar gelene!»

46 Ama İsusen pine: «Təə, Za şunesa lafedi, şot'aynak' ki, Zaxun zor c'eysunaz hisp'i».

47 T'e vədə çuğon izi c'ap' nu mandes baksuna ak'at'an t'ut'upsun hari İsusı turnoq'a bineti. Bütüm camaati bəş izi het'aynak' Şot'o lafst'una saal hat'e saad hetər q'olaybaksuna İsusı exlətebi.

48 İsusen şot'o pine: «Bez xuyər, vi vəbaksunen va çark'esedi. Arxayin taki».

49 İsusen me əyitmoğoy uk'at'an sinagogi kalat'ay k'oyaxun sa amdar hari pine: «Vi xuyər p'urene, məəlimə ene naraat maba».

50 Ama İsusen mot'o ibaki sinagogi kalat'u pine: «Ma q'ıba, saycə vəbaka, Vi xuyər yəşəyinşale».

51 İsus şot'ay k'oya eğat'an P'et'eraxun, İoanaxun, İak'ovaxun saal xuyəri bavananaxun başq'a şuk'k'ala İçuxun k'oya baysa tene barti.

52 Bitot'in xuyəreynak' öñöpi şivant'unbsay. Ama İsusen pine: «Önöməpanan, ko p'uritene, hat'etər basek'e».

53 Şot'oğon isə İsusı loxol axşumsat'un burqi, şot'aynak' ki, xuyəri bisuna avat'unıy.

54 İsusen isə xuyəri kiyexun biq'i pine: «Hayza, bez bala!»

55 Xuyəri uruf iz bədənəne qaybaki, şoval hat'e saad turele hayzeri. Oşa İsusen pine ki, xuyərə ukunq'at'un tadi.

56 Xuyəri bava-nana mat mandet'unıy. Ama İsusen şot'oğoy tapşurebi ki, me əşlin barada şuk'k'ala maq'at'un exlətp'i.

9

P'as's'e şagirdə tadeğala tapşuruğ (Mat'. 10:1-15; Mrk'. 6:7-13)

1 İsusen İz p'as's'e şagirdə İz t'öğöl k'alpi şot'oğoy bito murdar urufxo c'evkseynak' saal azarxo q'olaybseynak' zor q'a ext'iyərə tadi.

2 Oşa şot'oğoy Buxaçuğoy padçağluği barada karoozbsa, azariğoy q'olaybsane yaq'abi.

3 Şot'oğoy metərə pi: «Yaq'eynak' hik'k'al - nə çombağ, nə toray, nə şum, nə təngə, nəəl ki badalbseynak' gurat' ma ext'anən.

4 Mani k'oya bağaynan, t'et'iyə mandanan, t'et'iinal yaq'a baft'anən.

5 Ama maya ki vəx nu q'abulbayt'un, t'e şəhərexun c'eğat'an ef turmoğoy tozal şap't'anən. Barta mo şot'oğoy nak' sa nişanq'an baki».*

6 Metərлуğən, şorox yaq'a baft'i hər gala Mıq Xavara yəymişbsun saal azarxo q'olaybsun ayizba-ayiz tarat'unpi.

* 9:5 9:3-5 Luk'. 10:4-11; Ap'ost'. 13:51

*Me əşurxo biq'ala amdar şuva?**(Mat'. 14:1-2; Mrk'. 6:14-16)*

⁷ Bütüm me exlətxo hari t'et'rax † İrodiyal ümüço p'anep'i, şot'inal tene avay ki, k'əq'an fikirbi. Şot'aynak' ki, bəzit'oğon "mo İoane p'uri ganuxun bəyinbake",

⁸ bəzit'oğon "İlyane hare", bəzit'oğon "mo damna xavareçalxoxun soğone bəyinbake" next'uniy. ‡

⁹ İroden isə nexey: «İoani bula bot'est'ezu, p'oy iz barada me exlətxo tağala amdar şuva baki?» Şo İsusə ak'seynak' bisaney.

*İsusi qo hazaraxun gele amdara boşevksun**(Mat'. 14:13-21; Mrk'. 6:30-44)*

¹⁰ Ap'ost'olxon § İsusi t'öğöl qaybaki içoğoy biq'i əşurxoy barada Şot'o exlətt'unbi. Oşa İsusen şot'oğon İçuxun Bet'sayda uk'ala sa şəhərene taşeri.

¹¹ Ama camaaten me barada avabaki Şot'ay qoşt'ane baft'i. İsusen şot'oğon saat'e q'abulbi, şot'oğonak' Buxaçuğoy padçağluğaxune exlətp'i, q'olaybaksuna eht'iyəc bakalt'oğoval q'olayebi.

¹² Ene bəğ bateksay. P'as's'e şagirdal İsusi t'öğöl hari Şot'o pit'un: «Camaata tərba, barta hərrəmoğon bakala ganxo q'a ayizmoğon taşi içoğoy baskseynak' gaq'at'un bəğəbi, hamal sa şey haq'i kəyeq'at'un. Axırı yan miya çöl ganuyan».

¹³ Ama İsusen şot'oğon pine: «Kot'oğon ukun vən tadan».
Şagirdxon pit'un: «Yast'a qo şumaxun q'a p'ə çəlinəxun başq'a hik'k'al buteyax. Saycə taşi mema amdareynak' ukun haq'alane mande!»

¹⁴ T'et'iyə isə qo hazara İsa işq'are buy. Ama İsusen İz şagirdxo pine: «Şot'oğon dəst'ə-dəst'ə, əlli-əlli arşevk'an».

¹⁵ Şagirdxonal içoğon pi k'inək' arşevt'unk'i.

¹⁶ İsusen qo şuma q'a p'ə çəlinə ext'i göynul bəği şükürbala afırınane pi. Oşa şot'oğon cöybi İz şagirxone tadi ki, camaata paybeq'at'un.

¹⁷ Bitə kəyi-bot'unşi, avuzin mandala k'ot'orxoxun isə p'as's'e zənbile giresi.

*P'et'eri Xrist'osa çalxsun**(Mat'. 16:13-20; Mrk'. 8:27-30)*

¹⁸ Sa ği İsusen tək afırınney. Şagirdxo Şot'o İşalayınşt'unbaki. İsusen şot'oğon xavare haq'i: «Camaaten k'ə nexə? Zu şuzu?»

¹⁹ Şot'oğon metərt'un coğab tadi: «Bəzit'oğon K'unuk'bal İoan, bəzit'oğon - İlya, bəzit'oğon isə next'un ki, damna xavareçalxoxun soğone bəyinbake».*

²⁰ T'e vədə İsusen xavare haq'i: «P'oy vən Za şunan hesabbsa?» P'et'eren coğabe tadi: «Hun Buxaçuğoy Xrist'osnu». †

²¹ Ama İsusen İz şagirdxo tapşurebi ki, me barada şuk'k'ala maq'at'un pi.

*İsusi İz p'uri - bəyinbaksuni barada saturbəş avabakest'un**(Mat'. 16:21-28; Mrk'. 8:31-9:1)*

²² Oşa Şot'in pine: «Amdari Ğara ağsaq'q'alxon, samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon gele əzyət tadalt'un, Şot'oxun çə taradalt'un, Şot'o bespalt'un. Ama p'urit'ay xibimci ğine Şo bəyinbakale».

²³ Oşa bitot'u pine: «Əğər şunesa Bez baç'anexun eysun çuresasa, içuxun kul haq'eq'an, hər ğiyal Bez baç'anexun iz xaça ext'iq'an hari. ‡

† 9:7 9:7 t'et'rax - Rim imp'eriin sa hissini kalo. ‡ 9:8 9:7-8 Mat'. 16:14; Mrk'. 8:28; Luk'. 9:19 § 9:10 9:10 Luk'. 6:13 * 9:19 9:19 Mat'. 14:1-2; Mrk'. 6:14-15; Luk'. 9:7-8 † 9:20 9:20 Xrist'os - Ləəməsiyo, c'ək'əsiyo upsune. ‡ 9:23 9:23 Mat'. 10:38; Luk'. 14:27

²⁴ Şot'aynak' ki, şiin iz elmoğo efsun çureğayin, açesp'ale, ama şiin iz elmoğo zaynak' açesp'i bakayin, şot'o efale. Ş

²⁵ Axiri bito dünyənə q'azayinşi hələl vi elmoğo açespsaxun nəl ki əfçibaksaxun ten çark'eğalsa, şot'ay k'ə xeyirə bu?

²⁶ Şin Zaxun saal Bez əyitmoğoxun ot'p'ayin, Amdari Ğarenal İzi, İz Bavay saal İvel angelxoy tamtarəgen eğat'an şot'oxun ot'p'ale.

²⁷ Vəx düzinəz nex: memiya çurpit'oğoy bəziyoroş Buxaçuğoy padçağluği eysuna lap içoğoy piin ak'it'uxun oşa biyalt'un».

*İsusi ak'esuni badalbaksun
(Mat'. 17:1-8; Mrk'. 9:2-8)*

²⁸ Me əyitmoğoxun oşa muğ ğine c'ovaki. İsusen İçuxun P'et'era, İoana saal İak'ova ext'i afiripseynak' buruğone laşi.

²⁹ İsusen afırık'at'an İzi ak'esun badalebaki, İzi paltari irəngəl map-mas'i, s'aldalane baki.

³⁰ Hame vədine p'ə işq'ar hari İsusaxun exlətpsət'un burqi. Mot'oğoy soğo Moisey, t'e soğo isə İlyaney.

³¹ Şot'oğon tamtarəgen hari İsusi Yerusalisa İzi bisuni bex p'ap'espsuni baradat'un exlətspay.

³² P'et'era q'a içuxun bakalt'oğə isə bəğəloy nep'ene çaxp'ey. Ama muğurbaki şot'oğon İsusi tamtarəğa saal İçuxun çurpi p'ə işq'arat'un ak'i.

³³ İşq'arxo İsusaxun cöybakat'an P'et'eren Şot'o pine: «Məəlim, beşi memiya baksun he saat'e! Eki xib dənə çadır biq'en: soğo Vaynak', soğo Moiseyeynak', soğoval İlyaynak'». Əslində şot'in içinal tene avay k'ə nex.

³⁴ P'et'eren me əyitmoğə uk'at'an, sa asoy hari şot'oğə but'ek'i. İçoğoy loxol xoji bitat'an şot'oğon q'it'unbi.

³⁵ Asoyi boş't'an isə sa səse hari: «Mo Bezi Ğare, Bezi c'ək'p'iyone! Kot'o ibakanan!».

*

³⁶ Səs bot'bakat'an şot'oğon İsusa savsat'un ak'i. Şagirdxon baki əşurxo sir k'inək' efi, me barada t'e vaxt' şuk'k'ala exlət tet'unbi.

*Ğaraxun murdar urufi c'eysun
(Mat'. 17:14-21; Mrk'. 9:14-29)*

³⁷ Əyc'indəri, şoroş buruğoxun şığat'an, İsusi bəş kala sa top camaate c'eri.

³⁸ Camaati aranexun sa işq'aren harayepi: «Məəlim, xoyinşezbsa, bez ğara bəğa, şo bez tək sa ğare.

³⁹ Ərəbir kot'ay boş sa murdar urufe baysa, t'e vədə kot'in ost'aar harayene, iz kiinturin t'ut'unne. Urufen kot'o iz jomoxun kəf baramin incit'mişebsa. Əylə gele əzyət tadit'uxun oşane iz boş't'an c'eysa.

⁴⁰ Zu Vi şagirdxoxun şot'o c'evksuna xaişbezu, ama şot'oğon bacartet'unbi».

⁴¹ İsusenal pine: «Ay nu vəbakala q'a yaq'a açesp'i nəsil! Heq'ədər Zu vəxun mandi vəx portp'oz? Vi ğara Bez t'öğöl eça».

⁴² Əyel İsusa İşalayınşakat'an murdar urufen şot'o oq'a saki jik'epi. Ama İsusen murdar urufa q'adağanəbi, ğaral q'olaybi iz bavane qaydi.

⁴³ Bito Buxaçuğoy kalaluğa ak'i məət't'əlt'un manst'ay.

*İsusi İzi bisuni barada p'urumal saturbəş avabakest'un
(Mat'. 17:22-23; Mrk'. 9:30-32)*

Ş 9:24 9:24 Mat'. 10:39; Luk'. 17:33; İoan. 12:25 * 9:35 9:28-35 İsa. 42:1; Mat'. 3:17; 12:18; Mrk'. 1:11; 14:13-15; 2 P'et'. 1:17-18

Amdarxo h el el  susi biq'i  şurxoxun i o ol tet'un harey. Hame v dine  susen  z  agirdxo pine:

⁴⁴ «H ys  bezi uk'alt'o o y n beri  m xlaxanan: Amdari  ar amdarxoy kiyel tade ale».

⁴⁵ Ama  agirdxon me  yit  q'amis tet'unbaki. Me  yitin m  n   ot'o oynak' c'ap'e mandi,  ot'oxun me  yiti k'  upsuna xavar haq'suna is  zap't'unsay.

 n kalo  uva?

(Mat'. 18:1-5; Mrk'. 9:33-40)

⁴⁶ Sa  i  agirdxon i o oy arane  n kalo  u baksuni barada h c tbsat'un burqi.

⁴⁷  susen  ot'o oy  k'e bo  bakala fikirxo avabaki, sa mis'ik'  yl  e eri  z t'  l  urdesedi.

⁴⁸ O a  ot'o o pine: « in Bez s'iyen me  yl  q'abulbayin, Zane q'abulbi baksa, Za q'abulbalt'in is  Za Yaq'abit'une q'abulbi baksa.  ot'aynak' ki, ef arane bitot'uxun mis'ik' bakalo  n kalone».

⁴⁹  oanen pine: «M elim, yan Vi s'iyen murdar urufxo c'evk'ala sa amdaryan ak'i, ama yallarik' Vi ba 'anexun ta alt'o oxun nu baksuna g r   ot'o q'ada anyanbi».

⁵⁰ Ama  susen  ot'o pine: « ot'o mane ma bakanan! Efi  leyin  nu bakalo ef t r fe».

Samariyalu oy  susa nu q'abulbsun

⁵¹  susi d ny nexun cöybaksuni vaxt'  şalayin aksunen  ot'in Yerusalima tay-sunane q' rara hari.

⁵²  susen  uxun b ş  z el i one yaq'abi.  orox  susi eysuni h zirlu a b  seynak' ta i samariyalu oy sa ayizet'un ba i.

⁵³ Ama samariyalu on  susa q'abul tet'unbi,  ot'aynak' ki,  o Yerusalimane taysay.

⁵⁴  z  agirdxo bakala  ak'oven q'a  oanen mot'o ak'i pit'un: « urensa, ay Q'on ux,  lyan bi k'in k' yanal mot'o o  f ibseynak' göynuxun arux barst'una  mirben?» †

⁵⁵ Ama  susen fırpı  ot'o o q'ada anebi.

⁵⁶  oroxal q'er z sa ayizet'un ta i.

 susi  agird baksun k'  upsuna

(Mat'. 8:19-22)

⁵⁷  orox yaq' ta at'an sunt'in  susa pine: «Hun maya ta ayin, zu Vi ba 'anexun e oz».

⁵⁸  susen  ot'o pine: «T lk  oyal, göynul purk'ala q'u urxoyal mese bu. Ama Amdari  are bul laxala sa gaal tene bu».

⁵⁹ Q'er z sunt'u is  pine: «Bez ba 'anexun eki».  ot'inal co abe tadi: «Ay Q'on ux, za icaza tada, s ft'  ta az bez bava o alaxbaz».

⁶⁰  susen  ot'o pine: «Barta p'urit'o onq'an i o oy p'urit'o o o alaxbi. Hun is  taki Buxa u oy pad a lu i barada bayanba».

⁶¹ P'urum q'er z sunt'in pine: «Ay Q'on ux, zu Vi ba 'anexun e oz, ama s ft'  icaza tada ta az bez k'ojint'oğoxun dirist'o onbaz».

⁶² Ama  susen  ot'o pine: «K t n  şp'est'i, ama qo  b  alo Buxaçuğoy padçağluğa yarayin  tenebsa».

† 9:54 9:54 2 Pad . 1:10

10

İsusi yetmiş tana karoozbsa yaq'absun
(*Mat'. 10:5-16; 11:21-24; Mrk'. 6:7-13; Luk'. 9:1-6*)

¹ Mot'oxun oşa Q'onçuğon q'erəz sa yetmiş tan c'ək'p'i, şot'oğoval p'ə tan-p'ə tan İz tağala şəhərmoğə q'a ayizmoğone yaq'abi.

² Şot'oğə pine: «Məhsul gelene, əşp'al isə mal, şot'aynak'al məhsuli Q'onçuğə xoyinşbanan ki, İz məhsula girbseynek' əşp'alxoq'an yaq'abi. *

³ Takinan! Zu vəx q'uziğə canavarxoy boş yaq'abala k'inək'ez yaq'absa. †

⁴ Vəxun nə toray ma ext'anan, nə zənbil, nəəl ki torok'al. Yaq'al şuk'k'alaxun savaxeyir-aabatxeyir ma banan.

⁵ Şinesa k'oya bağat'an süft'ə "vəynak' xeyirq'an baki!" upanan.

⁶ T'et'iya xeyir-bərəkətə layiğ sa amdar bakayin, efi şot'aynak' çuresi xeyir-bərəkət şot'ay loxol bakale. Nu bakayin isə şo vəynak' qaybakale.

⁷ Ef başi k'oyal mandanan, vəx tadalt'uxun ukanan-üğənan, şot'aynak' ki, əşp'al iz haq'q'a layiğə. K'oyaxun k'oya ma c'ovakanan.

⁸ Maninesa sa şəhərə bağat'an vəx q'abult'unbsasa, ef bəş laxalt'u ukanan.

⁹ T'iya bakala azariğoval q'olaybanan, şot'oğə "Buxaçuğoy padçağluğ vəx ene işalayinşakene" upanan.

¹⁰ Ama maninesa şəhərə vəx nu q'abulbayt'un, t'e şəhəri küçəmoğə c'ekinən, metər upanan:

¹¹ "Ef şəhərə beş turmoğə arsi tozal şap't'i vəxyan qayst'a, ama mot'oval avabakanan ki, Buxaçuğoy padçağluğ ene işabakene."

¹² Vəx nexzu, axırinci ğine t'e şəhəri hal Sodomaxun betər bakale.

¹³ Vay vi hala, ay Xorazin, vay vi hala, ay Bet'sayda! Vəst'a baki möcüzoox Sur q'a Sidona bakiniy, şot'oğon gele vaxt'axun çul lapi içoğoy bel jeq' şipi #toobabet'uniy.

¹⁴ Şot'aynak'al, axırinci ğine ef hal Sur q'a Sidonaxun betər bakale.

¹⁵ P'oy hun, ay K'efernaum? Fikirensa ki, va göynul əqevk'alt'un? Təə! Vi bula oçala badalt'un!

¹⁶ Metərluğən, vəx ümüxlaxalo Za ümüxlaxine baksə, vəx t'öəxbalo za t'öəxbine baksə. Za t'öəxbalo isə Za Yaq'abit'une t'öəxbi baksə». §

Yetmiş şagirdi qaybaksun

¹⁷ Yetmiş şagird müq-müq qaybaki, pit'un: «Ay Q'onçux! Vi s'iyen əmirbat'an murdar urufxoval yax tabit'un baksə!»

¹⁸ İsusen şot'oğə metərə coğab tadi: «Zu Şeytani s'əq' k'inək' göynuxun bist'una ak'ezu.

¹⁹ Mone, Zu vəx dizik'xo q'a sk'arp'ionxo, düşməni k'ə zor bunesa vən zərəl zapinut' turin oq'a laxi çaxçuxpsuna ext'iyərez tadi. *

²⁰ Ama urufxoy vəx tabi baksuna təə, ef s'iyurxoy göynul şamesuna müq bakanan».

İsusi müqluğ

(*Mat'. 11:25-27; 13:16-17*)

²¹ Metər upsun q'a İvel Urufi müqluğ İsusi loxol şiyusun sane baki, Şoval müqluğən buybaki pine: «Ay göye q'a oçali Q'onçux bakala Bava! He şaat'a ki, mot'o içoğə haq'ullu, kamallu hesabbalt'oğoxun c'ap'bi xuri əyloğoynak'en qaypi! Hoo, ay Bava, mo Vi şaat' niyətey.

* **10:2 10:2** Mat'. 9:37-38; İoan. 4:35 † **10:3 10:3** Mat'. 10:16 ‡ **10:13 10:13** çul lapi jeq'e boş arsi - Damna israilluğon çul lapi içoğoy bel jeq' sit'unney ki, içoğoy yaslu baksuna nəəl toobabsuna ak'est'at'un. § **10:16 10:16** Mat'. 10:40; Mrk'. 9:36-37; Luk'. 9:47-48; İoan. 13:20 * **10:19 10:19** İvel məğ. 91:13

22 Bez Bavay tərəfəxun hər şey Zane tadeşe. Ğare Şu baksuna İz Bavaxun başq'a şuk'k'alēn tene ava. Bavay Şu baksunal İz Ğaraxun q'a İz Ğaren avabakest'un çureğala amdarxoxun başq'a şuk'k'alēn tene ava». †

23 Oşa İsus şagirdxoç fıırpı şot'oğō cöycə pine: «He bəxt'əvərə t'e pulmux ki, ef ak'alt'oğōne aksa!

24 Vəx nexzu: xavareçalxoy q'a padçağxoy gelet'ine ef ak'alt'oğō aksun çureşi, ama tet'un ak'i, ef ibakalt'oğōval ibaksun çurt'unşi, ama tet'un ibaki».

Xeyirxax samariyalu barada bakala məsələ

25 Sa k'anun zombalen İsus sinəyinşbseynak' hayzeri pine: «Məəlim, zu k'ə saat'luğ baz ki, həmişəluğ yəşəyinşə haq'az?»

26 İsusenal şot'oxun xavare haq'i: «K'anuni boş k'ə samesə? K'alpi hetərən q'amışaksa?»

27 Şot'in coğabe tadi: «Q'onçuğō, Vi Buxaçuğō vi bütüm ük'en, vi bütüm elmuğen, vi bütüm zoren, saal vi bütüm haq'ilen çureki". Saal "vi işat'u hun va çureğalt'ullarik' çureki"».

28 İsusen şot'o pine: «Hun düz coğaben tadi. Haketərəl ba - yəşəyinşalnu». ‡

29 Ama k'anun zombalen içü təmizə c'evkseynak' p'urum İsusaxun xavare haq'i: «P'oy bez işoo şuva?»

30 İsusen metərə coğab tadi:

«Sa amdar Yerusalimaxun Yerixoya tağala yaq'e loxol amdar fūq'k'alxoy kiyene kofst'a. Fūq'k'alxon şot'ay paltara c'eq'i, şot'o t'api, oşa isə elmoğoy loxol barti tat'unsa.

31 T'etərə baksa ki, t'e yaq'en sa bəyinşe c'ovaksa. Şot'in me amdara ak'at'an c'ovaki yaq'e t'e soğō tərəfene taysa.

32 Sa leviluyal t'et'iyā işalayınşakat'an t'e amdara ak'i c'ovaki yaq'e t'e soğō tərəfene taysa.

33 Samal oşa isə hat'e yaq'en sa samariyalune c'ovaksa. Şot'in me amdara ak'at'an şot'o iz goroxe eysa,

34 şot'ay yaroğō c'əyinen q'a finen os'k'i ğaçene. Oşa me amdara iz elema arşevk'i q'onağxo mandala galane eşt'a, şot'ay q'ulluğene çure.

35 Əyc'indəri şot'in q'onağ mandala k'ojin kalat'u c'evk'i p'ə dinar § tadi nexse: "Me amdara saat' bəğā, əğər mot'oxunal gele vi xarc c'eğayin, zu qoş qaybakat'an va tadoz."

36 Vi zənden, me xib tanaxun fūq'k'alxoy kiyel baft'i amdari işoo manuva?»

37 K'anun zombalen coğabe tadi: «Şot'aynak' ük' bok'osp'iyō». İsusenal şot'o pine: «T'e vədə taki, hunal haketərə ba».

İsus Mart'ay q'a Mariyay k'oya

38 İsus İz şagirdxoxun yaq' tağat'an şorox yaq'e loxol bakala sa ayizet'un başi. Memiya Mart'a s'iyen sa çuğon şot'o iz k'oyane k'alpi.

39 Şot'ay Mariya s'iyen sa xunçine buy. Şo Q'onçuğoy turmoğost'a arşi Şot'ay əyitmoğōne ümüxlaxsay. *

40 Mart'ay isə bul əşlə gərgürey. Şo İsusā işalayınşaki pine: «Ay Q'onçux! Ten aksa ki, bez xunçen əşurxo bütümə bez loxole bose? Kot'o upa ki, za köməybeq'an!»

41 Q'onçuğon isə şot'o metərə coğab tadi: «Mart'a, Mart'a, hun gele şeyaxunen fikirbi naraat baksa,

† 10:22 10:22 İoan. 1:18; 3:35; 10:15 ‡ 10:28 10:25-28 Lev. 19:18; 18:15; K'an. 6:5; Mat'. 22:35-40; Mrk'. 12:28-34 § 10:35 10:35 dinar - t'e gala manst'uni sa ğine toy 1/12 dinarey * 10:39 10:38-39 İoan. 11:1

⁴² ama lazım bakalo tək sa şeye. Mariyan həgigi lazım bakalt'une içeynak' c'ək'p'e. Moval iz kiyexun tene haq'eğal».

11

Afırıpsuni barada zombsun (*Mat'. 6:9-13; 7:7-11*)

¹ Sa ği İsusen afırınney. Afırıpi çark'it'uxun oşa İz şagirdxoy sunt'in Şot'o pine: «Ay Q'onçux, İoanen iz şagirdxo zombi k'inək' Hunal yax afırıpsuna zomba».

² İsusen şot'oğö pine: «Afırık'at'an metər upanan:

Ay göynul bakala beş Bava,

Vi s'i İvelq'an baki,

Vi padçağluğq'an hari.

Göynul bakala k'inək'

Oçalal Vi əyitq'an baki.

³ Beşi ğiluğ şuma yax hər ği tada.

⁴ Yax borclu bakala amdarxo yan bağışlayınşala k'inək'

Hunal beş günaxxo bağışlayınşa.

Yax sinəyinşmaba,

Ama yax şərəxun çark'est'a».

⁵ Oşa İsusen şot'oğö pine: «Məsələ, ef boş't'an sunt'ay dost'e bu. Üşenin yarinest'a t'e dost'e t'öğöl taşi nexnu: "Bez dost', za xib dənə borc şum tada,

⁶ şot'aynak' ki, bez k'oya amdare hare, iz bəş laxala hik'k'al tezax bu".

⁷ Dost'enal k'oyaxun metərə coğab tast'a: "Za naraat ma ba. Çomo ene kirit'e, əyloxal bez t'öğöl bask'et'un, zu həysə hayzeri va hik'k'al tades tez baksa".

⁸ Vəx nexzu, me amdara iz dost' baksuna görə nuval tadayin, şot'ay inadən çuresuna görəl bakayin hayzeri şot'ay çureğalt'u tadale.

⁹ Şot'o görəl vəx nexzu: çurekinan - vəx tadeğale, qəvekinan - bəğəbalnan, çomo t'apanan - vəynak'al qayeğale.

¹⁰ Şot'aynak' ki, hər çureğalt'in haq'ale, hər qəveğalt'in bəğəbale, hər çomo t'ap'k'alt'aynak'al çomo qayeğale.

¹¹ Ef arane t'etər sa bava bune ki, iz ğaren içuxun çəli çureğane, ama çəlin gala şot'o dizik' tadane?

¹² Nəəl ki, qoq'la çureğayin, şot'o sk'arp'ion tadane?

¹³ Metərluğən, əgər vən pis baksun-baksun ef əyloğö saat' şeymux tades bannaksasa, göynul bakala Bavan İçuxun çureğalt'oğö İvel Uruf tene tadon ki?»

İsus q'a Baal-Zevul (*Mat'. 12:22-30; Mrk'. 3:20-27*)

¹⁴ Sa ği İsusen lal sa amdaxun murdar urufane c'evk'i. Murdar uruf c'erit'uxun oşa lale muz qayeşi. Camaat mat manedi.

¹⁵ Ama şot'oğöy bəzit'oğön next'uniy: «Kot'in murdar urufxo şot'oğöy kalo bakala Baal-Zevuli zorene c'evksa». *

¹⁶ T'iyəmit'oğön isə İsusa sinəyinşbseynak' Şot'oxun göynuxun eğala sa möcüzə ak'est'unat'un tələbbsay. †

¹⁷ Ama şot'oğöy k'ə fikirbsuna avabakala İsusen şot'oğö pine: «İz boş dava bakala padçağluğ vərəne bakon. İz boş dava bakala k'ojal sareğon.

* 11:15 11:15 Mat'. 9:34; 10:25 † 11:16 11:16 Mat'. 12:38; 16:1; Mrk'. 8:11

18 Əgər Şeytanal iç-içuxun davinane c'eysasa, şot'ay padçağluğ hetərə portp'on? Vən nexnan ki, Zu murdar urufxo Baal-Zevuli zorenez c'evksa.

19 Ama əgər Zu murdar urufxo Baal-Zevuli zorenez c'evk'sasa, t'e vədə ef amdarxon şi zorene c'evksa? Kot'aynak'al şorox içan vəynak' divanbal bakalt'un.

20 Ama əgər Zu murdar urufxo Buxaçuğoy zorenez c'evk'sasa, mo şo upsune ki, Buxaçuğoy padçağluğ ef aranene.

21 Əgər zorba sa amdar belxun-oşe silaxlayınşaki iz k'oja q'orişesasa, şot'ay var-dövləteynak' q'ı butene.

22 Ama şot'oxun zorbat'in içü hücümübi q'alib eğayin, t'e vədə şot'ay güvəyinşəki silaxxo iz kiyexun exedon, talayınşı şeyurxoval cöyebon.

23 Zaxun sagala nu bakalo Bez əleyinəne, Zaxun sagala nu girbalt'in särene. ‡

24 Murdar uruf amdaraxun c'eğat'an xesus ganxone tarak'on, içeynak' irəotluğə qəveğon. Şot'o nu bəğəbat'an isə unek'on: "Bezi c'eri k'oya qaybakaz".

25 K'oya qaybakat'anal şot'o şameşi gireşine ak'on.

26 Me vədə şot'in taşi içuxun samalal betər bakala vüğ murdar urufe eçon. Şoroxal t'iya başi mant'undon. T'e vədə me amdari hal süft'int'uxunal pise bakon».

27 İsusen mot'o uk'at'an sa çuğon amdarxoy boşt'an alloy səsən Şot'o pine: «Va iz tapane taradiyo, va döş tadiyo he bəxt'əvərə!»

28 Ama İsusen pine: «Buxaçuğoy əyitə ibaki şot'o əməlbəloroxe bəxt'əvər!»

Xavareçal İonay nişan

(Mat'. 12:38-42)

29 Camaat Şot'ay hərrəminə gelene baksay. İsusenal pine: «Həysət'in nəsil gele pise. Şot'oğon möcüzət'un qəvesa, ama şot'oğə İonay möcüzənaxun başq'a sal sa möcüzə tene tadeğal. §

30 Şot'aynak' ki, İona Ninevin camaateynak' hetər sa möcüzə bakenesa, Amdari Ğaral me nəsiləynak' hat'etər bakale. *

31 Güney tərəfin çuux-padçağenal † axırınci ğine me nəsili amdarxoxun sagala bəyınbaki şot'oğə taxsırkər c'evk'i pisləyinşale. Axırı şo dünyəni t'e t'öğölxun hayz-eri Solomoni müdrük əyitmoğə ümüxlaxsane harey. Ama memiya Solomonaxunal ala Bakalono.

32 Ninevin amdarxonal axırınci ğine me nəsiləxun sagala bəyınbaki şot'oğə taxsırkər c'evk'alt'un. Axırı şot'oğon İonay karooza ibaki toobabet'uniy. Ama həysə ef t'öğöl Bakalo İonaxunal üst'üne! ‡

Bədəni çirağ

(Mat'. 6:22-23)

33 Şuk'k'alən şama bəc'ük't'i şot'o c'əp'k'in gala, nəəl ki q'ave oq'a latenexo. Ama şama çirağı q'ave boşə laxon ki, bona bağalt'oğon işiğə ak'at'un. §

34 Amdara işiğlu balo isə izi pule. Əgər vi pul sağlam bakayin, dirist' vi bədənəl işiğlu bakale. Ama piin zəif ak'ayin, bədənəl bayinq'une bakon.

35 Metərлуğən, bəğa ki, vast'a bakala "işig" bayinq'un maq'an baki.

36 Şot'aynak' ki, dirist' vi bədən işiğlu baki sal sa ga bayinq'un nu mandayin, vast'a bakala işig şamen vi loxol sakala işig k'inək' bakale».

Vay ef hala, ay fariseyx!

(Mat'. 23:1-36)

‡ 11:23 11:23 Mrk'. 9:40 § 11:29 11:29 Mat'. 16:4; Mrk'. 8:12 * 11:30 11:30 İon. 3:4 † 11:31 11:31 güney tərəfi çuux-padçağ - yəni, Səbaxun Solomoni t'öğöl hari çuux-padçağ. 1 Padç. 10:1-13; 2 Hadis. 9:1-12 ‡ 11:32 11:32 İon. 3:5 § 11:33 11:33 Mat'. 5:15; Mrk'. 4:21; Luk'. 8:16

37 İsusen mot'oğo pit'uxun oşa fariseyxoy sunt'in Şot'o iz k'oya şum uksane k'alpi. Şoval şot'ay k'oya taşi sulfin bel areşi.

38 İsusi şum ukalt'uxun bəş İz kulmoğo nu os'ksuna ak'ala farisey məət't'əle mandi.
*

39 T'e vədə Q'onçuğon şot'o pine: «Vən, ay fariseyxo, ef t'alik'i, boşq'avi baç'anal os'nank'sa, ama ef bonaxun tamaxkərлуğen q'a pislugən buynan.

40 Ay haq'ılsuzxo, q'amıştenanbaksa ki, qavuna bakalt'u Yaratmışalt'ine bona bakalt'uval yaratmışe.

41 Vəx isə ef q'ave boş bakalt'oğo kəsibxo tast'une manst'a, t'e vədə vəynak' hər şey təmize bakan.

42 Ama vay ef hala, ay fariseyxo! Şot'aynak' ki, vən irəni q'a q'erəzəl göyüni vis' paye sunt'u tast'una ən vacib hesabbi, insafa q'a Buxaçuğo çuresuna isə t'ödxnan bost'a! Ama sunt'u bat'an, t'e sunt'uval gərəy eyexun nu c'evk'an! †

43 Vay ef hala, ay fariseyxo! Axırı vən sinagogxo ən hörmətlü gala arst'una, bazarin meydanxo amdarxon vəxun p'ə kiin kul-kiye biq'i "xeyirq'an baki" upsunanan çuresa.

44 Vay ef hala! Şot'aynak' ki, vən insanxoy nu avabaki iz looxun çaxp'i c'ovakala açi gərəmzoğxonan oşq'arst'a».

45 T'e vədə k'anun zombalxoy sunt'in İsusə coğabe tadi: «Məəlim, hun mot'oğo upsunen yaxal təhk'irenbsa».

46 İsusenal metəre pi: «Vay efiyal hala, ay k'anun zombalxo! Şot'aynak' ki, amdarxo bñhi yuken yükləyinşnanbsa, ama vən ef k'əşinal me yükürxo tenan duğsa.

47 Vay ef hala! Şot'aynak' ki, ef bavoğon bəsp'i xavareçalxoynak'nən məğbərox‡ biq'sa.

48 Metərлуğen, ef bavoğon, kalboğon bit'oğo təst'ignanbsa. Şot'aynak' ki, şot'oğont'un xavareçalxo bəsp'e, vənəl şot'oğoynak' məğbəroxnan biq'sa.

49 Mot'aynak'al Buxaçuğoy əyit metərey: "Zu şot'oğoynak' xavareçalxo q'a ap'ost'olxo yaq'aboz, ama şot'oğon bəzit'oğo bəsp'alt'un, bəzit'oğo şəp'eğalt'un".

50 Mot'aynak'al me nəsilən dünyəni binora laxesit'uxun mağay

51 bari bütüm xavareçalxoy p'iya görə coğab tadale: Aveli p'iyaxun burqi q'urban eçala gane q'a xrami arane bəsp'i Zəkəriyəy p'iyal şirik'. Hoo, Zu vəx nexzu, me əşurxo görə coğab tadalo me nəsil bakale. Ş

52 Vay ef hala, ay k'anun zombalxo! Şot'aynak' ki, avabaksuni çomoy açara exnandi, ama nə vən bağalo tenan baki, nəəl t'iya baysun çureğalt'oğo tenan barti».

53 İsus t'et'iin c'eğat'an, k'anun zombalxon q'a fariseyxon Şot'o p'əbulla sualxo tadi çətinluğa bast'unt'un çuresay ki,

54 İz jomoxun c'eğala sa sərf əyiten Şot'o təlinə badat'un.

12

Ma q'ıbanan

(Mat'. 10:26-33)

¹ Me vədə İsusi hərrəminə hazarxon amdarxone giresi. Şorox t'eq'ədər gelet'uniy ki, sun-sunay loxolt'un laysay. İsusen süft'ə İz şagirdxoxun exlətə burqi pine: «Fariseyxoy əyinəl ma vėbakanan! Şot'aynak' ki, şorox p'əçolat'un. *

* **11:38 11:38** - T'e vaxt' iudeyxon sa ədət k'inək' şum ukalt'uxun bəş içoğoy kula oşk'alat'uniy. Me hərəkəten içoğo pakbsunat'un ak'est'ay. † **11:42 11:42** Lev. 27:30 ‡ **11:47 11:47** məğbərə - but' gala bakala gərəmzəluğ
Ş **11:51 11:50-51** Burq. 4:8; 2 Hadis. 24:20-21 * **12:1 12:1** Mat'. 16:6; Mrk'. 8:15

² T'etər c'ap' sa şey teno ki, əşk'ərə nu c'eğane, t'etər c'əp'k'in sa şeyal teno ki, nu avabakeğane. †

³ Mot'o görəl vən bayinq'una pit'u ğene işiğa ibakalt'un, t'e bonin otağa ümüğoy tume pi hər əyitəl üğülxun bayan bakale.

⁴ Ay Bez dost'urxo, vəx nexzu: bədənə bəsp'i şot'oxun oşa q'erəz hik'k'al nu bes bakalt'oğoxun ma q'ıbanan.

⁵ Ama şuxun q'ıbsun lazım baksuna vəx uk'az: amdara bəsp'it'uxun oşa, şot'o cəhənnəmə boses bakala Buxaçuğoxun q'ıbanan! Hoo, vəx nexzu, şot'oxun q'ıbanan.

⁶ Qo çoval tene ki, p'ə xuri tənginə toyəğalo? Ama şot'oğoyal sayco Buxaçuğoy eyexun tene c'eysa.

⁷ Ef bel bakala popurxoval isə bəq'ələsəne! Ma q'ıbanan, vən bəq'əlp'i çark'es nu bakala çovalxoxun gele dəyərlunan!

⁸ Zu vəx mot'oz nex: şiin Za amdaxoy bəş çalxayin, Amdari Ğarenal şot'o Buxaçuğoy angelxoy bəş təmiz ük'en çalxale.

⁹ Ama şiin Za amdaxoy bəş nu q'abulbayin, şoval Buxaçuğoy angelxoy bəş q'abul tene bakal.

¹⁰ Amdari Ğare əleyinə k'ənesa uk'ala amdax bağışlayınşakale, ama İvel Urufi əleyinə uk'alo tene bağışlayınşakal. ‡

¹¹ Vəx sinagogxo, kalaluğbalxoy bəş eçat'an vəx hetər çark'est'uni, k'ə upsuni barada naraat ma bakanan.

¹² İvel Urufen vəx t'e dayğınast'a k'ə upsuna zombale». §

Dövlətlü q'ammazi barada məsələ

¹³ Amdaxoy boşt'an sunt'in İsusə pine: «Məəlim, bez viçə upa ki, bavaxun mandi mirasa zaxun cöybeq'an».

¹⁴ İsusen şot'o metərə coğab tadi: «Ay viçi, Za şina ef loxol divanbal, nəəl ki, mal cöybal laxe?»

¹⁵ Oşa İsusen şot'oğə pine: «Diggətlü bakanan, hər cür tamaxkərлуğaxun əxil bakanan, şot'aynak' ki, amdari saat' yəşəyinşbsun dövləti geleduğaxun asulu tene».

¹⁶ T'e vədə İsusen şot'oğə me məsəlinəne exlətp'i: «Sa varlu amdari oçalen bol məhsule tast'a.

¹⁷ Me amdarenal iz ük'e boş fikirebsa: "Me məhsula bez laxala ga butezax. İse k'ə baz?"

¹⁸ Oşa pine: "Metər booz: bez bütüm ambarxo şark'oz. Oşa samalal kalo biq'i bez bütüm taxıla q'a mala t'iyə bak'oz.

¹⁹ Oşa isə bez elmux irəətluğa c'eğale. Bez yəşəyinşi axıral şirik' bəs bakala var-dövlətzax bu. Kəyi-üği kef booz!"

²⁰ Ama Buxaçuğon şot'o pine: "Ay axmağ, me üşə vi elmoğə vaxun haq'alt'un. P'oy vi girbiyo şu mandale?"

²¹ Hametər içeynak' dövlət girbi, ama Buxaçuğoy bəş dövlətlü nu bakala hər sunt'ay axır metər bakale».

Hik'k'ali fikirə ma zapanan!

(Mat'. 6:20-21; 25-34)

²² Oşa İsusen iz şagirdxo metərə pi: «Kot'aynak'al Zu vəx nexzu: "K'ə ukalyan?" pi, ef elmoğoy, "K'ə lak'alyan?" pi, ef bədəni fikirə ma zapanan.

²³ Elmux uksunaxun, bədən isə lapsunaxun vacibe.

† 12:2 12:2 Mrk'. 4:22; Luk'. 8:17 ‡ 12:10 12:10 Mat'. 12:31-32; Mrk'. 3:28-29 § 12:12 12:11-12 Mat'. 10:19-20; Mrk'. 13:11; Luk'. 21:14-15

24 Ğəynoğo bəğanan: şot'oğon nə bitet'unst'a, nə extet'unbsa, nə ambarxo tet'ux bu, nə kururxo. Ama Buxaçuğon şot'oğo ukesest'a. Vən isə q'uşurxoxun heq'ədər dəyərlunan!

25 Ef mat'ine fikirbsunen iz ömürə malcəəl bakayin boxoy bes bakon?

26 Əgər vən me mis'ik' şeyə bes tenan baksasa, ene q'erəz şeyurxoy fikirə zap'suni he məənə bu?

27 İse vardurxoy hetər kalabaksuna bəğanan! Şot'oğon nə zəhmət tet'un zap'e, nə əltet'unst'a. Ama vəx nexzu, lap Solomonenal bütüm iz var-dövləti boş me vardurxoy saycət'ullarik' tene lapey. *

28 Ay vəluğ mal bakalxo, Buxaçuğon çölə ğe baki, əyc'ə isə aruğo boseğala oya metər lapesest'asa, yəni vəx tene lapest'on ki?

29 Şot'o görəl "k'ə ukalyan?", "k'ə üğəlyan?" pi fikir ma banan, mot'aynak' naraat ma bakanan.

30 Şot'aynak' ki, mo Buxaçuğo nu çalxalt'oğoy əsəs fikire. Ef Bavan isə efi het'u eht'iyəc baksuna avane.

31 Vən isə tək Buxaçuğoy padçağluğa qəveynan, t'e vədə mandi şeymuxal vəx avuzin tadeğale.

32 Ma q'ıba, ay mis'ik' sürü! Şot'aynak' ki, ef Bavan padçağluğa vəx tast'unane çureşi.

33 Ef bakalt'u toydanan, kəsibxo paybanan. Vəynak' isə nu bisibakala kisoox, göynul nu çark'ala dövlət həzirbanan. T'et'iya nə oğri tene eğon, nə şot'o miğmiğen tene k'as'k'on.

34 Şot'aynak' ki, ef dövlət mayanesa, ef ük'əl t'et'iya bakale».

Ayiğ bakanan

(*Mat'. 10:34-36; 24:42-51; Mrk'. 13:32-36*)

35 «Bəğanan ki, ef biğ həmişə ğaç, çirağxo isə bəc'ük't'i həzirq'an baki.

36 Laşk'oyaxun qaybakala ağay yaq'a bəğala, şot'in çomo t'ap'sun q'a qaypsuna həzir bakala nöker k'inək' bakanan. †

37 He bəxt'əvərə t'e nökerxo ki, içoğoy ağa qaybakat'an şot'oğo muğure aksa! Vəx düzinəz nex: t'e vədə şot'in içine iz biğa ğaçp'i nökerxo sulfin bel arsest'on, şot'oğo q'ulluğebon.

38 Ağan içoğo lap üşenin yarine, nəəl ki kəykəymoğo hari muğur ak'ala nökerxo he bəxt'əvərt'un!

39 Avabakanan ki, əgər k'ojin q'onçuğon oğrin mani vədine eysuna avabakiniy, iz k'oj fūq'teneğoy.

40 Hametər, vənəl həzir bakanan, şot'aynak' ki, Amdari Ğar vən nu yaq'bəğala vədine eğale».

41 P'et'eren pine: «Ay Q'onçux, me məsəlinə tək yaynak'en exlətpsa, yoxsa bitot'aynak'?»

42 Q'onçuğon coğabe tadi: «Ağan iz nökerxoy loxol kalo laxi, şot'oğo iz vədinešt'a şum tast'una tapşurbi ext'ibərli q'a haq'ullu nöker şuva p'oy?

43 He bəxt'əvərə t'e nöker ki, iz ağan k'oya qaybakat'an içü əşlin bele aksa!

44 Vəx düzinəz nex, ağan me nökerə iz bito var dövləti loxol kalo laxale.

45 Ama əgər t'e nökeren iz ük'e boş "bez ağa c'əyi eğale" pi, t'iyəmi nökerxo q'a çuux-nökerxo t'ap'k'ayin, kəyi-üği finağoyluğbayin,

46 t'e nökeriağa şot'in nu yaq'bəğala ğine, sal iz haq'ile nu eğala vədinešt'a eğale. Hariyal şot'o bihi caza tadale, oşal ext'ibərsuzt'oğoxun sa biq'ale.

* 12:27 12:27 1 Padç. 10:4-7; 2 Hadis. 9:3-6 † 12:36 12:35-36 Mat'. 25:1-13

⁴⁷ İz q'onçuğoy çureğalt'u avabaksun şot'ay çureğalt'u əməl nu bala nöker gele t'ap'eğale.

⁴⁸ Ağay çureğalt'u nu avabaki cazina layiğ əş biq'alo isə mal t'ap'eğale! Şu gelene tadeşesa, şot'oxun geleyal haq'eğale. Şu gele əşe tapşurbakesa, şot'oxun tələb bakaloval gele bakale.

Dünyəni p'ə gala cöybaksun

⁴⁹ Zu dünyəne arux şip'saz hare. K'ə bakoy me arux bəc'ük'eşi bok'i bakiniy!

⁵⁰ Ama Zu gele əzyət ak'i biyalazu. Za tapşurbaki əşləl bex p'ap'esp'amin Zu çətinluği boş bakalazu! †

⁵¹ Vən fikirnanbsa ki, Zu oçali çoyel şip'luğ eşt'az hare? Təə, vəx nexzu ki, Zu cöybaksun eşt'az hare!

⁵² Şot'aynak' ki, mot'oxun oşa sa k'oya qo tan yəşəyişəbsasa, şorox sun-sunaxun cöybaki xib tan p'ə tani loxol, p'ə tan xib tani loxol éqəğale.

⁵³ Bava ğaraxun, ğar bavaxun, nana xuyərəxun, xuyər nanaxun, q'aynako binaxun, bin q'aynakoxun cöybakalt'un». §

Nişanxo q'amışaksun

(Mat'. 16:2-3)

⁵⁴ Oşa İsusen bütüm camaata mot'oval pine: «Vən bəğ batk'ala tərəfəxun eğala asoya ak'at'an hat'e saad "ağala eğale" nexnan, düzəl c'enesa.

⁵⁵ Güney tərəfəxun muşe fupsuna ak'at'an "gele gam bakale" nexnan, düzəl c'enesa.

⁵⁶ Ay p'əçolorox, oçali q'a göye nişanxon k'ə upsuna q'amışakes bananksa, ama həysət'in vaxt'en k'ə upsuna q'amışakes tenan baksa?

⁵⁷ Vəynak' het'ay düz baksuna het'u görə q'amışakes tenan baksa?

⁵⁸ Axırı əgər hun va taxsırkər balt'uxun sagala divanbali t'əğöl tağayin, vaynak' saat'e bakon ki, şot'oxun yaq'acə barişakavax. Tenesa, şot'in va divanbali t'əğöl xork'ale, divanbalen isə va zindani kalat'ay kiyel tadale. Şot'inal va zindana bosale.

⁵⁹ Vəx nexzu: t'et'iin axırnci köpiyal şirik' tadinut' ten c'eğal». *

13

Amdarxo toobabsuna k'alpsun

¹ Me vaxt' t'et'iya bakala bəzi amdarxon İsusə xavart'un tadi ki, P'ilat'en sa hema Galileyluğə bəsp'i şot'oğoy p'iya içoğoy eçala q'urbanxoy p'iyane gərbe.

² İsusen kot'o metərə coğab tadi: «Vən penanp'oy me Galileyluyox mandı Galileyluğoxun bətər günaxkərt'unıy ki, me cürət'un p'uri?

³ Təə! Ama Zu vəx nexzu: əgər tooba nu baynan, vənəl bito şot'oğollarik' əfçibakalnan.

⁴ Nəəl ki, Siloami q'ala muğes's'e tane bel bitı şot'oğə besebi, fikirnanbsa ki, şorox mandı Yerusalimluğoxun gele taxsırkərt'unıy?

⁵ Təə! Ama Zu vəx nexzu: əgər tooba nu baynan, vənəl bito şot'oğollarik' əfçibakalnan».

Bar nu tadala incilnə xod

(Mat'. 21:18-19; Mrk'. 11:12-14)

⁶ Oşa İsusen me məsəlinəne eçeri: «Sa amdari ganu incilnə xode baksa. Me amdaren hari xodin loxol meyvəne qəvesa, ama tene bəğəbsa.

⁷ Şot'in bağbana nexə: «Mağay bəğa, xib usene ki, hari me incilnə xodin loxol meyvəz qəvesa, ama bəğətezbsa. Bot'a kot'o, het'aynak' ams'i gala ga biq'ane?»

† 12:50 12:50 Mrk'. 10:38 § 12:53 12:51-53 Mat'. 10:34-36; Mik'. 7:6 * 12:59 12:58-59 Mat'. 5:25-26

⁸ Bağbanen isə metərə coğab tast'a: "Ağa, sa usenal kot'o ma galda. Zu iz tuma kaşezkon, peyinez şik'on.

⁹ Eğala usen meyvə tadayin, lap şaat'; nu tadayin, t'e vədə bont'on"».

Azari çuğoy Şamat' ğine q'olaybaksun

¹⁰ İsusen Şamat' ğine sa sinagoga zomebsay.

¹¹ T'et'iya sa çuuxe buy. Şot'o muğes's'e useney ki, murdar urufen azari boş efi iz baç'ana k'os'beney. Şot'in iz baç'ana sal düzbes tene baksay.

¹² İsusen me çuğə ak'at'an şot'o k'alpi pine: «Ay çuux, hun vi azaraxun çarenk'i».

¹³ İsusen İz kula şot'ay loxol lanexi, şoval hat'e saad düzbaki bureqi Buxaçuğə alxışpsa.

¹⁴ Ama sinagogi kalat'in İsusi azarina Şamat' ğine q'olaybsuna görə əcuğon biq'i camaata metərə pi: «Əş biq'seynak' üq ğino, hat'e üq ğimxoy sunt'ust'a q'olaybakseynek' ekinan, Şamat' ğine təə». *

¹⁵ İsusen isə şot'o metərə coğab tadi: «Ay p'əçolorox! Şamat' ğine pi ef öküzə nəəl ki elema xe üğəst'inut', ağıla ğaç enanfsa?

¹⁶ İz bava Avraham bakala me çuğə Şeytanen muğes's'e usene ki, iz kula-tura ğaçp'i efene. P'oy isə Şamat' ğine pi, me çuğə çark'est'un lazım tene?»

¹⁷ İsusen me əyitmoğə uk'at'an İçuxun nu irəziləyişakalt'oğoynak' əyibe baki, camaat isə Şot'ay biq'ala şaat' əşurxo görə müqebaksay.

Xardali şile q'a əyini barada bakala məsəloox

(Mat'. 13:31-33; Mrk'. 4:30-32)

¹⁸ Oşa İsusen pine: «Buxaçuğoy padçağluğ het'uva oşq'ar? Şot'o het'u oşq'ardaz?

¹⁹ Şə amdaren ext'i iz ganu bit'i sa xardali şiləne oşq'ar. T'e şil kalabaki xode baksa. Göye q'uşurxonal şot'ay taymoğoy loxol mest'un biq'sa».

²⁰ İsusen saal pine: «Buxaçuğoy padçağluğ het'uva oşq'ar? Şot'o het'u oşq'ardaz?

²¹ Şə çuğon ext'i xib tay xarin boş bapi sa əyin k'inək'e. Şot'in dirist' boq'oyane ayevkon".

Q'ac' çomo

(Mat'. 7:13-14; 21-23)

²² İsusen şəhərmoğoxun, ayizmoğoxun c'ovaki zombsun Yerusolimane taysay.

²³ Sa amdaren Şot'oxun xavare haq'i: «Ay Q'onçux, yəni mal amdar çark'eğale?» İsusen şot'oğə metərə coğab tadi:

²⁴ «Çalışakanan q'ac' çomoxun bakinan. Vəx nexzu: gelet'in çalışakale me çomoxun bağane, ama bayes tene bakal.

²⁵ K'ojin q'onçuğon hayzeri çomo but'k'it'uxun oşa isə vən c'öşin tərəf mandı çomo t'ap'k'alnan, xoyinşbi uk'alnan: "Ağa, çomo qaypa!", ama şot'in "nə vəx çaltezaxsa, nə efi mayin eysuna tez ava" pi coğab tadale. †

²⁶ T'e vədə vən "yan vaxun sagala kəyi-üyanğə, hun beş küçəmoğə zomenbsay" uk'alnan.

²⁷ Ama şot'in vəx uk'ale: "Ay şər bakalorox, Zu nə efi şu baksuna, nəəl efi mayin eysuna tez ava! Zaxun əxilbakanan bito!" pi coğab tadale. ‡

²⁸ T'e vədə Avrahama, İak'ova, İsaak'a saal bütüm xavareçalxo Buxaçuğoy padçağluğa, vəx isə c'öş bosesi ak'at'an ef arane önöp'sun, uluxxo ğiric'est'un bakale.

²⁹ Ama me vədine dünyəni bip' t'öğölxun q'erəz amdarxo hari Buxaçuğoy padçağluğa, q'onaxluği sulfin bel arşalt'un. §

* 13:14 13:14 C'eys. 20:9-10; K'an. 5:13-14 † 13:25 13:25 Mat'. 25:11-12 ‡ 13:27 13:27 İvel məğ. 6:8 § 13:29 13:28-29 Mat'. 8:11-12; 22:13; 25:30

³⁰ Metərluğen, həysə axırncı bakalorox samci, samci bakalorox isə axırncı bakalt'un». *

*Yerusalimi axır
(Mat'. 23:37-39)*

³¹ T'e vədə İsusi t'öğöl bəzi fariseyxo hari pit'un: «C'eki taki memiin, şot'aynak' ki, İrod padçağen Va bespsune çuresa».

³² İsusen şot'oğö pine: «Takinan t'e tülkünə upanan: "Metəre, Zu ğe q'a əyc'ə murdar urufxo c'evk'i amdarxo q'olayboz, xibimci ğine isə Bez əşlə çark'est'oz".

³³ Ama ğe, əyc'ə saal oşin ği Bez yaq'a davambiz buq'on. Axırı bakes tene bakon ki, xavareçala Yerusalimaxun əxil besp'at'un!

³⁴ Ay Yerusalim, Yerusalim! Xavareçalxo besp'ala, t'iya yaq'abakit'oğö jəlayinşala şəhər! Zu vəx hema kərəmez q'urten iz s'irik'xo q'ənədxoy oq'a girbala k'inək' girbsun çuresi? Ama vən çurtenansı!

³⁵ İse mone, ef k'oj vərəne manst'a. Vəx mot'oz nex: vən "Q'onçuğoy s'iyen Eğalt'u alxışq'an baki!" uk'amin Za ene tenan ak'al». †

14

İsus q'a fariseyxoyno kalo

¹ Sa Şamat' ğine İsus fariseyxoyno kalat'oğoy sunt'ay k'oya şum uksane taşi. Bitot'in içune fikir tast'ay.

² İçuxun çobaço içust'a bədənə xe giresuni azar bakala sa amdare buy.

³ İsusen fariseyxoyno q'a k'anun zombalxoyno xavare haq'i: «Şamat' ğine amdarxo q'olaybsun k'anunen düze yoxsa təə?»

⁴ Ama şot'oğon qaqtet'unpi. İsusen isə t'e amdari kula biq'i şot'o q'olaybi yaq'anebi.

⁵ İsusen şot'oğö pine: «Əğər efi mat'aysa ğar, nəəl ki öküz Şamat' ğine kərizə baft'ayin, şot'o hat'e saad c'evtenank'on?» *

⁶ Şot'oğonal İsusi me suala coğab tades tet'un baki.

*Q'onağxoyno barada məsələ
(Mat'. 22:1-10)*

⁷ Oşa İsusen k'alesit'oğoy içoğoynak' best'a ga c'ək'psuna ak'at'an şot'oğoynak' metər sa məsələne exlətp'i:

⁸ «Əğər sunt'in va laşk'oy k'alpenesa, mərəkəye taşi best'a ma arsa. Bərkə k'ojin q'onçuğoy vaxunal hörmətlü sa q'onağə bu?

⁹ T'e vədə vəx p'rannal laşk'oy k'alpit'in hari va "me amdara ga tada" uk'ayin, hun ot'psun taşi oq'a gala arsaala bakalnu.

¹⁰ Ama maninesa mərəkəye tağat'an ən oq'a gala arsa ki, va k'alpi amdaren hari va "dost', t'e bel c'ovaka" peq'an. T'e vədə vaxun sagala arsit'oğoy bitot'ay bəş hörməten q'azayinşon. †

¹¹ Şot'aynak' ki, içu ala biq'alo oq'a, içu oq'a biq'alo isə ala bakale». ‡

¹² İçu q'onağ k'alpit'u isə İsusen metəre pi: «Berezərin nəəl ki biyəsin ukun tadat'an vi dost'urxo, viçimoğö, q'oomxo, dövlətlü q'onşiğö ma k'alpa, şot'aynak' ki, oşa şot'oğonal va k'alpi t'e q'onaxluğö əvəzə c'eğalt'un.

¹³ Ama q'onaxluğö tadat'an kəsibxo, mayifxo, axsağxo, k'aç'iğö k'alpa.

* 13:30 13:30 Mat'. 19:30; 20:16; Mrk'. 10:31 † 13:35 13:35 İvel məğ. 118:26; Yer. 12:7; 22:5; 26:6 * 14:5 14:5 Mat'. 12:11 † 14:10 14:7-10 Məs. 25:6-7 ‡ 14:11 14:11 Mat'. 23:12; Luk'. 18:14

¹⁴ T'e vədə hun bəxt'əvər bakalnu, axırı şot'oğost'a t'e q'onaxluği əvəzə c'eyseynak' hik'k'al butene. Şot'aynak' ki, hun düzgün amdarxoxun sagala bəyinbakat'an va şot'ay əvəz tadeğale».

¹⁵ Sulfin bel arşit'oğoy sunt'in mot'o ibaki İsusə pine: «Buxaçuğoy padçağluğa şum ukalo he bəxt'əvərə!»

¹⁶ İsusen isə şot'o metərə coğab tadi: «Sunt'in gele amdar k'alpi kala sa q'onaxluği həzirluğe bəğsa.

¹⁷ Şuma arşala vədə hari p'ap'at'an iz nökerə k'alpitoğoy t'öğöl yaq'abi nexə ki, "bürüşanan, hər şey həzire".

¹⁸ Ama şot'oğoy bitot'in sa məənə bəğəbi hərt'in sa əyite nexə. Sunt'in "za bağışlayınşa, oçalez haq'e, taşi şot'o bəğalazu" nexə.

¹⁹ T'iyəmint'in "za bağışlayınşa, qo çüt öküzəz haq'e, taşi şot'oğoy hetər əşbsuna bəğalazu" nexə.

²⁰ Xibimcit'in isə nexə: "Zu təzəz laşk'oybake, kot'aynak'al eyes tez bakon".

²¹ Nökərenal qaybaki bitova iz ağa exlətebsa. T'e vədə k'ojin q'onçux əcuğləyinqəki nökerə nexə: "Üsumluğen taki, şəhəri küçəmoğə, dönboğə bakala kəsibxo, mayifxo, axsağxo, k'aç'iğə miya eça".

²² Oşa nökeren hari nexə: "Ağa, vi əmirbit'u biyan, hələ avuzin gaal manedi".

²³ Ağan isə iz nökerə metərə əmirbsa: "Taki, bütüm yaq'moğə, çəpərxo tarapi şu ak'ayin bez k'oya eça. Barta bez k'oj q'onağxon buybeq'an.

²⁴ Vəx nexzu: süft'ə k'aleşit'oğoxun sayco bez sulfin bel tene arşal!"»

Şagird baksuni toy

(Mat'. 10:37-38)

²⁵ İsusaxun sagala gele amdare taysay. İsusen şot'oğəç fıripı pine:

²⁶ «Bez t'öğöl hari, ama iz bava-nana, çuğə-əyloğə, viçə-xunça nəəl ki lap iz elmoğə Zaxun üst'ün biq'alo Bezi şagird bakes batenekon.

²⁷ İz xaça için iz əmna bel taşeri Bez baç'anexun nu eğaloval Bez şagird bakes tene bakon. Ş

²⁸ Ef boşt'an sunt'in sa q'ala biq'sun çureğayin, süft'ə arşi xaşlayınşakala tənqinə tene bəq'əlk'on ki, bəyn me əşlə çark'est'eynak' iz tənqə p'oyesa yoxsa təə?

²⁹ Axırı şot'in q'alın binorına laxi əşlə çark'est'es nu bakayin, mot'o ak'alt'oğoy bitot'in şot'o lağa haq'i uk'alt'un:

³⁰ "Biq'sa burqene, çark'est'es tene baksa".

³¹ Nəəl ki, sa padçağ t'iyəmi padçağaxun davina c'eğat'an şot'in iz vis' hazar əsk'əri içəğoy loxol eğala q'a hazar əsk'əri bəş çurpes baki-nu baksuna saturbəş fikirtenebon ki?

³² Nu bacarbes baksunal ak'ayin, t'iyəmi padçağ hələ əxil amaq'un elçiğə yaq'abi şot'oxun barişaksune çureğon.

³³ Hametərəl, ef boşt'an sayco iz bakala hər şeyaxun kul nu haq'ayin, Bez şagird bakes tene bakon.

³⁴ El saat' şeye, ama elen iz elaxoyluğa açesp'ayin, şot'o het'ina elaxp'es bakon?

³⁵ Şo nə oçaleynak' tene lazım bakon, nəəl peyin k'inək' tene yarayınşon. Şot'o hat'etər bot'unson. Ümüx bakalt'in ibaqeq'an!» *

15

Açı eğeli barada bakala məsələ

(Mat'. 18:12-14)

1 Bütüm naloggirbalxo q'a günaxkərxo İsusə ümüxlaxseyrak' İz t'öğölt'un eysay.

2 Fariseyxon q'a k'anun zombalxon isə "me amdaren günaxkərxone q'abulbsa, şot'oğoxun şume ukxa" pi t'ot'ot'unney. *

3 T'e vədə İsusen şot'oğoyrak' me məsəlinəne eçeri:

4 «Sa amdari sabaç eğele bu, sa ğiyal şot'oğoy sunt'u ačesebsa. Ef zənden, şot'in doxsan vuy eğela çöle barti, t'e açi eğela bəğəbamin şot'o qəvteneğon ki?

5 Bəğəbiyal şot'o müq-müq iz əmna bel laxi,

6 k'oya hari isə iz dost'urxo, q'onşığo k'alpi tene uk'on ki, "ekinan, bezi müqluğa şərik bakanan, ačesp'i bez eğela bəğəbezu"?

7 İse avabakanan ki, göynulal sa toobabi günaxkərə görə doxsan vuy toobina eht'iyəc nu bakala düzgün amdara görə müqbaksunaxun gele müqbakalt'un.

Açi tənğin barada bakala məsələ

8 İse vəynak' sa məsələl exlətp'az. Sa çuğoy vis' draxmane † bu, sa ğiyal şot'in şot'oğoy sunt'u ačesebsa. Ef zənden, şot'in t'e sa draxmina bəğəbamin şama bəc'ük't'i k'ojin bip' dönbinə şampi şot'o tene qəveğon ki?

9 Bəğəbiyal iz işat'oğo, q'onşığo k'alpi tene uk'on ki, "ekinan, bezi müqluğa şərik bakanan, ačesp'i tənğinə bəğəbezu"?

10 İse avabakanan ki, Buxaçuğoy angelxoval toobabi sa günaxkərə görə müqt'unbaksa».

Açi ğare barada bakala məsələ

11 İsusen mot'oval exlətebi: «Sa amdari p'ə ğare bu.

12 Sa ği ğarmoğoy mis'ik't'in iz bava nexə: "Ay bava, vi var-dövlətəxun bez paynu koft'alt'u za tada". Bavanal iz var-dövlətə iz p'ə ğare arane cöyebşa.

13 Sa hema ği oşa mis'ik' ğaren iz bakalt'u girbi əxil sa oçala yaq'ane bafst'a. Şot'in t'iya p'ap'it'uxun oşa pozğun yəşəyiş c'ovakest'i iz var-dövlətə çark'esest'a.

14 Ğaren iz bakala hər şeyə xaşlayiñşeba.

Samal oşa, t'e ölkinə kala sa busaluğə baksa. Şot'in çətinluğ aksane burqsa.

15 Mot'aynak'al ğaren t'e ölkən amdaxoy sunt'ay t'öğöl əşbalane baksa. T'e amdaren şot'o iz oçalxo bəq' bəğşane yaq'absa.

16 Şo t'ema busane manst'a ki, bəq'urxon ukala yemenal tapana boşevksuna irəzine baksa, ama haşot'oval tadal tene baksa.

17 Ğaren iz taxsıra q'amışakat'an isə nexə: "Bez bavay heq'ədər tənğinen əyiteşi əşp'ale bu, bitot'ayal boşamin ukala şume bu. Zu isə memiya busa bisaz!

18 Hayzeri bavay t'öğöl taşi şot'o uk'oz: "Ay bava, zu göyə ‡ q'a vi bəş günaxezbe.

19 Zu ene vi ğar k'alesuna layiğ tezu. Za tənğinen əyitp'i sa əşp'al k'inək' hesabba".

20 Metərluğen, ğar hayzeri iz bavay t'öğölə taysa. Şo hələ əxil amaq'un iz bavan şot'o ak'i goroxe eysa. İz ğare bəş t'it'eri şot'o q'ujbi muçene.

21 Ğaren nexə: "Ay bava, zu göyə q'a vi bəş günaxezbi. Zu ene vi ğar k'alesuna layiğ tezu."

22 Bavan isə iz nökerxo nexə: "Usum bakanan, ən gözəl xələt eçeri şot'o lapest'anan. İz k'əşinə boğoçal lavk'anan, iz turel torok'al lapest'anan.

23 Kökbi mozinal eçeri şampanan. Ekinan uken-üğən müqluğben!

24 Şot'aynak' ki, bezi me ğar p'ureney - qayebaki, ačene - bəğəneşi". Metərluğen, me müqluğa c'ovakest'at'un burqsa.

25 Bavay kala ğar isə çölöney. Şo k'oya qaybakat'an fare, əçin səsurxo ibaki

* 15:2 15:2 Luk'. 5:29-30 † 15:8 15:8 draxma - gümüş tənğə ‡ 15:18 15:18 göy - yəni, Buxaçuç

²⁶ nökərxoy sunt'u iz t'öğöl k'alpi xavare haq'sa: "Mo hik'ə?"

²⁷ Nökəren şot'o nexə: "Vi viçine qaybake. Vi bavanal şot'ay salamat qaybaksuna görə kökbaki mozinane şampe".

²⁸ Kala ğar t'eq'ədər əcuğləyinşebaksa ki, bona baysunal tene çuresa. Bavan isə c'öş c'eri şot'o xoyinşbsa.

²⁹ Ama ğaren iz bava metəre coğab tast'a: "Bəğa, hema usene ki, vaynak' nökər k'inək' əşezbsa. Sal sa vədəl vi əyitəxun tez c'ere. Ama zaynak' sa keçin balal ten q'iyimişi ki, bez dost'urxoxun kəyi-üğöz.

³⁰ Me vi ğaren isə vi bütüm var-dövlətə tarak'ala çupuxxoynak' xaşlayinşi çark'esedi. Ama şo qaybakat'an hun içeynak' kökbi mozinan şame".

³¹ Bavan şot'o nexə: "Ay bez ğar, axırı hun həmişə zaxunnu, bez bakaloval bito vine.

³² Ama yan həysə müq bakalayan, müqluğ c'ovakest'alayan! Axırı, vi me viçi p'ureney - qayebaki, şo açeney - bəğəneşi!"».

16

Yön bəğəbala kalaluğbali barada məsələ

¹ İz şagirdxo isə İsusen mot'oğone pi: «Dövlətlü sa amdari iz əşurxo bəğala sa amdare baxsa. Şot'o xavart'un tast'a ki, t'e amdaren iz var-dövlətə şarene.

² Dövlətlü amdarenal şot'o iz t'öğöl k'alpi nexə: "Mo hik'ə, vi barada zu k'əz ibaksa? Za hər şeyi hesaba tada. Hun ene kalo bakala ten".

³ T'e vədə əşurxo bəğala amdaren için içeynak' nexə: "İsə zu k'ə booz? Ağan kalaluğbsuna bez kiyexun exest'a. Nə kaşp'sun kaşk'alt'oğoxun tezu, nə dilənçilugbalt'oğoxun.

⁴ Ama avazu k'ə booz! Gərəy t'etər baz ki, me əşləxun c'erit'uxun oşa za içoğoy k'ojurxo q'abulbala amdardar bakane".

⁵ Şot'aynak'al iz ağa borclu bakalt'oğə soğə-soğə k'alpi nexə: "Bez ağa heq'ədərən borclu?"

⁶ Sunt'in nexə "sabaç bat' * zeytuni c'əyin". Əşurxo bəğalen şot'o pine: "Vi q'əbizə ext'a, arsa usum şampa: əlli".

⁷ Oşa t'iyəmint'une nexə: "P'oy vi heq'ədər borcvax bu?" Şot'in coğabe tast'a: "Sabaç k'or † arum". Əşurxo bəğalt'in şot'o nexə: "Vi q'əbizə ext'a şampa: səksən".

⁸ Dövlətlü amdarenal t'e haq'suzluğbala əşp'ala iz yön bəğəbsuna görə tərifləyinşbsa. Axırı me dünyəni amdardarxon içoğollarikt'oğoxun bakala əşurxost'a işiğa tarak'ala amdardarxoxun gelet'un q'amış.

⁹ Zuval vəx nexzu: me dünyəne bakala var-dövləten vəynak' dost' q'azayınşanan ki, oşa me dövlət çark'at'an vəx həmişəluğ dünyəne q'abulbal bakane.

¹⁰ Mis'ik' sa əşləst'a ext'ibərli bakalo, kala əşləst'al ext'ibərlune. Mis'ik' sa əşləst'a haq'suz bakalo isə kala əşləst'al haq'suze.

¹¹ Metərluğən, əgər me dünyəni var-dövlətə vəx ext'ibərbə tene baksasa, əsil var-dövlətə vəx şina ext'ibərbon?

¹² Əgər q'ert'ay bakalt'u ext'ibərli tenan c'eysasa, efi bakalt'u vəx şina tadon?

¹³ Sal sa nökəren p'ə ağa q'ulluğbes batenekon. Şot'aynak' ki, nə sunt'u nifrətbi t'iyəmint'u çureğale, nəəl ki sunt'u ğaçəsi t'iyəmint'u pis piin bəğale. Vənal ham Buxaçuğə hamal var-dövlətə q'ulluğbes batənankon». ‡

¹⁴ Təngəpərəst' fariseyxon bütüm me əyitmoğə ibaki İsusi loxol axşumt'unney.

* 16:6 16:6 sabaç bat' - təxminən 3950 lit'ir † 16:7 16:7 sabaç k'or - təxminən 39500 lit'ir ‡ 16:13 16:13 Mat'. 6:24

¹⁵ İsusen isə şot'oğə pine: «Vəx amdarxoy bəş düzgünnan ak'est'a, ama Buxaçuğon ef ük'əne aksa. Ama avabakanan ki, amdarxon üst'ün biq'alt'uxun Buxaçuğon irit'ene.

Buxaçuğoy padçağluğ q'a K'anun

¹⁶ K'anuni q'a xavareçalxoy girkurxo İoan eğaminey. Şot'oxun oşa isə Buxaçuğoy padçağluği Mûq Xavare yəymişaksa, bütüməl t'iyə baysunt'un çuresa. §

¹⁷ Ama göye q'a oçali əfçibaksun K'anuni girke boş bakala sa ğis'e aşt'unaxun hasənde. *

¹⁸ İz çuğə c'evk'i q'erəz çuğoxun laşk'oybakalo pozğune. İşq'araxun c'eri çuğə haq'aloval pozğune. †

Dövlətlün q'a kəsibi barada məsələ

¹⁹ Sa dövlətlü amdare baksa. Şot'in həmişə iz loxol toyexlu tünd č'oç'a irəngen paltar q'a nəzik' kətani parçinen paltare layey, izi hər ğiyal köfe boşe c'ovaksay.

²⁰ Saal Lazar s'iyen sa kəsibe baksa. Şot'ay bədən dirist' yara baft'ine baksa. Şo t'e dövlətlü amdari çomoy tume bask'i

²¹ iz pul şot'ay sulfinaxun barala k'ot'orxoy loxole baksa. Xəyoğonal hari şot'ay yaroğone lamey.

²² Mone, kəsib bisane, angelxonal şot'o lap Avrahami t'öğölt'un taşt'a. Dövlətlü amdari vaxt'al p'anep'sa, şoval bisane. Şot'o oçalaxt'unbsa.

²³ Me amdaren cəhənnəmə koruğ ak'at'an, iz pulmoğə alabi əxil bakala Avrahama, saal iz t'öğöl Lazarane aksa.

²⁴ Şot'in ost'aar nexə: "Ay bez bava Avraham, za gorox eki! Lazara yaq'aba, iz k'əşin bula xena badi bez muza şəyinbeq'an, me aruğoy boş koruğez aksa".

²⁵ Ama Avrahamen nexə: "Bez ğar, vi eyex bada ki, hun vi yəşəyinşast'a saat' şeymux, Lazaren isə pis şeymuxə ak'e. İşəəl şot'in miya irəətluğə bəğəbe, hun isə koruğen aksa.

²⁶ Hamal ef q'a beş arane t'etər sa bəğəloyluğə laxesə ki, nə memiin ef tərəf, nəəl kekiin me tərəf şinesa çuralğayin, c'ovakes tene baksa".

²⁷ Dövlətlü amdaren nexə: "Ay bava, t'e vədə va xoyinşezbsa, Lazara bez külfəti t'öğöl yaq'aba.

²⁸ Axiri qə viçizax bu. Barta şot'oğə metər sa ga baksuna avabakest'eq'an ki, şorox me koruğ ak'ala gala maq'at'un hari.

²⁹ Avrahamen şot'o nexə: "Şot'oğost'a Moiseyi q'a xavareçalxoy girkurxono, barta t'iyə şameşit'oğəq'at'un əməlbə".

³⁰ Dövlətlü amdaren isə nexə: "Təə, ay bez bava Avraham, şot'oğoy t'öğöl p'urit'oğoxun soğə nu tağayin, toobabalo tet'un".

³¹ T'e vədə Avrahamen şot'o nexə: "Əğər şot'oğon Moiseya q'a xavareçalxo tet'un ümüxlaxsasa, p'urit'oğoxun soğə bəyinalbakayin tet'un vəbakal"».

17

*Günax, vəluğ saal vəzifə
(Mat'. 18:6-7; Mrk'. 9:42)*

¹ Oşa İsusen İz şaqirdxone pi: «İnsanxo pis yaq'a taşala şeymux müt'lək' bakale. Ama t'iyəmint'u yaq'nuxun c'evksuni səbəb bakalt'ay vay hala!

² Şiin me mis'ik' hesabbakalt'oğoxun sunt'u pis yaq'a zap'k'ayin, t'e amdareynak' iz q'oq'exun kala sa jomok'ojin jə suruk'bi dənizə bosesun saat'e bakon.

§ 16:16 16:16 Mat'. 11:12-13 * 16:17 16:17 Mat'. 5:18 † 16:18 16:18 Mat'. 5:32; 19:19; Mrk'. 10:11-12; 1 K'or. 7:10-11

³ Şot'o görə vëx fikir tadanan.

Əgər vi viçen günax əsp'est'i va pislugbenesa, şot'o töhmətba. Ama şot'in toobabayin, şot'o bağışlayınşa. *

⁴ Əgər lap sa ğinast'a vüĝ kərəm günax əsp'est'i va pislugbayin, oşa vüĝ kərəməl vi t'öĝöl hari "toobazbi" uk'ayin, şot'o bağışlayınşa». †

⁵ Sa ği ap'ost'olxon Q'onçuĝo pit'un: «Yast'a bakala vëluĝa avuzba!»

⁶ Q'onçuĝon şot'oĝo metərə pi: «Əgər vëst'a sa xardali şile hama vëluĝ bunesa, me tutna xoda "va tumexun c'evk'i taşa dənizə bit'a" unank'on, şot'inal ef əyitə bënëĝon. ‡

⁷ Ef boşt'an mat'ina iz kötən zap'k'ala nəəl ki eĝel bëĝala nökərə çölöxun qaybakat'an "usum baka, arsa şum uka" uk'on?

⁸ Şuk'k'alēn! Şot'o "bezi biyəsin şuma həzirba, zu kəyi-üĝəminal vi biĝa ĝaç'p'i za q'ulluĝba, oşa hun unkon" uk'alnan?

⁹ Oşal hayzeri t'e nökərə iz bit'oĝo görə "dirist'bakal" ten uk'al. Axırı şot'in iz borcane bi.

¹⁰ Vənal haketər, vëx bürüşit'oĝo bitova bex p'ap'esp'it'uxun oşa upanan: "Yan tərifə layiĝ nu bakala nökərxoyan, şot'aynak' ki, k'ə beyansa beş borcə"».

Vis' tani cuzam azaraxun q'olaybaksun

¹¹ İsus Yerusalisa taĝala yaq'e loxol Samariin q'a Galileyin arane bakala zahmani t'öĝölxune c'ovaksay.

¹² Ayizmoĝoy sunt'u baĝat'an şot'o vis' cuzamlu amdare irəst'hari. Şorox əxil çurpi

¹³ ost'aar harayt'unpi: «İsus! Ay məəlim, yax gorox eki!»

¹⁴ İsusen şot'oĝo ak'i «takinan, vëx bəyinşxo ak'est'anan» pine. Şoroxal tat'unşi. Tet'ərə baki ki, şorox hələ yaq'a amaç'un təmizt'unbaki. §

¹⁵ Şot'oĝoxun sunt'in izi q'olaybaksuna ak'at'an Buxaçuĝo ost'aar alxışpsun qayebaki.

¹⁶ Şo İsusi turin oq'a biti Şot'o dirist'bakane pi. Me amdar isə sa samariyaluney.

¹⁷ T'e vədə İsusen pine: «Q'olaybakiyorox vis' tan teney ki? P'oy mandi vuy tan maya?»

¹⁸ Yəni me samariyalunaxun başq'a qoş qaybaki Buxaçuĝo alxışp'al batene ki?»

¹⁹ Oşa t'e amdara pine: «Hayza, taki, vi vëbaksunen va çark'esedi».

Buxaçuĝoy padçaĝluĝ hevaxt' eĝala?

²⁰ Sa ği fariseyxon İsusaxun «Buxaçuĝoy padçaĝluĝ hevaxt' eĝala?» pi xavart'un haq'i. İsusenal şot'oĝo metərə coĝab tadi: «Buxaçuĝoy padçaĝluĝ ef piin aksunen tene eĝal.

²¹ Şuk'k'alēn şot'o "bëĝa, şo memiyane" nəəl ki "t'et'iyane" tene uk'al, şot'aynak' ki, Buxaçuĝoy padçaĝluĝ ene ef aranene». *

²² İz şagirdxo isə İsusen mot'oĝone pi: «T'etər ğimxo eĝale ki, Amdari Ğare ef arane bakala ğimxoy sunt'u aksun çureĝalnan, ama ak'alatenan.

²³ Amdarxon vëx "bëĝa, şo t'et'iyane" nəəl ki, "memiyane" uk'alt'un. T'it'eri bəmaĝanan!

²⁴ Şot'aynak' ki, s'əq'en göye sa tərəf duĝi t'iyəmi tərəfəl şirik' hetər işiĝebsasa, Amdari Ğaral İz qaybakala ğine hat'etər bakale. †

²⁵ Ama süft'ə Şot'in gele əzyət zap'k'alane, həysət'in nəsili amdarxoy tərəfəxun t'ööx boşəgalane.

* 17:3 17:3 Mat'. 18:15 † 17:4 17:4 Mat'. 18:21-22 ‡ 17:6 17:5-6 Mat'. 17:20 § 17:14 17:14 Lev. 14:1-32

* 17:21 17:21 Mat'. 24:23; Mrk'. 13:21 † 17:24 17:23-24 Mat'. 24:23,26-27; Mrk'. 13:21

26 Noye döörəst'ə hetərə bakesa, Amdari Ğar eğala ğimxost'al hat'etər bakale.

27 Noy gəminə başi ğinal şirik' insanxon kəyi-üt'ünğsay, laşk'oyt'un baksay, işq'arat'un taysay. Oşa sel hari bitova əfçinebi. ‡

28 Lut'e ğimxost'al hametərey. İnsanxon kəyi-üt'ünğsay, haq'i-toyt'unst'ay, bit'unst'ay, bit'unq'say.

29 Ama Lut' Sodonaxun c'eri ğine göynuxun arux q'a kükürde bari, bitoval əfçinebaki. §

30 Amdari Ğare eğala ğiyal hametər bakale.

31 T'e ği iç k'ojin bel, iz şeymux isə k'ojin boş bakala amdar * şot'oğö exst'eynak' bona maq'an başi. Çölö bakaloval qoş maq'an qaybaki. †

32 Lut'e çuğö ef eyex badanan! ‡

33 İz elmoğö çark'est'un çureğalt'in şot'o açesp'ale, ama šiin iz elmoğö açesp'ayin, şot'in iz elmoğö efale. §

34 Vəx nexzu: t'e üşe sa gane boş bakala p'ə tanaxun sunt'u ext'alt'un, t'e soğö isə mandale.

35 Sagala dən berxala p'ə çuğoxun sunt'u ext'alt'un, t'e soğö isə mandale. *

36 Çölö bakala p'ə tanaxun sunt'u ext'alt'un, t'e soğö isə mandale».

37 Şot'oxun xavart'un haq'i: «Ay Q'onçux, me əşurxo maya bakala?» Şot'in isə pine: «Cəmdəy mayanesa, q'irğiyoxal t'iya gireğale». †

18

Süpür çuğoy q'a insafsuz divanbali barada məsələ

1 İsusen İz şagirdxoynak' həmişə afırıp'i urufaxun maq'at'un bit'i pi sa məsələne eçeri:

2 «Sa şəhərə sa divanbale baksa. Şot'in nə Buxaçuğö tene çalxsay, nə amdarxo tene hörmətbsay.

3 Hat'e şəhərə sa süpür çuuxal baneksa. Çuğon t'e divanbali t'öğöl hari nexə: "Bez rəğibəxun bakala məhk'əmin əşlə hun bəğa".

4 Ama divanbalen sa heq'ədər vaxt' mot'o əməlbsun çurtenesa, oşa isə için içeynak' metərə fikirbsa: "Düze, zu nə Buxaçuğö tez çalxsə, nə amdarxo tez hörmətbsa,

5 ama me çuğon bez zəhlə şipsuna görə iz əşlə bəğoz, tene bez ümüğö taşale"».

6 Oşa Q'onçuğon pine: «İnanbaksa me haq'suz bakala divanbalen k'ə nex?

7 Kot'in ketərə bsasa, t'e vədə Buxaçuğon hetərə bon? Yəni İz c'ək'p'it'oğoy, üşə-ğena İçuxun köməy çureğalt'oğoy əşlə bəği düzgün q'ərar tene c'evk'on ki? Şot'oğö gele yaq'bəğesədon ki?

8 Vəx nexzu: şot'oğoy əşlə usumluğən bəğale. Ama Amdari Ğar eğat'an oçali çoyel Buxaçuğö vəluğ bəğəbale?»

Farisey q'a nalogirbali barada məsələ

9 İçoğö düzgün hesabbi, t'iyəmit'oğö isə oq'a sakala amdarxoynak' İsusen me məsələne eçeri:

‡ 17:27 17:26-27 Burq. 6:5-8; 7:6-24; Mat'. 24:37-39 § 17:29 17:28-29 Burq. 18:20-19:25 * 17:31 17:31 k'ojin bel - Filist'inə k'ojurxoy bul hamavare bake. T'iya c'öşin tərəfi k'as'k'alent'un laşe. Amdarxon içoğoy gele vaxt'a k'ojin belt'un c'ovakest'e: əşt'unbe, afırıt'unpe, useni eğarix vədəmoğö t'et'iya bast'unk'e. † 17:31 17:31 Mat'. 24:17-18; Mrk'. 13:15-16 ‡ 17:32 17:32 Burq. 19:26 § 17:33 17:33 Mat'. 10:39; 16:25; Mrk'. 8:35; Luk'. 9:24; İoan. 12:25 * 17:35 17:34-35 Mat'. 24:40-41 † 17:37 17:37 İov. 39:30; Mat'. 24:28

¹⁰ «Sa ği p'ə tan afırıpseyrak' xramat'un baysa. Soğo farisey, t'iyəmino isə naloggirbal.

¹¹ Fariseyen turel çurpi iz barada metəre afırıpse burqı: "Ay Buxaçux, Va şükürzbsa ki, zu nə t'iyəmit'oğollarik' amdarfüq'k'al, haq'suz, q'ert'ay çuğoy loxol bəğal tezu, nəəl ki me naloggirbalt'ullarik'.

¹² Şamat'e p'ə kərəm ğuruxez efsa, bütüm bez q'azanci vis' paye sunt'uval tast'a".

¹³ Naloggirbal isə əxil çurpi, iz pulmoğo göynul alabsunal q'inebsa. Saycə iz bel t'api nexey: "Ay Buxaçux! Za günaxkərə gorox eki!"

¹⁴ İsə Zu vəx nexzu: t'e farisey təə, naloggirbale Buxaçuğoy piyes düzgün ak'eşi iz k'oya taşi. Şot'aynak' ki, için içü ala biq'alo oq'a bakale, içü oq'a biq'alo isə ala». *

İsusi əyloğə xeyir-bərəkət tast'un

(Mat'. 19:13-15; Mrk'. 10:13-16)

¹⁵ Amdarxon İsusi t'öğöl körpə əyloğoval et'unşt'ay ki, Şot'in xeyir-bərəkət tast'eynak' İz kula şot'oğoy loxol laxane. Şagirdxon isə mot'o ak'i şot'oğə İša tet'un barti.

¹⁶ Ama İsusen əyloğə İz t'öğöl k'alpi pine: «Bartanan əylux Bez t'öğölq'at'un hari. Şot'oğə galmadanan! Şot'aynak' ki, Buxaçuğoy padçağluğ metərt'oğoye.

¹⁷ Vəx serinaz nex: şiin Buxaçuğoy padçağluğa sa əyel k'inək' nu q'abulbayin, t'iya sal sa vədine bayes tene bakon».

Var-dövlət q'a Buxaçuğoy padçağluğ

(Mat'. 19:16-30; Mrk'. 10:17-31)

¹⁸ Sa kalaluğbalen İsusaxun xavare haq'i: «Ay saat' Məəlim, zu k'ə baz ki, həmişəluğ yəşəyinşə miras k'inək' haq'az?»

¹⁹ İsusen şot'o pine: «Za het'aynak'en saat' nexə? Saat' bakalo tək Buxaçuxə.

²⁰ Şot'ay əmirxo avanu: "Əxlagsuzluğ ma ba, besmaba, başmaq'a, əfçidən şuk'k'ali əleyinə şahidluğ ma ba, bava-nana hörmətba"». †

²¹ Şot'in isə pine: «Mot'oğə bitova əyelluğaxun əməlezbsa».

²² Mot'o ibakat'an İsusen şot'o pine: «Vi sa şey kame: hik'k'ə buvaxsa toydi kəsibxo payba. T'e vədə göynul vi var-dövlət bakale. Oşa qaybaka, Bez baç'anexun eki».

²³ Şot'in isə me əyitmoğə ibaki pərtə baki, şot'aynak' ki, gele dövlətlüney.

²⁴ İsusen şot'ay pərt baksuna ak'i pine: «Var-dövlət bakalt'oğoynak' Buxaçuğoy padçağluğa baysun heq'ədər çətine!

²⁵ Serine ki, buşə bəke deşiyexun c'ovaksun dövlətlü amdari Buxaçuğoy padçağluğa baysunaxun hasande».

²⁶ Mot'oğə ibakalt'oğon pit'un: «Ketəresa, şuva çark'eşes bakon?»

²⁷ Şot'in isə pine: «İnsanxoynak' mümkün nu bakala əşurxo Buxaçuğoynak' mümkünə».

²⁸ T'e vədə P'et'eren pine: «Mone, yan hər şeyə bosı vi baç'anexunyan hare».

²⁹ İsusen şot'oğə pine: «Vəx serinaz nex: Buxaçuğoy padçağluğeynak' iz k'oja, iz çuğə, iz viçimoğə, iz bava-nana, nəəl ki əyloğə efi t'etər sa amdar tene bakal ki,

³⁰ me dünyəne şot'oxun hema q'at gele, gələcəyə isə həmişəluğ yəşəyinşə nu haq'ane».

İsusen İz p'uri-bəyınbaksuni barada xibimci kərəm xavare tast'a

(Mat'. 20:17-19; Mrk'. 10:32-34)

³¹ İsusen İz p'as's'e şagirdə t'öğz zapi şot'oğə pine: «Mone, yan Yerusolimayan taysa, xavareçalxonAmdari Ğare barada şampiyoroxal bito bex p'ap'ale.

* **18:14 18:14** Mat'. 23:12; Luk'. 14:11 † **18:20 18:20** C'eys. 20:12-16; K'an. 5:16-20

³² Şot'o Buxaçuğo nu vëbakalxoy kiyel tadalt'un, lağa haq'alt'un, təhk'irbalt'un, Şot'ay çoyel çuk'alt'un.

³³ Şot'o tatarlayinşi oşa besp'alt'un. Xib ğinaxun oşa isə Şo bëyinbakale».

³⁴ Ama şagirdxon me əyitmoğoxun hik'k'al q'amiş tet'unbaki. Me əyitmoğoy məəne c'ap'e mandı, şot'oğonal Şot'ay pit'oğo tet'un q'amişaki.

İsusi k'ač'i amdari pulmoğo qaypsun
(Mat'. 20:29-34; Mrk'. 10:46-52)

³⁵ İsus Yerixoya İşalayınşakat'an sa k'ač'i amdar yaq'e t'öğöl arsi dilənçiluğesay.

³⁶ K'ač'i amdaren iz t'öğölxun gele amdar c'ovaksuna ibaki xavare haq'i: «K'ə bake?»

³⁷ Şot'o pit'un: «Nazaret'lu İsuse memiin c'ovaksa».

³⁸ T'e vədə şot'in harayepi: «Ay Davidi Ğar İsus, za gorox eki!»

³⁹ Bəş tağalt'oğon şot'o q'adağanbi şipbsunt'un çuresay, ama şot'in samalal ost'aare haraypi: «Ay Davidi Ğar! Za gorox eki!»

⁴⁰ İsusen çurpi əmirebi ki, şot'o İz t'öğölq'at'un eçeri. Amdar İşalayınşakat'an İsusen şot'oxun xavare haq'i:

⁴¹ «K'ən çuresa vaynak' baz»? Şot'in pine: «Ay Q'onçux, bez pulmoğon ak'eq'an».

⁴² İsusen şot'o pine: «Vi pulmux qayeşeq'an, vi vë baksunen va çark'esedi».

⁴³ Hat'e saad me amdari pulmux qayesi, şot'inal Buxaçuğo alxışp'i İsusi bač'anexune taşi. Amdarxonal mot'o ak'i bitot'in Buxaçuğo alxışt'unbi.

19

İsus q'a Zak'k'ay

¹ İsus Yerixoya başi t'et'iin c'ovaneksay.

² T'et'iya naloggirbalxoy kalo bakala Zak'k'ay s'ila sa dövlətlü işq'are buy.

³ İsusa ak'seynak' içü besebsay. Ama iz boy oq'oloy baksuna görə amdarxoy kiyexun Şot'o ak'es tene baksay.

⁴ Şot'o görəl bəş t'it'eri sa incilnə xodane laşi ki, İsus t'et'iin c'ovakat'an ak'ane.

⁵ İsus t'e gala p'ap'at'an ala bəği pine: «Zak'k'ay, usum oq'a şiki. Ğe Zu vi k'oya mandalazu».

⁶ Şoval usum oq'a şiri İsusa müqluğen q'abulebi.

⁷ Amdarxon mot'o ak'i t'ot'opsat'un burqi: «Taşi sa günaxkəri k'oyane q'onağ baki!»

⁸ Zak'k'ay isə turel hayzeri Q'onçuğo metəre pi: «Ay Q'onçux, bez var-dövləti qit'u kəsibxo payboz, şuxunal haq'suz sa şey ext'ezsa, bip' q'at avuz qaydoz».

⁹ İsusen şot'o pine: «Ğe me k'oya çark'esune hari, şot'aynak' ki, me amdaral Avrahami ğare.

¹⁰ Axiri Amdari Ğar ačit'oğo qəveşi çark'est'eynak'e hare».

Amanat təngin barada məsələ
(Mat'. 25:14-30)

¹¹ İsusen amdarxoynak' sa məsələl exlətebi, şot'aynak' ki, Şo ene Yerusalima İşalayınşakeney, amdarxonal t'etərt'un fikirbsay ki, Buxaçuğoy padçağluği eyseynak' male mande.

¹² İsusen pine: «Sa s'ila amdar əxil sa ölkinə yaq'ane bafst'a ki, t'iya iz padçağ baksuna təst'iğbi qaybakane. *

* **19:12 19:12** T'e döörəst'ə Rime İmperiin sa bölgün padçağ c'ək'eşi amdar iz kalaluğa burqsunaxun bəş süft'ə Rima taşi iz padçağluğa təstiğbakalaney.

13 Tağalt'uxun bəş iz nökerxoxun vis' tana k'alene, şot'oğö vis' mina † tənginə tadi nexə: "Zu eğamin me tənğinen alverbanan".

14 Ama t'e ölkın amdaxon şot'o nifrətsuna görə şot'ay baç'anexun elçiğö yaq'abi pest'unst'a: "Me amdari beş padçağ baksuna çurteyansa".

15 Ama me amdar padçağ baneksa. Qaybakat'an isə tənğə tadi nökerxo izi t'öğöl k'alpest'i şot'oğöy heq'ədər q'azayınşsunane avabaksun çuresa.

16 Samcit'in hari nexə: "Ağa, vi sa minan vis' minane eçere".

17 Ağan şot'o nexə: "Dirbaşnu, bez saat' nöker. Ən mis'ik' sa əşləst'a ext'ibərli c'eysuna görə va vis' şəhəri loxol kalaluğbsunaz ext'ibərbsa".

18 P'əmcit'in hari nexə: "Ağa! Vi sa minan qo minane eçere."

19 Ağan şot'o "vaal qo şəhəri kaloz laxsa" nexə.

20 T'iyəmint'in isə hari nexə: "Ağa! Mo vi vis' mina, kot'o dəsmərə bəç'ürpi ezfe.

21 Şot'aynak' ki, vaxun q'izbe. Axırı hun gorox nu eğala sa amdarnu. Nu laxi ganuxun exenst'a, nu ezbi ganuxun exenbsa".

22 Ağan şot'o nexə: "Ay pis nöker, va vi jomoxun c'eğala əyitmoğon biq'oz! Huncə nexnu ki, bezi q'əddar baksuna, nu laxi ganuxun exst'una, nu bit'i ganuxun exbsuna avanuy.

23 P'oy t'e vədə het'u görə bez tənğinə faizen ten tade ki, zu eğat'an bez laxit'uxun avuzin ext'az?"

24 Oşa iz t'öğx bakalt'oğö nexə: "Me amdari kiyexun tənğinə ext'i vis' mina bakalt'u tadanan!"

25 Şot'o next'un: "Ağa, axırı şot'ay ene vis' mina bune!"

26 Ama şot'in coğabe tast'a: "İsə ibakanan, vəx nexzu: şust'a bune, şot'o samalal gele tadeğale, şust'a tenosa, iz kiye bakaloval haq'eğale. ‡

27 Bezi içoğoy loxol padçağ baksuna nu çureğala bez düşmənxo isə miya eçanan, bez piin bəş içoğoy bula bot'anana!"»

İsusi Yerusalima baysun

(*Mat'. 21:1-11; Mrk'. 11:1-11; İoan. 12:12-19*)

28 İsusen me məsəlinə exlətp'it'uxun oşa p'urum bəş baft'i Yerusalimaçe taşi.

29 Zeytuni buruğoy döşel bakala Bet'fagen q'a Bet'anya uk'ala ayizmoğö işalayınşakat'an, Şot'in İz şagirdxoxun p'ranna bəş yaq'abi pine:

30 «Ef bəş bakala ayize takinan. T'iya bağat'an hələ şuk'k'alən nu c'idi, gaç sa elemi bala bəğəbalnan. Şot'o şadbi miya eçanan.

31 Şiin vəxun "het'aynak'nan me elemi balina şadbsa?" xavar haq'ayin, upanan: "Q'onçuğone lazım"».

32 Şagirdxonal taşi bitova içoğö pi k'inək' at'unk'i.

33 Şot'oğon elemi balina şadbat'an şot'ay q'onçuğon xavare haq'i: «Me elemi balina het'aynak'nan şadbsa?»

34 Şot'oğon coğabt'un tadi: «Mo Q'onçuğone lazım».

35 Şot'oğon elemi balina İsusi t'öğöl et'unçeri, oşal t'e elemi loxol içoğoy paltara lap't'i İsusa şot'ay loxol arşevt'unk'i.

36 Şo tanesay, amdaxonal şot'ay tağala yaq'a içoğoy paltarxot'un past'st'ay.

37 İsus hari Zeytun buruğoy döşel p'ap'at'an t'iya bakala şagirdxon içoğoy ak'i bito möcüzöğö görə müq baki, Buxaçuğö ost'aar səsen alxışpsat'un burqi:

38 «Q'onçuğoy s'iyen eğala padçağa xeyir-bərəkətq'an baki!

Göynul şip'luğ, ən alloyluğxo alxışq'an baki!» §

† 19:13 19:13 mina - 100 dirhəmə barabar, 100 gılığ maaşey. ‡ 19:26 19:26 Mat'. 13:12; Mrk'. 4:25; Luk'. 8:18

§ 19:38 19:38 İvel məğ. 118:26

³⁹ Amdarxoy arane bakala bəzi fariseyxon Şot'o pit'un: «Məəlim, vi şagirdxoy səsə bot'a!»

⁴⁰ Ama İsusen şot'oğö metərə coğab tadi: «Vəx nexzu, əgər korox şip' çurk'ayin, jëyurxo muzal bakale!»

İsusi Yeruslimeynak' önöpsun

⁴¹ İsus Yerusalima İşalayınşakat'an şəhərə ak'i şot'aynak' önönepi.

⁴² Şot'in pine: «K'ə bakoniy, hun gəq'a bakayin va serluğa taşala yaq'a q'amışakinuy! Ama me yaq' hələ ki vaynak' c'ap'e.

⁴³ İsəəl, va t'etər sa ğimxone yaq'bəsa ki, vi düşmənixon va haq'seynak' eçeri vi q'alın tume k'ul şipi oçala şot'oxun barabar balt'un. Şot'oğon vi bip' t'öğə biq'i va hər tərəfəxun sıxışt'ırışalt'un.

⁴⁴ Vaal, vi boş bakala amdarxoval əfçibalt'un. Vast'a sa jəna jəne loxol tet'un bark'al, şot'aynak' ki, Buxaçuğoy va İşalayınşakala vədinə ten q'amışaki».

İsusi alverçiğö xramaxun şəp'esun

(*Mat'. 21:12-17; Mrk'. 11:15-19; İoan. 2:13-22*)

⁴⁵ Oşa İsus xrame məəlnə başi t'et'iya alverbaltoğö şəp'esane burqi.

⁴⁶ Şot'oğö metərə pi:

«"Bez k'oj afırıbseynak' bakala k'oj bakale" *

pine şameşe. Ama vən şot'o fūq'k'alxoy mesanan c'urevk'e!»

⁴⁷ İsusen hər ği xrama zomebsay. Samci bəyinşxon, k'anun zombalxon q'a azuk'i sanballu amdarxon isə Şot'o bespseynak' yaq't'un qəvesay.

⁴⁸ Ama mot'o hetər balt'un avatet'uniy, şot'aynak' ki, amdarxo dim İz hərrəminet'un baksay, Şot'ay jomoxun c'eğala sa əyitəl tet'un c'ovakest'ay. †

20

İsusa tadeşi ext'iyər

(*Mat'. 21:23-27; Mrk'. 11:27-33*)

¹ Ğimxoy sa ği İsusen xrama amdarxo zombi hamal Mūq Xavara yəymişat'an samci bəyinşxo, k'anun zombalxo saal ağsaq'q'alxo Şot'o İşalayınşaki

² pit'un: «Upa bəyn, Hun me əşurxo mani ext'iyərenen bsa? Va me ext'iyərə şina tade?»

³ İsusen şot'oğö metərə coğab tadi: «Zuval vəx metər sa sual tadoz. Za upanan:

⁴ İoanen k'unuk'bseynak' ext'iyərə mayina haq'ey? Göynul bakala Buxaçuğoxun, yoxsa amdarxoxun?»

⁵ Şot'oğonal içoğoy arane maslaatp'i metərt'un pi: «Əgər uk'ayan "Buxaçuğoxuney", t'e vədə "p'oy het'aynak' şot'o vətənanbaki?" uk'ale.

⁶ Uk'ayan "amdarxoxuney", dirist' azuk'en yax jəlayinşebon. Şot'aynak' ki, amdarxon İoani xavareçal baksuna vət'un».

⁷ Axırdal Şot'o "yan avateyan mayina" pit'un coğab tadi.

⁸ İsusen isə şot'oğö pine: «T'e vədə Zuval vəx me əşurxo mani ext'iyəren bsuna uk'alatez».

Pis bağbanxoy barada məsələ

(*Mat'. 21:33-46; Mrk'. 12:1-12*)

⁹ Mot'oğö pit'uxun oşa İsusen amdarxoynak' metər sa məsələne exlətpsa burqi: «Sa amdaren t'ulluğə lasaksa. Oşa t'e t'ulluğa bare vədine içu p'ap'ala paya tast'uni

* 19:46 19:46 İsa. 56:7; Yer. 7:11 † 19:48 19:47-48 Luk'. 21:37

şerten bağbanxo tadi q'erəz ölkinəne taysa. Şo t'et'iya boxoy vaxt' manst'uni s'iyene taysa. *

10 Hari t'ul p'ap'i vədine t'e bağbanxoy t'öğöl iz nökerəne yaq'absa ki, izi paya şot'oğoxun ext'ane. Ama t'ulluği əşp'alxon t'e nökerə t'api kul ams'i yaq'at'unbsa.

11 T'ulluği q'onçuğun q'erəzəl sa nökerə yaq'absa, ama bağbanxon mot'oval t'api biyaburt'unbsa, kul ams'i qoşt'un yaq'absa.

12 T'ulluği q'onçuğun xibimci nökerəl yaq'anebsa, ama bağbanxon şot'oval yaralay-inşi şəp't'unsa.

13 T'e vədə t'ulluği q'onçuğun nexə: "İsə k'ə baz? Barta bez bakal nu bakal sa ğara yaq'abaz, bərkə şot'o hörmətbat'un".

14 Ama bağbanxon şot'o ak'i içoğoy arane exlətp'i next'un: "Mo varise! Ekinan kot'o bəsp'en ki, miras yaxq'an mandı".

15 Haketərəl bsat'un, şot'o t'ulluğaxun c'evki best'unbsa.

İsə ef zənden, t'ulluği q'onçuğun şot'oğə k'ə bale?

16 Şot'in hari me bağbanxo əfçibale, t'ulluğa isə q'erəzt'oğə tadale». Amdarxon mot'o ibaki "Buxaçuğun maq'an bi!" pit'un.

17 Ama İsusen şot'oğoy piin boş bəği pine: «P'oy me Şam k'ə upsuna? "Barizap'k'alxon bosı jə

Ən vacib t'öğün jəne baki". †

18 Me jəne loxol bitalo şareğale, jə mat'ay loxol bitayın isə şot'o ç'ak'k'ale».

19 K'anun zombalxon q'a samci bəyinşxon q'amışt'unbaki ki, İsusen me məsəlinə içoğoy baradane exlətp'i. İmkan bakiniy Şot'o hat'et'iya bit'unq'oy, ama amdarxoxun q'it'unbsay.

Hər tani iz haq'q'

(Mat'. 22:15-22; Mrk'. 12:13-17)

20 K'anun zombalxon q'a samci bəyinşxon İsusi baç'anexun busmişt'unbsay. Şot'ay t'öğöl sa hema amdaral yaq'abet'unıy. T'e amdarxon içoğə təmiz ak'est'i dim İsusi t'öğöl bakalat'unıy, İz jəməxun sa sərf əyit c'eğala k'inək' isə Şot'o biq'i Rimen təyinbi kalat'ay kiyel tadalat'unıy.

21 Şot'oğon İsusaxun xavart'un haq'i: «Məəlim, yan avayan ki, Hun düzen əyitp'i zombsa, şuk'k'aleynak'al tərəfkəşluğ tenbsa. Buxaçuğoy yaq'a düzen zombsa.

22 İsə upa bəyn, beşi Rime imp'erat'ora nalog tast'un düze, yoxsa təə?»

23 Ama İsusen şot'oğoy bic'luğa q'amışaki metərə pi:

24 «Za sa dinar ak'est'anan. Şot'ay loxol bakala şikil q'a s'i şiya?» Şot'oğon coğabt'un tadi: «İmp'erat'ori».

25 İsusen şot'oğə pine: «T'e vədə imp'erat'ori haq'q'a imp'erat'ora, Buxaçuğoy haq'q'a isə Buxaçuğə tadanən».

26 Metər, İsusə amdarxoy bəş əyiti loxol biq'es tet'un baki. Şot'ay coğabal mat mandı şip' çurt'unpi.

Bəyinbaksuni barada sual

(Mat'. 22:23-33; Mrk'. 12:18-27)

27 Bəyinbaksun tene bu uk'ala sa hema saduk'eyen‡ İsusi t'öğöl hari xavare haq'i:

* 20:9 20:9 İsa. 5:1-7 † 20:17 20:17 İvel məğ. 118:22 ‡ 20:27 20:27 saduk'eyen - Rime hökmətəxun ğaç bakala arist'ok'rat p'art'ıya. İvel Şamaxun tək Moiseyi qo girkət'un q'abulbsay, nə bəyinbaksuna, nə angelxo, nəəl axırncı ğine tet'un vėbaksay.

²⁸ «Məəlim, Moiseyen yaynak' metərə şampe: "Əgər sa amdari laşk'oy baki viçi əyelsuz biyayin, şot'in t'e viçey süpür mandı çuğə haq'i p'uri viçey nəsilə davam beq'an".

§
²⁹ Məsələn, vüğ viçine baksa. Samcit'in sa çuuxe haq'sa, içoğoy əyel bakinut' bisane.

³⁰ Oşa p'əmcı viçene me çuğə haq'sa, ama şoval içoğoy əyel bakinut' bisane.

³¹ Oşa xibimcit'inal şot'o haneq'sa. Haketər vüğ viçey vüğəranal me çuğə haq'i, ama içoğoy əyel bakinut' bisat'un.

³² Axırda me çuux içal bisane.

³³ P'oy isə p'uriyoroş bəyinbakat'an me çuux şot'oğoy mat'ay çuux bakale? Axırı, vüğ viçey vüğəranal me çuğə haq'enedey».

³⁴ İsusen şot'oğə metərə coğab tadi: «Me döörin amdarxo laşk'oyt'un baksa, işq'arat'un taysa.

³⁵ Ama p'urit'oğoy bəyinbakit'uxun oşa həmişəluğ yəşəyinşə layiğ hesabkaloroş isə nə laşk'oy tet'un bakal, nə işq'ara tet'un tağal.

³⁶ Ene biyalatet'un, şot'aynak' ki, angelxo oşq'ardalt'un, bəyinbakala ğarmux baksuna görəl şoroş Buxaçuğoy ğarmuxt'un.

³⁷ Moiseyenal şaşe barada bakala hadisinə şamk'at'an Q'onçuğə "Avrahami Buxaçuş, İsaak'i Buxaçuş saal İak'ovi Buxaçuşe" nexə. Metər, Moiseyen içinal p'urit'oğoy bəyinbaksunane ak'est'a. *

³⁸ Buxaçuş p'urit'oğoy tene, dirist't'oğoy Buxaçuşe, axırı Şot'aynak' bito dirist'e».

³⁹ K'anun zombalxoy bəzit'oğon metərt'un pi: «Məəlim, Hun he gözəlen pi».

⁴⁰ Eneyal İsusaxun sa şey xavar haq'suna zap't'unşi.

Xrist'os şi Ğara?

(Mat'. 22:41-46; Mrk'. 12:35-37)

⁴¹ T'e vədə İsusen şot'oğə pine: «Het'aynak't'un nex ki, Xrist'os Davidi Ğare?

⁴²⁻⁴³ Axırı Daviden için "İvel məğurxo" girke boş "Q'onçuğon bez Q'onçuğə pine: Zu Vi düşmənxo Vi turin oq'a sakamin Bez yön tərəf arsa" † pene.

⁴⁴ Metərluğen, Daviden Şot'o "Ağa" pine k'ale. T'e vədə Şo hetərə Davidi ğar bakes bakon?»

K'anun zombalxoxun vəx bəğanan

(Mat'. 23:5-7; Mrk'. 12:38-40)

⁴⁵ Amdarxon bitot'in me əyitmoğə ümüxlaxat'an, İsusen İz şagirdxo pine:

⁴⁶ «K'anun zombalxoxun vəx bəğanan. Şot'oğoy çureğalo boxoy paltar lapi tarapsun, amdarxoy içoğə bazarin meydanoş ak'i p'ə kiin kul-kiye biq'i "xeyirq'an baki" upsun, sinagogxo q'a q'onaxluğxo best'a arst'üne.

⁴⁷ Şot'oğon süpür çupuğoy dövlətə ut'unksa, oşa isə içoğə ak'est'eynak' boxoy afirit'unne. Me amdarxoy caza lap bñhi bakale».

21

Süpür çuğoy nəzir

(Mrk'. 12:41-44)

¹ İsusen xrama bakala nəziri q'utin t'öğöl nəzir laxala dövlətlü amdarxone bəğsay.

² Şot'in sa kəsib süpür çuğoyal nəzirı q'utına p'ə lep't'on * təngə laxsuna anek'i.

³ İsusen pine: «Vəx düzinəz nex: me kəsib süpür çuğon bitot'uxun gele təngəne laxi.

⁴ Şot'aynak' ki, bitot'in içoğoy bakala ganuxunt'un laxi, me çuğon isə iz kəsib ganuxun, iz xaşluğeynak' kiyel bakalt'une tadi».

Dünyəni axırı İşalayınşaksuni nişanxo

(Mat'. 24:1-28; Mrk'. 13:1-23)

⁵ T'iya bakalt'oğon xrame q'əşəng jəyurxoxun, Buxaçuğoy s'iyal laxeşi payurxoxun exlətp'at'an İsusen pine:

⁶ «T'etər ğimxo eğale ki, vən memiya ak'alt'oğoxun hik'k'al tene mandal. Jəne loxol jə tene mandal, bito oçalaxun barabar bakale».

⁷ Şot'oxun xavart'un haq'i: «Məəlim, me Vi piyorox hevaxt' bakale? Me əşurxoy İşalayınşaksuna mani möcüzəlü nişanxon ak'est'ale?»

⁸ İsusen pine: «Eht'iyat'lu bakanan, feret' ma bakanan! Şot'aynak' ki, Bez s'iyen gele amdaren hari "zu Şozu", "vaxt' İşalayınşakene" uk'ale. Şot'oğoy baç'anexun ma baft'anan.

⁹ Davoğoy q'a amdaxoy əqesuni s'iya ibakat'an ma q'ıbanan. Şot'aynak' ki, morox süft'ə bakalane. Ama mo hələ axır tene».

¹⁰ Oşa şot'oğoy metərə pi: «Azuk' azuk'i, padçağluğ padçağluği loxol əqəğale.

¹¹ Ost'aar oçal galpsunxo, hər gala busaluğ, pis azarxo saal dəhşətlü əşur bakale, göyenal yax möcüzəlü nişanxo ak'est'ale.

¹² Ama bito me əşurxoxun bəş Za görə vəx biq'alt'un, təqıbbalt'un, zindanxo badalt'un. Vəx sinagogxo q'a padçağxoy saal kalaluğbalxoy bəş coğab tast'eynak' taşalt'un.

¹³ Morox vəynak' Müq Xavara yəymışbseynek sa fürsət bakale.

¹⁴ Vənal saturbəş k'ə coğab tast'uni barada ma fikirbanan.

¹⁵ Şot'aynak' ki, Zu vəx t'etər sa exlətpsuni yönə avabaksun q'a haq'ıl tadoz ki, ef bəş c'əğalt'oğoy saycət'in nə ef sa əyitə p'ə bes tene bakal, nəəl ki şot'ay bəş çurpes tene bakal. †

¹⁶ T'etər bakale ki, vəx lap ef nanoğon, bavoğon, viçimoğon, q'oomxon q'a dost'urxonal biq'est'alt'un, vəxun bəzit'oğoy bəsp'esaldalt'un.

¹⁷ Za görə bitot'in vəx nifrət balt'un. ‡

¹⁸ Ama ef belxun sa popal kam tene bakal.

¹⁹ Hər şeyə portbsunen ef elmoğoy çark'est'alnan.

²⁰ Q'oşunxoy Yerusalmi bip' t'öğə haq'layınşbsuna ak'at'an avabakanan ki, şot'ay vərən baksuni vaxt' İşalayınşakene.

²¹ T'e vədə İudeyina bakalorox bito buruxmoğoyq'at'un t'it'eri, barta şəhərə bakalorox t'et'iin c'ereq'at'un, şəhərexun t'öğx bakalorox isə t'et'iyə maq'at'un başi.

²² Şot'aynak' ki, me ğimxo həyif haq'ala ğimxo bakale, bito şameşiyorox bex p'ap'ale. §

²³ T'e ğimxost'a bİhi çupuğoy q'a döş tadala çupuğoy vay hala! Şot'aynak' ki, me ölkın bel kala bələ eğale, Buxaçuğoy əcuğal me azuk'i bel barale.

²⁴ Şorox q'ılınxaxun biyalt'un, q'erəz millətxonal şot'oğoy kiyel badi içoğoy əsir balt'un. Hametərəl, Yerusalm q'erəz millətxoy kiyel bakala vaxt' çark'amin, şəhər şot'oğoy turin oq'a çaxçuxəğale.

Amdari Ğare eysun

(Mat'. 24:29-35; Mrk'. 13:24-31)

* 21:2 21:2 lep't'on - ən mis'ik' təngə † 21:15 21:14-15 Luk'. 12:11-12 ‡ 21:17 21:12-17 Mat'. 10:17-22 § 21:22 21:22 Yer. 5:29; Hos. 9:7

²⁵ Göynul bakala bəğen, xaşen, muç'uliğon möcüzəlü nişanxo ak'est'alt'un. Millətxo oçali çoyel bakala dənizi gürultinaxun q'ıya baft'alt'un, şot'oğon koruğ ak'alt'un. *

²⁶ Oçali loxol eğala bəlinəxun amdarxon içoğo açesp'alt'un, şot'aynak' ki, göynul bakala p'lanet'xo j'k'eğale.

²⁷ T'e vədə şot'oğon Amdari Ğare asoyxoy loxol tamtarağen q'a İz kala zoren eysuna ak'alt'un.

²⁸ Me əşurxo bex p'ap'sa burqat'an tıkbaki ef bula alabanan, şot'aynak' ki, ef çark'esun ene işane».

²⁹ Oşa İsusen şot'oğoynak' sa məsələl eneçeri: «İncilnə xoda q'a mandi xodurxo bəğanan:

³⁰ şot'oğon xazal qayk'at'an vən mot'o ak'i avananbaxsa ki, yəy ene işane.

³¹ Haketərəl vən me şeymoğoy burqesuna ak'at'an avabakanan ki, Buxaçuğoy padçağluğ işane.

³² Vəx düzinəz nex: hələ me nəsil c'ovaki tağamin morox bito bex p'ap'ale.

³³ Göy q'a oçal c'ovaki taneğon, ama Bezi əyitmux sal sa vədə c'ovaki tene tağon.

³⁴ Bəğanan ki, ef fikir tarapsuni, ũşsuni saal hetər yəşəyinşbsuni loxol maq'an baki, tene t'e ğinen vəx bürdən biq'ale, sal ef xavaral tene bakal!

³⁵ Axırı t'e ği oçali çoyel yəşəyinşala amdarxoy bitot'aynak' eğale.

³⁶ Vənal ef bel eğala me bəloğoxun çark'eşi Amdari Ğare bəş çomas'i çurpes bakseynak' afırıpsunaxun çurmapanan».

³⁷ İsusen hər ği xrama amdarxo zomebsay, üşena isə taşi Zeytuni burux uk'ala galane c'ovakest'ay. †

³⁸ Savaxt'an üşenen isə camaat İsusə ümüxlaxseynak' şot'ay t'öğöl, xramat'un eysay.

22

İsusə bespseynak' həzirluğ bəğsun

(*Mat'. 26:1-5; Mrk'. 14:1-2; İoan. 11:47-53*)

¹ Əyinsuz Şume axsibay işalayınşebaksay. Me axsibayi s'ıya C'ovaksuni axsibayal next'unıy. *

² Samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon camaati İsusə baç'anexun taysunaxun q'ıt'unbsay, şot'aynak'al şot'o bespseynak' sa yaq't'un qəvesay.

İuday İsusə toyst'un

(*Mat'. 26:14-16; Mrk'. 14:10; İoan. 13:18-30*)

³ Hame vədə Şeytan p'as's'e şagirdaxun soğo bakala, İsk'ariot' k'aleğala İuday boşə başi.

⁴ Şot'inal taşi samci bəyinşxoxun q'a xrame q'aroolçiğoy kalat'oğoxun İsusə şot'oğoy kiyel mani yönen tast'uni barada exlətebi.

⁵ Şorox müqt'unbaki, şot'o təngə tast'unat'un əyit tadi.

⁶ İudal irəzine baki. Şot'in İsusə camaataxun c'əp'k'in şot'oğoy kiyel tast'eynak' yaq'e qəvesa burqi.

Axırnci biyəsin ukun

(*Mat'. 26:17-30; Mrk'. 14:12-26; İoan. 13:21-30; 1 K'or. 11:23-25*)

* **21:25 21:25** İsa. 13:10; Yez. 32:7; Yol. 2:31; Qay. əyit 6:12-13 † **21:37 21:37** Luk'. 19:47-48 * **22:1 22:1** C'eys. 12:1-27

- 7 Əyinsuz şume axsibayi C'ovaksuni axsibayi q'urbanluğ q'uzina şamk'ala ği hare.
†
- 8 İsusen P'et'era q'a İoana bəş yaq'abi pine: «Takinan, yaynak' axsibayi ukuneynak' həzirluğ bəğanan».
- 9 Şot'oğon isə İsusaxun xavart'un haq'i: «P'oy həzirluğa maya bəğen?»
- 10 İsusen şot'oğo pine: «Bəğanan, vən şəhərə bağat'an ef bəş gamaten xe taşala sa amdar c'eğale. Şot'ay baç'anexun takinan, şo bağala k'oya bakinan.
- 11 T'e k'ojin q'onçuğo upanan: "Məəlimen vaxun xavare haq'sa: <Bez şagirdxoxun sagala C'ovaksuni axsibayi ukuna ukseynak' q'onaği otağ maya?>"
- 12 K'ojin q'onçuğon vəx alin k'oya həzirbaki sa otağ ak'est'ale. T'et'iya həzirluğ bəğanan».
- 13 Şot'oğon taşi hər şeyə İsusen pi k'inək't'un ak'i, C'ovaksuni axsibayi ukuneynak' həzirluğa bət'unği.
- 14 Ukuni vədə hari p'ap'at'an İsus ap'ost'olxoxun sagala sulfin bel areşi.
- 15 İsusen şot'oğo pine: «Zu koruğ aksa burqamin me C'ovaksuni axsibayi ukuna vəxun sagala uksuna gelez çuresay.
- 16 Vəx mot'oz nex: Buxaçuğoy padçağluğa C'ovaksuni axsibay k'ə upsuni tam çoyel c'eğamin, Zu me axsibayi ukuna ene ukalatezu».
- 17 Oşa İsusen cama ext'i şükürbi pine: «Mot'o ext'anan, ef arane cöybanan.
- 18 Vəx nexzu: Buxaçuğoy padçağluğ eğamin Zu t'ulen tadala me baraxunal ũğalatez».
- 19 Oşa İsusen şumal ext'i şükürebi. Şot'o cöybi İz şagirdxo tadi pine: «Mo vəynak' q'urban tadeğala Bez bədəne. Za eyex bast'eynak' metər banan».
- 20 Haketərəl biyəsin ukunaxun oşa camane ext'i pi: «Me cam vəynak' barala Bez p'iyen ğaçəsi Təzə İrəzilüğe. ‡
- 21 Ama mone, Za xəyənətbalt'in Zaxun sagala iz kula me sulfinane boxost'a. §
- 22 Amdari Ğar İçeynak' hetər samesenesa t'etərə taysa, ama Şot'o xəyanətbala amdari vay hala!»
- 23 Şagirdxon me amdari içoğoy boşt'an şuva bakes bakon pi sun-sunaxun xavar haq'sat'un burqi.
- 24 Oşa içoğoy arane ən kalo şu hesabxoxun baradal sa exləte baki. *
- 25 Ama İsusen şot'oğo pine: «Q'erəz millətxoy padçağxonal q'a kalaluğbalxonal amdarxoy loxol kalaluğt'unbsa, oşal içoğo şot'oğoy havadart'un † hesabbsa.
- 26 Ama vən metər ma bakanan! Barta ef arane ən kalo ən mis'ik'o k'inək'q'an baki, kalaluğbaloval q'ulluğçi k'inək'q'an baki. ‡
- 27 Axırı şuva kalo, sulfin bel arsiyo, yoxsa q'ulluğ balo? Sulfin bel arsiyo tene ki? Ama Zu ef arane q'ulluğçi k'inək'zu. §
- 28 Zu sinaxoxun c'ovakat'an Zaxun sa gala bakiyorox vənnan.
- 29 Bez Bavan Za padçağluğa tapşurbi k'inək', Zuval vəxez padçağluğ tapşurbsa ki,
- 30 vənəl Bez padçağluğast'a Bez sulfin bel arsi kəyi-üğənan, hamal İsraili p'as's'e tayfina divanbseynak' taxt'urxo arşanan.

P'et'eri danmişaksuna saturbəş avabakest'un
(Mat'. 26:31-35; Mrk'. 14:27-31; İoan. 13:36-38)

† 22:7 22:7 C'eys. 12:1-27 ‡ 22:20 22:20 Yer. 31:31-34 § 22:21 22:21 İvel məğ. 41:9 * 22:24 22:24 Mat'. 18:1; Mrk'. 9:34; Luk'. 9:46 † 22:25 22:25 havadar - t'iyəmint'oğo köməybala amdar. Kalaluğbalxoynak' q'a c'ək'əsi amdarxo tadeğala s'i. ‡ 22:26 22:25-26 Mat'. 20:25-27; 23:11; Mrk'. 9:35; 10:42-44 § 22:27 22:27 İoan. 13:12-15

31 «Simon, Simon! Şeytanen vëx arum k'inæk' xaxalaxun c'ovakest'eynak' ene icazina haq'ene.

32 Ama Zu vast'a bakala vëluğ maq'an açi pi vaynak' afırızpi. Oşa hun p'urum Zaç qaybakat'an vi viçimoğo ük' tada».

33 Şot'in İsus a coğabe tadi: «Ay Q'onçux, zu Vaxun zindanal, bisunal taysuna həzirzu».

34 Ama İsusen pine: «P'et'er, va nexzu: ğe dadalen elk'amin hun Za çalxsunaxun xib kərəm danmişakalnu».

35 Oşa şagirdxoxun xavare haq'i: «Zu vëx təngəsuz, toraysuz, torok'alsuz yaq'abat'an sa şeyaxun koruğ ak'enan?» Şot'oğon coğabt'un tadi: «Sal sa şeyaxun».

36 T'e vədə İsusen şot'oğo pine: «Həysə isə şi ki təngə q'a toray bune şot'o ext'eq'an. Q'ılinc nu bakalt'inal iz paltara toydi q'ılincq'an haq'i.

37 Şot'aynak' ki, vëx nexzu: İvel şamast'a bakala "k'anuna pozmişalt'oğoxun taye baki" † əyitə tam bex p'ap'esp'iz buq'on. Şot'aynak' ki, Bez barada şameşiyorox bito bakale».

38 Şot'oğon pit'un: «Ay Q'onçux, mone, memiya p'ə q'ılince bu». Şot'in isə şot'oğo pine: «Bəse».

İsusi Zeytun buruğoy bel afırıpsun
(Mat'. 26:36-46; Mrk'. 14:32-42)

39 İsus c'eri həmişənin k'inæk' Zeytun buruğone laşi. İz şagirdxoval İz baç'anexunt'un taşi.

40 T'iya p'ap'at'an İsusen şot'oğo pine: «Afırıpnan ki, sinəyişaksun vëxun əxilq'an baki».

41 İsus İç isə şot'oğoxun sa jë boses bakala q'ədər aralayınşaki, oşa diz çökt'i afırinepi.

42 Şot'in metərə pi: «Ay Bez Bava, əgər mümkünesa, me cama ‡ Zaxun əxilba. Ama Bez təə, barta Vi çureğala k'inæk'q'an baki».

43 T'e vədə göynuxun sa angel İsus a ak'eşi İçu zore tadi.

44 İsusen əzyət aksun samalal ük'en afırınney. Şot'ay ap' oq'a bitala p'iyə k'at'punxo k'inæk'ey.

45 İsus afırıpıt'uxun oşa hayzeri İz şagirdxoy t'öğöle hari, ama şot'oğo nep'axe ak'i.

46 Şot'in İz şagirdxo pine: «Het'aynak'nən bask'e? Hayzeri afırıpnan ki, sinəyişaksun vëxun əxilq'an baki».

İsusi biq'esun

(Mat'. 26:47-56; Mrk'. 14:43-50; İoan. 18:3-12)

47 Mone, İsusen metər əyitk'ala vədine, bürdən sa dəst'ə amdare ak'eşi. P'as's'e şagirdxoxun soğo bakala, İuda uk'ala şagird isə t'e dəst'in bəşe taysay. Şo İşalayınşebaki ki, İsus a muçk'ale.

48 Ama İsusen şot'o pine: «İuda, yəni Amdari Ğara sa muçbsunenən toyst'a?»

49 İsusi hərrəmine bakalt'oğon isə me əşurxo ak'at'an şot'o pit'un: «Ay Q'onçux, bərkə beş q'ılincxo ext'en?»

50 Hat'e dayğal şot'oğoy sunt'in q'ılincen duği samci bəyinşxoy kalat'ay nökeri yön ümöğo tumexun bonet'i.

51 Ama İsusen "bəsp'anən!" pi İz kula nökeri ümoğoy loxol laxi şot'o q'olayebi.

* 22:35 22:35 Mat'. 10:9-10; Mrk'. 6:8-9; Luk'. 9:3; 10:4 † 22:37 22:37 İsa. 53:12 ‡ 22:42 22:42 cam - İsusi xaçe loxol bisuni nişan

⁵² Oşa İsusen İz bač'anexun hari samci bëyinşxo, xrame q'aroolçığoy kalat'oğoy saal ağsaq'q'alxo pine: «Zu amdar fűq'k'alzu ki? Q'ılincen q'a maqen het'aynak'nan hare Bez bač'anexun?»

⁵³ Zu hər ği vëxun sagala xramazuy, t'e vədə Za galtenanst'ay. Ama həysə ef vaxt'e hare - bayinq'luği § kalaluğbala vaxt'!» *

P'et'eri İsusaxun danmişaksun

(Mat'. 26:57-58; 26:67-75; Mrk'. 14:53-54; 14:65-72; İoan. 18:13-18; 18:25-27)

⁵⁴ İsusə biq'i tat'unşeri, Şot'o samci bëyinşxoy kalat'ay k'oyat'un eçeri. Samal aralu isə P'et'eral şot'oğoy bač'anexun tanesay.

⁵⁵ Məəlin biyex eçeri aruxt'unbi. P'et'eral hari t'e aruğoy hərrəmine arsit'oğoy arane areşi.

⁵⁶ Aruğoy işiğ P'et'eri loxole biti, t'iya bakala çuux nökerxoy sunt'inal şot'o anek'i. Şot'in P'et'eri loxol saal bëği pine: «Moval İsusaxun sagalaney».

⁵⁷ Ama P'et'eren "ay çuux, zu t'e amdara çaltezxa!" pi danmişebaki.

⁵⁸ Samal oşa q'erəz sa amdarenal şot'o ak'i pine: «Hunal şot'oğoxun soğonu». Ama P'et'eren pine: «Təə, ay işq'ar!»

⁵⁹ Sa saadaxun oşa q'erəz sa amdarene ak'i pi: «Həgigiyal, me amdar şot'oxun sagalaney! Atenank'sa ki, mo galileyalune?»

⁶⁰ Ama P'et'eren pine: «Ay işq'ar, hun het'uxunen əyite avatez».

Mot'o uk'ala vədine dadalen elepi.

⁶¹ T'e vədə Q'onçuğon fırtıpi P'et'eri loxole bëği. P'et'eriyal Q'onçuğon içü "ğə dadalen elk'amin hun Zaxun xib kərəm danmişakalnu" pi əyit eyexe baft'i.

⁶² Şoval t'et'iin c'eri hönkür-hönkür önönepi.

⁶³ İsusə q'aroola zap'k'ala amdarxon isə şot'o lağa haq'i t'ap't'unney.

⁶⁴ Şot'ay pulmoğoy ğaç'p'i xavart'un haq'say: «Sa xavareçalluğba bëyn, va şina duği?»

⁶⁵ Şot'o q'erəzəl gele əyitmux pi lağat'un haq'say.

İsus Kala Şurin bəş

(Mat'. 26:57-66; Mrk'. 14:53-64; İoan. 18:19-24)

⁶⁶ Kəybakat'an azuk'i ağsaq'q'alxoy, samci bëyinşxoy saal k'anun zombalxoy Kala Şurane gireşi, İsusə içoğoy bəşt'un c'evk'i.

⁶⁷ Şot'oğon pit'un: «Yax düz upa, hun Xrist'osnu?» İsusə şot'oğoy pine: «Vəx uk'ayiz, tenan vëbakal,

⁶⁸ vëxun xavar haq'ayiz isə Za coğab tenan tadal.

⁶⁹ Ama mone, mot'oxun oşa Amdari Ğar zorba Buxaçuğoy yön tərəf arşale».

⁷⁰ Şot'oğoy bitot'in xavare haq'i: «İsə Hun Buxaçuğoy Ğarnu?» İsusə şot'oğoy coğabe tadi: «Vənnan nexə ki, Zu Şozu».

⁷¹ T'e vədə şot'oğon pit'un: «Ene q'erəz şahidluğa k'ə ehtiyəcə bu ki? Me əyitə İz jomoxunyan ibaki!»

23

İsus Rimen təyinbi başçı P'ilat'i q'a Galileyin kalo İrodi bəş

(Mat'. 27:1-2; 11-26; Mrk'. 15:1-15; İoan. 18:28-19:16)

¹ T'e vədə Kala Şurin üzviyox bito hayzeri İsusə P'ilat'i t'öğölt'un taşeri.

§ 22:53 22:53 bayinq'luği - yəni, şeytani * 22:53 22:53 Luk'. 19:47-48; 21:37

² Şot'o taxsırkər c'evksun çuresi pit'un: «Yan q'ərarayan hari ki, me amdaren beş millətə yaq'nuxune c'evksa. Amdarxo imp'erat'ora nalog tast'una tene bare, içu isə Xrist'os pi padçağə hesabbsa».

³ P'ilat'en Şot'oxun xavare haq'i: «Hun iudeyxoy padçağnu? İsusen coğab tadi şot'o pine: «Hunen metər nex».

⁴ P'ilat'en samci bəyinşxo q'a camaata pine: «Zu me amdarast'a sal sa taxsır atezak'sa».

⁵ Ama şot'oğon içoğoy əyitin loxol çurpi pit'un: «Me amdaren Galileyinaxun burqi me oçalxol şirik' dirist' İudeyina İz zombsunen camaata yaq'nuxune c'evksa».

⁶ P'ilat'en Galileyin s'iya ibaki xavare haq'i: «Me amdar galileyalune ki?»

⁷ İsusi İroden kalaluğbala oçalaxun baksuna avabakiyal Şot'o İrodi t'öğölə yaq'abi. Şot'aynak' ki, t'e vədə İrodal Yerusolimaney.

⁸ İroden İsusə ak'i gele müqebaki. Şot'aynak' ki, Şot'ay barada t'ema ibakeney ki, Şot'o gele vaxt'axun aksune çuresay. Şot'in İsusi içeynak' sa möcüzə ak'est'unane çuresay.

⁹ İroden Şot'o gele sualxone tadi, ama İsusen şot'o sal sa coğab tene tadi.

¹⁰ Samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon hayzeri gele əyitmux pi Şot'o taxsırkərt'un c'evksay.

¹¹ İroden q'a iz əsk'ərxon isə İsusi loxol boşşamin axşumpi lağa haq'it'uxun oşa Şot'o padçağ k'inək' lapest'i qaydi P'ilat'i t'öğölt'un yaq'abi.

¹² Süft'ə sunaxun düşmən bakala P'ilat' q'a İrodal t'e ğinaxun oşa dost't'un baki.

¹³ T'e vədə P'ilat'en samci bəyinşxo, kalaluğbalxo saal camaata topbi

¹⁴ şot'oğo pine: «Vən me amdara bez t'öğöl şot'aynak'nan eçere ki, kot'in amdarxo yaq'nuxune c'evksa. Mone, zu ef piin bəş me məsəlinə bəği q'əraraz hari ki, me amdarast'a ef uk'ala əşurxost'a saal sa taxsır butene.

¹⁵ İrodenal sa taxsır tene ak'i, şot'aynak'al beş loxole qaydi. İse vəncə ananksa ki, me amdaren bisuna layiğ bakala sal sa əş tene biq'e.

¹⁶ Şot'aynak'al kot'o saycə t'apsuni caza tadi tərboz».

¹⁷ Hər usen P'ilat'en me axsibaya görə sa biq'əsit'u tərəbsay.

¹⁸ Ama camaaten harayepi: «P'ureq'an, p'ureq'an! Yaynak' Barabbina tərba!»

¹⁹ Barabba isə şəhərə amdarxo hökmətə q'arşi əqevksuna görəne zindana boşesey.

²⁰ P'ilat'en İsusə tərbsuni tərəf baki p'urum amdarxoxun əyitepi.

²¹ Ama şot'oğon «kot'o xaçe loxol t'əq't'a, xaçe loxol t'əq't'a!» uk'a harayt'unney.

²² P'ilat'en xibimci kərəm xavare haq'i: «Axırı me amdaren k'ə pisluga be? Zu kot'o bəsp'est'una layiğ bakala sal sa taxsır tez aksa. Mot'o görəl Kot'o saycə t'apsuni caza tadi tərboz».

²³ Ama şot'oğon p'urum içoğoy əyiti loxol çurpi harayk'a Şot'ay xaçe loxol t'əq'tesunat'un tələbbsay. Camaaten uk'aloval baneki.

²⁴ P'ilat'en şot'oğoy çureğalt'u bine:

²⁵ şot'in amdar bespsuna görə, amdarxo hökmətə q'arşi əqevksuna görə biq'əsi amdara tərbi. İsusə isə şot'oğoy kiyele tadi.

İsusi xaçe loxol t'əq't'esun

(Mat'. 27:32-44; Mrk'. 15:21-32; İoan. 19:17-25)

²⁶ Əsk'ərxon İsusə t'əq'st'a taşat'an, hame vədine ayizexun eğala Simon s'iyen k'irenalı sa amdara biq'i xaça şot'ay baç'ane lat'unxi. Şot'in İsusi baç'anexun taşi xaça taşalaney.

²⁷ İsusi baç'anexun gele amdarxo, Şot'aynak' önöpi neğ şik'ala çupuxe taysay.

28 İsusen fırlıpi şot'oğö pine: «Ay Yerusalmi xuyərmux, Bez dərden ma önöpanan. Vəynak' q'a ef əyloğöynak' önöpanan.

29 Şot'aynak' ki, t'etər ğimxone eysa ki, "he bəxt'əvəre songsuzxo, me dünyəne əyel nu eçeri q'a döş nu tadi çupuxxo!" uk'alt'un.

30 Me vədə "buruxmoğö <beş loxol bitanan!>, təpoğö <yax but'k'anan!> uk'alt'un".

*

31 Şot'aynak' ki, əgər göyün xode bel me əşurxo et'unşt'asa, t'e vədə q'ari xoda k'ət'un bon?» †

32 İsusaxun sagala p'ə cinəyətkərəl bespsat'un taşt'ay.

33 Şorox "Kəllə" uk'ala gala hari p'at'unp'i. T'iya Şot'oval t'e p'ə cinəyətkərəl - sunt'u İz yön, t'e sunt'u isə İz tərs tərəf xaçe loxol t'əq't'undi.

34 İsusen pine: «Ay Bava! Me amdarxo bağışlayınşa, şot'aynak' ki, içoğoy k'ə bsuna içanal tet'un ava!» Əsk'ərxon isə çöp bosı İsusı paltara içoğoy arane cöyt'unbi. ‡

35 Camaaten çurpi tamaşanebsay. T'iya samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxonal İsusə lağa haq'i next'unıy: «Mot'in q'erəzt'oğone çark'est'ay. Əgər Buxaçuğon c'ək'p'i Xrist'osesa, t'e vədə İcuvəl çark'est'eq'an!»

36 Əsk'ərxonal İşalayınşaki Şot'o lağat'un haq'say. Şot'o fine oq'oy tadi

37 next'unıy: «Əgər hun iudeyxoy padçağnusa, va çark'est'a!»

38 Şot'ay best'a xaçe loxol "me amdar iudeyxoy padçağ" same buy. §

39 Xaçe loxol t'əq't'eşi cinəyətkərxoy sunt'inal Şot'o təhk'irbi pine: «P'oy Xrist'osnuy, t'e vədə vaal, yaxal çark'est'a!»

40 T'iyəmi cinəyətkəren isə şot'o q'adağanbi pine: «Hun sal Buxaçuğoxun q'itenbsa? Axırı hunal xaçe loxolnu!

41 Yan beş əməlxo görəyan cazina zap'e, me Amdari isə sal sa taxsır butene».

42 Oşa İsusane pi: «Ay İsus, Vi padçağluğa padçağ k'inək' eğat'an za eyex bada!»

43 İsusen şot'o pine: «Va düzinəz nex, ğe hun Zaxun sagala cənnəte bakalnu».

İsusı bisun

(*Mat'. 27:45-56; Mrk'. 15:33-41; İoan. 19:25-30*)

44 Üqümci saadey, * ama dirist' oçali çoyel vuyumci saadal şirik' † bayinq'luğə baki.

45 Bəğen iz işığa satenek'say, xrame pərdəəl biyexun cöyebaki. ‡

46 İsusen ost'aar «ay Bava! Bez Urufa Vaz tapşurbsa» § pi elmuxe tadi. Şo pure.

47 Me əşurxo ak'i q'oşuni baçtani kalat'in «həgigiyal, me Amdar düzgün amdarey» pi Buxaçuğö alxışebi.

48 Tamaşabseynak' t'iya giresi amdarxonal bütüm me əşurxo ak'i içoğoy bel t'ap'sun qoşt'un qaybaki.

49 İsusə çalxalt'oğon isə Galileyinaxun İz baç'anexun hari çupuxxoxun sagala bütüm me baki əşurxo t'öğoxun çurpi bət'unğsay. *

İsusə oçalaxbsun

(*Mat'. 27:57-61; Mrk'. 15:42-47; İoan. 19:38-42*)

* **23:30 23:30** Hos. 10:8; Qay. əyit 6:16 † **23:31 23:31** - Memiya İsusen İçu "göyün xod" upsunen İzi düzgünluğa, günaxkərxo "q'ari xod" upsunen isə şot'oğoy günaxi boş bat'kunane ak'est'a. ‡ **23:34 23:34** İvel məğ.

22:18 § **23:38 23:38** sameşey - bəzi kiinşamurxost'a grek'i, lat'ini saal əbrani t'arurxone sameşey. * **23:44**

23:44 üqümci saad - həysət'in vaxt'en bərezərə saad p'as'se. † **23:44 23:44** vuyumci saad - həysət'in vaxt'en

bərezərəxun oşa saad xib. ‡ **23:45 23:44-45** C'eys. 26:31-33 § **23:46 23:46** İvel məğ. 31:5 * **23:49 23:49**

Luk'. 8:2-3

50-51 T'iya İosif s'iye sa amdare buy. Şo Kala Şurin üzviney, ama şot'ay c'evk'i q'əraraxun irəzi teney, şot'aynak' ki, düzgün, xeyirxax hamal Buxaçuğoy padçağluği eysuna yaq'bəğala sa amdarey. Şo İudeyin Arimat'eya şəhərexuney.

52 Şot'in P'ilat'i t'öğöl taşi İsusı meydəne çureşi.

53 Meyidə xaçe loxolxun şivk'i parçına bəc'ürep. Oşa q'ayane kaşesi, hələ memaçəğ şuk'k'al nu oçalaxesi sa mağarina lanexi.

54 T'e ği Həzirluğ bəğala ğiney, †Şamat' ğiyal İşalayınşebaksay.

55 İsusaxun sagala Galileyinaxun hari çupuxal İosifi baç'anexun taşi mağarina q'a Şot'ay meydə t'iya hetər laxsuna at'unk'i.

56 Şot'oğon k'oya taşi saat' adeğala oyurxoxun toyexlu c'əyinxot'un həzirbi. Şamat' ğine isə Buxaçuğon bürüşü k'inək' hik'k'al əştet'unbi. ‡

24

İsusı bəyinbaksun

(Mat'. 28:1-10; Mrk'. 16:1-11; İoan. 20:1-18)

1 Şamat'i samci ğine* savaxt'an üşenen, çupuğon içoğoy həzirbi adeğala oyurxo ext'i mağarin t'öğölt'un taşi. Şot'oğoxun sagala q'erəzəl sa hema amdar buney.

2 Şot'oğon hari mağarin çomost'a bakala jəna t'öğ t'ik'irəşit'un ak'i.

3 Bona başi isə Q'onçux İsusı meydə tet'un bəğəbi.

4 Şorox çəmişəki mandet'unıy. Bürdən içoğoy bəş s'əq'e işig k'inək' s'aldala paltarla p'ə işq'are c'eri.

5 Çupuxxo q'iyene haq'i. Şorox çooq'a past'unşi. İşq'arxon isə xavart'un haq'i: «Vən het'aynak'nan dirist' Bakalt'u p'urit'oğoy arane qəvesa?

6 Şo memiya butene, Şo bəyinbakene! Hələ Galileyina bakat'an Şot'in vəx pit'u ef eyex badanan:

7 "Amdari Ğar günaxkərxoy kiye tadeğalane, şot'oğonal Şot'o xaçe loxol t'əq't'alt'un. Xibimci ğine isə Şo bəyinbakalane"». †

8 Çupuğonal İsusı əyitmoğoy eyext'un badi.

9 Şot'oğon t'et'iin qaybaki bütüm me baki əşurxo İsusı sas's'e şagirdə q'a t'iyəmin amdarxo exlətt'unbi.

10 Me xavara ap'ost'olxo p'ap'esp'alorox Magdallu Mariya, Yoxanna, İak'ovi nana Mariya saal sa hema q'erəz çupuxey.

11 Ama ap'ost'olxo şot'oğoy əyitmoğoy tet'un vəbaki, bütüm me əşurxo içoğoy nak' vəbakala tene ak'esay.

12 Ama P'et'er t'it'eri mağarina bəğsane taşi. Şot'in hari bona bəği t'iya saycə meydə bəc'ürpi parçoğone ak'i. Me əşlə gele məət't'əl mandiyal iz k'oyane qaybaki.

İsusı p'ə şagirdə ak'esun

(Mrk'. 16:12-13)

13 Hat'e ği şagirdoxun p'öğö Yerusolimaxun altmış st'adi ‡ əxil bakala Emmaus uk'ala ayizet'un taysay.

14 Şot'oğon bito me əşurxoy barada içoğoy arane exlətt'unbsay.

15 Şot'oğon exlətp'ala, sun-suna içoğoy fikirxo uk'ala vədineyal İsus İç İşalayınşaki şot'oğoxun sagala yaq' taysane burqi.

16 Ama şot'oğon İsusı tet'un çalxi, içoğoy pulmux ğaçesəney.

† 23:54 23:54 Həzirluğ bəğala ği - yəni iudeyxost'a İvel hesabakala Şamat' ğineynak' həzirluğ bəğəğala qomci ği. ‡ 23:56 23:56 C'eys. 20:10; K'an. 5:14 * 24:1 24:1 şamat'i samci ği - yəni bazarin ği † 24:7 24:6-7 Mat'. 16:21; 17:22-23; 20:17-19; Mrk'. 8:31; 9:31; 10:32-34; Luk'. 9:22; 18:31-33 ‡ 24:13 24:13 altmış st'adi - təxminən 11 kilometr

17 İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Mo het'ay baradanan metər yaq' taysun exlətpsa?» Şorox beyköf çurt'unpi.

18 Şot'oğoy boş'tan K'leop'a s'iye bakalt'in pine: «Yerusalima baksun-baksun me baki əşurxoxun xavar nu bakalo saycə hunnu unko p'oy?»

19 İsusen «mani əşurxoxun?» pine. Şot'o coğabt'un tadi: «Nazaret'lu İsusi bel hari əşurxoxun. Şo Buxaçuğoy q'a amdarxoy piyes İz uk'ala əyitmoğon q'a əməlxon c'ək'eğala sa xavareçaley.

20 Beşi samci bəyinşxon q'a kalaluğbalxon Şot'o bespsuni caza tadi xaçe loxol t'əq't'est'undi.

21 Yanal umudyanbaksay ki, me amdar gələcəyə İsraila çark'est'alone. Hamal, me əşur xib ği bəşe bake,

22 ama beş çupuxxoxun bəzit'oğon yax mat mandala əşurt'un exlətpsa. Şorox savaxt'an üşenen meyd laxeşi mağarina taşi

23 bəget'un ki, t'iya meyd butene. Next'un ki, içoğ t'et'iya angelxone ak'eşe, şot'oğon İsusi dirist' baksunat'un pe.

24 Oşa beş't'oğoxun bəziyoxal mağarina taşi hər şeyə çupuğon içoğ exlətpi k'inək't'un ak'e. Ama İsus İçu ak'itet'un».

25 T'e vədə İsusen şot'oğox pine: «Ay haq'ılsuzxo! Xavareçalxoy pit'oğox vəbaksun vəx heq'ədər çətine tadesa!

26 P'oy tenan k'alpe ki, Xrist'osen İz kala s'iya bütüm me kuruğxoxun c'ovaki q'azayınşalaney?»

27 Oşa Şot'in İvel Şame boş Moiseyi girkurxoxun burqı xavareçalxoy girkurxol şirik' İz barada şameşi bito ganxo q'andırışebi.

28 Şorox içoğoy tağala ayiza hari p'ap'at'an, İsusen İçu t'etərə taşeri ki, güvə hələ t'et'iinal t'ağay tağale.

29 Ama şot'oğon İsus İ "eki, yaxun manda! Ene biyəne, bəğal batksaxe" pit'un. Şoval içoğoxun sagala k'oyane başi.

30 Hari şum ukala vədine, İsusen şuma ext'i şükürbala afırinal pit'uxun oşa cöybi şot'oğoxe tadi.

31 Hame vədə şot'oğoy pulmux qayeşi, şot'oğonal İsus İ çalt'unxi. Ama İsus şot'oğoy piyexun aneçi.

32 Şot'oğon pit'un: «Şot'o görəne Şot'in yaxun yaq'a exlətp'i İvel Şama q'andırışat'an beş ük' metər bəc'ük'eşi boksay!»

33 Şorox hat'e saad hayzeri Yerusalimat'un qaybaki. Hariyal sas's'e şagirdə q'a şot'oğoxun sagala bakalt'oğox giresit'un ak'i.

34 Şot'oğonal içoğox Q'onçuğoy həgigiyal bəyinbaksuna saal Simona ak'esunat'un exlətpi.

35 T'e vədə harit'oğonal yaq'a içoğoy bel hari əşurxo q'a İsus İ şum cöybat'an hetər çalxsunat'un exlətp'i.

İsus İ sas's'e şagirdə ak'esun

(Mat'. 28:16-20; Mrk'. 16:14-18; İoan. 20:19-23; Ap'ost'. 1:6-8)

36 Mot'oğon me barada exlətp'ala vədine bürdən İsus İç şot'oğoy arane çurpi pine: «Vəynak' xeyirq'an baki!»

37 Şorox çəşmişt'unbaki, içoğox q'iyen haneq'i, fikirt'unbi ki, içoğoy piyese ak'esa.

38 Ama İsusen şot'oğox pine: «Het'aynak'nan q'ıbsa? Het'u görənən ef ük'e metər fikirxo eş't'a?»

³⁹ Bez kulmoğo q'a turmoğo bəğanan. Mo Zuzu! Za kuldanan bəğanan! Axırı urufi nə bədən tene baksa, nə üq'ən, ama Zast'a bune».

⁴⁰ İsusen mot'o pi şot'oğo İz kulmoğo q'a turmoğone ak'est'i.

⁴¹ Şorox içoğoy müqexun hələl vətet'unbaksay, mat mandet'uniy. T'e vədə İsusen pine: «Ukala şey buvəx?»

⁴² Şot'o sa tikə ap'esp'i çəli q'a sa k'ot'or uç'e şamt'un tadi.

⁴³ İsusenal ukuna ext'i şot'oğoy piin bəş kəye.

⁴⁴ Oşa İsusen şot'oğoy pine: «Vəxun sagala bəkat'an Bez pi əyitmoğoy məənə money: Moiseyi k'anunast'a, xavareçalxoy girkurxost'a q'a İvel məğurxost'a Bez barada şameşiyorox bex p'ap'alane».

⁴⁵ Oşa İsusen İvel Şama hetər düzgün q'amışaksunane şot'oğoy zombi.

⁴⁶ Şot'in pine: «Metərə şameşe: Xrist'os koruğ zəpi biyalane, xib ği oşa isə bəyinbakalane.

⁴⁷ Yerusalimaxun burqi bütüm millətxoynak' içoğoy günaxxo toobinen bağışlayınşaksun Şot'ay s'iyen karooz bakalane.

⁴⁸ Vən bütüm me əşurxoy şahidxonan.

⁴⁹ Mone, Zu Bez Bavan vəx əyit tadi Bakalt'u yaq'aboz. Vən isə, göynuxun eğala zora haq'amin, Yerusalimaxun c'emakinan». §

İsusi göynul əqesun

(Mrk'. 16:19-20; Ap'ost'. 1:9-11)

⁵⁰ Oşa İsusen şot'oğoy şəhərexun c'evk'i Bet'anyanal şirik' eneçeri, İz kula alabi şot'oğoy xeyir-bərəkəte tadi.

⁵¹ Xeyir-bərəkət tast'unal şot'oğoxun əxilbaki göynule əqeşi.

⁵² İz şagirdxon Şot'o bult'un k'os'bi, müq-müqal Yerusalimat'un qaybaki.

⁵³ Metərлуğen, şorox həmişə Buxaçuğoy alxışpsun xramat'un baksay.

İoanen şampi Műq Xavar Běşin əyit

Me girkə şampiyo ap'ost'ol İoane. İçal me girke boş şampi hadisoğoy şahide. Şot'in ham əbraniğoy ədətə q'a şot'oğoy fikirə, hamal İsraili coğrafina saat'e avay. Metər sa fikire bu ki, İoanen me girkə beş erin 50-70 ci usenxoy aranene şampe.

İoanen iz girke məksədə qay tət'igəbsa: «Ama memiya bakalorox şot'aynak'e şameşe ki, vən İsusi Xrist'os, Buxaçuğoy Ğar baksuna vėbaki şot'ay s'iyen yəşəyiş haq'es bakanan» (20:31).

«İoanen şampi Műq Xavar» girken İsusə Buxaçuğoy həmişəluğ Əyit k'inək'e ak'est'a: «Əyit Amdar baki beş aranene yəşəyiş. Şo ük' bok'ospsunen q'a seriluğen buyey». (1:14). İsusə Buxaçuğoy həmişəluğ Əyit k'inək' ak'est'ala samci bəndurxoxun oşa «Műq Xavarast'a» İsusi cürbəcür möcüzəğoy ak'est'uni baradane exlətesə. Me möcüzəğon İsusi əyit tadeşi Çark'est'al saal Buxaçuğoy Ğar baksunane ak'est'a. Morox ak'est'i möcüzəğə q'andırışala əyitmoğone tət'igəbaksə. Girke me hissinen bəzi amdarxoy İsusə hetər vėbaksuna q'a İz baç'anexun taysuna, t'iyəmit'oğoy isə şot'ay əleyinə baki nu vėbaksunane ak'est'a. 13-17-ci bulurxost'a isə İsusi biq'esi biyəsin İz şagirdxoxun sagala baksuna q'a içəğoy hərtərəflu exləti baradane şamesə. İsusen xaça t'əq't'esunaxun bəş şagirdxo ük'e tast'a. Axırnci bulurxon isə İsusi biq'esuna, divanbaksuna, bəyinbaksuna, bəyinbakit'uxun oşal İz şagirdxo ak'esunane ak'est'a.

İoanen me girke boş Xrist'osi tərəfəxun amdarxo tadeğala həmişəluğ yəşəyiş haq'suni yaq'ane ak'est'a. Me həmişəluğ yəşəyiş İsusi yaq'a, düzlüğa, Şot'ay yəşəyişə vėbakala amdarxone tadesə. İoani Műq Xavari t'iyəmi girkurxoxun c'ək'esun şone ki, İsusen İçu "xe", "şum", "çoban", "eğelxo", "c'ap' saal iz zoğurux" əyitmoğon İzi "Həmişə Bakalo" baksunane ak'est'a.

Girke boş bakalorox:

1:1-18 P'rolog: İsus - Buxaçuğoy Əyite

1:19-51 İsusi q'ulluği burqesun: K'unuk'bal İoani şahidluğ saal İsusi samci şagirdxo

2:1-11:57 İsusen amdarxoynak' bi q'ulluğ

12:1-19:42 İsusi axırnci ğimxo

20:1-29 İsusi bəyinbaksun saal amdarxoynak' ak'esun

20:30-31 İoani girke məksəd

21:1-25 Ep'ilog: Q'onçuğoy Galileyina p'əmci kərəm ak'esun

Buxaçuğoy Əyit Amdare baksə

¹ Burqesunast'a Əyit buney. Əyit Buxaçuğoxun sagalaney, Əyit Buxaçuxey.

² Şo burqesunast'a Buxaçuğoxun sagalaney.

³ Hər şeyə Şot'ine yaratmışi, yaranmışaki şeyurxoxun sal soğə Şosuz tene yaranmışaki.

⁴ Şo yəşəyiş orayiney, me yəşəyişal amdarxoy işiğey.

⁵ İşiğen bayinq'lüğa s'alest'a, bayinq'lüğen şot'o bəc'ürpes tene baki.

6 Buxaçuğoy tərəfəxun yaq'abaki sa amdare hari, şot'ay s'i İoaney. *

7 Şo şahidluğbseynek'e harey ki, işiği barada şahidluğbane, bütüm amdarxonal me şahidluğa ibaki və bakat'un.

8 Şo iç işiğ teney, ama işiği barada şahidluğbseynek'e harey.

9 T'e işiğ seri işiğey, şo dünyəne harit'oğoy hər sunt'u işiğlune bsay.

10 Şo dünyənəney, dünyənə Şot'ine yaratmışi, ama dünyənən Şot'o tene çalxi.

11 Şo İzt'oğoy t'öğölə hari, ama İzt'oğon İçu tet'un q'abulbi.

12 Ama Şot'in İçu q'abulbi İz s'iya vėbakit'oğo bitova Buxaçuğoy əylux baksuni ext'iyərə tadi.

13 Şorox nə sa amdari əsiləxun, nə bədəni nəəl insani çuresunen tet'un baki, ama Buxaçuğoxunt'un baki.

14 Əyit Amdar baki beş aranene yəşəyİNŞİ. Yan Şot'ay kalaluğa q'a zora ayank'i. Şot'in mot'oğo İz Bavaxun Şot'ay tək sa Ğar baksunene haq'i. İzi eysunen Şot'in yax ük' bok'ospsuni q'a het'ay seri baksunane ak'est'i.

15 İoanen Şot'ay barada şahidluğbi ost'aar pine: «"Zaxun oşa Eğalo zaxun üst'üne, şot'aynak' ki, zaxun bəş buney" pi, İz barada bez exlətp'i Amdar mone».

16 Yan bitot'in Şot'ay bakalt'uxun hayanq'i, Şot'in İz ük' bok'ospsunen yax bol xeyir-bərəkəte tadi.

17 Buxaçuğon İz k'anuna Moiseyaxune avabakest'i, ük' bok'ospsuna q'a seri bakala yaq'a ak'est'una isə İsus Xrist'osane tapşurbi.

18 Buxaçuğo şuk'k'alən sal sa vədə tene ak'e, ama Bavay t'öğöl bakala tək sa Ğaren Buxaçuğo yax çalxesedi.

İoan Xrist'os tene

(Mat'. 3:1-12; Mrk'. 1:1-8; Luk'. 3:1-18)

19 İudeyxoy kalat'oğon İoanaxun "hun şunu?" pi xavar haq'seynak' Yerusolimaxun bəyİNŞXO q'a leviğo şot'ay t'öğölt'un yaq'abi. T'e vədə İoanen şahidluğbi

20 düzə pi c'ap'tenebi, şot'in qay pine: «Zu Xrist'os tezu».

21 Şot'oğon İoanaxun xavart'un haq'i: «P'oy hun şunu? İlyanu?» İoanen "təə, şo tezu" pine. T'e vədə şot'oğon xavart'un haq'i: «Bərəkə yan yaq'bəğala xavareçalnu?» İoanen "təə" coğabe tadi. †

22 Şot'oxun saal xavart'un haq'i: «P'oy hun şunu? Yax yaq'abit'oğo k'ə coğab taden? Vi barada k'ən pes bakon?»

23 İoanen İsayə xavareçali pi əyitmoğone coğab tadi:

«"Q'onçuğoy yaq'a düzbanan" pi ams'i oçala bayanbalt'ay səszu». ‡

24 T'e vədə bəzi yaq'abaki fariseyxon

25 İoanaxun xavart'un haq'i: «P'oy hun Xrist'os, İlyə nəəl yan yaq'bəğala xavareçal tenusa, het'aynak'en xena badi k'unuk'bsa?»

26 İoanen şot'oğo coğabe tadi: «Zu xenenez k'unuk'bsa, ama ef arane vən nu çalxala sa Tano.

27 Şo zaxun oşa eğale. Zu Şot'ay sal torok'ali bağa şadbsunal tez lafst'a».

28 Me əşurxo İordan oqe t'e soğo tərəf - Bet'anyina, İoanen xena badi k'unuk'bala galane bakey.

K'unuk'bal İoani şahidluğbsun

* 1:6 1:6 Mat'. 3:1-2; Mrk'. 1:4; Luk'. 3:1-2 † 1:21 1:21 K'an. 18:15,18; Mal. 4:5 ‡ 1:23 1:23 İsa. 40:3

²⁹ Əyc'indəri İoanen İsusı şot'ay t'öğöl eysuna ak'i pine: «Dünyəni günaxa İz loxol ext'ala Buxaçuğoy Q'uzi mone!

³⁰ "Zaxun oşa Eğalo zaxun üst'üne, şot'aynak' ki, zaxun bəş buney" pi İz barada bez exlətp'i Amdar mone.

³¹ Zu Şot'o tez çalxsay, ama Şot'o İsraila çalxest'eynak'ez xenen k'unuk'bsa hari».

³² İoanen şahidluğbi pine: «Azk'i ki, Uruf göynuxun göyərçin k'inək' şiri Şot'ay loxole çurpi.

³³ Zu Şot'o tez çalxsay, ama xenen k'unuk'bseynek' za Yaq'abit'in İçin za peney: "Uruf ši loxol şiri manst'una ak'ayın, İvel Urufen k'unuk'baloŞ Şone".

³⁴ Zuval mot'o ak'i şahidluğezbsa ki, "Buxaçuğoy Ğar mone"».

İsusı samcı şagirdxo

³⁵ Əyc'indəri İoan iz şagirdxoxun p'öğö iz t'öğöl p'urum t'et'iya çurpeney.

³⁶ Şot'in içoğoy t'öğölxun c'ovakala İsusı ak'i pine: «Bəğənan, Buxaçuğoy Q'uzi mone!»

³⁷ Me p'ə şagirdal şot'ay əyitə ibaki İsusı baç'anexunt'un taşi.

³⁸ İsusen fıripi İz baç'anexun eğalt'oğə ak'i şot'oğə pine: «Vəx k'ə lazım?» Şot'oğon İsusı pit'un: «Ravvi, Hun mayan manst'a?» ("Ravvi" "Məəlim" upsune.)

³⁹ İsusen şot'oğə pine: «Zaxun ekinan, ak'alnan». Şoroxal taşi İsusı maya manst'una at'unk'i, t'e ği vis'imci saadal şirik'əl * Şot'oxunt'un baki.

⁴⁰ İoanaxun ibaki İsusı baç'anexun taşi p'ə tanaxun soğə Simon P'et'eri viçi Andreyey.

⁴¹ Şot'in süft'ə taşi iz viçi Simona bəğəbi şot'o pine: «Yan Xrist'osa bəğəyanbi!» ("Xrist'os" "İləməsi, yəni c'ək'əsi amdar" upsune.)

⁴² Andreyen şot'o İsusı t'öğöle taşeri. İsusen Simoni loxol bəği pine: «Hun İoanı ğar Simonnu, ama K'efa k'aleğalnu». (K'efa isə grek'i muzin P'et'er, yəni je upsune.)

⁴³ Əyc'indəri İsus Galileyina taysune çureşi. Şot'in Filip'a bəğəbi şot'o pine: «Bezi baç'anexun eki».

⁴⁴ Filip'al, Andrey q'a P'et'er k'inək' Bet'sayda şəhərexuney.

⁴⁵ Filip'en Nat'anaila bəğəbi şot'o pine: «Moiseyi k'anuna şameşi, xavareçalxonal pi Amdara bəğəyanbi. Mo nazaret'lu İosifi ğar İsusə».

⁴⁶ Nat'anailen şot'o pine: «Nazaret'axun saat' sa şey c'eneğon ki?» Filip'en isə "eki, huncə ak'alnu" pine.

⁴⁷ İsusen Nat'anaili İçuç eysuna ak'i şot'ay barada metərə pi: «Mo iz ük'e bic'luğ nu bakala əsil sa israillune».

⁴⁸ Nat'anailen "Hun za k'ən çalxsax?" pi Şot'oxun xavare haq'i. İsusen şot'o coğabe tadi: «Filip'en va k'alk'alt'uxun bəş va incilnə xodin oq'a ak'ezuy».

⁴⁹ Nat'anailen Şot'o pine: «Ravvi, Buxaçuğoy Ğar Hunnu, İsraili padçağ Hunnu!»

⁵⁰ İsusen pine: «Bezi va incilnə xodin oq'a azk'i upsuna görən Za və baki? Hun kot'oxunal kala şeyurxo ak'alnu».

⁵¹ Oşa p'urum şot'o pine: «Serina, serinaz vəx nex: göye qayesuna saal Buxaçuğoy angelxo Amdari Ğare t'öğöl laşi-şiysuna ak'alnan». †

2

İsusı xena fina tarast'un

Ş 1:33 1:33 İvel Urufen k'unuk'balo - yəni İvel Urufen amdarxoy ük'ə təmizbalo * 1:39 1:39 vis'imci saad - həysət'in vədine berezərə saadin bip'. † 1:51 1:51 Burq. 28:12

1 P'ə ği oşa Galileyin Gana ayize sa laşk'oye baki. İsusı Nana t'et'iyaney.

2 İsusı q'a İz şagirdxoval laşk'oya k'alpet'unıy.

3 Fi çark'at'an İsusı Nanan İçu pine: «Mot'oğoy fi çark'ene».

4 İsusen pine: «Avazu, ay Nana, ama Bezi vaxt' hələ p'ap'itene».

5 İz Nanan q'ulluğçığoy pine: «Kot'in vəx k'ə uk'ayın, banan».

6 İudeyxoy içoğoy pakbsuni ədətə görə t'et'iya hər sunt'ay boş p'ə-xib met'rit' * xe p'aq'ala üq dənə jəne k'oyine buy.

7 İsusen q'ulluğçığoy pine: «K'oyığoy xenen buybanan». Şot'oğonal k'oyığoy jomol şirik' buyt'unbi.

8 Oşa Şot'in saal pine: «İsə kot'oxun samal ext'i düvənbəyın t'öğöl taşanan». Şot'oğonal tat'unşeri.

9 Düvənbəyınen fina tarapı xene tadane bəği. Şot'in fine mayın baksuna tene avay, mot'o saycə xena eçeri q'ulluğçığoyne avay. Düvənbəyınen bəyə k'alpi

10 Şot'o pine: «Bitot'in süft'ə saat' fina, amdaxon üğit'uxun oşa isə keje finane eşt'a. Ama hun saat' fina axıran efe».

11 Hametər, İsusı Galileyin Gana ayize ak'est'i me samci möcüzəlü nişanen Şot'ay kalaluğa çoyele c'evk'i, İz şagirdxoval İçu vət'un baki.

12 Mot'oxun oşa Şo İz Nanaxun, viçimoğoxun saal şagirdxoxun sagala K'efernauma taşi sa hema ği t'et'iyane mandı. †

İsusı haq'i-toydaxo xrame məəlinexun şəp'esun

(Mat'. 21:12-13; Mrk'. 11:15-17; Luk'. 19:45-46)

13 İudeyxoy C'ovaksuni axsıbay‡ İşalayınşebaksay. İsusı Yerusalımane taşi.

14 Şot'in hari xrame məəline arak', eğel, göyərçin toydaxone ak'i, t'et'iya təngə badalbalxoval buney.

15 İsusen vijurxon sa tatar düzbi bütüm haq'i-toydaxo içoğoy eğel saal arak'xoxun sagala xramaxun şəp'eşi, təngə badalbalxoy ist'olxoval taradı təngöğoy oq'ane şipi.

16 Şot'in göyərçin toydaxo pine: «Mot'oğoy memiin ext'anan! Bezi Bavay k'oja bazaranan c'urevk'e!»

17 İz şagirdxonal İvel Same boş bakala "vi k'oja çuresunen Za bok'osp'i-şik'ale" əyitə eyext'un badi. §

18 T'e vədə iudeyxoy kalat'oğon Şot'oxun xavart'un haq'i: «Mot'oğoy bseynak' Vi ext'iyər baksuna yax mani möcüzəlü nişanxonon ak'est'es bakon?»

19 İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «Me xrama şarpanan, xib ğiin boş Zu kot'o təzədən biq'oz». *

20 T'e vədə iudeyxoy kalat'oğon pit'un: «Me xram q'ırx üq useni bele biq'eşe, hun isə kot'o xib ğiin biq'alnu?»

21 Ama İsusen "xram" uk'at'an İz bədənəxune əyitey.

22 İsus p'uribəyınbakit'uxun oşa şagirdxon Şot'ay me pi əyitmoğoy eyext'un badi, İvel Şamurxo q'a İsusı pi əyitmoğoy vət'unbaki.

23 İsusen C'ovaksuni axsıbayı vədine Yerusalıma bakat'an, Şot'in t'iya ak'est'i möcüzəlü nişanxo ak'it'oğoy gelo Şot'o vət'un baki.

24 Ama İsusen amdaxoy ük'e bakalt'oğoy avabaksuna görə şot'oğoy İz barada hər şeyə nexteney

25 şot'o görə ki, amdaxoy barada şinesa Şot'o exlətpsuna eht'iyəc buteney, axırı amdaxoy ük'exun c'ovakalt'oğoy avaney.

* **2:6 2:6** P'ə-xib met'rit' - təxminən 100 lit'ir. † **2:12 2:12** Mat'. 4:13 ‡ **2:13 2:13** C'eys. 12:1-27 § **2:17 2:17** İvel məğ. 69:9 * **2:19 2:19** Mat'. 26:61; 27:40; Mrk'. 14:58; 15:29

3

İsusi q'a Nik'odimi exlət

¹ Fariseyxoy arane Nik'odim s'iyen iudeyxoy kalat'oğoxun soğone buy.

² Şo üşe İsusi t'öğöl hari pine: «Ravvi, avayan ki, Hun Buxaçuğon yaq'abi sa məlimnu. Şot'aynak' ki, Buxaçuxsuz şuk'k'alen Vi ak'est'i möcüzəlü nişanxo ak'est'es batenekoy».

³ İsusen şot'o coğabe tadi: «Serina, serinaz va nex: sal sa amdaren təzədən nanaxun nu bakayin, Buxaçuğoy padçağluğa çalxes tene bakon».

⁴ Nik'odimen Şot'oxun xavare haq'i: «Yəşlu sa amdar hetəre təzədən nanaxun bakes bakon? Şo p'əmci kərəm iz nanay tapane başi saal nanaxun bakes banekon ki?»

⁵ İsusen coğabe tadi: «Serina, serinaz va nex: amdaren xenaxun saal Urufaxun təzə yəşəyiş nu haq'ayin, *Buxaçuğoy padçağluğa bayes tene bakon.

⁶ Amdaraxun bakalo amdare, Urufaxun bakalo uruf.

⁷ Va Bezi "təzədən nanaxun bakalanan" upsuna mat ma manda.

⁸ Muşen iz çureğala galane fune, şot'ay səsə inbaksa, ama mayin hari maya taysuna ten avabaksa. Urufaxun təzə yəşəyiş haq'i amdaral metərə».

⁹ Nik'odimen "ke əşur hetəre bakes bakon?" pi xavare haq'i.

¹⁰ İsusen şot'o coğabe tadi: «Hun İsraila çalxeşi məlimnu. Mot'oğə avatenu ki?

¹¹ Serina, serinaz va nex: yan beşi avabakalt'uyan exlətpsa, beşi ak'it'uyan şahidluğbsa, ama vən beşi şahidluğbsuna tenan q'abulbsa.

¹² Bezi me dünyənin əşurxoxun exlətp'it'oğə və tenansa, göynul bakala əşurxoxun exlətp'ayiz hetər və bakalnan?

¹³ Göynuxun siri Amdari Ğaraxun başq'a şuk'k'al göynul laşi tene, † saycə Amdari Ğare t'et'iya bake.

¹⁴ Moiseyen çölə dizik'ə ala əqevk'i k'inək' †Amdari Ğaral Buxaçuğoy kiin ala əqəşine buq'on ki,

¹⁵ Şot'o və bakala hər sunt'in həmişəluğ yəşəyiş haq'ane.

¹⁶ Şot'aynak' ki, Buxaçuğon dünyənə t'etərə çureşi ki, İz tək sa Ğarane tadi; tanedi ki, Şot'o və bakalo maq'an p'uri, ama həmişəluğ yəşəyişq'an haq'i.

¹⁷ Buxaçuğon İz Ğara me dünyəneynak' pis q'ərar c'evkseynak' təə, şot'o çark'est'eynak'e yaq'abi.

¹⁸ Şot'in İçu və bakalt'aynak' pis q'ərar tene c'evk'al, və nu bakalt'aynak' isə ene pis q'ərar tadeşene, şot'aynak' ki, şo Buxaçuğoy tək sa Ğara və tene baki.

¹⁹ Tadeşi q'ərareynak' səbəb mone baki: dünyəne İsus işiğ k'inək'e hari, ama amdarxon bayinq'luğa işiğaxun gelet'un çureşi, şot'aynak' ki, içoğoy əməlxo şərə.

²⁰ Pislüğ balt'in işiğa nifrətebon, iz əməlxo ak'maq'anşi pi işiği tərəf tene tağon.

²¹ Serina əməlbalo isə işiğane c'eğon ki, izi Buxaçuğoy s'iyal bi əməlxo ak'eğane.

K'unuk'bal İoani İsusi barada şahidluğbsun

²² Kot'oxun oşa İsus q'a İz şagirdxo İudeyin oçalat'un taşi. İsus sa hema vaxt' şot'oğoxun t'et'iya mandı amdarxo xena badi k'unuk'ebşay.

²³ İoanenal Salima İşa bakala Aynonane xena badi k'unuk'bsay, t'et'iya gele xenoy. Amdarxo hari xena başi k'unuk't'unbaksay.

²⁴ (İoana hələ zindana tet'un badey.) §

* **3:5 3:5** - İsusen "xenaxun" uk'at'an k'unuk'baksunaxun, "Urufaxun" uk'at'an isə Buxaçuğə və amdarxoy ük' badalbaksunaxune əyitey. † **3:13 3:13** Göynuxun siri - bəzi şamurxost'a "göynuxun siri, həysəəl göynul Bakalo".

‡ **3:14 3:14** Ams'i oç. 21:9 § **3:24 3:24** Mat'. 14:3; Mrk'. 6:17; Luk'. 3:19

²⁵ Me vədine İoani şagirdxoy q'a q'erəz sa iudeyluni arane pak baksuni barada həcəte biti.

²⁶ Şagirdxon İoani t'öğöl hari pit'un: «Ravvi, İordan oqe bəğ c'eğalaç tərəf vaxun sagala baki amdar vi eyexe? Hun Şot'ay barada şahidluğənbey. Mone, Şot'inal k'unuk'ebşa, bitoval Şot'ay t'öğöle taysa».

²⁷ İoanen coğabe tadi: «Amdara Buxaçuğoxun nu tadeğayin, şot'in hik'k'al bes tene bakon.

²⁸ Bezi "Zu Xrist'os tezu, ama Şot'oxun bəşez yaq'abake" pi me əyitə vən şahidnan.

*

²⁹ Bin şiyasa, bəy şone. Ama bəye yaq'a bəği ümüx-səsəl bakala xaşp'anal bəye səsə ibakat'an gele müqe baksa. Bezi həysət'in müqluğal hametərə bex c'eyşa.

³⁰ Şo kala, zu isə mis'ik' bakalazu».

³¹ Göynuxun Eğalo bitot'uxun üst'üne. Oçali çoyexun bakalo isə oçali çoyel bakalane, hamal me dünyəni amdar k'inək' exlətp'alane. Ama göynuxun Eğalo bitot'uxun üst'üne.

³² Şot'in k'ə ak'i-ibakenesa, şot'oğoy baradane şahidluğəbon, ama Şot'ay şahidluğa şuk'k'alən tene q'abulbşa.

³³ T'e şahidluğa q'abulbala amdaren isə Buxaçuğoy seri baksuna təst'iğəbsa.

³⁴ Buxaçuğon yaq'abi Amdaren Buxaçuğoy əyitəne nex, Buxaçuğonal İz Urufa Şot'o bol-bole tast'a.

³⁵ Bavan İz Gara çuresa, hər şeyə Şot'ay kiyele tadi. †

³⁶ Ğara və bakalt'in həmişəluğ yəşəyinqə haq'i baksa, Ğara t'öğxbalt'in isə yəşəyinqə tene ak'al, şot'aynak' ki, Buxaçuğoy əcuğ şot'ay loxole manst'a.

4

İsus q'a samariyalu çuux

¹ Fariseyxon İsusi İoanaxun gele şagird girbsuni saal şot'oğə xena badi k'unuk'bsunı barada it'unbaki.

² (İsusen İcin təə, İz şagirdxont'un k'unuk'bsay).

³ İsusen mot'o avabakala k'inək' İudeyinxun c'eri Galileyinane qaybaki.

⁴ Şo Samarinaxun c'ovakalaney.

⁵ İsus İak'oven iz ğar İosifa tadi oçala İşa bakala Samariin Sixar s'iyen şəhərene hari. *

⁶ İak'ovi xene kəriz t'et'iyaney. Yaq'en İsusə mandak'bsuna görə Şo t'e xene kərizi t'öğöl çurepi. Üqümci saadey. †

⁷ Samariyalu sa çuux kərizəxun xe c'evk'sane hari. İsusen şot'o pine: «Za üğseynak' xe tandon?»

⁸ (İz şagirdxo ukun haq'seynak' şəhəret'un təsey.)

⁹ Samariyalu çuğon Şot'o pine: «Hun sa iudeynu, zu isə sa samariyalu çuux. Hun hetəren zaxun xe çuresəs bakon?» (İudeyxon samariyaluğoy əşp'est'ala q'ava əşp'estet'unst'ay.) ‡

¹⁰ İsusen şot'o coğabe tadi: «Əgər hun Buxaçuğon tadi paya saal vaxun xe çureğalo Şu baksuna avabakayin, hunen Şot'oxun xe çureğon, Şot'inal va yəşəyinqəst'ala xene tadon». §

¹¹ Çuğon Şot'o pine: «Bezi ağa, xe c'evkseynak' sa q'av tevax bu, kərizəl bəğəloye. P'oy t'e yəşəyinqəst'ala xena mayin c'evk'alnu?»

* 3:28 3:28 İoan. 1:20 † 3:35 3:35 Mat'. 11:27; Luk'. 10:22 * 4:5 4:5 Burq. 33:19; Yeş. 24:32 † 4:6 4:6

Üqümci saad - həysət'in vaxt'en bərezərə saadi p'as's'e. ‡ 4:9 4:9 Ezr. 4:1-5; Neh. 4:1-2 § 4:10 4:10 İoan. 7:38

12 Me kərizə yax beş bava İak'ovene tade. Kot'oxun için, iz ğarmoğon, iz beliğon xet'un üğë. Hun şot'oxunal üst'ünnu ki?»

13 İsusen şot'o coğabe tadi: «Me xenaxun üğəlo saal xeneza bakale,

14 ama Zu tadala xenaxun şiin üğəyin, sal sa vədə xeneza tene bakal. Zu tadala xe şot'ay boş həmişəluğ yəşəyinşest'ala sa xene orayin bakale».

15 Çuğon Şot'o pine: «Bezi ağa, t'e xenaxun za tada ki, zu sal sa vədə xeneza ma bakaz, saal xe c'evkseynak' memiya ma eğaz».

16 İsusen çuğon pine: «Taki vi işq'ara k'alpa qaybaka miya».

17 Çuğon Şot'o "Bezi işq'ar butene" pine. İsusen şot'o pine: «Vi işq'ar nu baksuna düzen pi,

18 şot'aynak' ki, vi qo işq'are bake, həysə vaxun yəşəyinşaloval vi işq'ar tene, hun kot'o düzen pi».

19 Çuğon metərə pi: «Bezi ağa, azaksa ki, Hun xavareçalnu.

20 Beşi bavoğon-kalboğon me buruğot'un bul k'os'bsay, ama vən iudeyxon nexnan ki, bul k'os'bseynak' sa ga bunesa, şoval Yerusalime».

21 İsusen şot'o pine: «Za vəbaka, t'etər sa vədəne eysa ki, Bava nə me buruğon, nəl Yerusalima bul k'os'bsun tene lazım bakal.

22 Vən tenan ava het'unan bul k'os'bsa, yan isə avayan het'uyan bul k'os'bsa, şot'aynak' ki, çark'esun iudeyxoxune.

23 Ama t'e vədə enesa, şo ene harene ki, həgigi bul k'os'balxon Bava urufen saal ük'en bul k'os'balt'un. Axırı Bavanal İçeynak' metər bul k'os'balxone qəvesa.

24 Buxaçux İç Urufe, İçu bul k'os'balxonal urufen q'a ük'en bul k'os'balat'un».

25 Çuğon Şot'o pine: «Avazu ki, "Xrist'os" uk'ala c'ək'eşi * sa Tan eğale. Şo eğat'an yax hər şeyə avabakest'ale».

26 İsusen şot'o pine: «Vaxun əyitk'alo Şone, Zu Şozu».

27 Me arane İsusi şagirdxo hart'un, Şot'ay sa çuğoxun exlətpsuna ak'i məət't'əlt'un mandı, ama şuk'k'alən "k'ən çuresay?" nəl "het'aynak'en ke çuğoxun exlətpsa?" pi tene xavar haq'i.

28 Çuğon isə xene gamata oq'a laxi şəhərene qaybaki. Şot'in amdarxo pine:

29 «Ekinan, zu biq'i əşurxo bitova za exlətp'i Amdara ak'anan. Bərkə beşi yaq' bəğala Xrist'os Şone?»

30 Amdarxoval şəhərexun c'eri İsusi t'öğölt'un hari.

31 Me arane şagirdxon Şot'o xoyinšt'unbsay: «Ravvi, sa şey uka».

32 Ama İsusen şot'oğon pine: «Zast'a t'etər sa ukune bu ki, vən şot'oxun xavarsuznan».

33 T'e vədə şagirdxon "bərkə şinesa Kot'aynak' ukun eçerene?" pi sun-sunaxun xavart'un haq'i.

34 İsusen şot'oğon pine: «Za Yaq'abit'ay çureğalt'u əməlbusun, Şot'ay əşlə tamambsun Zaynak' ukun k'inək'e.

35 Vən "exeynak' hələ bip' xaşə mande" tenan nex? Zu isə vəx nexzu ki, ef pulmoğon qaypi q'oruğa bəğanan: əkin ene neşum bakene, exp'ala vədəne. †

36 Mone, exp'alən iz zəhməti haq'q'al exest'a, həmişəluğ yəşəyinşeynak' məhsulal topebsa. Hametər, ham bit'alo, ham exp'alo sagala müqt'unbaksax.

37 Metərluğən, "sunt'in binet'on, t'e sunt'in exebon" əyit hari düze c'eysa.

38 Zu vəx iz loxol vən zəhmət nu zapi sa məhsula exbsaz yaq'abe. Q'erəzt'oğont'un zəhmət zapi, vən isə şot'oğon yəşəyinşəy zəhməti baranan şərik baki».

* 4:25 4:25 c'ək'eşi - yəni, c'əyin ləğməşi c'ək'eşi amdar † 4:35 4:35 Mat'. 9:37-38; Luk'. 10:2

Samariyaluğoy gelet'ay İsusı vë baksun

³⁹ T'e şəhərexun bakala samariyaluğoxun gelo "bezi biq'i bütüm əşurxo za exlətebi" pi şahidluğbala çuğoy əyitə görə İsusı vëne baki.

⁴⁰ Şot'aynak'al samariyaluyox İsusı t'öğöl hari Şot'o xoyinšt'unbi ki, içoğoy t'öğölq'an mandı. İsusal p'ə ği t'et'iyane mandı.

⁴¹ İsusen İçin şot'oğoxun exlətpsuna görə lap gele amdare Şot'o vë baki.

⁴² Şot'oğon çuğo next'unıy: «Ene tək vi əyiten teyan vë baksı, ene yanal beşi ümüğon ibaki avayanbaki ki, həgigiyal, dünyənə Çark'est'al Mone».

Padçağeynak' əşp'ala amdari ğare q'olaybaksun

⁴³ İsus p'ə ğinaxun oşa t'et'iin c'eri Galileyin tərəf yaq'ane baft'i.

⁴⁴ İsusen İçin sa vədə xavareçalı iz yurdnu hörmət nu baksunı barada peney. ‡

⁴⁵ Ama Galileyina eğat'an galileyaluğon Şot'o saat't'un q'abulbi, şot'aynak' ki, şot'oğonal axsıbayı vədine Yerusalıma hari Şot'in t'et'ıya bı hər şeyə ak'et'unıy. §

⁴⁶ Hametər, İsus p'urum mot'oxun bəş İzi xena fina taradı gala, Galileyin Gana ayızene hari. Me ayızə padçağeynak' əşp'ala sa amdare buy. Şot'ay ğar K'efernauma azarı bask'enedı.

⁴⁷ Me amdər İsusı İudeyınaxun Galileyına eysuna ibakat'an Şot'ay t'öğölə hari. Şot'oxun xoyinşebi ki, hari iz ğara q'olaybane, şot'aynak' ki, iz ğar elmoğoy loxoley.

⁴⁸ İsusen şot'o pine: «Vən müt'lək' möcüzəlü nişanxo ak'ınan buq'on ki, vəst'a vəluğ bakane!»

⁴⁹ Padçağeynak' əşp'ala amdaren isə İsusı pine: «Bez ağa, hələ ki bez ğar p'uritene, tağen!»

⁵⁰ İsusen şot'o pine: «Taki k'oya, vi ğar yəşəyınşale». T'e amdər İsusı əyitə vëbaki taneşi.

⁵¹ Şo hələ k'oya tene p'ap'ey, iz k'ulurxon hari içü iz ğare q'olaybaksunat'un xavar tadi.

⁵² Şot'in k'ulurxoxun iz ğare saat' baksunı vaxt'ane xavar haq'i, şot'oğonal pit'un: «Nəyni vüğümci saadast'ane * iz q'ızdırma şiri».

⁵³ Bavanal q'amışe baki ki, mo İsusen içü "vi ğar yəşəyınşale" pi vədınene bake. Hametər, şo içal, dirist' iz külfətəl İsusı vət'un baki.

⁵⁴ Mo İsusı İudeyınaxun Galileyına harit'uxun oşa ak'est'i p'əmci möcüzəlü nişaney.

5

Hovuzı t'öğöl bakala azarın q'olaybaksun

¹ Mot'oxun samal vədə oşa İsus Yerusalıma, iudeyxoy sa axsıbayane taşi.

² T'ıya Eğeli darvazın t'öğöl, iz hərrəmine qo seyvan bakala, əbranığoy muzın Bet'zadə uk'ala sa hovuzə buy.

³⁻⁴ Şot'ay qo seyvaneyal gele azarıyoxe bask'ey: k'aç'i, axsağ saal p'aralıçen duği amdərxo. *

⁵ T'et'ıya otuz muğ usenın azarı bakala sa amdare buy.

⁶ İsusen me amdari baksuna ak'i, hamal şot'ay gele vaxt'axun azarı baksuna avabaki şot'oxun xavare haq'i: «Q'olaybaksun çurensa?»

‡ 4:44 4:44 Mat'. 13:57; Mrk'. 6:4; Luk'. 4:24 § 4:45 4:45 İoan. 2:23 * 4:52 4:52 Vüğümci saad - həysət'in vaxt'en bərezərə saad sa. * 5:3-4 5:3-4 - bəzi şamurxost'a: bask'ey saal xene galpsunı yaq'at'un bəğsay. 4 Şot'aynak' ki, Q'onçuğoy sa angelen arane hovuzı boş başı xena galgalest'ay. Xene galgalpsunaxun oşa t'et'ıya bağala samcı amdər, hetər azarı balkayın q'olayebaksay.

7 Azarinen İsus a coğabe tadi: «Bez ağa, bezi t'öğöl sa amdar tene bu ki, xene galgalk'ala vëdine za hovuz a badane. Zu p'ap'amin q'erëzo zaxun bësh t'et'ya banesa».

8 İsusen şot'o pine: «Hayza, vi döşəyə ext'a, tarapa!»

9 T'e amdaral hat'e saad q'olayebaki, iz döşəyə ext'i taranepi.

T'e ği Şamat' ğiney.

10 Kot'o görəl iudeyxoy kalat'oğon q'olaybaki amdara pit'un: «Ğe Şamat' ğine, döşəyə taşt'un va q'adağane». †

11 T'e amdaren şot'oğö coğabe tadi: «Za q'olaybi Amdaren za "döşəyə ext'a, tarapa" pine».

12 Şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy va "ext'a, tarapa" pi amdar şuva?»

13 Ama q'olaybaki amdaren Şot'ay şu baksuna tene avay, şot'aynak' ki, İsus t'et'ya bakala camaati arane açeney.

14 Samal oşa İsusen xrama t'e amdara bəğəbi pine: «Bəğa, hun q'olayenbaki, saal günax əş ma biq'a ki, vi bel ene pis əş maq'an hari».

15 Q'olaybaki işq'arenal taşi içü q'olaybi t'e Amdari İsus baksuna iudeyxoy kalat'oğö avabakesedi.

16 Mot'oxun oşa iudeyxoy kalorox İsus a biq'suni loxolt'un biti, şot'aynak' ki, me əşurxo Şamat' ğinene bsay.

17 Ama İsusen şot'oğö pine: «Bezi Bavan ğeyin ğinal şirik' əşebşa, Zuval əşezbşa».

18 Metərлуğen, iudeyxoy kalorox İsus a bespsuni loxol samalal gelet'un biti, şot'aynak' ki, İsusen saycə Şamat' ğina tene pozmişey, hamal Buxaçuğoy İz Bava baksuna upsunen İçü Buxaçuğoxun barabare hesabbsay.

İsus a tadeşi ext'iyəri İz Bavaxun baksun

19 Ama İsusen şot'oğö pine: «Serina, serinaz vëx nex: Ğaren İz Bavay k'ə bsuna nu ak'ayin, İçuxun sa şey tene bon. İz Bavan k'ə bayin, Ğarenal şot'one bsa.

20 Şot'aynak' ki, Bavan İz Ğara çuresa, İçin bala hər şey a Şot'o ak'esest'a. Bavan kot'oxunal kala əşurxo ak'est'ale, vënal mat mandalnan.

21 Bavan p'urit'oğö bəyinbi şot'oğö yəşəyiş tadi k'inək' Ğarenal İçin çureğalt'oğö yəşəyişə tast'a.

22 Bavan şuk'k'ala divantenebsa, ama divanbsuni ext'iyərə İz Ğarane tade ki,

23 bitot'in Bava hörmətbala k'inək' İz Ğaral hörmətc'anbi. İz Ğara hörmətnubalt'in Şot'o yaq'abi Baval hörməttenebsa.

24 Serina, serinaz vëx nex: Bezi pit'oğö ümüxlaxi Za Yaq'abit'u vë amdareynak' həmişəluğ yəşəyişə bu. Şo pis q'əraren tene divanbakal, şot'aynak' ki, şo ene bisunaxun yəşəyişə c'ovaneki.

25 Serina, serinaz vëx nex: iz vədə enesa, şo ene hari p'ap'ene; p'urit'oğon Buxaçuğoy Ğare səsə ibakalt'un, ibakiyoroxal yəşəyişalt'un.

26 Şot'aynak' ki, Bavay İçust'a yəşəyiş bakala k'inək' İz Ğaral İçust'a yəşəyiş baksune tadi.

27 Divanbsuni ext'iyərəl Şot'one tadi, şot'aynak' ki, Şo Amdari Ğare.

28 Mot'o mat ma mandanan, şot'aynak' ki, t'etər sa vədəne eysa ki, gərəmzoğö bask'iyorox bito Şot'ay səsə ibaki

29 gərəmzoğoxun c'eğalt'un. Şaat'luğ biyorox yəşəyişbseyinak' bəyinbakalt'un, pislug biyorox isə divanbaki pis q'ərər haq'seynak' bəyinbakalt'un. ‡

† 5:10 5:10 Neh. 13:19; Yer. 17:21 ‡ 5:29 5:29 Dan. 12:2

³⁰ Zu Bez ext'iyəren hik'k'al bes batezkon. Bavan Za pi k'inək'ez divanbsa, Bezi c'evk'ala q'ərəräl düzgüne, şot'aynak' ki, Bezi çureğalt'u tez bsa, Za Yaq'abit'ay çureğalt'uz bsa.

İsusi barada bakala şahidluğ

³¹ Əgər Zu Bezi barada şahidluğbayız, Bezi şahidluğ seri tene bakan.

³² Ama Bezi barada şahidluğbalo q'erəzone. Şot'ay şahidluği seri baksunal avazu.

³³ Vən İoani t'öğöl amdarnan yaq'abi, şot'ay bi şahidluğal serine. Ş

³⁴ Bezi amdarxoy şahidluğa eht'iyəc butene, mot'oğoy saycə ef çark'eseynak'ez nex.

³⁵ İoan bok'ala saal işiğ sakala sa çırağ k'inək'ey, vənäl samal vədə şot'ay işiğa müq baksunnan çuresi.

³⁶ Ama Zast'a İoani Bezi barada bi şahidluğaxun üst'ün şahidluğə bu. Bezi Bavan Za tapşurbi əşurxo bex p'ap'espseynak' Bezi bala me əşurxon içan Bez barada şahidluğəbsa. Şot'oğon Bezi Bavay tərəfəxun yaq'abaksunane ak'est'a.

³⁷ Za yaq'abala Bavan İçinal Bezi barada şahidluğəbsa. Vən sal sa vədə Şot'ay səsə tenan ibake, İçuval tenan ak'e. *

³⁸ Şot'ay əyitəl vəst'a tene yəşəyinşbsa, şot'aynak' ki, Şot'in yaq'abi Amdara tenan vë.

³⁹ Vən İvel Şamurxo diggətlü k'alpi fikirnanbsa ki, şot'oğon vəx həmişəluğ yəşəyinş tadale. Ama İvel Şamurxonon Bezi baradat'un şahidluğəbsa.

⁴⁰ Vən isə yəşəyinş haq'seynak' Bez baç'anexun eysun tenan çuresa.

⁴¹ Amdarxoy tərəifə Bezi eht'iyəc butezax.

⁴² Ama vəx çalezxsa: vəst'a Buxaçuğoy çuresun butene.

⁴³ Zu Bavay s'iyenez hare, vən isə Za q'abulenanbsa. Ama soğoy hayzeri iz s'iyen eğayin, şot'o q'abulnanbon.

⁴⁴ Vən amdarxoxun eğala tərəifənan qəvesa, tək bakala Buxaçuğoxun eğala tərəifə təə. Şot'o görəl Buxaçuğoy bakala vəluğ vəxun əxile!

⁴⁵ Fikirmabanan ki, Zu vəx Bavay bəş taxsırkər booz. Vəx taxsırkər balo ef umudbakala Moiseye.

⁴⁶ Əgər vən Moiseya vəbakinaniy, Zaal vənənbakoy, şot'aynak' ki, şot'in Bez baradane şampe.

⁴⁷ Ama şot'ay şampit'oğoy tenan vəbaksasa, Bezi əyitmoğoy hetər vəbakalnan?»

6

İsusi qo hazar tanaxun gele amdara ukest'un (Mat'. 14:13-21; Mrk'. 6:30-44; Luk'. 9:10-17)

¹ Mot'oxun oşa İsus Galileya göle t'e soğoy tərəifə c'ovaki. T'e göle s'iya T'iberiyal next'uniy.

² Şot'ay baç'anexun gele camaate taysay, şot'aynak' ki, Şot'in azariğoy q'olaybsunen ak'est'ala möcüzəlü nişanxo at'unksay.

³ İsus burux gala laşi İz şagirdxoxun sagala areşi.

⁴ İudeyxoy C'ovaksuni axsibay* İşalayinşebaksay.

⁵ İsusen gele camaati İz t'öğöl eysuna ak'i Filip'a pine: «İsə şum mayin haq'en ki, me amdarxo uk'est'en?»

⁶ Me əyitmoğoy şot'o yoxlayinşbseynak'e pi, şot'aynak' ki, İçin k'ə baleysa avaney.

⁷ Filip'en Şot'o coğabe tadi: «Kot'oğoynak' p'əbaç dinarluğ † şumal haq'ayin, hərt'u sa k'ot'or tene koft'on!»

⁸ T'e vədə şagirdxoxun soğə bakala Simon P'et'eri viçi Andreyen Şot'o pine:

⁹ «Memiya sa ğar əyeləst'a qo dənə mis'ik' muye şum saal p'ə dənə çəline bu, ama meq'ədər amdareynak' ko hik'ə ki?»

¹⁰ İsusen pine: «Camaata oq'a arşevk'anən». T'e gala boçu one buy, camaatal areşi. Miya bakala işq'arxoy say saycə qo hazar tana İşaney.

¹¹ Oşa İsusen şuma ext'i şükürbala afırinal bit'uxun oşa şot'o arşit'oğone paybi. Çəlinəl ext'i hak'etərə bi. Bit'ot'in iz çureğala hama exedi.

¹² Amdarxon kəyi-boşit'uxun oşa İsusen şagirdxo pine: «Avuzin mandi k'ot'orxo girbanan ki, hik'k'al maq'an zaybaki».

¹³ Şot'oğon girt'unbi, qo muye şuma kəyit'oğoy bəşt'an mandi k'ot'orxonal p'as's'e zənbilt'un buybi.

¹⁴ T'e vədine İsusen ak'est'i me möcüzəlü nişana ak'ala amdarxon pit'un: «Seriya, dünyəne eğala xavareçal Mone!»

¹⁵ İsusen avaney ki, amdarxon İçu zoren padçağ laxsunt'un çuresa, şot'o görəl p'urum savsa buruğone laşi.

*İsusi xene çoyelxun taysun
(Mat'. 14:22-33; Mrk'. 6:45-52)*

¹⁶ Biyəbakat'an İsusi şagirdxo göle t'öğöl şiri

¹⁷ sa lodk'inat'un laşi. Ene bayinq'ey, ama İsus hələ şot'oğoy t'öğöl tene harey. Şoroxal göle t'e tərəf bakala K'efernaum şəhəret'un taşi.

¹⁸ Ost'ar muşe buy, göle çoyelal ləpoğone duğsay.

¹⁹ Şagirdxon avar zapi saq'o qo, otuz st'adi ‡ taşit'uxun oşa at'unk'i ki, İsus göle çoyelxune ləngbsun eysa, Şo lodk'inane İşalayınşaksay. Şot'oğə q'iyen haneq'i,

²⁰ ama İsusen şot'oğə "Zuzu, q'ımabanan" pine.

²¹ T'e vədə şagirdxon Şot'o lodk'inat'un laçuvk'i. Lodk'al hat'e saad içoğoy tağala gala p'anep'i.

²² Əyc'indəri göle t'e soğə tərəf mandi camaati eyex bafedi ki, t'et'iya tək sa lodk'ane bake, İsus isə şagirdxoxun t'e lodk'ina laşi teney, şagirdxo İçsuzt'un taşey.

²³ Me vədə T'iberinaxun sa hema lodk'al hari Q'onçuğon şükürbala afırına pit'uxun oşa ukun kəyi gala İşa çurepi.

²⁴ Camaaten nə İsusi, nə şagirdxoy t'et'iya nu baksuna ak'i t'e lodk'oğə laşi İsusa qəveseynak' K'efernaumat'un taşi.

İsus yəşəyişest'ala şume

²⁵ Şot'oğon İsusa göle t'e soğə tərəf bəğğəbi şot'oxun "Ravvi, memiya hevədən hari?" pi xavart'un haq'i.

²⁶ İsusen şot'oğə coğabe tadi: «Serina, serinaz vəx nex: möcüzəlü nişanxo q'amışakenan pi təə, şum kəyi boşenan pinan Za qəvesa.

²⁷ Ama c'ovaki-tağala ukuneynak' təə, həmişəluğ yəşəyişest'ala ukuneynak' çalışakanan, şot'o vəx Amdari Ğaren tadale. Şot'aynak' ki, Bava-Buxaçuğon Şot'o İz tət'iğbala peçatane duğə».

²⁸ Şot'oğon İsusaxun xavart'un haq'i: «Yan k'ə ben ki, beşi biq'ala əşurxo Buxaçuğoy piyes şaat'q'an ak'eşi?»

† 6:7 6:7 p'əbaç dinarluğ - sa dinar fəəlin sa ğilug maaşa barabarey. ‡ 6:19 6:19 Saq'o qo, otuz st'adi 5-6 k'm.

29 İsusen şot'oğö coğabe tadi: «Buxaçuğon vëxun sa şeye çuresa: efi Şot'in Yaq'abit'u vë baksun».

30 Şot'oğon İsus pit'un: «Yax mani möcüzölü nişanen ak'est'es bakon ki, yan va vë bakayan? K'ə besen bakon?»

31 Bëğa, beşi bavoğon-kalboğon ams'i oçala mannat'un kəye. Me barada İvel Same boşal bune: "Şot'oğoy ukun bakseynak' göynuxun şume tadi"». Ş

32 T'e vədə İsusen şot'oğö pine: «Serina, serinaz vëx nex: vëx göynuxun şum tadiyo Moisey teney, göynuxun seri şuma vëx tadalo Bezi Bavane.

33 Şot'aynak' ki, Buxaçuğoy şum göynuxun şiri, me dünyənə yəşəyiş Tadalone».

34 Şot'o pit'un: «Ağa, Hun yax me şuma həmişə tada».

35 İsusen şot'oğö pine: «Zu - yəşəyişest'ala şumzu. Bezi t'öğöl eğalo sal sa vədə busa tene bakal, Za vë bakalo sal sa vədə xeneza tene bakal.

36 Ama vëx pi k'inək', Za ak'iyal bakaynan, Za vë tenan.

37 Bavan Za tadiyorox bito Bezi t'öğöl eğale, Bezi t'öğöl eğalt'uval sal sa vədə şəptezğon.

38 Axırı Zu göynuxun Bez çureğalt'u bseynak' tez şire, Za Yaq'abit'ay çureğalt'u bex p'ap'espseynak'ez göynuxun şire.

39 Za Yaq'abit'ay çureğalo isə şone ki, Za tadit'oğoxun sal sunt'u nu açesp'i şot'oğö axırinci ğine bëyinbaz.

40 Şot'aynak' ki, Bezi Bavay çureğalo Ğara ak'i Şot'o vëluğ bakala hər sa amdaren həmişəluğ yəşəyiş haq'sune, Zuval şot'o axırinci ğine bëyinboz».

41 İsusen metər pit'uxun oşa iudeyxon İsusi "göynuxun şiri şum Zuzu" əyitin loxol əcuğon biq'i

42 pit'un: «Mo beşi çalxala İosifi ğar İsus tene ki? Axırı yan kot'ay nana-bava çalyanxsa. Həysə hetərə baksa ki, "göynuxunez şire" nex?»

43 İsusen şot'oğö coğabe tadi: «T'ot'opsuna efanan!»

44 Za yaq'abi Bavan şunesa Zaç nu bayin, şo Bezi t'öğöl eyes tene bakon. Zuval Bezi t'öğöl eğalt'u axırinci ğine bëyinboz.

45 Xavareçalxoy girkurxoy boş şameşene: "Şot'oğö bitova Buxaçuğon zombale". * Bavaxun ibaki zombakiyone Bezi t'öğöl eysa.

46 Düze, Buxaçuğoy t'öğölxun Harit'uxun başq'a Bava şuk'k'alen tene ak'e, saycə Şot'ine Bava ak'e.

47 Serina, serinaz vëx nex: Za vë bakalt'ay həmişəluğ yəşəyişə bu.

48 Zu - yəşəyişest'ala şumzu.

49 Ef bavoğon-kalboğon çölə mannat'un kəye, ama p'uret'un.

50 Mo isə göynuxun şigala t'etər sa şume ki, şot'o ukalo sal sa vədə tene biyal.

51 Zu - göynuxun şiri yəşəyişest'ala şumzu. Me şumaxun ukalo həmişəluğ yəşəyişəle. Zu tadala şum Bezi bədəne. Zu şot'o me dünyəni yəşəyişeynak'ez tast'a».

52 İsusen metər pit'uxun oşa iudeyxoy arane həcətə baki: «Me amdaren ukseynak' İz bədənə yax hetərə tades bakon?»

53 T'e vədə İsusen şot'oğö pine: «Serina, serinaz vëx nex: Amdari Ğare bədənəxun nu kəyi, iz p'iyaxun nu üğəynan, vəst'a yəşəyiş tene bakal.

54 Bezi bədənəxun kəyi Bez p'iyaxun üğəlt'in həmişəluğ yəşəyiş haq'ale, Zuval şot'o axırinci ğine bëyinboz.

55 Şot'aynak' ki, Bezi bədən seri ukune, p'iyal seri üğüne.

⁵⁶ Bezi bədənəxun kəyi, Bez p'iyaxun üğəlo Zast'ane manst'a, Zuval şot'ost'az manst'a.

⁵⁷ Dirist' bakala Bavan Za yaq'abi, Zuval Bavay sələməten yəşəyişala k'inək' Bez bədənəxun ukaloval Bezi sələməten yəşəyişale.

⁵⁸ Göynuxun şiri şum mone, mo ef bavoğon-kalboğon kəyi şumaxun tene. Şorox p'uret'un, ama me şuma ukalo həmişəluğ yəşəyişale».

⁵⁹ İsusen me əyitmoğo K'efernauma bakala sinagoga zombat'ane pi.

Şagirdxoy gelet'ay İsusaxun cöybaksun

⁶⁰ Şagirdxoy gelet'in me əyitmoğo ibakat'an pit'un: «Mo hetər sa zombsune? Kot'o şina q'amışakes bakon?»

⁶¹ Ama İsusen şagirdxoy İz pit'oğo görə t'ot'opsuna avaney. Şot'in pine: «Bezi əyitmux vəx lafest'a?»

⁶² P'oy Amdari Ğare İz süft'in baki gala eşesuna ak'aynan, k'ənan bon?

⁶³ Yəşəyiş tadalo Urufe, amdar memiya acize. Bezi vəx pi əyitmoğost'a yəşəyişest'ala Urufe bu.

⁶⁴ Ama ef arane nu və bakalxoval bune». (İsusen və nu bakalxoy saal Şot'o xəyanətbala amdari şu baksuna süft'inəxun avaney.)

⁶⁵ İsusen saal pine: «Kot'o görəz vəx pi ki, əgər Bavan sunt'u Zaç nu bayin, şo Bezi t'öğöl eyes tene bakon».

⁶⁶ Kot'oxun oşa şagirdxoy gelo İsusə boseri ene Şot'ay baç'anəxun tet'un taşi.

⁶⁷ T'e vədə İsusen İz p'as's'e şagirdaxun xavare haq'i: «Bərkə vənal Za bosı taysunnan çuresa?»

⁶⁸ Simon P'et'eren İsusə coğabe tadi: «Ay Q'onçux, yan q'erəz şı t'öğölyan tağon? Həmişəluğ yəşəyişest'ala əyitmux Vast'ane.

⁶⁹ Yanal vəyan hamal avayan ki, Buxaçuğoy İvel Bakalo † Hunnu». ‡

⁷⁰ İsusen şot'oğo pine: «Vəx - me p'as's'e şagirdal Zu tez c'ək'p'e ki? Ama p'urumal vəxun soğo iblise!»

⁷¹ İsusen me əyitmoğo Simon İsk'ariot'i ğar İuday baradane pi, şot'aynak' ki, şo p'as's'e şagirdaxun soğo baalkayin, İsusə xəyanətbaley.

7

İsusi viçimoğoy İçu nu və baksun

¹ Kot'oxun oşa İsus Galileyinane taraney. İudeyina isə tene taysay, şot'aynak' ki, iudeyxoy kalat'oğon Şot'o bespseynak' yaq't'un qəvesay.

² İudeyxoy Pace axsibay işalayınşebaksay. *

³ İz viçimoğon İsusə pit'un: «Memiin c'eri İudeyina taki ki, Vi şagirdxonal Vi biq'ala eşurxo ak'eq'at'un.

⁴ Axiri İçu çalxest'una çalışakala amdaren hik'k'ala c'əp'k'in tene bon. Hun mot'oğo bsanusa - taki, Va dünyənə çalxest'a».

⁵ Şot'ay viçimuxal İçu və teney.

⁶ T'e vədə İsusen şot'oğo pine: «Bezi vaxt' hələ p'ap'itene, vəynak' isə hər vaxt' uygune.

⁷ Dünyənən vəx nifrətbes tene bakon, ama Za nifrətbsa, şot'aynak' ki, Zu şot'ay əməlxoy şər baksunaz çoyel c'evk'sa.

† 6:69 6:69 Buxaçuğoy İvel Bakalo - Xrist'os, Dirist' bakala Buxaçuğoy Ğar. ‡ 6:69 6:69 Mat'. 16:16; Mrk'. 8:29; Luk'. 9:20 * 7:2 7:2 ▢braniğoy axsibay. Amdarxo bare vədine içoğoynak' q'oruğxo ga düzbi t'iyat'un manst'ay. Lev. 23:34; K'an. 16:13

8 Vën takinan axсібaya, Zu isə Bezi vaxt' hari nu p'ap'suna görə me axсібaya tez tağal».

9 İsusen me əyitmoğoy pi Galileyinane çurpi.

10 Ama İz viçimux axсібaya təsit'uxun oşa İçal c'əp'k'in, İçu amdarxo ak'est'inut taneşi axсібaya.

11 İudeyxoy kalat'oğon axсібaya İsusə qəvt'unsay. Şot'oğon "me amdar maya?" pi xavart'un haq'say.

12 Camaati arane Şot'ay barada gele exlətxone taysay. Bəzit'oğon "şaat' amdare", t'e sunt'oğon isə "təə, camaatane feret'st'a" next'uniy.

13 Ama iudeyxoy kalat'oğoy q'iyexun şuk'k'alēn Şot'ay barada qay tene exlətpsay.

İsusi Pace axсібayı vədine xrama zombsun

14 Axсібayı qıyo c'ovakit'uxun oşa İsus xrama başi zombsane burqi.

15 İudeyxoy kalat'oğon məət't'əl mandi pit'un: «Me Amdaren mašk'al k'altenepe, hetərə baksə ki, savadlune?»

16 İsusenəl şot'oğoy coğabe tadi: «Bezi zombsun Zaxun tene, Za Yaq'abit'uxune.

17 Şiin Şot'ay çureğalt'u bex p'ap'epsun çuresasa, şot'in Bezi zombsuni Buxaçuğoxun baksuna yoxsa Zu Zaxun upsuna avabakale.

18 İçuxun exlətp'alt'in içeynak'e tərif qəvesa, ama İçu Yaq'abit'aynak' tərif qəveğala Amdar serine, Şot'ost'a əfçi butene.

19 Moiseyen vəx k'anune tadi, ketər tene? Ama ef saycət'in me k'anuna tene əməlbsa! Tenesa Za het'aynak'nan bespsun çuresa?»

20 Camaaten coğabe tadi: «Hun k'ən əyite? Şina Va bespsun çuresa?»

21 İsusen şot'oğoy pine: «Zu tək sa möcüzəz bi, vën bito mot'o məət't'əlnan mandi.

22 Moiseyen vəynak' sünnətbsuni k'anunane laxi (düze, me ədət Moiseyaxun təə, ef bavoğoxun-kalboğoxune eysa), vënal ef ğarmoğoy lap Şamat' ğineyal baft'ayin sünnətnanbsa. †

23 Şamat' ğine Moiseyi k'anun maq'an pozmişaki pi ğarmoğoy sünnətnanbsa, ama Şamat' ğine amdari dirist' bədənə q'olaybsuna görə Bezi loxol ef əcuğone biq'sa? ‡

24 Piin ak'alt'u ma divanbanan, düz divanbanan».

İsus Xrist'ose ki?

25 T'e vədə yerusalimluğoy bəzit'oğon pit'un: «Me amdara tet'un qəvesay ki bespsaynak'?

26 Bəğanan, mot'in qay exlətebsa, ama içü sa əyit tet'un nexə. Bərkə kalat'oğon Şot'ay həgigiyal Xrist'os baksunat'un avabake?

27 Ama me amdari mayin baksuna avayan, Xrist'os eğat'an isə Şot'ay mayin baksuna şuk'k'alēn tene avabakal».

28 Şot'aynak'al İsusen xrama zombat'an ost'aar pine: «Həgigiyal Za çalnanxsə? Bezi mayin eysunal avanan? Ama Zu Zaxun tez hare, Za Seri Bakalt'ine yaq'abe. Vën Şot'o tenan çalxsə,

29 Zu isə Şot'o çalezxsə, şot'aynak' ki, Şot'ay t'öğxunez hare, Şot'ine Za yaq'abe».

30 Me əyitmoğoy görə İsusə biq'sunt'un çuresi, ama şuk'k'al Şot'o tene laft'i, şot'aynak' ki, İz vaxt' hələ tene p'ap'ey.

31 Ama camaati gelo Şot'o vëney. Şot'oğon next'uniy: «Xrist'os eğat'an me amdaren ak'est'it'uxun gele möcüzəlü nişanxo ak'est'ale ki?»

32 Fariseyxon camaati İsusə barada k'ə upsuna it'unbaksay. Şot'o görəl samci bəyinşxon q'a fariseyxon Şot'o biq'seynak' xrame q'aroolçığot'un yaq'abi.

† 7:22 7:22 Burq. 17:10; Lev. 12:3 ‡ 7:23 7:23 İoan. 5:9

³³ İsusen pine: «Samal vaxt' Zu vëxun bakoz, oşa isə Za Yaq'abit'ay t'öğöl tağoz.

³⁴ Vën Za qəveşi tenan bəğəbal, Zu bakala galal eyes tenan bakal».

³⁵ T'e vədə iudeyxon içoğoy arane pit'un: «Mə Amdar maya tağale ki, Şot'o teyan bəğəbal? Grek'xoy arane bakala iudeyxo taşi zombale?»

³⁶ "Vën Za qəveşi tenan bəğəbal, Bezi bakala galal vën eyes tenan bakon" əyiten k'ə upsune çuresa?»

³⁷ Axsibayi axırinci, ən vacib gine İsusen hayzeri ost'aar pine: «Şu xenezane, Bezi t'öğöl hari üğəq'an. §

³⁸ İvel Şamurxon uk'ala k'inək', Za vë bakala amdari boş'tan yəşəyinşest'ala xene oqurxo barale». *

³⁹ Mot'o İçu vë bakalxoy oşa haq'ala Urufi baradane nexey. Uruf isə hələ tene tadeşey, şot'aynak' ki, İsus hələ tene əqəşey, İz s'iyal tene alabakey.

⁴⁰ Camaati aranexun sa hemaran me əyitmoğoy ibaki "mo, həgigiyal, beş yaq'bəği xavareçale" pit'un. †

⁴¹ Sa hemaran "Mo Xrist'ose" pit'un, ama bəzit'oğon next'uniy: «K'ə? Xrist'os Galileyinaxune eysa?»

⁴² İvel Şame boş tene şameşe ki, Xrist'os Davidi nəsiləxun, şot'ay yəşəyinşi Bet'lexem ayizexun eğale?» ‡

⁴³ Metərluğen, İsusi barada camaati arane cöy-cöy fikirxone buy.

⁴⁴ Bəzit'oğon Şot'o biq'sunt'un çuresi, ama şuk'k'al Şot'o laftenedi.

İudeyxoy kalat'oğoy nu vë baksun

⁴⁵ Mot'oxun oşa xrame q'aroolçiyox samci bəyinşxoy q'a fariseyxoy t'öğölt'un qaybaki. Şot'oğonal q'aroolçioğoxun "şot'o het'aynak' tenan eçeri?" pi xavart'un haq'i.

⁴⁶ Q'aroolçioğon coğabt'un tadi: «Həysət'inəl şirik' sal sa amdaren metər tene əyitp'ey».

⁴⁷ Fariseyxon şot'oğoy pit'un: «Şot'in vəxal feret'edi?»

⁴⁸ Bəyn kalat'oğoxun soğoy nəəl sa farisey Şot'o vənəbaki?»

⁴⁹ Ama k'anuna nu avabakala vəxlarik' savadsuzxoy loxol Buxaçuğoy ləənəte hare!»

⁵⁰ İçoğoy aranexun sunt'in, mot'oxun bəş İsusi t'öğöl hari Nik'odimen § isə şot'oğoy pine:

⁵¹ «Beşi k'anuna görə, sa amdara ümüxlaxinut, şot'ay k'ə bsuna avabakinut divanbsun düzgünə ki?»

⁵² Şot'oğon Nik'odima pit'un: «Bərkə hunal Galileyinaxunnu? Şamurxo k'alk'ayin, ank'on ki, xavareçal Galileyinaxun tene eğal».

(Ən damna kiinşamurxost'a İoan. 7:53-8:11 tene bu.)

⁵³ Mot'oxun oşa hər soğoy iz k'oyane taşi.

8

İsus saal əxlagsuzluğu loxol biq'əsi çuux

¹ İsus isə Zeytun buruğone taşi.

² Savaxt'an üşenen Şo p'urum xramane hari. Bütüm camaat Şot'ay t'öğölə giresi, Şot'inal arşi zombsane burqi.

³ Me vədine k'anun zombalxon q'a fariseyxon əxlagsuzluğu loxol biq'əsi sa çuğot'un t'et'iya eçeri. Şot'o biyex c'evk'i

§ 7:37 7:37 Lev. 23:36 * 7:38 7:38 Məs. 18:4; İsa. 58:11; Yez. 47:1; Zək. 14:8 † 7:40 7:40 K'an. 18:15-18

‡ 7:42 7:42 2 Şam. 7:12; Mik. 5:2 § 7:50 7:50 İoan. 3:1-2

⁴ İsus pit'un: «Məlim, me çuux əxlagsuzluğbat'ane biq'ése.

⁵ Moiseyen iz k'anuni boş yax əmirbene ki, metərt'oğə jəlayınşen. P'oy hun k'ən nex?» *

⁶ Mot'o İsus sinəyişbseynek't'un nexey, Şot'o taxsırkər c'evkseynak' sa məənət'un qəvesay. Ama İsusen k'os'baki k'əşinen oçali loxol şampsane burqi.

⁷ Şot'oxun saal xavar haq'at'an tikbaki şot'oğə pine: «Ef boş şu günaxsuzesa, barta me çuğə samciq'an jə bosı».

⁸ Oşa p'urum k'os'baki oçali loxol şamsane burqi.

⁹ Me əyitmoğoxun oşa, ağsaq'q'alxoxun burqi soğə-soğə t'et'iin əxilt'unbaki. İsus təkə mandı, çuux isə hələ t'et'ianey.

¹⁰ İsusen tikbaki şot'o pine: «Ay çuux, morox hort'un baki? P'oy şuk'k'alən vaynak' q'ərar tene c'evk'i?»

¹¹ Çuğən "şuk'k'alən, bezi ağa" pine. T'e vədə İsusen pine: «Zuval va tez taxsırkərbsa. Taki, eneyal günax ma ba».

İsus dünyəni işiğə

¹² İsusen saal camaataxun əyitk'at'an pine: «Zu - dünyəni işiğzu. Bezi baç'anexun eğalo sal sa vədə bayinq'luğa tene tarak'al, şot'ost'a yəşəyişest'ala işiğ bakale». †

¹³ Fariseyxon isə Şot'o pit'un: «Vi barada Hunen şahidluğbi baksa, şot'o görəl vi şahidluğ ext'ibərli tene». ‡

¹⁴ İsusen şot'oğə coğabe tadi: «Bezi barada Zu şahidluğbiyal bakayiz, Bezi şahidluğ ext'ibərlune, şot'aynak' ki, Zu Bezi mayin hari maya taysuna avazu. Vən isə Bezi mayin hari maya taysuna tenan ava.

¹⁵ Vən amdarxoy q'aydoğonnan divanbsa, Zu isə şuk'k'ala divantezbsa.

¹⁶ Divanbayızal, Bezi c'evk'ala q'ərar serine, şot'aynak' ki, tək tezu, Za yaq'abi Baval Zaxune.

¹⁷ Ef k'anunal şameşene ki, p'ə tani şahidluğ ext'ibərlune. §

¹⁸ Bezi barada şahidluğbalo Zu saal Za yaq'abi Bez Bavane».

¹⁹ T'e vədə İsusaxun xavart'un haq'i: «P'oy maya vi bava?» İsusen coğabe tadi: «Vən nə Za, nə Bez Bava tenan çalxsa. Əğər Za çalxinaniy, Bez Baval çalnanxoy».

²⁰ İsusen me əyitmoğə xrama, nəziri q'uti bakala gala zombat'ane pi. Ama şuk'k'alən şot'o biteneq'i, şot'aynak' ki, Şot'ay vaxt' hələ tene p'ap'ey.

İsusi me dünyənexun nu baksun

²¹ Oşa İsusen şot'oğə p'urum pine: «Zu c'eri tazsa, vən isə Za qəveşi ef günaxi boş biyalnan. Bezi tağala galal vən eyes tenan bakal».

²² T'e vədə iudeyxon pit'un: «Kot'in İçu bəsp'ale ki, "vən Bezi tağala gala eyes tenan bakal" nexə?»

²³ İsusen şot'oğə pine: «Vən oq'a bakala dünyənexunnan, Zu isə ala bakala. Vən me dünyənexunnan, Zu isə me dünyənexun tezu.

²⁴ Kot'o görəz vəx "ef günaxxoy boş biyalnan" pi. Əğər Bezi "Zu Şozu" baksuna tenan və baksasa, ef günaxxoy boş biyalnan».

²⁵ T'e vədə "p'oy hun şunu?" pi İsusaxun xavart'un haq'i. İsusen şot'oğə pine: «T'e belxun Bezi Şu baksuna pezuysa, Şozu.

²⁶ Bezi ef taxsıra çoyel c'evk'i ef barada uk'ala gele əyitmuxzax bu. Ama Za Yaq'abiyo düzinə uk'alone, Zuval Şot'oxun ibakit'oğoz dünyənə exlətpsa».

²⁷ Şot'oğən İsusen içoğoxun Bavay barada əyitpsuna tet'un q'amışaki.

* 8:5 8:5 Lev. 20:10; K'an. 22:22-24 † 8:12 8:12 Mat'. 5:14; İoan. 9:5 ‡ 8:13 8:13 İoan. 5:31 § 8:17 8:17 K'an. 17:6; 19:15

28 T'e vədə İsusen pine: «Vən Amdari Ğara ala eşevk'at'an * avabakalnan ki, Zu Şozu, Zaxun c'evk'iyal sa şey tezsba, saycə Bavan Za hetər zombenesa, t'etərəl exlətezsba.

29 Za Yaq'abiyo Zaxune. Şot'in Za tək tene bare, şot'aynak' ki, Zu həmişə Şot'ay xoşel eşalt'uz bsa».

30 İsusen me əyitmoğo uk'at'an amdarxoy gelo Şot'o vəne baki.

Serinen amdarxo çark'est'un

31 İsusen İçu və iudeyxu pine: «Əgər vən Bezi əyiten tağaynan, həgigiyal, Bezi şagirdxonan.

32 T'e vədə vən seri k'ə baksuna avabakalnan, serinenal vəx çark'est'ale».

33 İudeyxon İsusa coğabt'un tadi: «Yan Avrahami nəsiləxunyan, sal sa vədəl şuk'k'ali k'ul teyan baki. "Vən çark'eğalnan" k'ə upsuna?» †

34 İsusen şot'oğo pine: «Serina, serinaz vəx nex: günax eşp'est'ala amdar iz günaxi k'ule.

35 K'ul ailin boş həmişə tene yəşəyinqsba, ğar isə həmişə ailin boşə.

36 Vəx çark'est'alo Ğaresa, t'e vədə vən həgigiyal çark'eğalnan.

37 Vən Avrahami nəsiləxun baksuna avazu, ama p'urumal Za bespsunnan çuresa şot'o görə ki, Bez əyit vəx p'atenev'sa.

38 Zu Bez Bavay t'əğöl ak'it'oğoz exlətəpsa, vən isə ef bavaxun ibakit'oğonan bsa».

39 Şot'oğon İsusa coğabt'un tadi: «Beşi bava Avrahame». İsusen şot'oğo pine: «Avrahami nəsiləxun bakiynaniy, Avrahamallarik' Buxaçuğoy çureğalt'oğonan əməlbəy.

40 Vən isə Za - Buxaçuğoxun ibaki serina vəx uk'ala Amdara bespsunnan çuresa. Avrahamen metər eşurxo tene biq'e.

41 Vən efi bavay biq'i eşurxonan bsa».

Şot'oğon əcuğon biq'i "yan nanaxun bic' baki əylux teyan, beşi sa Bavane bu, Şoval Buxaçuxe" pit'un.

42 İsusen şot'oğo pine: «Əgər ef Bava Buxaçu bakiniy, Za çurnanğoy, şot'aynak' ki, Za Buxaçuğone dünyəne yaq'abe, həysəəl memiyazu. Zu Bez ext'iyəren tez hare, Şot'ine Za yaq'abe.

43 Bezi uk'alt'oğo het'aynak' tenan q'amışaksa? Şot'aynak' ki, Bezi əyitmoğo ümüxlaxsun çurtenansa.

44 Vən ef bava iblisaxunnan, ef bavay çureğalt'oğoval bsunnan çuresa. Şo burqesunaxun ‡ amdar besp'ale, seri bakala hər şeyal şot'oxun əxile, şot'aynak' ki, şot'ost'a seri uk'ala hik'k'al butene. Əfci əyitəpsuna saat'e başarbsa, şot'aynak' ki, əfçiduğale hamal əfçiduğalxoy kalone.

45 Zu isə düzinə exlətəpsuna görə vən Za vətenanbaksa.

46 Vəxun şina subutbes bakon ki, Zu hevaxt'esa sa günax eşez biq'e? P'oy düzinəz əyitesa, het'aynak' Za tenan vəbaksa?

47 Buxaçuğoxun bakala amdaren Buxaçuğoy əyitə inebakon. Vən isə tenan ibaksa, şot'aynak' ki, Buxaçuğoxun tenan».

İsusi İzi həmişə baksuni barada əyitəpsun

48 T'e vədə iudeyxon pit'un: «Hun həgigiyal sa samariyalunu, § vast'aal murdar urufe bu».

* 8:28 8:28 İoan. 3:14 † 8:33 8:33 Mat'. 3:9; Luk'. 3:8 ‡ 8:44 8:44 Burq. 3 § 8:48 8:48 - İudeyina samariyalu upsun təhk'ire hesabaksay, şot'aynak' ki, iudeyluğoy samariyaluğoxun ara buteney.

⁴⁹ İsusen coğabe tadi: «Zast'a murdar uruf tene bu, Zu Bezi Bavaz hörmətbsa, vən isə Za hörmətəxun sananksa.

⁵⁰ Zu Zaynak' s'i tez q'azayınşbsa, Zaynak' s'i q'azayınşest'alo Divanbalone.

⁵¹ Serina, serinaz vəx nex: «Şiin Bezi əyitə əməlbayin, sal sa vədə bisun tene ak'al».

⁵² İudeyxon Şot'o pit'un: «Həysə həgigiyal avayanbaki ki, vast'a murdar urufe bu. Avrahamal p'urene, xavareçalxoval. Ama Hun "şiin Bezi əyitə əməlbayin, sal sa vədə tene biyal" nexnu.

⁵³ Hun beşi bava Avrahamaxunal kalanu? Şoval p'urene, xavareçalxoval. Axırı Hun Va şun hesabsa?»

⁵⁴ İsusen şot'oğö metərə coğab tadi: «Əgər Zuz Zaynak' s'i q'azayınşbsasa, Bezi s'i hik'k'ale, ama Zaynak' s'i q'azayınşest'alo Bezi Bavane. Vən Şot'o "beşi Buxaçux" pinan k'ale.

⁵⁵ Ama Şot'o tenan çalxi. Zu isə Şot'o çalezxsasa. Əgər "Şot'o tez çalxsasa" pizuy, vəllarik' əfçiduğal bakalzuy. Ama Zu Şot'o çalezxsasa, İz əyitəl əməlezbsa.

⁵⁶ Ef bava Avrahamen Bezi eysuna gelene yaq'bəğsay. Bezi eysuna ak'iyal gele müqey».

⁵⁷ T'e vədə iudeyxon Şot'o pit'un: «Vi sal əlli yəş tene bu, Avrahamen va hetərə ak'i?»

⁵⁸ İsusen şot'oğö pine: «Serina, serinaz vəx nex: Avraham nanaxun bakalt'uxun bəş Zu Bakalozu». *

⁵⁹ Me əyitmoğö görə İsusə jəlayınşbseyinak' jət'un ext'i, ama İsus amdarxoy piyexun açi xramaxun c'ere.

9

K'aç'i amdari q'olaybaksun

¹ Sa ği İsusen yaq'en tağat'an sa amdare ak'i. T'e amdar nanaxun k'aç'ine bakey.

² İz şagirdxon İsusaxun xavart'un haq'i: «Ravvi, şina günax əşpest'e ki, me amdar k'aç'ine nanaxun bake: için, yoxsa iz nana-bavan?»

³ İsusen coğabe tadi: «Mo nə me amdari əşp'est'i günaxa görəne bake, nə iz nana-bavay əşp'est'i günaxa görə. Mo Buxaçuğoy əşurxo me amdari yəşəyınşast'a çoyelq'an c'eri pine bake.

⁴ Heq'ədər ki ğenaxune, Za Yaq'abit'ay əşurxo balayan. Samal oşa bayınq' bakale, t'e vədə şuk'k'alən əşp'es tene bakon.

⁵ Heq'ədər ki Zu dünyənezu, Zu dünyəni işiğzu». *

⁶ Me əyitmoğö pit'uxun oşa İsusen oq'a çupi, t'e çupuna k'ulaxun gərbi oç'ine düzbi. Oşa t'e oç'ina k'aç'i amdari piyel ladi

⁷ pine: «Taki, Siloam hovuzə vi çoya os'k'a». ("Siloam" - "yaq'abakiyo" upsune.) Şot'inal taşi iz çoya os'ek'i, qaybakat'an isə iz pulmoğon ene aneksay.

⁸ T'e amdari q'onşığon q'a süft'inəxun şot'o sa dilənçi k'inək' çalxalt'oğon next'uniy: «Mo t'e dilənçilüğbala amdar tene ki?»

⁹ Bəzit'oğon "şone" pit'un, t'iyəmit'oğon "təə, ama şot'o oşq'arest'a" pit'un. İçin isə "zu hat'e amdarzu" pine.

¹⁰ Şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy hetərə baki ki, vi piyel işiğə hari?»

¹¹ Şot'in coğabe tadi: «İsus uk'ala Amdaren oç'i düzbi bezi piyel lanedi, za "taki Siloam hovuzə vi çoya os'k'a" pine, zuval taşi bez çoya os'k'it'uxun oşa bezi pulmux qayeşi».

¹² Şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy t'e amdar maya?» Şot'in pine: «Tez ava».

* 8:58 8:58 C'eys. 3:14; İoan. 1:1; 8:24,28; Qay. əyit 1:4-6,8 * 9:5 9:5 Mat'. 5:14; İoan. 8:12

Fariseyxoy q'olaybaki amdaraxun bala silist'

13 Me süft'inəxun k'aç'i baki amdara fariseyxoy t'öğölt'un eçeri

14 şot'aynak' ki, İsusen oç'i düzbi şot'ay pula q'olaybi ği Şamat' ğiney.

15 Fariseyxonal t'e amdaraxun hetəre baki ki, aksan burqi pi xavart'un haq'i. T'e amdarenal "Şot'in bezi piyel oç'ine laxi, zuval taşi bez çoya os'ezk'i, isə azaksa" pine.

16 T'e vədə fariseyxoxun bəzit'oğon pit'un: «Me amdar Buxaçuğoxun tene, şot'aynak' ki, Şamat' ğine k'anunxo tene əməlbsa». T'e sunt'oğon isə "günaxkər amdaren metər möcüzəlü nişanxo hetəre ak'est'es bakon?" pit'un. Hametər şot'oğoy arane fikirxo cöyebaki.

17 Şot'o görə saal k'aç'i amdaraxun xavart'un haq'i: «P'oy hun me amdari barada k'ən nex? Axırı şot'in vi pulmoğone qaype». K'aç'i amdarenal "Şo xavareçale" pine.

18 Ama iudeyxoy kalorox hələl vətət'uniy ki, me amdar k'aç'ine bake, isəəl aneksa. Mot'o görəl q'olaybaki amdari nana-bava k'alpi

19 şot'oğoxun xavart'un haq'i: «Mo ef ğare? Vən nexnan ki, ko nanaxun bakat'an k'aç'ine bake. P'oy hetəre baksa ki, həysə aneksa?»

20 Şot'ay nana-bavan pit'un: «Hoo, mo beşi ğare, nanaxun bakat'anal k'aç'ine bake.

21 Ama həysə hetəre aksa nəəl iz pulmoğō şina q'olaybe avateyan. İçuxun xavar haq'anana. Mis'ik' tene, iz barada içinq'an pi».

22 Şot'oğon iudeyxoy kalat'oğoy q'iyexunt'un me əyitmoğō pi, şot'aynak' ki, iudeyxoy kalorox ene q'ərara haret'uniy ki, şiin İsusi Xrist'os baksuna q'abulbayin, t'e amdari tura sinagogaxun bot'alt'un.

23 Mot'o görət'un t'e amdari nana-bavan "mis'ik' tene, içuxun xavar haq'anana" pi.

24 İudeyxoy kalat'oğon süft'ə k'aç'i baki amdara p'əmci kərəm k'alpi şot'o pit'un: «Buxaçuğō elasp'a ki, düz uk'alnu. Yan me amdari günaxkər baksuna avayan».

25 Şot'inal coğabe tadi: «T'e amdari günaxkər baki nu baksuna tez ava. Sa şeyaz ava ki, süft'ə k'aç'izuy, ama həysə azaksa».

26 Şot'oxun xavart'un haq'i: «Şot'in va k'ə bi? Vi pulmoğō hetəre q'olaybi?»

27 Şot'in coğabe tadi: «Həysəz vəx exlətp'i, ama tenan ümüxlaxi. Het'aynak'nana mot'o saal ibaksun çuresa? Bərkə vənəl Şot'ay şagird baksunnan çuresa?»

28 Şot'o jamdi pit'un: «Hunnu şot'ay şagird, yan isə Moiseyi şagirdxoyan.

29 Yan avayan ki, Moiseyaxun exlətp'iyo Buxaçuxe, me amdari isə mayin baksuna teyan ava».

30 T'e amdaren pine: «Məət't'əl mandalane ki, vən Şot'ay mayin eysuna tenan ava, ama Şot'in bezi pulmoğone q'olaybi.

31 Ama avayan ki, Buxaçuğon günaxkərxo təə, İçu q'abulbi İz əyiten tağala amdarxone ibaksa.

32 Sal sa vədine şuk'k'alena tene ibakey ki, şinesa nanaxun k'aç'i baki amdari pulmoğō qayk'ane.

33 Əğər me Amdar Buxaçuğoxun nu bakiniy, hik'k'al bes tene bakoy».

34 Şot'oğon isə t'e amdari loxol haraypi pit'un: «Belxun-oşel günaxi boşen nanaxun bake! İsə yax dərş tadalan baki?» Metər piyal şot'o şəp't'unşi.

Fariseyxoy içoğoy k'aç'iluğa nu aksun

35 İsusen t'e amdara şəp'esuni barada inebaki. Oşa şot'o bəğğəbi pine: «Hun Amdari Ğara vənu?»

36 Şot'in xavare haq'i: «Bezi ağa, şot'ay Şu baksuna za upa, zuval vė bakaz».

37 İsusen şot'o pine: «Şo həysə vi ak'ala, vi İçuxun exlətp'ala Amdare».

38 Şot'inal "ay Q'onçux, vəzu" pi İsusi bəş past'eşi.

³⁹ İsusen pine: «Zu me dünyəne amdarxoy əşurxo çoyel c'evkseynak'ez hari ki, nu ak'alxon ak'eğ'at'un, ak'alorox isə k'aç'iq'at'un baki».

⁴⁰ Şot'ay t'öğöl bakala bəzi fariseyxon me əyitmoğo ibaki "bərkə yanal k'aç'iyən?" pi Şot'oxun xavart'un haq'i.

⁴¹ İsusen şot'oğo pine: «Əgər k'aç'i bakiynaniy, ef loxol günax tene bakoy. Ama həysə "ayanksa" upsunen ef günaxxo ef loxole manst'a».

10

Şaat' çoban

¹ «Serina, serinaz vəx nex: eğeli ağıla iz çomoxun təə, çərvəndəxun cupi bağalo oğri saal fūq'k'ale.

² Ama çomoxun bağalo eğelxoy çobane.

³ Q'aroolçinen çomo şot'aynak'e qayk'on, eğelxonal şot'ay səsəne ümüxlaxon. Şot'inal iz eğelxo s'iyen k'alpi şot'oğo qavunane c'evk'on.

⁴ İz eğelxo bitova qavuna c'evk'it'uxun oşa iç bəş, eğelxoval şot'ay baç'anexune tağon, şot'aynak' ki, şot'ay səsə çalt'unxsa.

⁵ Ama q'erəz amdari baç'anexun tet'un tağon, şot'oxun t'it'unt'on, şot'aynak' ki, q'erəz amdari səsə tet'un çalxsa».

⁶ İsusen me məsəlinə exlətebi, ama şot'oğon İsusi exləti məninə tet'un q'amışaki.

⁷ Şot'aynak'al İsusen şot'oğo p'urum pine: «Serina, serinaz vəx nex: Zu - eğelxoynak' çomozu.

⁸ Zaxun bəş hariyoroş bito oğriyox q'a fūq'k'alxone, ama eğelxon şot'oğo tet'un ümüxlaxi.

⁹ Zu - çomozu, şu me çomoxun bağayin, çark'eğale. Şo başi-c'eğale, içeynak' ot't'ağ bəğəbale.

¹⁰ Oğri saycə başq'seynak', bəspseynak' saal şərbseynak'e eysa, Zu isə şot'oğo yəşəyinq, əsil yəşəyinq tast'eynak'ez hare.

¹¹ Zu - şaat' çobanzu, şaat' çobanen eğelxoynak' iz elmoğoval q'urbane tadon.

¹² Tənginen əyiteşi çoban isə eğelxoy q'onçux tene, şot'aynak'al ule eysuna ak'at'an şot'oğo bosu t'inet'on. Ulenal şot'oğo həfədon, şot'oğo şarpi şinek'on.

¹³ Şo tənginen əyiteşine, şot'aynak'al eğelxoynak' ük' tene bok'ospa.

¹⁴⁻¹⁵ Zu şaat' çobanzu. Hətər ki, Bavan Zane çalxsa, Zu Bavaz çalxsa, hametərəl bezit'oğoz çalxsa, bezit'oğonal Zat'un çalxsa. Zu eğelxoynak' Bezi elmoğo q'urbanez tast'a.*

¹⁶ Bezi me ağılaxun nu bakala q'erəzəl eğelxozax bu, Zu şot'oğoval eçalazu. Şot'oğonal Bezi səsə ibakalt'un, t'e vədə tək sa sürü, tək sa Çoban bakale.

¹⁷ Zu Bezi elmoğo q'urbanez tast'a ki, oşa şot'o qaydi qoş ext'az. Bavanal Za mot'o görəne çuresa.

¹⁸ Bezi elmoğo Zaxun şuk'k'alən haq'es tene bakon, ama şot'o Zuz tast'a. Şot'o tast'eynak'al, oşa qaydi qoş exst'eynak'al Bezi ext'iyərə bu. Axırı me əmirə Bezi Bavaxunez haq'e».

¹⁹ Me əyitmoğo görə iudeyxoy arane p'urum fikirxo cöyebaki.

²⁰ Şot'oğoy gelet'in pine: «Me amdarast'a murdar urufe bu, ko gije. Het'aynak'nan kot'o ümüxlaxsa?»

²¹ T'iyəmit'oğon isə pit'un: «Morox içust'a murdar uruf bakala amdari əyitmux tene. Maya ak'əse ki, murdar urufen k'aç'i amdari pulmoğo q'olaybane?»

İudeyxoy İsusə nu vəbaksun

* 10:14-15 10:14-15 Mat'. 11:27; Luk'. 10:22

22 İjenaney, Yerusalimal İşiği axsibayt'un† c'ovakest'ay.

23 İsus xrame məəlin hərrəmine bakala Solomoni seyvane taranney.

24 İudeyxo İsusı hərrəmine gireşi Şot'o pit'un: «Heq'ədər yax şüpin boş efalnu? Əgər Hun Xrist'osnusa, yax qay upa».

25 İsusen şot'oğö coğabe tadi: «Zu vəx exlətezbi, ama vë tenan. Bezi Bavay s'iyen biq'i əşurxon Bezi barada şahidluğbsa.

26 Ama vën Za vë tenan, şot'aynak' ki, Bezi q'uziğoxun tenan.

27 Bezi q'uziğon Bezi səsə çalt'unxsa, Zuval şot'oğö çalezxsa, şorox Bezi bač'anexunt'un eysa.

28 Zu şot'oğö həmişəluğ yəşəyinşez tast'a. Şoroxal sal sa vədə tet'un biyal, şuk'k'alən şot'oğö Bezi kiyexun haq'es tene bakal.

29 Şot'oğö Za tadi Bava bitot'uxun üst'üne. Şuk'k'alən şot'oğö Bavay kiyexun haq'es tene bakon.

30 Zu q'a Bava sayan».

31 İudeyxon p'urum jët'un ext'i ki, Şot'o jëlayinşat'un.

32 İsusen şot'oğö pine: «Zu vəx Bavaxun eğala gele saat' əşurxoz ak'est'i. Vën kot'oğoy mat'u görənən Za jëlayinşbsun çuresa?»

33 İudeyxon Şot'o coğabt'un tadi: «Va kot'o görə təə, adi amdar baksunen Va Buxaçux bi Buxaçuğoy əleyinə əyitpsuna görəyan jëlayinşbsa». ‡

34 İsusen şot'oğö pine: «P'oy ef İvel Same boş tene sameşe ki, "Buxaçuğon pene: <Vën buxaçuxxonan>"? §

35 Buxaçuğon İzi əyitə avabakest'i amdarxo İçine <buxaçuxxonan> nexə. İvel Samal avanan ki, pozmişakes tene bakon.

36 İsə vën uk'alnan ki, Zu - Buxaçuğon c'ək'p'i düynəne yaq'abi Amdaren - "Zu Buxaçuğoy Ğarzu" upsunen Buxaçuğoy əleyinəz əyite?

37 Əgər Bavay biq'ala əşurxo tez biq'sasa, Za vë ma bakanan.

38 Ama me əşurxo bizaqsasa, Za vë nuval bakaynan, Bezi biq'ala əşurxo vëbakanan ki, Bava Zast'a, Zuval Bavast'a baksuna avabaki q'amişakes bakanan».

39 İudeyxon p'urum İsusı biq'sunt'un çuresi, ama Şo içoğoy kiyexun c'efedi.

40 İsus p'urum İordan oqe t'e soğö tərəf, İoanen süft'ə k'unuk'bala gala taşi t'et'iya manedi.*

41 Şot'ay t'öğöl gele amdare eysay. Şot'oğon next'unıy: «İoanen sal sa möcüzəlü nişan nuval ak'est'i bakayın, şot'ay me Amdari barada pi bito əyitmux düze c'eri».

42 Gele amdarxoval t'et'iya İsusı vët'un baki.

11

P'uri Lazari bëyinbaksun

1 Bet'anya ayize yəşəyinşala Lazar s'iyen sa amdar azarayıñşebaki. Şot'ay Mariya saal Mart'a s'iyen p'ə xunçine buy.*

2 Mo hat'e Q'onçuğoy loxol adeğala c'əyin lapi Şot'ay turmoğö iz popen şarpi Mariyaney. Azarayıñşaki Lazar şot'ay viçiney. †

3 Xunçimoğonal "ay Q'onçux, Vi çureğala amdar azarine" pi İsusəynak' xavart'un yaq'abi.

† 10:22 10:22 İşiği axsibay - Me axsibayast'a iudeyluğon İsusı nanaxun baksunaxun 164 usen bəş Yerusalima baki xrame surluğon murdarlayınşit'uxun oşa, şot'ay təzədən pak saal İvel baksuna, t'et'iya p'urum Buxaçuğö q'ulluği burqesunat'un q'eydbsa. ‡ 10:33 10:33 Lev. 24:16 § 10:34 10:34 İvel məğ. 82:6 * 10:40 10:40 İoan. 1:28

* 11:1 11:1 Luk'. 10:38-39 † 11:2 11:2 İoan. 12:3

4 İsusen mot'o ibaki pine: «Me azari axır bisun tene, Buxaçuğoy kala s'i çoyel c'eyseynak'e. Şot'ay köməyen Buxaçuğoy Ğaren kala s'i q'azayınşeq'an pine bake».

5 İsusen Mart'a, şot'ay xunça saal Lazara çuresay.

6 Ama Lazari azari baksuna ibakat'an İz baki gala p'ə ğiyal manedi.

7 Oşa isə İz şagirdxo "p'urum İudeyina tağen" pine.

8 İz şagirdxon Şot'o pit'un: «Ravvi, t'et'iya bakala iudeyxon samal vədə mot'oxun bəş Va jələyınşbsunt'un çuresay. Hun p'urumal t'et'iya qayenbaksa?»

9 İsusen coğabe tadi: «Ğine p'as's'e saad tene ki işiğ? Şu ğenaxun tarak'ayın, tene lamandon, şot'aynak' ki, me dünyənə işiğ baksuna görə aneksa.

10 Ama şu üşe tarak'ayın, lamanedon, şot'aynak' ki, içust'a işiğ tene bu».

11 İsusen me əyitmoğoxun oşa şot'oğə pine: «Beşi dost' Lazar nep'axeşi. Zu şot'o muğurbseynak'ez taysa».

12 T'e vədə İz şagirdxon Şot'o pit'un: «Əgər nep'axeşenesa, q'olaybakale».

13 İsusen şot'ay bisuni baradane exlətpsəy, ama şot'oğon t'etərt'un fikirbsay ki, nep'axesuni baradane nex.

14 T'e vədə İsusen şot'oğə qay pine: «Lazar p'urene.

15 Ama Zu vəx görə müqzu ki, t'et'iya tez bake - metər vən Za lap usum və bakalnan. İsə ekinan şot'ay t'öğöl tağen».

16 "Əkiz" k'aleğala T'omasen t'e soğə şagirdxo pine: «Ekinan yanal taşi İsusaxun sagala biyen!»

17 İsus t'iya hari avanebaki ki, Lazar ene bip' ğine gərəmzin boşe.

18 Bet'anyay q'a Yerusalmi arane qos's'e st'adinaxunal † mal yaq'e buy,

19 şot'aynak'al Mart'a q'a Mariya içoğoy viçi bisuna görə buldirist'luğ tast'a gele iudeyxone harey.

20 Mart'a İsusi eysuna ibaki Şot'ay bəşe c'eri, Mariya isə k'oyane çurpi.

21 Mart'an İsusə pine: «Ay Q'onçux, əgər Hun memiya bakinuy, bezi viçi tene biyoy.

22 Ama avazu ki, Hun həysəəl Buxaçuğoxun k'ə çureğayın, Şot'in Va tadale».

23 İsusen şot'o "vi viçi bəyinbakale" pine.

24 Mart'an Şot'o pine: «Avazu ki, bəyinbakale, bəyinbaksuni vədine, axırncı ğine şoval bəyinbakale».

25 İsusen şot'o pine: «Zu - Yəşəyınşzu, bəyinbaksunal Zaxune. Za və bakalo biyayinal, yəşəyınşale,

26 yəşəyınşı Za və bakaloval sal sa vədə tene biyal. Mot'o vənu?»

27 Mart'an Şot'o coğabe tadi: «Hoo, ay Q'onçux, vəzu ki, İzi me dünyənə eysuna beş yaq'bəğala Buxaçuğoy Ğar, yəni Xrist'os, Hunnu».

28 Mart'an mot'o pit'uxun oşa taşi iz xunçi Mariya c'əp'k'in k'alpi pine: «Məəlim memiyane, vane k'ale».

29 Mariyan kot'o ibakala k'inək' kap hayzeri İsusi t'öğölə taşi.

30 İsus hələ ayize tene başey, Şo Mart'a İz bəş c'eri gala çurpeney.

31 Mariya ük' tadala, içuxun sagala k'oya bakala iudeyxon şot'ay kap hayzeri qavuna c'eyşuna ak'at'an pit'un p'oyla ki, önöpseynak' gərəmzoğone taysa. Kot'o görəl şot'ay baç'anexun tat'unşi.

32 Mariyan İsusi bakala gala p'ap'i Şot'o anek'i, İz turnoq'a biti pine: «Ay Q'onçux, əgər Hun memiya bakinuy, bezi viçi tene biyoy».

33 İsusen Mariyay q'a şot'ay t'öğöl hari iudeyxoy önöpsuna ak'at'an içü gele pise təsirbi.

† 11:18 11:18 qos's'e st'adi - 3 k'm. İša

34 Şot'in xavare haq'i: «P'urina mayanan laxe?» Şot'o pit'un: «Beşi Ağa, eki ak'est'en».

35 İsusen önönepi.

36 T'e vədə iudeyxon "bəğanan şot'o hetəre çuresay!" pit'un.

37 Ama şot'oğoy bəzit'oğon pine: «K'aç'i amdari piyel işiğ eçeri me amdaren sa şey bes tene bakoy ki, me amdar nu p'uriniy?»

38 Hametər İsus dilxor gərəmzoğone taşi. Gərəmzoğ sa mağaraney, § iz bağala gane jomost'al jət'un t'ik'ırdey.

39 İsusen pine: «Jəna ext'anan!» P'urit'ay xunçi Mart'an şot'o pine: «Ay Q'onçux, t'et'iin yəgin ki adesa, axiri şot'ay bisun bip' gine».

40 İsusen pine: «P'oy Zu va tez pey ki, və bakayin, Buxaçuğoy kalaluğa ak'alnu?»

41 Metərluğen, jəna ext'undi. İsusenal ala bəği pine: «Ay Bava, Za ibaksuna görə Va şükürezbsa.

42 Avazu ki, Za həmişə inbaksa. Ama mot'o Bezi t'öğöl çurpi camaateynak'ez nex ki, Za Hun yaq'absuna vəbakat'un».

43 Me əyitmoğoy pit'uxun oşa ost'ar pine: «Lazar, qavuna c'eki!»

44 P'uriyal qavunane c'eri. Şot'ay tur-kul parçinen, ço isə dəsməren bəc'ürey. İsusen şot'oğoy "me amdara qaypanan taşeq'an" pine.

Fariseyxoy İsusə bespsuni niyə

(Mat'. 26:1-5; Mrk'. 14:1-2; Luk'. 22:1-2)

45 T'e vədə Mariyay t'öğöl hari iudeyxoy gelet'in İsusen k'ə bsuna ak'i Şot'o vət'un baki.

46 Ama şot'oğoxun bəzit'oğon fariseyxoy t'öğöl taşi İsusen bit'oğoy şot'oğoy exlətt'unbi.

47 T'e vədə samci bəyinşxon q'a fariseyxon Kala Şurina girbi pit'un: «Yan k'ə ben? Me amdaren gele möcüzəlü nişanxone ak'est'a.

48 Əgər Şot'o bark'ayan, bito Şot'o və bakale. Rimluğonal hari beşi xrama q'a dirist' me azuk'a əfçibalt'un».

49 T'et'iya bakalt'oğoxun sunt'in, hat'e useni samci bəyinşxoy kalo bakala K'ayafan şot'oğoy pine: «Vən hik'k'al tenan ava.

50 Q'amıştenanbaksa ki, vəynak' bütüm me azuk'i k'as'esaxunsa sa amdari me azuk'eynak' bisun saat'e?»

51-52 Şot'in me əyitmoğoy içuxun tene pi, ama t'e useni samci bəyinşxoy kalo baksunen xavareçalluğebi. Şot'in İsusi saycə me azuk'eynak' təə, me dünyəne səpələyinşəki Buxaçuğoy əyloğoy bitova sagala girbseynek' bisunane xavareçalluğebi.

53 Metərluğen, hat'e ğinaxun əyitə sat'unbi ki, İsusə besp'at'un.

54 İsus ene iudeyxoy arane qay tene taraney. Şo t'et'iin çölə İsa bölginə, Efraim uk'ala şəhərene taşi, İz şagirdxoxun t'et'iya manedi.

55 İudeyxoy C'ovaksuni axsibay* İşalayinşebaksay. Gele amdar C'ovaksuni axsibayaxun bəş içoğoy pakbseynek' ayizmoğoxun Yerusolimane hari.

56 Şot'oğon İsusə qəvt'unsay, xrame məəlne çurpi sun-sunaxun xavart'un haq'say: «K'ənan fikirbsa? Şo axsibaya tene eğal?»

57 Samci bəyinşxon q'a fariseyxon isə "şot'ay ganu avabakalt'in yax xavarq'an tadi" pi əmirt'un tadi ki, Şot'o biq'at'un.

§ 11:38 11:38 Mağara q'ayani boş bakala ams'iluğ, t'e vaxt' p'uri amdarxo t'iyat'un laxsay. * 11:55 11:55 C'eys. 12:1-27

12

Mariyay İsusəynak' eçeri pay (*Mat'. 26:6-13; Mrk'. 14:3-9*)

¹ C'ovaksuni axsibayaxun* üq ği bəş İsus Bet'anyinane hari. İsusen p'uri ganuxun bəyinbi Lazaral t'et'iyane yəşəyinşbsay.

² T'et'iya İsusi eysuni s'iyal q'onaxluğt'un tadi. Mart'an q'ulluğəbsay. Lazaral İsusaxun sagala q'onağxoy araneney.

³ Mariyan isə sa lit'ra † toyexlu təmiz narde c'əyin ext'i İsusi turmoğoy loxol lapi iz popen şarpsane burqi. C'əyini muç'a aden k'oja haneq'i. ‡

⁴ Ama İsusi şagirdxoxun sunt'in, mat'in ki, oşa şot'o toydaley, İuda İsk'ariot'en pine:

⁵ «Mot'oxunsa me c'əyinə xibbaç dinara § toydi kəsibxo paybese bakoy».

⁶ Me əyitə kəsibxoy q'ayğina manst'una görə təə, iç oğri baksuna görəne nexey, şot'aynak' ki, içust'a bakala təngin toraya amdarxoy laxalt'uxun sa paya başeq'say.

⁷ T'e vədə İsusen pine: «Me çuğə ma galda, şot'aynak' ki, me c'əyin Za oçalaxbala ğineynak'ey.

⁸ Kəsibxo həmişə ef t'öğölt'un, Zu isə həmişə ef t'öğöl tez bakal».

⁹ Me vədə iudeyxoy gelo isə İsusi Bet'anyina baksuna avabaki ham İsusə görə, hamal şot'in p'uri ganuxun bəyinbi Lazara ak'seynak' t'et'iyat'un hari.

¹⁰ T'e vədə samci bəyinşxo Lazaral bespsuni q'ərarat'un hari

¹¹ şot'aynak' ki, iudeyxoy gelo Lazara görəne İsusi tərəf c'ovaki şot'o və baki.

İsusi Yerusəlima baysun (*Mat'. 21:1-11; Mrk'. 11:1-11; Luk'. 19:28-40*)

¹² Əyc'indəri, axsibaya hari amdarxoy gelo İsusi Yerusəlima eysuna ibaki

¹³ p'almin xode c'ik'urxo ext'i şot'ay bəşe c'eri. Şot'oğon

"Hosanna! *

Q'oncuğoy s'iyen eğalo he bəxt'əvərə!

İsraili padçağeynak' xeyir-bərəkətq'an baki!"

uk'a harayt'unney. †

¹⁴ İsusen sa cəyil elem bəğəbi iz baç'ane lanesi. Hetər ki, sameşene:

¹⁵ «Ay Sioni xuyər, ‡ ma q'İba!

Bəğa vi padçağ sa cəyil elema laşi enesa». §

¹⁶ İsusi şagirdxon t'e vədə mot'oğoy k'ə upsuna tet'un q'amışaksay. Ama İsusi s'i alabakit'uxun oşa, şot'ay barada sameşit'oğə saal camaati şot'ay bəş hetər sameşeneysa, hat'etərəl c'eysuna eyex badi q'amışt'unbaki.

¹⁷ Lazara gərəmzoğoxun k'alpi p'uri ganuxun bəyinbat'an İsusi t'öğöl bakala camaaten hələl me barada exlətebsay.

¹⁸ Amdarxon İsusi me möcüzəlü nişana ak'est'una ibakeney, şot'o görəne şot'ay bəş c'erey.

¹⁹ Şot'aynak'al fariseyxon sun-suna next'uniy: «Bəğanan, beşi kiyexun hik'k'al tene ayesa. Dirist' dünyə şot'ay baç'anexune taysa».

İsusi saturbəş İz bisuna avabakest'un

* **12:1 12:1** C'eys. 12:1-27 † **12:3 12:3** sa lit'ra - 300 gr. samal gele ‡ **12:3 12:3** Luk'. 7:37-38 § **12:5**

12:5 Sa dinar fəəlin sa ğiluğ maaşa barabarey. * **12:13 12:13** Hosanna - əbrani muzin «Buxaçuğə alxışq'an baki» upsune. † **12:13 12:13** İvel məğ. 118:25-26 ‡ **12:15 12:15** Sioni xuyər - "Sion" Yerusəlima tadesi q'erəz

s'iyurxoxun soğone. "Xuyər" isə memiya "amdarxo" upsune. § **12:15 12:15** Zək. 9:9

²⁰ Axsibaya Yerusalima bul k'os'bsa harit'oğoy arane sa hema grek'i muzin əyitk'ala amdare buy.

²¹ Şot'oğon Galileyin Bet'sayda ayizexun bakala Filip'i t'öğöl hari şot'o xoyinšt'unbi: «Ağa, yan İsusə aksunyan çuresə».

²² Filip'en taşi Andreyane pi, Andreyenal Filip'axun sagala taşi İsusat'un xavar tadi.

²³ İsusen coğabe tadi: «Mone, Amdari Ğar əslində Şu baksuni çoyel c'eğala vaxt' harene.

²⁴ Serina, serinaz vəx nex: əgər sa arumi dən oçala biti tene bisasa, tək sa arum k'inək'əl manest'a, ama bisanesa, gele bare tast'a.

²⁵ İz yəşəyinşə çureğalt'in şot'o açesebon, izi me dünyəne bakala yəşəyinşə hik'k'al nu hesabbalt'in isə şot'o həmişəluğ yəşəyinşeynak'e q'orişon. *

²⁶ Şin Za q'ulluğbsun çureğayin, Bezi baç'anexunq'an hari. Zu maya bakayiz, Za q'ulluğbaloval t'et'iya bakale. Şin Za q'ulluğbayin, Bavanal şot'o hörmətbale.

²⁷ Həysə Bezi ük' narahate. K'ə uk'az? "Ay Bava, Za me dəyginəxun çark'est'a" uk'az? Ama Zu dünyəne me dəygin koruğaxun c'ovakseynak'ez hare!

²⁸ Ay Bava, Vi s'iya alaba!» Göynuxunal sa səse hari: «Alazbi, saal alaboz».

²⁹ T'et'iya çurpi camaati bəzit'oğon mot'o ibaki "göyene gürupi", t'e sunt'oğon isə "Şot'oxun sa angelene əyitp'i" pit'un.

³⁰ İsusen pine: «Me səs Zaynak' tene, vəynak'e.

³¹ Həysə isə me dünyə divanebaksa, me günaxbala dünyəni kalaluğbalal † qavuna boşəgale.

³² Za isə oçalaxun ala əqevk'at'an, bütüm amdarxo Zaç zap'k'oz».

³³ İsusen me əyitə upsunen İz mani cürə bisunane ibakest'i.

³⁴ Camaaten Şot'o coğabe tadi: «İvel Şamurxoxun ibakeyan ki, Xrist'os həmişəluğ mandale. P'oy Hun het'aynak'en "Amdari Ğar ala əqəğalane" nex? Amdari Ğar şuva?» ‡

³⁵ T'e vədə İsusen şot'oğə pine: «İşiğ samal vədə ef arane bakale. İşiğ bakala vədine tarapanan ki, vəx bayinq'luğen maq'an biq'i. Şot'aynak' ki, bayinq'luğa tarak'alt'in maya taysuna tene avabaksa.

³⁶ İşiğ bakala vədine İşiğa vəbakanan ki, İşiği əylux bakanan». İsusen me əyitmoğə pit'uxun oşa taneşi, şot'oğoy piyexunal aneçi.

İudeyxoy inadkərluğ

³⁷ Ama İsusen camaati bəş meq'ədər möcüzəlü nişanxo ak'est'it'uxun oşal amdarxo Şot'o və teney.

³⁸ Morox kot'o görəne baki ki, İsayə xavareçali me əyitmux bex p'ap'ane: «Ay Q'onçux, beşi xavara şuva vəbaki, Q'onçuğoy zor şineynak'e qayesi?» §

³⁹ İsayan pi k'inək', şorox şot'o görə və tet'un baksay ki:

⁴⁰ "Buxaçuğon şot'oğoy pulmoğə k'aç'inebi,

İçoğoy haq'ıla kütebi ki,

İçoğoy pulmoğon maq'an ak'i,

İçoğoy haq'ilen maq'an bot'i

Saal Zaç maq'at'un fıırıpi ki,

Zu şot'oğə q'olaybaz». *

* **12:25 12:25** Mat'. 10:39; 16:25; Mrk'. 8:35; Luk'. 9:24; 17:33 † **12:31 12:31** me günaxbala dünyəni kalaluğbalal - yəni şeytan. ‡ **12:34 12:34** İvel məğ. 110:4; İsa. 9:7; Yez. 37:25; Dan. 7:14 § **12:38 12:38** İsa. 53:1 * **12:40 12:40** İsa. 6:10; Mat'. 13:14-15; Mrk'. 4:12; Ap'ost'. 28:26-27

41 İsayan İsusı kalaluğa aksuna göröne me əyitmoğə Şot'ay barada pey.

42 Əslində isə kalat'oğoy gelo İsusə vənəy, ama fariseyxon içoğə sinagogaxun maq'at'un şəp'eşi pi mot'o qay tet'un avabakest'ay.

43 Buxaçuğoxun eğala tərifəxunsa amdaxoxun eğala tərifət'un c'ək'p'i.

44 İsusen ost'aar pine: «Za və bakalo saycə Za təə, Za Yaq'abit'uval vənə.

45 Za ak'alt'in Za Yaq'abit'uval aneksa.

46 Zu işiğzu. Me dünyəneyal harezu ki, Za və bakalo bayinq'luğa maq'an mandı.

47 Bezi əyitə ibaki şot'o nu əməlbalt'u isə Zu tez divanbal, şot'aynak' ki, dünyənə divanbseynak' təə, dünyənə çark'est'eynak'ez hare.

48 Za t'öǝxbi Bezi əyitmoğə nu q'abulbalt'ay divanbal ene bune: Bezi uk'ala əyiten axırınıci ğine şot'aynak' q'ərar c'evk'ale.

49 Şot'aynak' ki, Zu Zaxun tez əyitp'i, Za yaq'abi Bavane Bezi k'ə upsuni saal hetər exlətpsuni barada Za əmir tadi.

50 Zu avazu ki, Şot'ay çureğalt'oğon həmişəluğ yəşəyinşə tast'a. Metərлуğen, Bavan za mani əyitmoğə upsuna əmirbenesa şot'oğoz əyite».

13

İsusı İz şagirdxoy turmoğə os'ksun

1 C'ovaksuni axsibay* İşalayınşebaksay. İsusen me dünyənəxun cöybaki İz Bavay t'öǝl qaybaksuni vaxt' hari p'ap'suna avaney. Şot'in me dünyənə İçu aid bakalt'oğə həmişə çuresene, axıra şirik'əl çuresi.

2 Biyəsin şum ukala vədəney. İblisenal ene İsusə toyst'uni fikirə Simon İsk'ariot'i ğar İuday beyne badəney.

3 İsusen Bavan hər şeyə İz kiyel tast'una, İzi Buxaçuğoxun eysuna, qaybakiyal Buxaçuğoy t'öǝl taysuna avaney.

4 Şot'in İz ganuxun hayzeri xələtə c'eq'i sa dəsmər ext'i İz biyex ğaçepi.

5 Mot'oxun oşa ləənə xe bapi şagirdxoy turmoğə os'k'i, İz biyex ğaçp'i dəsmərən şarpsane burqi.

6 İsus Simon P'et'era İşalayınşakat'an şot'in İsusə pine: «Ay Q'onçux, bezi turmoğə Hun os'k'alnu?»

7 İsusen şot'o coğab tadi pine: «Bezi k'ə bsuna hun həysə təə, oşa q'amışakalnu».

8 P'et'eren Şot'o pine: «Sal sa vədine! Hun bezi turmoğə ten os'k'al!» İsusen şot'o coğabe tadi: «Əğər nu os'k'ayiz, Bezi əsil şagird bakes ten bakon».

9 T'e vədə Simon P'et'eren Şot'o pine: «Ay Q'onçux, t'e vədə saycə bezi turmoğə təə, kulmoğə q'a bulal os'k'a».

10 İsusen şot'o pine: «Os'k'alpi amdareynak' saycə turmoğə os'ksun bəse, şot'aynak' ki, şo bul-oş təmize. Vənal təmiznan, ama bütüm təə».

11 Şot'in İçu šiin toydalesa avaney, kot'o görəl "bütüm təmiz tenan" pine.

12 İsusen şot'oğoy turmoğə os'k'it'uxun oşa İz xələtə lapi p'urum İz gala arsi şot'oğə pine: «Zu vəynak' k'əz bisa q'amışnanbaki?»

13 Vən Za "Məəlim" saal "Q'onçux" pinan k'ale. Düznan nexə, şot'aynak' ki, Zu hat'e Şozu.

14 İse ki, Zu Q'onçux saal Məəlim baksunen ef turmoğoz os'k'i, vənal sun-sunay turmoğə os'k'alanan.

15 Vəx ak'esezdi ki, Zu vəynak' bit'u vənal sun-sunaynak' banan.

16 Serina, serinaz vəx nex: k'ul iz ağaxun, elçiyal İçu yaq'abit'uxun kala tene.

* 13:1 13:1 C'eys. 12:1-27

17 İse ki me əyitmoğə avanan, vən hametər bsunen bəxt'əvər bakalnan.

18 Ef bitot'ay barada tez nex. Zu Bezi c'ək'p'it'oğə çalezxa. Ama barta "Zaxun sagala şum ukalo Bez düşməne baki" † uk'ala İvel Şam bex p'ap'eq'an.

19 Həysə me əyitmux bex p'ap'alt'uxun bəş vəx mot'oğə nexzu ki, bex p'ap'at'an və bakanan: Zu Şozu.

20 Serina, serinaz vəx nex: Zu yaq'abalt'u q'abulbalt'in Zane q'abulbsa, Za q'abulbalt'in isə Za Yaq'abit'une q'abulbsa». ‡

İuday İsusə toyst'un

(*Mat'. 26:20-25; Mrk'. 14:17-21; Luk'. 22:21-33*)

21 İsusen me əyitmoğə pit'uxun oşa gele pis baki pine: «Serina, serinaz vəx nex: vəxun sunt'in Za toydale».

22 İz şagirdxon me əyitmoğə şi barada upsuna nu avabaksuna görə çəşmişəki sun-sunay loxolt'un bəği.

23 İz şagirdxoxun soğə - İsusi çureğala şagird Şot'o lap İşaney.

24 Simon P'et'eren t'e şagirdi loxol himebi ki, şi barada upsuna Şot'oxun xavar haq'ane.

25 T'e şagirdenal fıripi İsusaxun xavare haq'i: «Ay Q'onçux, şo şuva?»

26 İsusen coğabe tadi: «Me şume loq'mina torpi şu tadozsa, şone». Loq'mina torpi Simon İsk'ariot'i ğar İudane tadi.

27 İudan loq'mina ext'ala k'inək' Şeytan şot'ay boşe başi. İsusen şot'o "k'ə balnusa, usum ba!" pine.

28 İsusen mot'o het'aynak' şot'o upsuna sulfin bel bakalt'oğoy şuk'k'alən tene q'amışaki.

29 Təngin toray İudast'a baksuna görə bəzit'oğon fikirt'unbi ki, İsusen şot'o "axsibaya yaynak' lazım bakala şeyurxo haq'a" nəəl "kəsibxo sa şey tada" nexə.

30 İudan loq'mina ext'it'uxun oşa kap qavunane c'eri. Üşeney.

Sun-suna çurekinan

31 İuda c'erit'uxun oşa İsusen pine: «Həysə Amdari Ğare s'i alanebaki, Buxaçuğoy s'iyal Şot'oxune alabaki.

32 İse ki, Buxaçuğoy s'i Şot'oxune alabaki, Buxaçuğonal Şot'o İçust'a alabale, usumluğən alabale.

33 Ay Bezi əylux! Samal vədəl vəxun bakoz. Vən Za qəveğalnan, ama Zu iudeyxə "Bezi tağala gala vən eyes tenan bakon" pi k'inək' həysə vəxal mot'o nexzu. §

34 Vəx təzə sa əmirez tast'a: sun-suna çurekinan, Zu vəx çureşi k'inək' vənal sun-suna çurekinan. *

35 Əğər efi sun-suna çuresun bakayin, t'e vədə bütüm amdarxon avabakalt'un ki, vən Bezi şagirdxonan».

P'et'eri İçuxun danmişaksuna İsusə saturbəş upsun

(*Mat'. 26:31-35; Mrk'. 14:27-31; Luk'. 22:31-34*)

36 Simon P'et'eren İsusaxun xavare haq'i: «Ay Q'onçux, mayan taysa?» İsusen coğabe tadi: «Zu tağala gala həysə hun Bezi baç'anexun eyes ten bakon, ama oşa eğalnu».

37 P'et'eren Şot'o pine: «Ay Q'onçux, həysə het'aynak' Vi baç'anexun eyes tez bakon? Vaynak' bezi elmoğoz tadon».

† 13:18 13:18 İvel məğ. 41:9 ‡ 13:20 13:20 Mat'. 10:40; Mrk'. 9:37; Luk'. 9:48; 10:16 § 13:33 13:33 İoan. 7:34

* 13:34 13:34 İoan. 15:12,17; 1 İoan. 3:23; 2 İoan. 5

³⁸ İsusen şot'o pine: «Zaynak' vi elmoğon tadon? Serina, serinaz va nex: dadalen elk'amin hun Zaxun xib kərəm danmişakalnu».

14

İsus - Buxaçuğoç tağala yaq'e

¹ «Barta ef ük' maq'an narahat baki. Buxaçuğo və bakanan, Zaal və bakanan.

² Bezi Bavay k'oya mandala ga gelene. Əgər nu bakiniy, vəx uzk'oy ki, vəynak' ga həzirbsaz taysa?

³ Taşi vəynak' ga həzirbit'uxun oşa qaybaki vəx Bezi t'öğöl taşoz ki, Zu bakala gala vənal bakanan.

⁴ Bezi tağala gane yaq'a vən çalnanxsa».

⁵ T'omasen İsusuna pine: «Ay Q'onçux, Vi maya taysuna teyan ava, yaq'a hetəryan çalxon?»

⁶ İsusen şot'o pine: «Zu - seri, yəşəyinşest'ala yaq'zu. Bavay t'öğöl tağala saycə sa yaq'e bu, şoval Zaxune c'ovaksa.

⁷ Əgər Za çalxinaniy, Bezi Baval çalnanxoy. İse ene vən Şot'o çalnanxsa, Şot'o aalk'enan».

⁸ Filip'en Şot'o pine: «Ay Q'onçux, Bava yax ak'est'a, ko yaynak' bəse».

⁹ İsusen şot'o pine: «Xeylək vaxt'e ki, Zu vəxunzu, hələ Za ten çalxi, Filip'? Za ak'i amdaren Bez Bava ak'ene. P'oy hun hetəren "Bava yax ak'est'a" pes bakon?»

¹⁰ Zu Bavast'a, Baval Zast'a baksuna və tenu ki? Vəx pi əyitmoğon Zaxun tez nexə, ko Zast'a bakala Bavane İz əşurxo bsa.

¹¹ Zu Bavast'a, Baval Zast'a baksuna vəbakanan, tenesa mot'o Bezi bala əşurxo görəq'a bakayin və bakanan.

¹² Serina, serinaz vəx nex: Za və amdaren Bezi bi əşurxo içinal bale, hələ kot'oxunal kala əşurxo bale, şot'aynak' ki, Zu Bavay t'öğölez taysa.

¹³ Vənal Bezi s'iyen * k'ənesa çureğaynan, şot'o booz ki, Bavay s'i Ğarast'aq'an alabaki.

¹⁴ He vədə Bezi s'iyen Zaxun sa şey çureğalnansa, şot'o booz.

İvel Urufti barada əyit tast'un

¹⁵ Əgər Za çurnansasa, Bezi buyruğxo əməlbəlan.

¹⁶ Zu Bava xoyinşboz, Şot'in q'erəz sa Köməybal yaq'abale, Şoval vəxun həmişəluğ mandale.

¹⁷ Şo Buxaçuğoy serina çoyel c'evk'ala Urufti. Şot'o dünyənen q'abulbes tene baksə, şot'aynak' ki, Şot'o nə ateneksa, nəəl çaltenexsa. Vən isə Şot'o çalnanxsa, şot'aynak' ki, Şo vəxune, ef boş mandale.

¹⁸ Vəx yetim tez bark'al, ef t'öğöl eğoz.

¹⁹ Samal c'ovakit'uxun oşa dünyənen ene Za atenek'al, ama vən Za ak'alnan. Zu yəşəyinşbsuna görə vənal yəşəyinşalnan.

²⁰ T'e ği avabakalnan ki, Zu Bez Bavast'azu, vən Zast'anan, Zuval vəst'azu.

²¹ Şiin Bezi buyruğxo əmələbsasa, Za çureğalo şone. Bez Bavanal Za çureğalt'u çureğale. Zuval şot'o çuresi Za şot'o ak'est'oz».

²² İsk'ariot' təə, t'e soğon İudan Şot'o pine: «Ay Q'onçux, ko hetəre baksə ki, Hun bütüm dünyənə təə, saycə yaynak' ak'eğalnu?»

²³ İsusen şot'o coğabe tadi: «Şiin Za çuresasa, Bezi əyitə bəğale, Bezi Bavanal şot'o çureğale. Yanal me amdari t'öğöl hari şot'oxun sagala bakalyan.

* 14:13 14:13 Bezi s'iyen Bez çureğalt'oğon uyğun

²⁴ Za nu çureğalt'in Bezi əyiten tene tağal. Ef ibaki zombsun Bezi tene, Za yaq'abi Bavay zombsune.

²⁵ Hələ ki ef t'öğölzu, vəx mot'oğö pizu.

²⁶ Ama Köməybalen - Bavay Bezi s'iyyen yaq'abala İvel Urufen hər şeyə vəx zombale. Zu exlətp'i bütüm əyitmoğö ef eyex badale.

²⁷ Ef arane serluğ laxiz taysa, Zast'a bakala serluğa vəxəz tast'a. Zu şot'o vəx dünyənen tadala k'inək' tez tast'a. Barta ef ük' maq'an narahat baki, qımabanan.

²⁸ Zu vəx "həysə tazsa, oşa p'urum ef t'öğöl eğoz" upsuna inanbaki. Əgər Za çureşinaniy, Bezi Bavay t'öğöl taysuna müqnan bakoy, şot'aynak' ki, Bava Zaxun üst'üne.

²⁹ Mot'oğö saturbəs vəx pizu ki, mo bex p'ap'at'an Za vë bakanan.

³⁰ Ene vəxun gele tez əyitk'al, şot'aynak' ki, me dünyəni kalaluğbal enesa. Düze, şot'in Bezi loxol kalaluğbes tene bakon,

³¹ ama dünyənen avabakalane ki, Zu Bava çurezsa, Bavanal Za k'ə bürmişenesa, şot'o bsazu. Həysə isə hayzanan memiin tağen.

15

C'ap' saal iz zoğurux

¹ Zu - seri c'ap'zu, Bez Bavay t'ulluği q'onçux.

² Zast'a bakala bar nu tadala hər zoğa Bavay k'as'ene. Bar tadala hər zoğa isə budayinşi təmizebsa ki, lap gele barq'an tadi.

³ Vən isə Bezi pi əyiten ene təmiznan.

⁴ Zast'a mandanan, Zuval vəst'a mandoz. Zoğ c'ap'e loxol nu bakayin, için-içuxun bar nu tadala k'inək' vənal Zast'a nu mandaynan, bar tades tenan bakon.

⁵ C'ap' Zuzu, vənal zoğurxonan. Şu Zast'a mandayin, Zuval şot'ost'a mandayiz, şot'in gele bare tadon, şot'aynak' ki, Zasuz hik'k'al bes tenan bakon.

⁶ Zast'a nu mandalo isə, c'ap'axun t'öğx boşesi q'aribaki zoğ k'inək'e. Metər zoğurxo girbi aruğö bot'unst'a boneksa.

⁷ Əgər Zast'a mandaynan, Bezi əyitmuxal vəst'a mandayin, k'ə xoyinşbi çureğaynan, vəx tadeğale.

⁸ Vən gele bar eşt'unen saal Bezi şagird baksunen Bezi Bavay s'i alanebaksa.

⁹ Bavay Za çureşi k'inək' Zuval vəx çurezsi. Bezi çuresunast'a mandanan.

¹⁰ Əgər Bezi buyruğxo əməlbaynan, Bezi çuresunast'a mandalnan, hetər ki, Zu Bavay buyruğxo əməlbi şot'ay çuresunast'a manezst'a.

¹¹ Me əyitmoğö vəx exlətezbi ki, Bezi müqluğ vəst'aq'an baki, ef müqluğal bolq'an baki.

¹² Bezi buyruğ metərə: Zu vəx çureşi k'inək' vənal sun-suna çurekinan. *

¹³ Şuk'k'ali çuresun dost'eynak' iz elmoğö tadala amdari çuresunaxun gele bakes batenekon.

¹⁴ Əgər Zu vəx bürmişit'oğö əməlbaynan, vən Bezi dost'urxonan.

¹⁵ Ene vəx nökerxo tez nex, şot'aynak' ki, nökeren iz ağan k'ə bsuna tene ava. Zu vəx dost'ez nex, şot'aynak' ki, Bezi Bavay ibakit'oğö bütümə vəx avabakesezdi.

¹⁶ Vən Za tenan c'ək'p'i, Zuz vəx c'ək'p'i tapşurbi ki, taşi bar tadan, t'e baral həmişə mandane. Metərлуğen, Bezi s'iyyen Bavay k'ə çureğaynan, şot'in vəx tadale.

¹⁷ Bezi buyruğ mone: sun-suna çurekinan.

Dünyənen şagirdxo nifrətsun

¹⁸ Dünyənen vəx nifrətbayin, ef eyex badanan ki, vəxun bəş Zane nifrətbe.

* 15:12 15:12 İoan. 13:34; 15:17; 1 İoan. 3:23; 2 İoan. 5

19 Əgər me dünyənəxun bakiynaniy, dünyənen izi k'inək' vəx çureğoy. Ama vəñ dünyənəxun tenan, Zu vəx dünyənəxun c'ək'ezpi, kot'o görə dünyənen vəx nifrətebsa.

20 Zu vəx pi əyitə ef eyex badanan: "K'ul iz ağaxun kala tene". Əgər Za pul tadi işiğ tet'un tadesa, vəxal hat'etər balt'un; Bezi əyitə bəğət'unsa, efiyal əyitə bəğalt'un. †

21 Kot'oğö bitova efi Bezi baç'anəxun taysuna görə balt'un, şot'aynak' ki, Za Yaq'abit'u tet'un çalxsa.

22 Zu nu harizuy, şot'oğoxun nu exlətp'izuy, şot'oğoy taxsır tene bakoy, ama həysə günəxkər baksuna görə içoğö təmizə c'evk'es tet'un bakon.

23 Za nifrətbalt'in Bezi Baval nifrətebsa.

24 Əgər Zaxun başq'a şuk'k'alən nu bes bakala əşurxo şot'oğoy arane nu bizuy, içoğoy günəx tene bakoy. Ama həysə Bezi bit'oğö ak'it'uxun oşal Zaal, Bezi Baval nifrətt'unbsa.

25 Ama mo kot'o görəne baki ki, Moiseyi Şamurxoy boş şameşi "Za nahaq' gala nifrətt'unbi" əyit bex p'ap'ane. ‡

26 Bavaxun eğala serina ak'est'ala Urufen - Zu Bavay t'öğölxun vəynak' yaq'abala Köməybalen, eğat'an isə Bezi barada şahidluğbale.

27 Vənal mot'o ef piin ak'i şahidluğbalnan, şot'aynak' ki, t'e belxun Zaxun sagalanan.

16

1 Me əyitmoğö vəx nexzu ki, ef vəluğ nu açane.

2 Vəx sinagogxoxun şəp'eğalt'un. Hamal t'etər sa vədə eğale ki, vəx besp'alt'in Buxaçuğö q'ulluğbi baksuna fikirbale.

3 Şot'oğon mot'o balt'un, şot'aynak' ki, nə Bava tet'un çalxi, nə Za.

4 Ama mot'oğö vəx exlətezbi ki, t'e vaxt' eğat'an Bez pi əyitmoğö ef eyex badanan.

İvel Urufi əşurux

Süft'inəxun mot'oğö vəx tez exlətp'i, şot'aynak' ki, vəxun sagalazuy.

5 Həysə isə Za Yaq'abit'ay t'öğölez taysa, ama vəxun şuk'k'alən Zaxun "mayan taysa?" pi tene xavar haq'sa.

6 Şot'aynak' ki, me Bezi pit'oğon vəx dərdəne badi.

7 Ama Zu vəx serinaz nex: Bezi taysun ef xeyrinəne. Şot'aynak' ki, nu tağayiz, Köməybal ef t'öğöl tene eğal, ama tağayiz, Şot'o vəynak' yaq'aboz.

8 Şo eğat'an günaxi, düzgünluği saal divani barada fikiri düz nu baksuna avabakest'ale:

9 günaxi barada, şot'aynak' ki, Za vəluğ tene bu;

10 düzgünluği barada, şot'aynak' ki, Zu Bavay t'öğölez taysa, ene Za tenan ak'al;

11 divani barada, şot'aynak' ki, me dünyəni kalaluğbaleynak' * ene q'ərar tadesəne.

12 Hələ vəx Bezi uk'ala gele əyitzax bu, ama həysə korox ef haq'ıla tene p'aq'al.

13 Serina çoyel c'evk'ala Uruf eğat'an isə Şot'in vəx həgigi seri bakala yaq'en taşale. Axiri hik'k'ala İçuxun tene exlətp'al, ama k'ə ibakenesa şot'o uk'ale saal oşa bakala əşurxo avabakest'ale.

14 Şot'in Bezi s'iya alabale, şot'aynak' ki, Zu pi əyitmoğö vəx avabakest'ale.

15 Bezi Bavay k'ə bunesa, Bezine. Kot'o görəz "Bezi əyitmoğö vəx avabakest'ale" pi.

Şagirdxoy dərdə müqluğa fıripsun

16 Male mande, Za ene tenan ak'al, ama gele tene c'ovakal ki, Za p'urum ak'alnan».

†

† 15:20 15:20 Mat'. 10:24; Luk'. 6:40; İoan. 13:16 ‡ 15:25 15:25 İvel məğ. 35:19; 69:4 * 16:11 16:11 - yəni ki ibliseynak' † 16:16 16:16 - Bezi şamurxost'a: ak'alnan. Şot'aynak' ki, Bavay t'öğölez taysa.

17 T'e vədə İsusı bəzi şaqirdxon sun-suna pit'un: «"Male mande, Za ene tenan ak'al, ama gele tene c'ovakal ki, Za p'urum ak'alnan" saal "şot'aynak' ki, Bavay t'öğölz taysa" pi me əyitmux k'ə upsuna?»

18 Şot'oğon içoğoy arane xavart'un haq'say: «"Male mande", "gele tene c'ovakal" k'ə upsuna? Yan mot'o teyan q'amışaksa».

19 İsusen İçuxun k'ə xavar haq'alt'uniysa avabaki şot'oğoy pine: «"Male mande, Za ene tenan ak'al, ama gele tene c'ovakal ki, Za p'urum ak'alnan" pi Bezi əyiti baradanan sun-sunaxun xavar haq'sa?»

20 Serina, serinaz vəx nex: vən önöpi zizik'alnan, dünyə isə müq bakale. Vən dərde boş bakalnan, ama ef dərd müqluğa fırk'ale.

21 Çuğon əyel eçala vədine q'aç'e zap'e, şot'aynak' ki, iz vədə p'ap'ene. Ama əylə eçerit'uxun oşa dünyəne sa amdar eşt'una görə iz müqexun zapi q'aç'a eyexun c'evək'sa.

22 Vənal həysə dərđlunan. Ama Zu vəx p'urum ak'oz, t'e vədə vən müqbakalnan, şuk'k'alenal me müqluğa vəxun haq'es tene bakal.

23 T'e ği Zaxun hik'k'al tenan xavar haq'al. Serina, serinaz vəx nex: Bezi s'iyen † Bavaxun k'ə çureğaynan, Şot'in vəx tadale.

24 Həysət'inəl şirik' Bezi s'iyen hik'k'al tenan çureşe. Çurekinan, tadeğale, ef müqluğal bol bakale.

25 Vəx mot'oğoy məsələğonez nexey. Ama t'etər sa vədəne eysa ki, ene vəxun məsələğon tez exlətp'al, Bavay barada vəynak' qay exlətp'oz.

26 T'e ği vən Bavaxun Bezi s'iyen xaişbalnan. Zu Bezi ef gala Şot'oxun sa şey xoyinşbsuna tez nex.

27 Axırı Bavan İcin vəx çuresa, şot'aynak' ki, vən Za çurnansı, Buxaçuğoy t'öğoxun Bezi eysunal vənənbaki.

28 Bavay t'öğoxun me dünyənez hari, isəəl me dünyənexun c'eri p'urum Bavay t'öğölz taysa».

29 T'e vədə İz şaqirdxon pit'un: «Həysə Hun qayen exlətpsa, sal sa məsələl ten nex.

30 İse q'amışyanbaksa ki, Hun hər şeyə Vaxun xavar haq'alt'uxun bəşen ava. Kot'o görəl Vi Buxaçuğoxun eysuna vəyan».

31 İsusen şot'oğoy pine: «Həysə həgigiyal vənən?»

32 Mone, Za savsa barti hər soğoy iz k'oya şareğala vaxt' enesa, şo ene harene. Ama Zu savsa tezu, şot'aynak' ki, Bava Zaxune.

33 Vən Zast'a serluğ bəğəbanan piz mot'oğoy vəynak' exlətp'i. Me dünyəne əzyəti boşnan, ama ük'lü bakanan! Zu me dünyəni şərə q'alibez hari».

17

İsusı İçeynak' afırpsun

1 İsusen exlətp'i çark'it'uxun oşa göynul bəği pine: «Ay Bava, vaxt' hare! Vi Ğare kalaluğa ak'est'a ki, Ğarenal Vi s'iyəq'an alabi.

2 Hun Şot'o bitot'ay loxol ext'iyəren tadi ki, Şot'inal Vi tadit'oğoy bitova həmişəluğ yəşəyinq tadane.

3 Həmişəluğ yəşəyinqal mone ki, Va - tək bakala seri Buxaçuğoy saal Hun yaq'abi İsus Xrist'osa çalxat'un.

4 Hun Za tapşurbi eşurxo bex p'ap'espsunen oçali çoyel Vi kalaluğa ak'esezdi.

5 Ay Bava, Zu Vi t'öğöl bakat'an, hələ dünyə yaranmışakit'uxun bəş Bezi s'i alabakeney. Həysə p'urum Bezi s'iyə Vi t'öğöl alaba.

İsusi İz şagirdxoynak' afırıp sun

⁶ Dünyənexun Hun Za tadi amdarxo Vi Şu baksunaz ak'est'i. Şorox Vit'unıy. Hun şot'oğö Zani tadi, şot'oğönal Vi əyitə əməlt'unbi.

⁷ Həysəəl avat'un ki, Za k'ə tadenu bito Vaxune.

⁸ Şot'aynak' ki, Za avabakest'i əyitmoğö şot'oğö avabakesezdi, şot'oğönal q'abult'unbi. Vi t'öğölxun eysuna həgigiyal q'amışt'unbaki, Za Hun yaq'absunal vət'unbaki.

⁹ Zu şot'oğöynak'ez afırıne. Dünyəneynak' təə, Za tadt'oğöynak'ez xoyinşbsa, şot'aynak' ki, şorox Vit'un.

¹⁰ Bezi bakala hər şey Vine, Vi bakaloroxal Bezine, şot'oğöxunez Bezi s'ıya alabe.

¹¹ Zu me dünyəne gele tez mandal, Zu Vi t'öğölez qaybaksa. Şorox isə me dünyənət'un manst'a. Ay İvel Bava, şot'oğö Za tadi Vi s'ıye zoren q'orişa ki, Yallarik' saq'at'un baki.

¹² Şot'oğöxun sagala baki vədine şot'oğö Hun Za tadi Vi s'ıye zoren q'orişezbsay. Şot'oğö ezfi. İvel Şam bex p'ap'eq'an pi əfçibaksuna q'ərar tadesi amdaraxun başq'a, şot'oğöxun şuk'k'al tene açi. *

¹³ Həysəəl Vi t'öğölez eysa. Heq'ədər ki me dünyənezu, me əyitmoğö nexzu ki, Bezi müqluğ şot'oğöst'al bol-bolq'an baki.

¹⁴ Zu şot'oğö Vi əyitə p'ap'esezbi. Dünyənen şot'oğö nifrətebi, şot'aynak' ki, Zu me dünyənexun nu bakala k'inək' şoroxal me dünyənexun tet'un.

¹⁵ Şot'oğö me dünyənexun exst'una təə, şot'oğö şər bakalt'uxun q'orişbsunaz Vaxun xoyinşbsa.

¹⁶ Zu me dünyənexun nu bakala k'inək' şoroxal me dünyənexun tet'un.

¹⁷ Şot'oğö Vaynak' Vi seri bakala əyiti zoren İvelba. Seri bakalo saycə Vi əyite.

¹⁸ Hun Za me dünyəne yaq'abi k'inək' Zuval şot'oğö me dünyənez yaq'abi.

¹⁹ Za şot'oğöy dərdenez Va həsrbsa ki, şorox həgigiyal Viq'at'un baki.

İsusi bütüm İçu vət'oğöynak' afırıp sun

²⁰ Saycə şot'oğöynak' təə, şot'oğöy əyiten Za və bakalt'oğöynak'al afırızne ki,

²¹ bütüm saq'at'un baki. Ay Bava, Hun Zast'a, Zuval Vast'a bakala k'inək' şoroxal Yast'a bakeq'an ki, dünyənen Vi Za yaq'absuna vėbakeq'an.

²² Hun Za tadi s'ıye kalaluğa Zuval şot'oğöz tadi ki, Yan sa bakala k'inək' şoroxal saq'at'un baki.

²³ Zu şot'oğöst'a, Hunal Zast'anu. Barta şoroxal tam saq'at'un baki ki, me dünyənen Vi Za yaq'absuna, Za çureğala k'inək' şot'oğöval çuresuna avabakeq'at'un.

²⁴ Ay Bava, xaişezbsa ki, Hun Za tadi amdarxoval Bezi bakala gala Zaxunq'at'un baki. Barta Hun Za tadi s'ıye kalaluğa ak'eq'at'un, şot'aynak' ki, Hun dünyə yaranmişakalt'uxun bəşen Za çuresi.

²⁵ Ay düzgün bakala Bava, me dünyənen Va tene çalxi, Zu isə Va çalezxsa, mot'oğönal Vi Za yaq'absuna avat'unbaki.

²⁶ Vi şu baksuna şot'oğö avabakesezdi, avabakest'unal davamboz ki, Vi za tadi çuresun şot'oğöst'a bakala k'inək', Zuval şot'oğöst'a bakaz».

18*İsusi biq'esun*

(Mat'. 26:47-56; Mrk'. 14:43-50; Luk'. 22:55-57)

¹ İsusen afırıpıt'uxun oşa İz şagirdxoxun sagala c'eri Gidron dərəni t'e soğö tərəfe c'ovaki. T'et'ıya sa zeytunluğə buy. İsus q'a İz şagirdxo t'ıyat'un başı.

* 17:12 17:12 İvel məğ. 41:9; İoan. 13:18

² İsusə xəyanətbala İudanal me ganu çalexsay, şot'aynak' ki, İsus q'a İz şagirdxo usum-usum t'et'iya girt'unsay.

³ Mone, İudan Rime q'oşuni əsk'ərxo saal samci bəyinşxon q'a fariseyxon yaq'abi xrame sa hema q'aroolçıgo t'iyane eçeri. Şot'oğoy kiyel çirağ, lopa saal silaxe buy.

⁴ İsusen İz bel eğala hər şeyə avaney. Şo bəş c'eri "şunan qəvesa?" pi şot'oğoxun xavare haq'i.

⁵ Şot'o coğabt'un tadi: «Nazaret'lu İsusə». İsusen şot'oğə "Zu Şozu" * pine. Şot'o toydi İudal şot'oğoxun sagalaney.

⁶ İsusen "Zu Şozu" uk'at'an şorox qoş baki oçala pastt'unşi.

⁷ Şot'in p'urum "şunan qəvesa?" pi şot'oğoxun xavare haq'i. Şot'oğonal "nazaret'lu İsusə" pit'un.

⁸ İsusen coğabe tadi: «Vəx pizu ki, Zu Şozu. Əgər Zanan qəvesasa, Bez t'öğöl bakalt'oğə tərbanan taşeq'at'un».

⁹ Mot'o şot'aynak'e pi ki, İzi "Za tadi amdarxoxun şuk'k'ala tez açesp'i" pi əyit bex p'ap'ane. †

¹⁰ Simon P'et'erast'a xançale buy. Şot'o c'evk'i samci bəyinşi nökeri yön ümüğə tumexun bonet'i. T'e nökeri s'i Məlikey.

¹¹ T'e vədə İsusen P'et'era pine: «Xançala iz gala laxa! Bavan tadi kuruği kasina üğiz buq'on». ‡

¹² T'e vədə hazartani kalat'in iz əsk'ərroxun sagala, saal iudeyxoy xrame q'aroolçığon İsusə biq'i İz kulmoğə gəçt'unpi.

¹³ İsusə süft'ə Xanani t'öğölt'un taşeri. Şo t'e usen samci bəyinşxoy kalo bakala K'ayafay q'ayinbaney. §

¹⁴ Mo hat'e K'ayafaney ki, "bütüm me azuk'i k'as'esunaxunsa sa amdari me azuk'eynak' bisun şaat'e" pi iudeyxoy kalat'oğə maslaate tadey. *

Pet'eri İsusaxun samci danmişaksun

(Mat'. 26:69-70; Mrk'. 14:66-68; Luk'. 22:55-57)

¹⁵ Simon P'et'er saal q'erəz sa şagird İsusə baç'anexun tat'unsay. T'e şagird samci bəyinşxoy kalat'ay çalxaley, şot'aynak'al İsusaxun sagala şot'ay məəlne baneşi.

¹⁶ P'et'er isə qavuna çomoy t'öğöl çurk'alane baki. Samal oşa samci bəyinşxoy kalat'ay çalxal bakala t'e şagird qavunane c'eri. Şot'in çomoy tume çurpi q'ulluğçi xuyərəxun exlətp'i P'et'era bonane badi.

¹⁷ Me arane çomoy tume çurpi q'ulluğçi xuyəren P'et'eraxun xavare haq'i: «Hun t'e amdari şagirdxoxun tenu ki?» Şot'in isə "təə, tezu" pine.

¹⁸ Miney pi nökerxon q'a q'aroolçığon t'et'iya aruxp'i, iz hərrəmine çurpi gamt'unsay. P'et'eral şot'oğoxun çurpi gamesane burqi.

İsus Samci bəyinşxoy kalat'ay bəş

(Mat'. 26:59-66; Mrk'. 14:55-64; Luk'. 22:66-71)

¹⁹ Samci bəyinşxoy kalat'in isə İsusaxun İz şagirdxoy q'a zombsuni baradane xavar haq'say.

²⁰ İsusen şot'o coğabe tadi: «Zu bitot'ay bəş qayez exlətp'e, bütüm iudeyxoy gireğala sinagogxo q'a xramaz həmişə zombe, hik'k'alal c'ap' tez exlətp'e.

²¹ İse het'aynak'en Zaxun me exlətə taşt'a? Za ibaki amdarxoxun xavar haq'a, şot'oğon Bezi pi əyitmoğə avat'un».

* **18:5 18:5** - Həmişə Bakalo. † **18:9 18:9** 17:12 ‡ **18:11 18:11** Mat'. 26:39; Mrk'. 14:36; Luk'. 22:42 § **18:13 18:13** - Xanan içal süft'ə samci bəyinşxoy kaloney. Şot'o gele vədə hələl "samci bəyinşxoy kalo" pit'un k'aley.

* **18:14 18:14** İoan. 11:49-50

²² İsusen me əyitmoğə pit'uxun oşa t'et'iyə çurpi q'ulluğçığoy sunt'in "samci bəyinşxoy kalat'u metəren coğab tast'a?" pi Şot'o sa silləne duği.

²³ İsusen şot'o coğabe tadi: «Əgər haq'suzes əyitesə, Bez haq'suz baksuna ak'est'a. Ama düzez əyitesə, Za het'aynak'en duğsa?»

²⁴ T'e vədə Xananen Şot'o hələl İz kul gəç samci bəyinşxoy kalo bakala K'ayafay t'öğölə yaq'abi.

P'et'eri p'əmcı saal xibimci danmişaksun

(Mat'. 26:71-75; Mrk'. 14:69-72; Luk'. 22:58-62)

²⁵ Simon P'et'er çurpi gameğat'an şot'oxun p'urum xavart'un haq'i: «Unk'o hunal me amdari şagirdxoxunnu, tene?» Şot'in danmişaki "təə, tezu" pine.

²⁶ Samci bəyinşxoy kalat'ay nökrəxoxun soğə P'et'eren duği ümüğə bot'i amdari q'oomey. Hat'e nökrən "va şot'oxun sagala tez ak'ey ki ganu?" pi P'et'eraxun xavare haq'i.

²⁷ P'et'er p'urum izi İsusaxun sagala baksunaxun danmişə baki. Hat'e saadal dadalen elepi.

İsus Rimen təyinbi kalaluğbal P'ilat'i bəş

(Mat'. 27:1-2; 11-31; Mrk'. 15:1-20; Luk'. 23:3-5; 13-25)

²⁸ Savaxt'an üşenen İudeyin kalat'oğon İsusə K'ayafay t'öğxun Rimen təyinbi kalaluğbal P'ilat'i sarayat'un eçeri. Ama içan saraya tet'un başı şot'aynak' ki, pak manst'unt'un çuresay, tenesə C'ovaksuni axsibayi† ukuna uket tet'un bakaliy.

²⁹ T'e vədə P'ilat' qavuna, şot'oğoy t'öğöl c'eri pine: «Me amdari taxsır hik'ə?»

³⁰ Şot'oğon P'ilat'a coğabt'un tadi: «Əgər me amdaren pis əş nu biq'i bakiniy, kot'o vi kiyel teyan tadoy!»

³¹ P'ilat'en şot'oğə pine: «Kot'o memiin taşeri ef k'anunen vən divanbanan». İudeyxoy kalat'oğon P'ilat'a pit'un: «Beşi şuk'k'ala bəsp'est'uni ext'iyər butene».

³² Mo şot'o görəne baki ki, İsusi İzi hetər bisuni barada pi əyit bex p'ap'ane. ‡

³³ P'ilat' qaybaki sarayane başı. Şot'in İsusə k'alpi Şot'o pine: «Hun iudeyxoy padçağnu?»

³⁴ İsusen coğabe tadi: «Hun kot'o vaxunen pi, yoxsa Bezi barada va q'erəzt'oğont'un exlətp'i?»

³⁵ P'ilat'en pine: «Zu iudeyzu ki? Vi azuk'en q'a samci bəyinşxone va bezi kiyel tadi. Exlətp'a, k'ən biyo?»

³⁶ İsusen coğabe tadi: «Bezi padçağluğ me dünyənəxun tene. Əgər Bezi padçağluğ me dünyənəxun bakiniy, Bezi q'ulluğçığon Zu iudeyxoy kalat'oğoy kiyel nu bafst'eynak' davat'unboy. Ama Bezi padçağluğ memiin tene».

³⁷ P'ilat'en Şot'o pine: «Ak'esa, hun padçağnu». İsusen coğabe tadi: «Vi pi k'inək'e, Zu Padçağzu. Zu serin barada şahidluğbəynək'ez nanaxun baki dünyəne hari. Serin tərəf bakala hər sunt'in Za ümüxelaxsa».

³⁸ P'ilat'en Şot'oxun "p'oy seri hik'ə?" pi xavare haq'i.

Mot'o pit'uxun oşa p'urum qavuna, iudeyxoy t'öğöl c'eri şot'oğə pine: «Zu Şot'ost'a sal sa taxsır tez aksa.

³⁹ Vəst'a sa ədəte bu: C'ovaksuni axsibayi vədine zu vəynək' sa tana tərəzbsa. Həysə çurnansasa, vəynək' "iudeyxoy padçağa" tərbaz?»

⁴⁰ Şot'oğon p'urum harayk'a pit'un: «Me amdara təə, Barabba tərbə!» Barabba isə sa k'uldurey.

† 18:28 18:28 C'eys. 12:1-27 ‡ 18:32 18:32 - İsusen İzi xaçə loxol t'əq't'esuna saturbəş avabək'est'enev. İoan. 3:14; 12:32

19

İsusa bespsuni q'ərar

¹ T'e vədə P'ilat'en İsusa tatarlayınşbsunane əmirbi.

² Əsk'ərxonal şaşaxun sa tac əldi İsusı belt'un laxı, Şot'ay loxol tünd ç'oç'a xələtt'un lap't'i.

³ Şorox İsusı t'əğöl hari "iudeyxoy padçağ dirist'q'an baki!" pi Şot'o sillət'un duğsay.

⁴ P'ilat'en p'urum qavuna c'eri iudeyxoy pine: «Mone, şot'o qavuna, ef t'əğölez eşt'a ki, bezi şot'ost'a sa taxsır nu aksuna vən avabakanan».

⁵ İsus İz bel şaşaxun tac, İz loxol tünd ç'oç'a xələt qavuna c'eğat'an P'ilat'en şot'oğoy pine: «Me amdari loxol bəğanan!»

⁶ Samci bəyinxon q'a şot'oğoy q'ulluğçıgön Şot'o ak'i "xaçe loxol t'əq't'a, xaçe loxol t'əq't'a!" uk'a harayt'unpi. P'ilat'en isə şot'oğoy pine: «Şot'o vən ext'i xaçe loxol t'əq't'anan, şot'aynak' ki, zu şot'ost'a sa taxsır tez aksa».

⁷ İudeyxon şot'o coğabt'un tadi: «Beşi k'anune bu, me k'anuna görəl şo biyalane, şot'aynak' ki, içü Buxaçuğoy Gare nex».

⁸ P'ilat'en me əyitə ibaki samalal q'inebi.

⁹ P'urum saraya başı İsusaxun xavare haq'i: «Hun mayinnu?» Ama İsusen şot'o coğab tene tadi.

¹⁰ P'ilat'en Şot'o pine: «Zaxun exlətpsün ten çuresa? Ten ava ki, va tərbsunal, xaçe loxol t'əq'st'unal bezi kiyele?»

¹¹ İsusen şot'o coğabe tadi: «Əgər va Alaxun nu tadeşiniy, Bezi loxol vi sal sa ext'iyər tene bakoy. Ama Za vi kiyel tadit'ay günax gele kalane».

¹² Me əyitmoğoxun oşa P'ilat'en Şot'o tərbsune çuresi, ama iudeyxon harayk'a next'unıy: «Əgər me amdara tərbayın, imp'erat'ori tərəf tene. İçü padçağ uk'alo imp'erat'ori düşməne!»

¹³ P'ilat'en me əyitə ibaki İsusa qavunane c'evk'i. Şo "Jenen Döşəyınşəki" gala (əbrani muzin Gabbata), izi divanbseynak' laxesi taxt'a areşi.

¹⁴ C'ovaksuni axsibayeynak'* həzirluğ bəğala gine təxminən üqümci saadey. † P'ilat'en iudeyxoy "bəğanan, ef padçağ mone!" pine.

¹⁵ Ama şot'oğoy harayt'unpi: «İradbakeq'an, iradbakeq'an! Kot'o xaçe loxol t'əq't'a!» P'ilat'en şot'oğoxun xavare haq'i: «Yəni ef padçağa xaçe loxol t'əq't'az?» Samci bəyinxon coğabt'un tadi: «İmp'erat'oraxun başq'a beşi padçağ butene!»

¹⁶ T'e vədə P'ilat'en İsusa xaçe loxol t'əq'st'eynak' şot'oğoy kiyele tadi.

İsusa xaçe loxol t'əq'st'un

(Mat'. 27:32-44; Mrk'. 15:21-32; Luk'. 23:24-43)

Əsk'ərxon İsusa tat'unşeri.

¹⁷ İsusen xaça İçin taşeri "Kəllə", yəni əbrani muzin K'olgot'a uk'ala galane c'eri.

¹⁸ T'et'iya Şot'o xaçe loxol t'əq't'undi. İçuxun sagala q'erəz p'ə tanal xaçe loxol t'əq't'undi: soğoy İsusı yön, t'e soğoy tərş tərəf, İsus isə biyexey.

¹⁹ P'ilat'en xaçe loxol İudeyxoy PADÇAĞ NAZARET'LU İsus şame duğest'i.

²⁰ İudeyxoy gelet'ine me şama k'alpi, şot'aynak' ki, İsusı xaçe loxol t'əq't'eşi ga şəhərə İşaney hamal t'e şam əbrani, lat'ini saal grek'i muzine şameşey.

²¹ Mot'o görət'un iudeyxoy samci bəyinxon P'ilat'a pey: «"İudeyxoy padçağ" təə, "<Zu iudeyxoy padçağzu> uk'al" şampa».

* 19:14 19:14 C'eys. 12:1-27 † 19:14 19:14 üqümci saad - həysət'in vaxt'en bərezərə saadi p'as's'e.

22 P'ilat'en isə "k'ə şampezsə, ene şampezu" pine coğab tadey.

23 Əsk'ərxon İsusə xaçe loxol t'əq't'it'uxun oşa Şot'ay paltarxo ext'i içoğoy arane bip' gala cöyt'unbi. Şot'oğon gurat'al ext'undi, t'e gurat' t'etərə ələsey ki, şot'ay loxol əbun buteney.

24 Şot'oğon sun-suna pit'un: «Mot'o zığmaben, çöp bosen bəyin, şiya baksa». İvel Şamurxost'a bakala "İçoğoy arane Bezi paltara cöyt'unbi, Bezi paltareynak' çöpt'un bosı" † əyit bex p'ap'eq'an pine me əşurxo baki.

25 İsusə xaçe loxol t'əq't'i gala İz Nana, İz Nanay xunçi, K'leop'ay çuux Mariya saal magdallu Mariyane çurpey.

26 İsusen İz Nana saal Şot'ay t'öğöl İz çureğala şagirdi çurpsuna ak'i İz Nana pine: «Ay Nana, kot'o Vi ğar hesabba!»

27 Şagirdə isə "hunal kot'o vi nana hesabba!" pine. Kot'oxun oşa t'e şagirden Mariya iz k'oyane taşeri.

İsusi bisun

(*Mat'. 27:45-56; Mrk'. 15:33-41; Luk'. 23:44-49*)

28 İsusen hər şeyə tamam baksuna avaney. Şot'aynak'al İvel Şam tam bex p'ap'eq'an pi "xenezaz baki!" pine. §

29 T'et'iya fine oq'oyen buy sa q'ave buy. Sa bisinə t'e oq'oyi boş puşp'it'uxun oşa q'arğuni loxol c'ovakest'i İsusi jomot'un taşeri.

30 İsusen fine oq'oya q'urtedi. Oşa "tamame baki" pi İz bula k'os'bi İz urufa Buxaçuğone tapşurbi.

31 Mo Həzirluği ğiney, hamal me Şamat' ği C'ovaksuni axsibayaxun sa ğinane kofst'ay. İudeyxon tet'un çuresay ki, xaçe loxol t'əq't'əsiyorox Şamat' ğine suruk' mandat'un. Şot'aynak'al şot'oğon P'ilat'axun xaişt'unbi ki, xaçe loxol t'əq't'əsit'oğoy turmoğoxoxbi * meyidxo xaçe loxolxun ext'at'un.

32 T'e vədə əsk'ərxon süft'ə İsusaxun sagala xaçe loxol t'əq't'əsit'oğoy sunt'ay, oşa isə t'e sunt'ay turmoğoxoxt'unbi.

33 İsusi t'öğöl İşalayınşakat'an isə Şot'ay ene p'uri baksuna ak'i İz turmoğoxox tet'un xoxbi.

34 Ama əsk'ərxoxun sunt'in Şot'ay bərinə xişt'ik'en deşinebi, hat'e saad t'et'iin pi saal xene bari.

35 Mot'o iz piin ak'i amdarene şahidluğbsa, şot'ay şahidluğal serine, şot'in serina upsuna avane. Şahidluğbsa ki, vənal və bakanan.

36 Morox şot'o görəne baki ki, İvel Şamurxost'a bakala "Şot'ay sa üq'ənal xox tene bakal" † əyit bexq'an p'ap'i.

37 İvel Şamurxost'a metər sa gaal bune: "Deşibakit'ay loxol bəğalt'un". ‡

İsusi meydə mağarina laxsun

(*Mat'. 27:57-61; Mrk'. 15:42-47; Luk'. 23:50-56*)

38 Mot'oxun oşa arimat'eyalu İosifen P'ilat'axun meydə exst'unane xaişbi. İosif İsusi şagirdəy, ama iudeyxoy kalat'oğoxun q'İbsuna görə mot'o c'ap'e efsay. P'ilat'en şot'o bareti, İosifenal hari İsusi meydə exedi.

‡ 19:24 19:24 İvel məğ. 22:18 § 19:28 19:28 İvel məğ. 22:15; 69:21 * 19:31 19:31 Xaçə loxol t'əq't'əsit'oğoy bisunen boxoye zapey. Ama şot'oğoy turmoğoxoxoxsunen şot'oğon içoğoxox efes tet'un baksay, metərлуğenal suruk'əsi usum bisat'uniy. † 19:36 19:36 C'eys. 12:46; Ams'i oç. 9:12; İvel məğ. 34:20 ‡ 19:37 19:37 Zək. 12:10; Qay. əyit 1:7

39 Şot'oxun sagala Nik'odimal buney, mo üşe İsusı t'öğöl hari hat'e Nik'odimey. Ş Şot'in içuxun sabaç lit'ra * aloyaxun gərgürbi mirra † c'əyine eçeri.

40 Şot'oğon İsusı meydə ext'i iudeyxoy oçalaxbsuni ədəten şot'o adeğala c'əyin ləəmdi kətani bəzen bəc'ürt'unpi.

41 İsusə xaçe loxol t'əq't'i gala İša sa gane buy, memiyal hələ meyd nu laxesi təzə sa mağarane buy.

42 Əyc'indəri Şamat' ğiney, me mağaral İša baksuna görə şot'oğon İsusı meydə t'et'iyat'un laxi.

20

İsusı bəyinbaksun

(Mat'. 28:1-8; Mrk'. 16:1-8; Luk'. 24:1-12)

1 Şamat'i samci ğine* üşenen, hələ bayıq' vədine magdallu Mariya İsus laxesi mağarinane hari. Şot'in anek'i ki, mağarin jomoxun t'əp'ək' jə t'ik'ireşene.

2 Şot'aynak'al t'it'eri Simon P'et'eri saal İsusı ən gele çureğala t'e soğə şagirdi t'öğöl hari pine: «Q'onçuğomağarinaxun taşeret'un, mayat'un laxə teyan ava».

3 P'et'er saal t'e soğə şagird mağarinat'un taşi.

4 Şorox sagala t'it'unst'ay, ama t'e soğə şagird P'et'eraxun yeyine t'ist'ay, şot'o görəl mağarina süft'ə şone p'ap'i.

5 Şot'in k'os'baki anek'i ki, kətani bəzurxo t'iya bitene, ama bona tene başi.

6 Şot'ay bač'anexun Simon P'et'eral hari p'anep'i, şo mağarin boş başi biti kətan bəzurxo

7 saal İsusı bula bəc'ürpi dəsmərə anek'i. Dəsmər kətan bəzurxoy t'öğöl tə, q'erəz sa gala cöycə bəc'ür mandeney.

8 T'e vədə mağarina süft'ə p'ap'i t'e soğə şagirdal bona başi mot'oğə ak'i vəne baki.

9 Ama şot'oğon İsus p'uri ganuxun bəyinbakalane uk'ala İvel Şama hələ tet'un q'amışaksay.

İsusı magdallu Mariya ak'esun

(Mat'. 28:9-10; Mrk'. 16:9-11)

10 Hametər, şagirdxo p'urum içoğoy mandala galat'un qaybaki.

11 Mariya isə önök'a mağarin çölin tərəf çurpeney. Şot'in önök'a-önök'a k'os'baki mağarin bonane bəği.

12 T'et'iya mas'i paltar lapi p'ə angele ak'i: soğə İsusı meydə laxi gane best'a, t'e soğə isə turmoğost'a arşeney.

13 Şot'oğon Mariyaxun "ay çuux, het'aynak'en öñöne?" pi xavart'un haq'i. Mariyanal şot'oğə pine: «Bezi Q'onçuğə taşeret'un, maya laxsunal tez ava».

14 Mot'o pit'uxun oşa bač'ane fırpı İsusı t'et'iya çurpsuna anek'i, ama şo İsus baksuna tene avabaki.

15 İsusen şot'oxun xavare haq'i: «Ay çuux, het'aynak'en öñöne? Şun qəvesa?» Mariyan şot'ay bağban baksuna zəndbi pine: «Ağa, əgər şot'o hunen taşeresə, maya laxsuna za upa, zu şot'o ext'oz».

16 T'e vədə İsusen şot'o pine: «Mariya!» Mariyanal fırpı İsusə əbrani muzin "Ravvuni!" pine. ("Ravvuni" məəlim upsune).

Ş 19:39 19:39 İoan. 3:1-2 * 19:39 19:39 sabaç lit'ra - 34 kg. † 19:39 19:39 mirra - şaat' adeğala oyurxoxun həzərbaki toyexlu c'əyin * 20:1 20:1 Şamat'i samci ğine - yəni bazarin ğine. İudeyxoynak' şamat'i samci ği bazarin ğine hesabbaksa.

¹⁷ İsusen şot'o pine: «Za ma biq'i efa, şot'aynak' ki, Zu hələ Bavay t'öğöl tez eşeşe. Ama Bezi viçimoğoy t'öğöl taki, şot'oğoy upa ki, Bezi Bava bakala k'inək' efiyal Bava bakalt'ay, Bezi Buxaçux bakala k'inək' efiyal Buxaçux bakalt'ay t'öğölöz eşesa».

¹⁸ Magdallu Mariya şagirdxoy t'öğölə hari, şot'oğoy "Q'onçuğoy azk'i!" pine. Oşa İsusen içü pit'oğoy bitova şot'oğoy avabakesedi.

İsusi İz şagirdxoynak' ak'esun

(Mat'. 28:16-20; Mrk'. 16:14-18; Luk'. 24:36-49)

¹⁹ Hat'e ği - şamat'i samci ğine biyəşçoye şagirdxo p'urum sagalat'unıy. Şot'oğoy iudeyxoy kalat'oğoy q'iyexun içoğoy bakala k'ojin çomo kiritp'et'unıy. Ama İsus bona başı şot'oğoy boş çurpi pine: «Vəynak' xeyirq'an baki!»

²⁰ Mot'o pi şot'oğoy iz kulmoğoy saal bərinəne ak'est'i. Şagirdxon Q'onçuğoy ak'i gele müqt'un baki.

²¹ İsusen şot'oğoy p'urum pine: «Vəynak' xeyirq'an baki! Bavan Za yaq'abi k'inək' Zuval vəxez yaq'absa».

²² Mot'o pit'uxun oşa şot'oğoy loxol fupi pine: «İvel Urufa haq'an!»

²³ Vən şı günaxxo bağışlayınşaynan, şo bağışlayınşakale, şı günaxxo nu bağışlayınşaynan, şo bağışlayınşakinut mandale». †

İsusi T'omasa ak'esun

²⁴ Ama p'as's'e şagirdaxun soğoy, "Əkiz" k'aleğala T'omas, İsus İz şagirdxo ak'eğat'an şot'oğoy t'öğöl tene buy.

²⁵ T'e soğoy şagirdxonal T'omasa "Q'onçuğoy ayank'i" uk'at'an şot'oğoy pine: «Əğər Şot'ay kiyel misp'aren qaypi yaroğoy nu ak'ayiz, misp'ari ganxo bezi kul nu laft'ayin, İzi bərineyal kula nu laxayiz, zu mot'o vətəzbakon».

²⁶ Muğ ğinaxun oşa İsusi şagirdxo p'urum k'oya gireğat'an T'omasal şot'oğoy t'öğölöz. Çomxo kirit baalkayin, İsus bonane başı. Şot'oğoy arane çurpi pine: «Vəynak' xeyirq'an baki!»

²⁷ Mot'oxun oşa T'omasane pi: «Vi k'əşinə miya laxa, Bezi kulmoğoy bəğə, vi kula boxoda, Bezi bərine laxa. Ma süpələyinşaka, və baka!»

²⁸ T'e vədə T'omasen pine: «Hun bezi Q'onçuxnu, bezi Buxaçuxnu!»

²⁹ İsusen isə şot'o coğabe tadi: «Hun Za ank'i pin və baki? Ak'inut' və bakalorox isə he bəxt'əvərt'un!»

İoanen şampi ğirke məksəd

³⁰ İsusen İz şagirdxoy piin bəş q'erəzəl gele möcüzəlöl nişanxone ak'est'ey, manu ki, me ğirke boş tene şameşe.

³¹ Ama memiya bakalorox şot'aynak'e şameşe ki, vən İsusi Xrist'os, Buxaçuğoy Ğar baksuna vėbakanan, və bakiyal Şot'ay s'iyen yəşəyinş haq'an.

21

İsusi İz şagirdxo göle bərine ak'esun

¹ Me əşurxoxun oşa İsus T'iberiya göle * bərine p'urum İz şagirdxo ak'eşi. Mo metəre bakey:

² Simon P'et'er, "Əkiz" k'aleğala T'omas, Galileyin Gana ayizexun bakala Nat'anail, Zavdayi ğarmux saal Şot'ay q'erəz p'ə şagird sagalat'unıy.

³ Simon P'et'eren pine: «Çəli biq'saz taysa». Mandi şagirdxon "yanal vaxun tayansa" pit'un. Şorox taşi lodk'inat'un laşi, ama t'e uşə hik'k'al biq'es tet'un baki. †

† 20:23 20:23 Mat'. 16:19; 18:18 * 21:1 21:1 T'iberiya göl - mo Galileya göle t'e soğoy s'ine † 21:3 21:3 Luk'. 5:5

⁴ Kəybakat'an İsus göle börine çurpeney, ama şagirdxon Şot'ay İsus baksuna tet'un avabaki.

⁵ İsusen şot'oğö pine: «Ay viçimux, ukseynak' sa şey biq'es bananki?» Şot'o coğabt'un tadi: «Təə».

⁶ İsusen pine: «Tora lodk'in yön tərəf bosanan, t'et'iin biq'alnan». Haketərəl bit'un. Şot'oğon t'eq'ədər çəlit'un biq'i ki, tora zapes tet'un baksay. †

⁷ T'e vədə İsusi çureğala şagirden P'et'era pine: «Mo Q'onçuxə». Simon P'et'eren Şot'ay Q'onçux baksuna ibakala k'inək' iz looxun c'eq'i alin paltaren bəc'üresi lodk'inaxun c'eri xene boşe cupi.

⁸ T'e soğö şagirdxo isə çəlin tora zapsun-zapsun lodk'inent'un hari, şot'aynak' ki, göle börinexun əxil tet'uniy, p'əbaç p'exusa § İša gane mandey.

⁹ Şorox q'ariluğa c'eğat'an at'unk'i ki, t'et'iya bok'ala s'ile loxol çəline ap'sa, iz t'öğöl şumal buney.

¹⁰ İsusen şot'oğö pine: «Həysə biq'i çəlinəxunal eçanan».

¹¹ Simon P'et'er tora q'ariluğa eş'teynak' lodk'inane laşi. Tore boş sabaç əlli xib dənə kala çəline buy. Çəli lap gele baalkayin, tor k'as'teneşi.

¹² İsusen şot'oğö pine: «Ekinan, savaxt'in şuma ukanan». Şagirdxoy saycət'in Şot'oxun "Hun şunu?" pi xavar haq'suna ük' tenebi. Şot'ay Q'onçux baksuna avat'uniy.

¹³ İsusen şuma ext'i şot'oğö payebi, hat'etərəl çəlinəne paybi.

¹⁴ İsus p'uri ganuxun bəyinbakit'uxun oşa xibimci kərəmey ki, şagirdxo ak'esay.

İsusi P'et'era tadi tapşuruğ

¹⁵ Savaxt'in şumaxun oşa İsusen Simon P'et'era pine: «Ay İoani ğar Simon, hun Za kot'oğoxun gelen çuresa?» P'et'eren Şot'o pine: «Hoo, ay Q'onçux, Va çuresuna avanu». İsusen şot'o pine: «Bezi q'uziğö bəğa».

¹⁶ Şot'in p'əmcı kərəm P'et'era pine: «Ay İoani ğar Simon, Za çurensa?» Şot'inal İsusə pine: «Hoo, ay Q'onçux, Va çuresuna avanu». İsusen şot'o pine: «Bezi q'uziğö otarişa».

¹⁷ Xibimci kərəm P'et'era pine: «Ay İoani ğar Simon, Za çurensa?» P'et'eren xibimci kərəm İsusen içuxun "Za çurensa?" xavar haq'suna görə pisbaki Şot'o pine: «Ay Q'onçux, Hun hər şeyə avanu, bezi Va çuresuna avanu». İsusen şot'o pine: «Bezi q'uziğö bəğa».

¹⁸ Serina, serinaz va nex: cəyil bəkat'an vi q'ayınşa ğaçp'i çureğala gala tansay, ama q'oja bəkat'an kulmoğö boxodalnu, q'erəzt'in vi q'ayınşa ğaçp'i va vi nu çureğala gala taşale».

¹⁹ İsusen me əyiten P'et'eren mani cürə bisunen Buxaçuğoy s'iya alabaleysa, şot'one avabakest'ay. Mot'o pit'uxun oşa "Bezi baç'anexun eki" pine.

²⁰ P'et'erenal qoş bəği İsusi çureğala şagirdi içoğoy baç'anexun eysunane ak'i. Mo hat'e biyəsin şum ukala vədine fıripi İsusaxun "ay Q'onçux, Va toydala amdar şuva?" pi xavar haq'i şagirdəy. *

²¹ P'et'eren me şagirdə ak'i İsusə pine: «Ay Q'onçux, p'oy me amdar hetər bakala?»

²² İsusen şot'o pine: «Əgər Zu qaybakamin † şot'ay dirist' manst'una çureğayiz, mot'oxun va hik'ə? Hun Bezi baç'anexun eki».

† 21:6 21:6 Luk'. 5:6 § 21:8 21:8 p'əbaç p'exus - 100m. * 21:20 21:20 İoan. 13:25 † 21:22 21:22 Zu qaybakamin - memiya İsusen İzi me dünyənə p'əmcı eysunaxune əyitey

²³ Hametər, t'e şagirdi nu bisuni barada vëbakalt'oğoy arane exlətxone yəymişəki. Ama İsusen şot'o tene biyal tene pey, saycə "əgər Zu qaybakamin şot'ay dirist' manst'una çureğayiz, mot'oxun va hik'ə?" peney.

²⁴ Me əşurxoy barada şahidluğbsun şamk'alo hat'e şagirde. Yanal avayan ki, şot'ay şahidluğ serine.

²⁵ İsusen q'erəzəl gele əşurxone biq'ey. Əgər şoroxal soğo-soğo şameşiniy, zaynak' t'etərə eysa ki, şameğala girkurxo sal dünyəne tene p'aq'oy.